

'Εκλογή

ΤΟΜΟΣ Η'

ΜΑΡΤΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 77

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

'Ο Βασιλεὺς ὅπως τὸν ἐγνώρισα	C. Attlee	13
Τρεῖς Βασίλισσες, τρεῖς δόξεις	A. S. Rowse	15
Κωστής Παλαμάς	Α. Καραντώνης	19
Τὸ Συμφωνο τοῦ 'Ατλαντικοῦ	I. Colquhoun	30
'Ηλεκτρισμός ἀπὸ τὸ ἄτομο	Nat Finney	33
Τὸ βασιλόπουλο καὶ ἡ βοσκοπούλα	Wil. Saroyan	37
'Απὸ τῆ ζωῇ μου	Marc Twain	40
'Η πυραμίδα τοῦ Χέοπος	Σ. Δούνδρας	44
'Ο μπαμπάς δὲν εἶναι βλάκας	D. Dodge	53
Κοντὰ στὸ Θεό	P. L. Fermor	56
Σύγχρονη 'Ακριτική Μούσα	Α. Κορομηλάς	60
Δῆμος 'Ικαρίας		64
Πῶς εἶδα τὴν 'Αμερική	I. Κώττη	73
Στοιχεῖα καὶ φαντάσματα	J. Langham	80
Θύματα... ἐκδικηθῆτε	H. Belloc	84
Διαιτητική	G. Cowgill	88
Μωσαϊκὸ τῆς ζωῆς		92
'Η Χώρα τῆς «'Εσθινῆς Γαλήνης»	Δ. Κουνουνδούρος	94
'Ιωάννης Σεβαστιανὸς Μπάχ	N. Dufourca	96
Οὐρανοξύστες τῆς ἐρήμου		105
Τὸ παραμῦθι τῆς ζωῆς		108
'Η 'Επιστήμη στὴν 'Υπηρεσία τοῦ 'Ανθρώπου	M. Armstrong	113
'Η πέμπτη μορφή		115
'Η τέχνη τῆς φωτογραφίας	Σ. Δ. Α.	123
'Η Μόδα τοῦ 1952	Μαρίνα	125

Τὸ ἐξώφυλλό μας : 'Ανέκδοτη φωτογραφία τῆς Παλιᾶς 'Αθήνας.

'Απαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἄρθρων καὶ εἰκόνων τῆς «'Εκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

"'Εκλογή"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

'Υπεύθυνος τυπογραφείου : Κ. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπτολέμου 14.

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

'Εσωτ. 'Ετησ. 50.000
'Εσωτ. 'Εξάμ. 25.000

'Εξωτ. 'Ετησ. \$ 4
'Εξωτ. 'Ετησ. £ 1.10.0

ΑΠΟ ΤΟ "ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ,"

Πατρίδα! Ἑλλάδες, παίρνει
νόημ' ἀπὸ μιὰ καὶ μόνη
λέξη, καὶ αὐτὴ τὸ χαῖρε μου
τὸ ἐκσιτατικὸ πυρῶνει.
Στὴ λέξη, πὺν σὰν ἄγαλμα
βωμοῦ φαντάζει, φέρνω
τὸν ὕμνο, θάγια σπέρνω.
Π α τ ρ ί δ α! Εἴν' ὅλα ἐκεῖ.

Γνώμες, καρδιές, ὅσοι "Ἕλληνες,
ρυθμὸς οὐρανοδρόμος
ἥλιος ἀπαρασιράσις
γιὰ τὰ "Ἐθνη κάποιος Νόμος
θὰ ὑπάρχει. Καὶ καλὸνυχος
γύρω ὁ λαὸς πλανήτης
τοῦ Νόμου πὺν μαγνήτης
ὑπάκουο τὸν κρατᾷ.

Δὲν ἀπομένει ἀσάλευτο
τίποτε, δὲ γεννιέται,
πὺν νὰ μὴ ρεῦει, τίποτε
καὶ πὺν νὰ μὴ χαλιέται.
Μὰ πῶς ἀπὸ τὸ χάλασμα
πετιέται ξεδιψάστρα
πηγή! Πῶς ξαναπλάστρα
εἶναι κ' ἡ ὁργή, ἡ πληγή!

(Πρόλογος 1907)

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΟΠΩΣ ΤΟΝ ΕΓΝΩΡΙΣΑ

Τοῦ

CLEMENT R. ATTLEE

Ο θάνατος τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ VI συγκλόνισε βαθιὰ τὸ λαὸ του. Πιστεύω, ὅτι καθένas εἶχε, ἄλλος περισσότερο, ἄλλος λιγώτερο, τὸ συναίσθημα ὅτι ἔχασε κάποιον δικόν του. Ἐγὼ εἶχα τὸ προνόμιο νὰ τὸν ὑπηρετήσω σὰν ὑπουργὸς ἑνδεκα χρόνια, καὶ σὰ ἐξὶ ἀπὸ αὐτὰ νὰ εἶμαι ὁ πρωθυπουργὸς του. Στὰ ἐξὶ αὐτὰ χρόνια, σπάνια πέρασε ὁδομάδα χωρὶς νὰ τὸν δῶ καὶ νὰ συζητήσω μαζί του τίς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους καὶ ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς τόσο μεγάλωνε ὁ θαυμασμός, ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ στοργὴ τοῦ ἔνοιωθα γι' αὐτόν.

Στὴ μακρὰ σειρὰ τῶν Βρετανῶν Βασιλέων, ὁ Γεώργιος ὁ VI θὰ διατηρήσῃ μιὰ τιμητικὴ θέσι. Ὁ θεσμὸς τῆς Βασιλείας ἄλλαξε πολὺ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού οἱ Βασιλιάδες ὄχι μόνον ἐβασίλευαν, ἀλλὰ καὶ κυβερνοῦσαν, θὰ ἦταν ὅμως σφάλμα νὰ πιστέψουμε, ὅτι ἡ συνταγματικὴ μοναρχία δὲν

ἄπαιτεῖ ἀπὸ τὸν κάτοχο τοῦ θρόνου ἀνώτερες ιδιότητες. Ὁ συνταγματικὸς ἀρχηγὸς μιᾶς δημοκρατίας ἔχει νὰ ἐκτελέσῃ ἓνα δύσκολο ἔργο. Ἐχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν πλατεῖα ἐκτίμησι καὶ συμπάθεια τοῦ λαοῦ, γιατί εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπός του.

Πολλοὶ λαοὶ

Αὐτὸ συμβαίνει θέβαια σὲ μικρά καὶ ὁμοιογενὴ ἔθνη. Πολὺ περισσότερο ὅμως συμβαίνει σ' ἓνα ἔθνος, πού ὁ Βασιλιάς κυβερνᾷ πολλοὺς λαούς. Ὁ Γεώργιος VI ἦταν Βασιλιάς ὄχι μόνον τοῦ λαοῦ τῶν Βρετανικῶν νησιῶν ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων ἔθνων — μερικῶν ἀπόλυτα αὐτοκυβερνωμένων, ἄλλων σὲ διάφορα στάδια ἐξελίξεως πρὸς τὴν κατεῦθυνσι αὐτῇ. Δύσκολο ἔργο εἶναι ἀκόμη νὰ βασιλεύῃ κανεὶς σὲ ἐποχὰς ἀλλαγῆς, ὅταν καινούργιες δυνάμεις φανερώνονται,

Ὁ μονάρχης πρέπει νὰ σκέπτεται πλατιά καὶ νὰ κατανοῇ τὶς καινούργιες ἰδέες.

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἦταν, πιστεύω, τυχερός γιατί δὲν γεννήθηκε ἀπ' τὴν ἀρχὴν διαδόχος τοῦ Θρόνου. Ἡ νεανικὴ του ζωὴ δὲν ἐσκοτείνιασε ἀπὸ τὴ συναισθησι τῆς βαρεῖας εὐθύνης ποὺ τοῦ ἐμελλε νὰ σηκώσῃ ἀργότερα. Ἐξῆσε μιὰ ζωὴ, ποὺ πέρασε ὅπως ἡ ζωὴ τῶν μελλοντικῶν ὑπηκόων του. Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ὑπηρέτησε ὡς ἀξιωματικὸς στὸ Ναυτικόν. Κατόπιν ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν εὐημερία τῆς χώρας καὶ γιὰ τὶς κατασκηνώσεις τῶν νέων καὶ ἔτσι γνώρισε καλύτερα τὶς συνθήκες τῆς παραγωγῆς καθὼς καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ζητημάτων. Ἐκανε ἕναν εὐτυχισμένο γάμο καὶ μπόρεσε νὰ χαρῇ τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ, χωρὶς τὶς βαρεῖες εὐθύνες ποὺ ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἕνας Βασιλιάς.

Πρῶτα τὸ καθῆκον

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος εἶχε σὲ ἐξαιρετικὸ βαθμὸ τὶς ἰδιότητες ποὺ ἀπαιτοῦνται ἀπὸ ἕναν συνταγματικὸ Μονάρχη. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα βαθεῖα συναισθησι τοῦ καθήκοντος. Θεωροῦσε τὸν ἑαυτὸ του ὑπῆρέτη τοῦ λαοῦ του καὶ στὴν πρώτη γραμμὴ ἔβαζε πάντα τὸ καθῆκον. Λίγοι ἴσως κατάλαβαν πόσο σκληρὰ ἐργαζόταν. Ὅλοι ἤξεραν, ὅτι εἶχε νὰ ἐκτελέσῃ δημόσια καθήκοντα. Ὅλοι κατάλαβαν ἴσως πόσους τύπους ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του, λίγοι ὁμως ἤξεραν τί προσοχὴ ἔδινε στὶς δημόσιες ὑποθέσεις ἀπὸ κάθε πλευρά. Ὅγκος ἀπὸ τηλεγραφήματα, ὑπομνήματα καὶ ἄλλα κρατικὰ ἔγγραφα ἔφθαναν μπροστά του καὶ ποτὲ δὲν ἔδειχνε ἀπροθυμία νὰ τὰ μελετήσῃ.

Πρόσεχα πάντοτε νὰ εἶμαι καλά κατατοπισμένος ὅταν πῆγαινα νὰ τὸν δῶ, γιατί ἐγνώριζα ὅτι ἐκεῖνος θὰ ἦταν καλὰ πληροφορημένος γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα, ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ, καὶ πάντα μοῦ ἔδινε μιὰ καλοζυγισμένη γνώμη.

☆

Ἐνα ἀπὸ τὰ προνόμια τοῦ πρωθυπουργοῦ εἶναι τὸ ὅτι συζητεῖ τὶς ὑποθέσεις τοῦ κράτους μὲ ἕναν ἄνθρωπο ποὺ θρίσκεται πάνω ἀπὸ τὶς πολιτικὲς διαμάχες, μὲ ἕναν ἄνθρωπο ποὺ ξέρεῖ καλά πρόσωπα καὶ πράγματα.

Ἀπόλυτη ἡρεμία

Δεύτερο στὴ σειρά νομίζω πὼς θὰ ἔπρεπε νὰ τοποθετήσω τὸ θάρρος του. Σωματικὴ ἀντοχὴ εἶχε ἀπόλυτη ὅπως ἔδειξε καὶ στοὺς δύο πολέμους καὶ ἰδίως ὅταν ἀρρώστησε. Ἀντιμετώπισε τὸν κίνδυνο μιᾶς ἐγχειρήσεως μὲ ἀπόλυτη ἡρεμία. Εἶχε ὁμως καὶ ψυχικὴ ἀντοχή. Οἱ δύσκολες ἀποφάσεις δὲν τὸν φόβιζαν. Σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ εἶχε γιὰ στήριγμα τὴ βαθεῖα θρησκευτικὴ του πίστι.

☆

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος εἶχε μεγάλη προσωπικὴ γοητεία. Εἶχε ἔμφυτο τὸ χιοῦμορ καὶ ἦταν ἕνας θελκτικὸς οἰκοδεσπότης. Θαύμαζα πάντοτε τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖον ἔκανε τοὺς προσκεκλημένους του νὰ αἰσθάνωνται ἀνετα.

Σκεπτόταν πλατιά καὶ εἶχε πάντα μεγάλη ἀνεκτικότητα. Ἀσφαλῶς δὲν τοῦ ἦταν εὐχάριστο νὰ ἔχῃ μιὰ κυβέρνησι ποὺ ἤρθε στὴν ἀρχὴ ὑποσχόμενι ριζικὲς ἀλλαγές. Δέχτηκε ὡστόσο τὴν κατάστασι. Ποτέ, ἀπὸ ὅσο ξέρω, δὲν ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν αὐ-

στηρὴ συνταγματικὴ εὐπρέπεια. Καὶ εἴτε συμφωνοῦσε εἴτε ὄχι μὲ τὴν πολιτικὴ τῆς ἐργατικῆς κυβερνήσεως, κατανοοῦσε ἀπόλυτα τοὺς λόγους τῶν μεταβολῶν.

Μεγάλῃ ἔντασι

Τὴν ἴδια εὐρύτητα πνεύματος ἔδειξε καὶ στὸν χειρισμὸ τῶν ζητημάτων τῆς Κοινοπολιτείας.

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος δὲν ἐβασίλευσε σὲ ἥσυχους χρόνους. Τὸ πρῶτο μέρος τῆς Βασιλείας του ἐπισκιάσθηκε ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τοῦ χιτλερισμοῦ καὶ τὸ ἐνδεχόμενο τοῦ πολέμου. Ὑστερα ἤρθε ἡ μακρόχρονη ἔντασι τοῦ πο-

λέμου καὶ στὰ τελευταῖα του χρόνια, οἱ δυσκολίες ποὺ ὅλοι ξέρουμε.

Ἡ συνεχὴς αὐτὴ ἀγωνία ἐθάρυνε ἐπάνω του. Οἱ φροντίδες γιὰ τὴν εὐημερία τοῦ λαοῦ τοῦ τὸν πλημμύριζαν. Ἡ εἰρήνη τὸν εἶχε ἐνθερμο ὁπαδὸ τῆς. Ὅταν ὁμως κύτταζε γύρω του ἐλάχιστα φωτεινὰ σημάδια ἔβλεπε. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ζοῦσε μιὰ εὐτυχισμένη οἰκογενειακὴ ζωὴ καὶ ἤξερε μὲ πόση στοργὴ τὸν περιέβαλλαν οἱ ὑπῆκοοί του, σ' ὅλη τὴν Κοινοπολιτεία καὶ τὴν Αὐτοκρατορία.

ΤΡΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΕΣ - ΤΡΕΙΣ ΔΟΞΕΣ

Τοῦ
A. S. ROWSE

Τὸ παρελθὸν εἶναι ὁ καλύτερος οἰωνός

Ἡ Βασίλισσα Ἑλισάβετ ἡ Β' μιὰ νέα 25 χρόνων, ἀνέβηκε στὸ θρόνο τῶν προγόνων τῆς. Σχεδὸν ἀκριβῶς πρὶν ἀπὸ 400 χρόνια —τὸ 1558— ἡ μεγάλη Βα-

σίλισσα Ἑλισάβετ ἀνέβαινε στὸ θρόνο σὲ ἡλικία κι' αὐτὴ 25 χρόνων.

Ἐχουμε λόγους νὰ τὸ θεωροῦμε αὐτὸ καλὸν οἰωνόν. Ἡ Ἑλι-

σάβητ η Α' έγινε Βασίλισσα σέ μιὰ τρομερά δύσκολη στιγμή της Ιστορίας της χώρας της — και πάρ' ὅλο τοῦτο ἡ μακρά βασιλεία της ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἐπιτεύγματα πού ἔκαναν τὸ ὄνομά της τὸ πιὸ φημισμένο μέσα στὸ μακρὺ κατάλογο τῶν Βρεταννῶν μοναρχῶν.

Ἡ νέα Βασίλισσα, ἡ Ἐλισάβετ μας, ἀνεβαίνει στὸ θρόνο σέ μιὰ τὸ ἴδιο δύσκολη ἐποχὴ. Ὡστόσο ἔχει καὶ μερικά ἀπὸ τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἄλλης Ἐλισάβετ. Προπαντὸς εἶναι νέα.

Ἡ πρώτη Ἐλισάβετ ἔφερε μαζὺ της ἕναν ἀέρα νεότητος, ἕνα καινούργιο κύκλο νέων ἀνθρώπων.

Ὅλοι μας βλέπουμε στὴ νέα Βασίλισσα καὶ στὸ σύζυγό της ἕνα ζευγάρι μὲ συγχρονισμένες ιδέες, πρὸς τὸ ὁποῖο οἱ νέοι τῆς χώρας μποροῦν νὰ στρέφονται μὲ κατανόησι καὶ συμπάθειαν.

Τὰ νειάτα τους πρέπει νὰ μᾶς ἐμπνέουν ὅλους.

Σύμβολο τῆς Μοναρχίας

Δύο θέματα ἀπασχολοῦν τὴ σκέψι μας κατὰ τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ στιγμή ὅπου ἡ νέα μας Βασίλισσα ἀνεβαίνει στὸ θρόνο. Τὸ ἕνα εἶναι τὰ νειάτα της· τὸ ἄλλο ἡ αἰώνια νεότητα τοῦ θεσμοῦ πού ἡ νέα αὐτὴ συμβολίζει — ἡ νεότητα τῆς Ἀγγλικῆς Μοναρχίας.

☆

Ἡ νέα Βασίλισσα ἔχει κάθε δικαίωμα ν' ἀντλήσῃ θάρρος — γιατί θάρρος τῆς χρειάζεται καὶ ψυχικὴ δύναμι — ἀπὸ τὸ σημαντικὸ γεγονός ὅτι οἱ τρεῖς ἐνδοξότερες ἐποχές στὴν ἱστορία τοῦ λαοῦ τῆς συνδέθηκαν μὲ τὸ ὄνομα τριῶν ἐστεμμένων γυναικῶν.

Οἱ τρεῖς αὐτές ἐποχές πού ξεχωρίζουν μέσα στὴν ἱστορία τοῦ

ἀγγλικοῦ λαοῦ, γιὰ τὰ κατορθώματά του ὄχι μόνο στὰ πεδία τῶν μαχῶν ἢ στὴ θάλασσα ἀλλὰ καὶ στὶς τέχνες καὶ στὶς ἐπιστήμες, στὶς ἀνακαλύψεις, στὸν ἀποικισμὸ νέων χωρῶν καὶ στὸ ἐμπόριο, εἶναι: 1) Ἡ Ἐλισαβετιανὴ ἐποχὴ. 2) Ἡ ἐποχὴ τῆς Βασίλισσας Ἀννας — πού ὀνομάζεται καὶ Αὐγουστιανὴ καὶ 3) Ἡ Βικτωριανὴ ἐποχὴ.

Τὶ ἀντιπροσωπεύει σέ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς ἐποχές αὐτές ἡ γυναίκα πού στάθηκε στὴν κορυφὴ τῆς κοινωνικῆς μας πυραμίδας; Ποιὰ εἶναι ἡ συμβολὴ τῆς κάθε μιᾶς στὸ μεγαλεῖο τῆς ἐποχῆς της;

ΕΛΙΣΑΒΕΤ Α'

Λίγα θὰ εἶναι ὅσα καὶ νὰ ποῦμε γιὰ τὴ συμβολὴ τῆς πρώτης Ἐλισάβετ στὴ δημιουργία τῆς Ἐλισαβετιανῆς ἐποχῆς — τῆς πιὸ συναρπαστικῆς, τῆς πιὸ ἡρωϊκῆς, τῆς πιὸ γόνιμης στὴν ἱστορία μας.

Ἦταν ἀκριβῶς ἡ προσωπικότητα πού χρειάζοταν ἡ χώρα τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Βασίλευσε σέ μιὰ χώρα φθαρμένη ἀπὸ τὶς θρησκευτικὲς διαμάχες, σέ μιὰ χώρα πού εἶχε χάσει τὴν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ της ὕστερα ἀπὸ ἕναν αὐτοχό πόλεμο. Ἔτσι ἐκείνη θέλησε νὰ θέσῃ τέρμα στὶς διαμάχες καὶ

νὰ ξαναδώσῃ στὴ χώρα τὴ χαμένη ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ της.

Ἦταν πολὺ προσγειωμένη· καὶ προτιμοῦσε, παρὰ ὁ κόσμος νὰ πεθάνῃ γιὰ τὴν πίστι του, νὰ ζῇ γιὰ κάποιο σκοπὸ χρήσιμο στὸν τόπο του.

Πῶς νίκησε τοὺς Ἰσπανοὺς

Δὲν ἦταν μόνον πολιτικός. Ἦταν καὶ σοφὸς κυβερνήτης πού τὸ μάτι του ἔβλεπε πολὺ μακριά. Ἦταν ἱκανὴ νὰ κἀν κάτι πού λίγοι ἄντρες θὰ κατάρθωναν — ν' ἀντισταθῇ στὸν πειρασμὸ τῶν ἀμέσων τιμῶν καὶ τῶν ἀμέσων κερδῶν, νὰ κατανικήσῃ τὴν ὑπερηφάνεια καὶ τὴ φιλοδοξία χάριν τῶν τελικῶν πλεονεκτημάτων.

Χρειάστηκε μιὰ γυναίκα γιὰ νὰ ἀρνηθῇ τὸ θρόνο τῆς Ὁλλανδίας πού τῆς προσφέρθηκε. Σὰν γυναίκα εὐχαριστιόταν μὲ τὰ μικρὰ κέρδη πού σιγὰ-σιγὰ τῆς ἐνίσχυαν τὴ θέσι της. Καὶ ἔτσι στὸ τέλος ξεγέλασε καὶ τὸν Φίλιππο Β', τὸν μεγάλο βασιλιά τῆς Ἰσπανίας, πού εἶχεν ὅλο τὸν πλοῦτο τῆς Ἀμερικῆς δικό του καὶ τοῦ ἐπιβλήθηκε.

Ἀλλὰ δὲν τῆς ἔλειπε οὔτε τὸ θάρρος. Ὁ κόσμος πίστευε πῶς ἦταν θαρραλέα γιατί ἔδειχνε πονηριά καὶ ἐκμεταλλεύοταν τὰ πλεονεκτήματα τοῦ φύλου της, γιὰ νὰ πετύχῃ τοὺς σκοπούς της. Χρηματοδότησε τὸ ταξίδι τοῦ Ντρέρκ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ κόψῃ τὴν ἐπικοινωνία τῶν Ἰσπανῶν μὲ τὶς πλούσιες ἀκτές τοῦ Περού — καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτεύεται οὔτε κι' αὐτὸς ὁ Λόρδος Θησαυροφύλακας.

Μὲ τὰ εἰσοδήματά της ἐνίσχυσε τὴν ἀντίστασι τῶν Ὁλλανδῶν κατὰ τοῦ Φιλίππου Β' κι' ἔτσι ὁ Ἰσπανὸς βασιλιάς δὲν μπόρεσε

ποτέ νὰ συγκεντρώσῃ ὅλες του τὶς δυνάμεις ἐναντίον μας. Ἐνα μέρος ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά της τὸ διέθεσε γιὰ τὴν ἱδρυσι τῆς Ἀνατολικῆς Ἑταιρίας. Ἀπ' αὐτὴν σχηματίστηκε ἡ Ἑταιρία Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀναπτύχθηκεν ὕστερα ἡ Αὐτοκρατορία.

Τόσο θαυμαστὴ γυναίκα ἦταν ἡ πρώτη Ἐλισάβετ!

Τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἐνδοξῆς ἐποχῆς της ὀφείλονται στὴ δική της, τὴν προσωπικὴ ἐπιτυχία. Ἡ δικαιοσύνη τὸ ἀπαιτοῦσε λοιπὸν νὰ δοθῇ στὴν ἐποχὴ Τῆς τὸ ὄνομά της.

ANNA

Ἡ Βασίλισσα Ἄννα ἦταν πολὺ πιὸ ἥρεμη, πολὺ πιὸ ἀπλὴ γυναίκα, εἶχε ὅμως πολὺ μεγάλη ιδέα γιὰ τὴ θέσι καὶ τὶς εὐθύνες της. Ἀποφάσισε νὰ βάλῃ τὰ βασιλικά της καθήκοντα πάνω ἀπὸ τὶς ἐσωτερικὲς διαμάχες ὅσο ἦταν τοῦτο δυνατό. Οἱ διαμάχες αὐτές τὴν ἐξάντλησαν καὶ ἐπέφεραν τὸ θάνατό της. Πρὸ παντὸς ἡ Ἄννα, ὅπως ἡ πρώτη Ἐλισάβετ, ἦταν πολὺ Ἀγγλίδα καὶ πολὺ ἀγαπητὴ στὸ λαό της. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς βασιλείας της (1702—

1714) συνέπεσε με την τελευταία και δραματικώτερη φάσι του αγώνα με την Γαλλία του Λουδοβίκου 14ου. Στην πάλη αυτή αναδείχθηκαν οι μεγαλύτεροι Άγγλοι στρατηλάτες.

Τι ζωή! και τι εποχή!

Η Βασιλεία της δέν είδε μόνο θριάμβους στην ξηρά και στη θάλασσα, είδε θριάμβους και στο πεδίο της επιστήμης και της τέχνης. Οι μεγαλύτεροι Άγγλοι επιστήμονες ζήσανε και ακμάσανε τότε. Ο Ίσαακ Νεύτων και ο Χριστόφορος Ρέν, που παρακολουθούσε την αποπεράτωση του μητροπολιτικού ναού του Αγίου Παύλου από την άλλη οχθη του Τάμεση. Άλλα και της λογοτεχνίας ήταν μια λαμπρή περίοδος. Ο Σουίφτ και ο Ντεφόε, ο Ξ. Δεισον, ο Στήλ και ο Πόουπ δλοι έζησαν τότε.

ΒΙΚΤΩΡΙΑ

Τι να πούμε τώρα για τη Βασίλισσα Βικτωρία και για τη Βικτωριανή εποχή; Τουτό μόνο αρκεί: Σε τίποτα δέν είναι κατώτερη ούτε από αυτή την Έλισαβετιανή εποχή. Σε ποσότητα μάλιστα παραγωγής — με τη μοναδική εξαίρεσι της μουσικής — η βασιλεία της Βικτωρίας ξεπέρασε

έκείνη της Έλισάβετ.

Όταν σκεφτούμε έπιστήμονες σαν τον Φαραντάυ, τον Ντάρβιν, τον Κέλβιν και τον Μάξουελ, ποιητές σαν τον Τέννυσον, τον Μπράουνινγκ, τον Μάθιου Άρνολντ και τον Σουίμπωρν, μυθιστοριογράφους σαν τον Ντίκενς, τον Θακεράι, τον Τζώρτζ Έλλιοτ, τον Τρόλλοπ, τον Μέρντιθ, τον Χάρντυ, τον Χένρυ Τζέιμς — σαστίζουμε με τη δημιουργικότητα αυτής της εποχής. Και δέν αναφέραμε προσωπικότητες σαν τον Γλάδστων και τον Ντισραέλι, τον Σώλσπερυ, τον Τσάμπερλαιν.

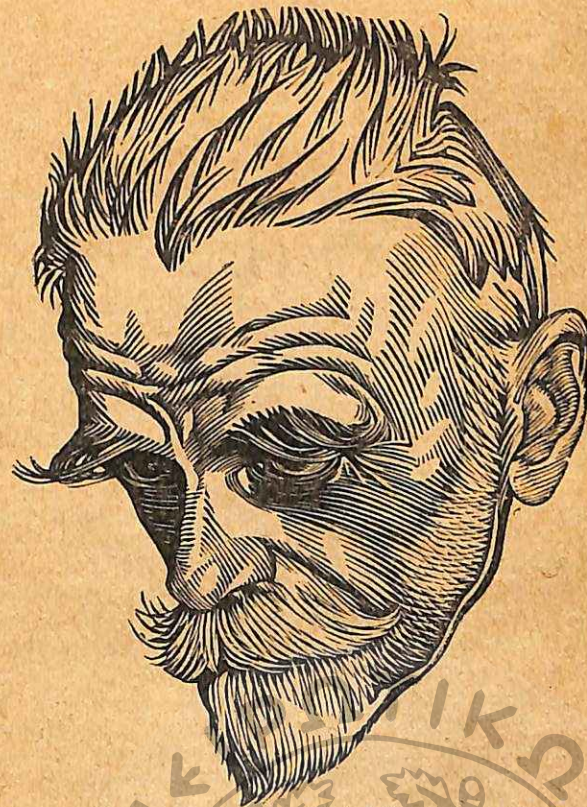
Ο ρόλος της Βικτωρίας σε όλα αυτά — μολονότι λιγώτερο άμεσος από το ρόλο της Άννας — ήταν σπουδαιότατος. Αυτή ήταν ο κεντρικός άξονας της κοινωνίας, ή κορυφή της Βρετανικής κοινότητας όχι μόνο στο νησί, αλλά και στην Αυτοκρατορία.

Αυτή βασίλεψε πιδ πολλά χρόνια και γι' αυτό έγινε πιδ γνωστή σ' όλο τον κόσμο και συνετέλεσε στη δημιουργία του Βρετανικού γοήτρου.

Πρός το τέλος της βασιλείας της ο λαός είδε γι' άλλη μια φορά, όπως και επί της πρώτης Έλισάβετ, το θέαμα μιας βασίλισσας με ένα νέον Σέσιλ στο πλάι της: τον Σώλσπερυ.

Όπως στην ένδοξη βασιλεία της Άννας, που είχε τον Τζών Τσώρτσιλ, Δούκα του Μάρλμπωρω δίπλα της για να την οδηγεί, έτσι και σήμερα ή νέα μας Βασίλισσα Έλισάβετ Β' έχει τον άπόγονό του Ουίνστον Τσώρτσιλ στο πλάι της, πρωθυπουργό της.

Κι' αυτό μπορούμε να το πάροουμε για καλό οίωνό και να πούμε στη νέα Βασίλισσα: «Έχε θάρρος! Και οι ζωντανό και οι νεκροί βρίσκονται στο πλευρό σου!»

(Από ξυλογραφία του Κ. Γραμματόπουλου)

Κωστής Παλαμάς

Τού

ΑΝΤΡΕΑ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗ

Στις 27 του περασμένου μήνα έννιά χρόνια συμπληρώθηκαν από την ήμέρα που έκλεισε τα μάτια του ο Κωστής Παλαμάς, ο μεγαλύτερος ποιητής της νεώτερης Ελλάδας. Από την ήμέρα εκείνη ως σήμερα, ή μνήμη μας δέν έχει χάσει τίποτε από

τις λαμπρές εικόνες του τεράστιου έργου του. Κάθε χρόνο, ή επέτειος του θανάτου του, δίνει άφορμή σε λογής πνευματικές έκδηλώσεις που μαρτυρούν τη μεγαλωσύνη του και την αδιάκοπη παρουσία του ανάμεσά μας: Σ' όλα τα κέντρα του έλ-

λντισμοῦ, διαλέξεις γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Παλαμᾶ, διαφωτιστικὲς καὶ ἀναλυτικὲς ὁμιλίες, πνευματικὰ μνημόσυνα, ἀπαγγελίες ποιημάτων του, ἀπολογιστικὰ ἄρθρα σ' ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ ἀποτελοῦν ἓνα «φαινόμενο ἐπιβίωσης», ποὺ γιὰ κανέναν ἄλλον ποιητὴ μας δὲν παρατηρήθηκε ὡς τώρα. Ἡ 27 Φεβρουαρίου εἶναι ἡ ἔθνικὴ πνευματικὴ γιορτὴ τῆς Ἑλλάδας. Ἀλλὰ τὸ φαινόμενο αὐτό, δὲν περιορίζεται στὶς ἐκδηλώσεις μιᾶς ἐπετείου. Δείχνει κάτι βαθύτερο: Ἀναζητοῦμε ἐξακολουθητικὰ τὸν λόγο τοῦ Παλαμᾶ, τὸ στίχο του, τὸ λυρικό του πάθος, τοὺς πολύτροπους ρυθμούς του, τὶς εἰκόνες του, τὴ μουσικὴ του, τὴν ἀνθρώπινη καὶ τὴν ἔθνικὴ μορφὴ του, τοὺς τεράστιους κύκλους τῶν ὀριζόντων του, τὸ ἀσύγκριτο πνευματικὸ του ἦθος. Τ' ἀναζητοῦμε ὅλ' αὐτὰ μὲ μιὰ ἀνάγκη ὀργανικὴ, γιατί ἔχουμε περάσει μέσα στὸ αἷμα μας, ἔχουν γίνει στοιχεῖα τῆς ἑλληνικῆς πνευματικῆς μας συνειδήσεως, εἶναι τὰ γενικὰ κριτήρια ποὺ ἀπὸ τὸ ὕψος τους ἀντιμετωπίζουμε τὸ παρὸν μας καὶ μετροῦμε τὰ ὅσα γίνονται στὶς ἡμέρες μας. Τὸ ἔργο τοῦ Παλαμᾶ ἔχει ἀνοίξει μέσα μας μιὰ θέα τόσο γνώριμη καὶ σημαντικὴ, ὅσο κι' ἓνα κλασσικὸ τοπίο, ἓνα θορυκτὸ θοῦνδ τῆς χώρας μας ἢ ἡ μνήμη ἑνὸς μεγάλου γεγονότος τῆς ἱστορίας μας. Οἱ Ἕλληνες προσηλώνουν μὲ μοναδικὴ ἐμπιστοσύνη τὴν ἀκοή τους στοὺς ἤχους τῆς πολυχόρδης λύρας τοῦ Παλαμᾶ. Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ, ἡ καθολικὴ ἑλληνικὴ ψυχὴ ἀπορροφᾷ συστηματικὰ κι' ὁλοένα πιὸ πλατιά τὸ ἀπέραντο ἔργο τοῦ ποιητῆ, ποὺ ὅσο κανένας ἄλλος, ἄκουσε καὶ τραγοῦδησε τὰ μουσικὰ της. Ἀς

εὐχρησθούμε νὰ κυκλοφορήσει σύντομα, σὲ προσιτὲς ἐκδόσεις, ὁλόκληρο τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ, ποὺ εἶναι θεμέλιο γιὰ ἓναν πλήρη πνευματικὸ, φιλολογικὸ καὶ ποιητικὸ ἐξοπλισμὸ μας.

Ἡ ζωὴ του καὶ τὰ ἔργα του

Ἡ γενιά τῶν Παλαμάδων φανερώναται στὸ ἡρωϊκὸ Μεσολόγγι στὶς ἀρχὲς τοῦ 17ου αἰῶνα. Στὴ γενιά αὕτῃ, θρίσκουμε σοφοὺς, δασκάλους, ἀγωνιστὲς τῆς Ἑθνικῆς μας Ἀνεξαρτησίας, ἀξιωματικούς. Ὁ πατέρας τοῦ ποιητῆ, Μιχαὴλ Παλαμᾶς, ἦταν δικαστικός. Ἔτσι, τὸ ἐπάγγελμα αὐτό, ποὺ εἶναι συνυφασμένο μὲ συνεχεῖς μεταθέσεις, ἔκαμε νὰ γεννηθῇ ὁ Κωστῆς στὴν Πάτρα, στὰ 1859, στὸ ἴδιο σπίτι ὅπου γεννήθηκε ἡ γνωστὴ Ἰταλίδα πεζογράφος Ματθίλδη Σερράο. Ἦταν ἓνα παιδί μικροκαμωμένο, κοντό, ἀδύνατο, λεπτό, νευρικό, μὰ ἔκαναν ἐντύπωση τὰ δυο του μεγάλα καὶ κατάμαυρα μάτια ποὺ ἄστραφταν ἀδιάκοπα κάτω ἀπὸ τὰ πυκνὰ φρύδια του. Ἡ μοῖρα σημάδεψε ἀπὸ νωρὶς τὸν μικρὸ Κωστῆ καὶ δοκίμασε σκληρὰ τὴν ἔκτακτὴ εὐαισθησίαν του. Δὲν τὸν ἄφησε νὰ χάρεῖ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ στοργὴ τῶν γονιῶν του. Ἐπτὰ χρονῶν, μένει ὀρφανὸς κι' ἀπὸ πατέρα καὶ ἀπὸ μητέρα. Ὁ θεῖος του Δημήτριος τὸν παίρνει στὸ Μεσολόγγι, μὰ ἡ πρώτη αὐτὴ ὀρφάνια θὰ ἀφίσει ἀνεξίτηλα ἴχνη πίκρας καὶ μελαγχολίας στὴν ψυχὴ του. Περνᾷ τὰ χρόνια τοῦ σχολείου—Ἑλληνικὸ καὶ Γυμνάσιο—στὴ μικρὴ, ἐνδοξη μὰ ξεπεσμένη πιά πολιτεία. Μέσα στὴν πικρὴ ἀπὸ τὴν ὀρφάνια ψυχὴ του κατασταλάζουν ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν γραφικὴ λιμνοθάλασσα τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὴ φαντασία του τὴν ἀναφτερώνουν

πρὸς τὰ παλιὰ οἱ ἐπικὲς ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τοῦ Εἰκοσιένα, οἱ μορφὲς τῶν ἡρώων τῆς Ἑξόδου, ὁ Μᾶρκος Μπότσαρης, ὁ θρυλικὸς λόρδος Μπαίρον, Συγχρόνως, ὁ μικρὸς Κωστῆς παίζει στὴ λιμνοθάλασσα, καθάλλικεῖ τὰ παλιὰ σκουριασμένα κανόνια τῆς Ἑξόδου, τριγυρίζει στὰ χαλάσματα τοῦ περίφημου ἀνεμόμυλου, στὶς ντάπιες καὶ στὰ ἐρειπωμένα φρούρια, ἐρωτεύεται μουσικὰ καὶ μὲ φόβο τὶς παιδούλες τῆς γειτονιάς του, ὀνειροπολεῖ καὶ στοχάζεται ἀκατάπαυτα, λατρεῖ τὴν ποίηση, διαβάσει, κι' ὀνειρεύεται τὴν «πλατεῖα ζωὴ», πέρα ἀπὸ τὰ θουνὰ ποὺ φράζουν τὴ μικρὴ του πατρίδα, τὸ Ζυγόν, τὴ Βαράσσοβα, πέρα ἀπὸ τὴ ρηχὴ καὶ σὰ θουρκωμένη λιμνοθάλασσα. Ἀγάπη τῆς ὁλόγυρα φύσης, προσκόλληση στὰ γραφικὰ τῆς γνώσεως, ἐντονη ἐρωτικὴ αἰσθηματικότητα, τάση πρὸς τὴ μελέτη καὶ τὴν αὐτοσυγκέντρωση, ἐνθουσιασμένοι ὁραματισμοὶ τοῦ Εἰκοσιένα, λαχτάρα γιὰ τὴν ποίηση καὶ γιὰ τὴ ζωὴ, ἰχνογραφοῦν τὸν κόσμον ἀπὸ τὸν ὁποῖο θὰ ἀναθρύσει ἡ μεγάλῃ του ποίηση καὶ προδιαγράφουν τὰ πλατιά ὅρια μέσα στὰ ὁποῖα θὰ κινηθεῖ ὁ δημιουργικὸς νοῦς του.

Στὰ 1875 ἔρχεται ὁ Παλαμᾶς στὴν Ἀθήνα καὶ γράφεται στὴ Νομικὴ Σχολή. Μὰ γιὰ τὴν ἰδιότυπη ψυχολογία του καὶ τὴν ἀκατανίκητὴ κλίση του πρὸς τὴν ποίηση, τὸ Πανεπιστήμιο, καὶ πρὸ παντὸς ἡ Νομικὴ Σχολή, τοῦ εἶναι ἀνυπόφορη ἀτμόσφαιρα. Ἐχει πιά ἀποφασίσει μέσα του: Εἶναι «ποιητής». Ποιητής, καὶ τίποτε ἄλλο. Θὰ ἀκολουθήσει τὸ κάλεσμα τῆς ψυχῆς του, θὰ τὰ θυσιάσει ὅλα γιὰ τὴν ἀγάπῃ τοῦ στίχου. Μιὰ προφητικὴ θεοαισθη-

τα τὸν κάνει νὰ γράψει σ' ἓνα του νεανικὸ ποίημα «σὰς ἀγαπῶ, κι' ἔχω ἀπὸ σὰς μιὰ δόξα νὰ ζητήσω, ὦ στίχοι!». Τὴ δόξα τοῦ τῆς χάρισης οἱ στίχοι. Μὰ κι' αὐτός, διέθεσε ὅλα τὰ δῶρα ποὺ τοῦ χάρισε ἡ φύση, γιὰ νὰ δουλέψει τὸν ποιητικὸν λόγον. Στὴν πρωτεύουσα, γνωρίζεται μὲ ὁλοῦς τοὺς νεαροὺς λογίους τῆς ἐποχῆς ποὺ εἶχαν ἀρχίσει ν' ἀντιδρῶν κατὰ τῆς ποιήσεως τῶν ρομαντικῶν—τοῦ Παράσχου καὶ τῶν ἄλλων—καὶ νὰ ἐπιδιώκουν τὴ διαμόρφωση μιᾶς ποιήσεως ἀπλῆς, ζωντανῆς, χαρούμενης, χυμένης στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, ἐμπνευσμένης ἀπὸ τὴν ἀνόθευτὴ κι' ἀπροσποίητὴ καθημερινὴ ζωὴ. Πρῶτος ἀνάμεσά τους ὁ Παλαμᾶς, δίνει πλούσια δείγματα μιᾶς τέτοιας ποιήσεως μὲ τὴ συνεργασία του στὰ νεωτεριστικὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς, τὸ «Ρωμαγκαῖ» καὶ τὸ «Μὴ χάνεσαι!». Τὸ δυνατό ποιητικὸ τοῦ ἐνστικτοῦ τὸν ἔφερε ἀπὸ νωρὶς στὸ δρόμον τῆς προόδου καὶ τῆς ζωῆς ποὺ ἔχει τὸ γενικὸ ὄνομα «Δημοτικισμός» καὶ ποὺ συνοψίζει τὴν πνευματικὴ ἀναγέννηση τῆς νεώτερης Ἑλλάδας.

Στὰ 1882 ὁ Παλαμᾶς ἐγκαθίσταται ὀριστικὰ στὴν Ἀθήνα καὶ ἀποκτᾷ φήμην ὡς δημοσιογράφος μὲ τὴ συνεργασία του στὶς κυριότερες ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, τὴν «Ἀκρόπολη», τὴν «Ἐφημερίδα» καὶ τὴ φιλολογικὴ «Ἑστία». Στὰ 1886 παντρεύεται ἀπὸ ἔρωτα τὴν ὁμορφὴ Μεσολογγιτοπούλα Μαρία Βάλθη, μὲ τὴν ὁποία θ' ἀποκτήσει τρία παιδιά, τὴ Ναυσικά, τὸ Λεάνδρον καὶ τὸν Ἀλκῆ. Ὁ θάνατος τοῦ Ἀλκῆ σὲ ἡλικία πέντε χρονῶν ἀνοίξε στὴν τόσο εὐαίσθητὴ καρδιά του μιὰ ἀνεξάντλητὴ πηγὴ θερμῶν δακρύων. Ἀπ' αὐτὴ τὴν πηγὴ κύ-

λησαν οι υπέροχες στροφές της συλλογής του «Ο Τάφος». Είναι ένα λυρικό μοιρολόι, που δεν έχουμε ισάξιο του στη γλώσσα μας. Τόν ίδιο χρόνο του γάμου του, τυπώνει και την πρώτη λυρική του συλλογή, «Τά τραγούδια της Πατρίδος μου», που έχουν μια ιστορική σημασία και για την εξέλιξη του έργου του και για τη νεώτερη ποίησή μας: Παρουσιάζουν για πρώτη φορά συγκεντρωμένες σε τόμο τις επιδιώξεις και τις πρώτες αξιόλογες πραγματοποιήσεις της νέας ποιητικής γενεάς που είχε εγκολπωθεί τη δημοτική γλώσσα.

Από το 1886 αρχίζει για τον Παλαμά η περίοδος της αδιάκοπης και πλουσιώτατης δημιουργίας του. Μέσα στη θαλπωρή της οικογενείας, δίπλα στη γυναίκα του που τόσο στοργικά την αγάπησε, ο Παλαμάς αφοσιώνεται στο ιδανικό του και δημιουργεί. Μια τεράστια σε ποσότητα εργασία θγαίνει από τα χέρια του: Ποιήματα, άρθρα, κριτικές μελέτες, διηγήματα, θέατρο, χρονογραφήματα, απομνημονεύματα, επιστολές. Συνεργάζεται σ' όλα τα λογοτεχνικά περιοδικά της εποχής (κυρίως στο «Νουμά»), σε πολλές εφημερίδες και ήμερολόγια, και ένα-ένα μας χαρίζει τα ποιητικά του βιβλία: Δεκαοκτώ τόμοι με ποιήματα, δέκα με κριτικές μελέτες, δυο τόμοι με διηγήματα, το μονακριβό θεατρικό του «Η Τρισεύγενη», αλλά και πλήθος άρθρων του σε περιοδικά και εφημερίδες, αποτελούν ένα επιβλητικό πνευματικό σύνολο, μνημειώδες για τη νέα μας λογοτεχνία. Βιβλία όπως οι «Ιαμβοί και Ανάπαιστοι», «Ο Τάφος», η «Ασάλευτη Ζωή», «Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου», «Η Φλογέρα του Βασιλιά», «Οι κα-

μοί της Λιμνοθάλασσας», «Οι Βωμοί» και τόσα άλλα, επιβάλλουν στο ελληνικό κοινό τη μεγάλη φυσιογνωμία του Παλαμά. Κάθε τόμος του είναι και μια καινούργια εμφάνιση του τεράστιου ταλέντου του, μια νέα κατάκτηση της τεχνικής. Τόν διαβάζουν με θαυμασμό, τόν μιμούνται, τόν μελετούν.

Σ' όλα αυτά τα χρόνια ο Παλαμάς είναι αναγκασμένος να εργάζεται για να συντηρήσει την οικογένειά του. Στά 1897 διορίζεται Γραμματέας στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών, απ' όπου έφυγε στά 1927 με τιμητική σύνταξη. Τιμήθηκε πρώτος με το «Εθνικόν άριστείον Γραμμάτων και Τεχνών», έγινε Ακαδημαϊκός εθνός με την ίδρυση της Ακαδημίας και πολλά από τα έργα του, και άποσπασματικά και ολόκληρα (όπως ο Δωδεκάλογος του Γύφτου» και «Η Φλογέρα του Βασιλιά», Γαλλικά) μεταφράστηκαν σε πολλές ξένες γλώσσες. Στά 1935, το μονακριβό θεατρικό του έργο «Τρισεύγενη», που ο Φώτος Πολίτης το χαρακτήρισε ως «το ύψιπετέστερον έργον του νεοελληνικού θεάτρου», διδάχτηκε από την Εθνική μας Σκηνή, με μοναδική επιτυχία.

Τη μεγάλη επιβολή του Παλαμά και σαν ποιητή και σαν ηγετικής πνευματικής φυσιογνωμίας, την επισφράγισε ο τρόπος που πήρε μέρος στην κηδεία του ο λαός των Αθηνών. Χιλιάδες άνθρωποι από κάθε τάξη πλημμύρισαν το Πρώτο Νεκροταφείο, με τη συνείδηση και το κατανυκτικό συναίσθημα ότι την ημέρα εκείνη περνούσε στην άθανασία ένας από τους σπουδαιότερους πνευματικούς άνδρες των ελληνικών αιώνων. Έκείνη τη στιγμή, ο Έθνικός Ποιητής, που ήταν ήδη

σύμβολο από πολλά χρόνια, είχε γίνει και σύμβολο πίστεως στην ανάσταση της σκλαβωμένης Ελλάδας που κήδευε τόν ποιητή της, άλυσοδεμένη, ψέλλοντας όμως τόν Έθνικό Ύμνο επάνω από τόν τάφο του...

Η ποίησή του

Ο Κωστής Παλαμάς θεωρείται γενικά σαν ένας μεγάλος λυρικός ποιητής, που ο λυρισμός του πηγάζοντας από τα βάθη της καρδιάς, άνεβαίνει ως τις ύψηλες σφαίρες του φιλοσοφικού στοχασμού. Φιλόσοφος ποιητής, βαθύς, στοχαστικός, αυτά είναι τα έπιθετα με τα όποια, συνήθως, προσδιορίζεται από την κριτική. Πραγματικά, ο Παλαμάς είναι ο κατ' έξοχην πνευματικός ποιητής μας. Δεν μπορούσε να συμβεί διαφορετικά μια που η φύση τόν είχε προικίσει, έκτος από το μεγάλο ταλέντο της τέχνης του στίχου, και μ' ένα πνεύμα βαθύ, φιλέρεвно, άνοιχτο προς όλα τα θέματα και τις μορφές της ζωής και της σκέψης. Το πνεύμα, για τόν Παλαμά, είναι αδιαίρετο, άπόλυτο. Οι όρίζοντές του δεν περιορίζονται από την ελληνική πραγματικότητα. Απλώνουνται μέσα από τούς αιώνες προς όλες τις ξένες φιλολογίες. Ποίηση, φιλολογία, πεζογραφία, γλωσσολογία, κριτική, φιλοσοφία, κοινωνιολογία, ψυχολογία, αισθητική, τόν κρατούν αδιάκοπα γυρμένον επάνω από τούς ανεξάντλητους τόμους των. Η άποκάλυψη της παγκόσμιας πνευματικής δημιουργίας τόν κάνει να βλέπει με πόνο τη φτώχεια και την άσημαντότητα των ελληνικών γραμμάτων εκείνης της εποχής. Ιδανικό του είναι να ξυπνήσει τις συνειδήσεις των άλλων. Θέλει ν' άνοιξει παράθυρα στα τείχη της άγνωσίας

και να δείξη στους άλλους τόν άπέραντο και πολυπρόσωπο κόσμο της σύγχρονης εύρωπαϊκής λογοτεχνίας.

Στό μεταξύ, στά 1888, παρουσιάζεται ο Ψυχάρης με το «Ταξίδι» του, κηρύσσοντας τα δίκαια της δημοτικής γλώσσας και την άνάγκη να επικρατήσει, για να πραγματοποιηθεί, έτσι, η πνευματική άναγέννηση του Έθνους. Ο Παλαμάς έγκολπώνεται τόν άγώνα μ' όλη τη θερμή της ψυχής του και την άποκτημένη από τις μελέτες σοφία του, καθώς και με όλη την όρμη του ποιητικού του οίστρου. Ύπερασπίζει τόν Ψυχάρη, γράφει διαφωτιστικές κριτικές και φιλολογικές μελέτες, γκρεμίζει πλάνες, προφητεύει το μέλλον, φέρνει άφθονα παραδείγματα από τις ξένες λογοτεχνίες, διδάσκει και σπέρνει ιδέες για την τέχνη, άγνωστες τότε στην Ελλάδα. Διψά, κυριολεκτικά, να δείξει στους συγκαιρινούς του την όψη της άληθινής ποίησης. Δεν τού φτάνουν για παραδείγματα όσα δημιουργεί ο ίδιος, θέλει να στηριχτεί και στα έργα των άλλων, δικών μας και ξένων. Έτσι, ο χώρος των έμπνεύσεών του όλοένα άπλώνεται. Με κέντρο το άτομικό, το ύποκειμενικό του Έγώ, που κι αυτό είναι βαθύ και πολύμορφο όσο κανενός άλλου ποιητή μας, άνοίγει έναν κύκλο, όπου χωρούν μέσα όλα όσα ενδιαφέρουν έναν ιδεωδώς άνεπτυγμένο πνευματικό άνθρωπο. Άλλά αυτό το κέντρο έχει και ένα έπίκεντρο: Είναι η έθνική συνείδηση του ποιητή, η προσήλωσή του στην έθνική ιδέα. Λαχταρά μιá καινούργια πνευματική και κοινωνική Ελλάδα, όπου μέσα της θα συνοψίζει όλες τις ιστορίες της παραδόσεις. Αυτή του η λαχτάρα τόν κάνει μελετητή της

ιστορίας μας. Θέλει νά βρεί τὸ νόμο τῆς ἀδιάκοπης ἐξέλιξης τῆς φυλῆς μας, αὐτὸ τὸν νόμο πού τῆς ἐξασφάλισε ὡς τώρα τρεῖς χιλιάδες χρόνια ζωῆς. Συλλαμβάνει τὸν ρυθμὸ πού σμίγει σὲ μιὰ πραγματικότητά τὸ παρόν, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ ἱστορικὸ μας μέλλον, καὶ μᾶς δίνει τὰ δυὸ μεγαλύτερη βολὰ ἐπικολυρικά του δημιουργήματα, τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» καὶ τὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ». Τὸ ἱστορικὸ μας παρελθὸν προβάλει μέσα ἀπὸ λαμπρὲς ποιητικὲς εἰκόνες, ἀλλὰ σὲ τρόπο πού νὰ τὸ αἰσθανόμαστε

Καὶ πάντα θὰ ὑπάρχω ἐγώ· κί' ἀφοῦ ἀπὸ δῶ θὰ λείπω, θὰ εἴμ' ἀπὸ χεῖθε, ἀφεύγατος, τριγυριστής, θὰ ὑπάρχω, μ' ὅποια σημάδια σφραγιστός, μ' ὅποιο ὄνομα κρασμένους, τοῦ κάστρου πορτοφύλακας, πιστός τῆς Ρωμιοσύνης, καὶ θ' ἀντιστέκομαι, σπαθί· βουλή, θὰ κατορθῶναι. Καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ βουλή καὶ τὸ σπαθί. Καὶ θὰ εἶναι μὲ κόψη πάντα καὶ ἡ βουλή, καὶ τὸ σπαθί μὲ γνώμη. Καί, πνῆμα ἀγνό, θὰ πνέω, γδυτός ἀπ' τῇ θολῇ τῇ σάρκα. Εἶπα : Ρωμαῖκο ὅπου φυσᾷ κί' ὅπου παλαίβει Ἑλλάδα, κί' ὅπου σταυρώνεται ἡ Φυλὴ κί' ὅπου εἶν' ἡ ὁρμὴ τοῦ Γένους, σὲ γενεὲς γενεῶν, παντοῦ, σ' αἰῶνες αἰώνων πάντα. Ρωμαῖκο κί' ὅπου θὰ βαστᾷς, Ἑλλάδα, ὅπου θὰ ρενεῖς, εἴτε σὲ μιὰ τετραπλάτη γῇ πολιτεία, πὺν κόσμος ἀπὸ στερεὴς καὶ θάλασσης, λαοὺς καὶ τόπους εἶναι, εἴτε στοῦ σκλάβου τὸ κλουβί, σὲ χαμοκέλλα χώρα, καὶ μέσ' τὰ χρυσοτριζιλίνα καὶ στῇ μονίᾳ τοῦ λίκου, καὶ σὲ θυζαντινὰ θρόνῳ καὶ σὲ ἀττιζὰ συντριμμία, καὶ μὲ πορφύρα βασιλιᾷ καὶ μὲ φλογάτα κλέφτη, ὅπου εἶν' ἀντίσταση, σταυρός, ἀγορῆνια, σπαθί, δρόμος, θὰ εἴμ' ἐγώ, πνῆμα, ἐγὼ ψυχὴ, θὰ πνέω, θὰ ζωντανεύω. Μαρομαρμένους βασιλιάς, καὶ θὰ ξυπνῶ ἀπ' τὸ μνημα τὸ μυστικὸ καὶ τὸ ἄβροτο πὺν θὰ μὲ κλειῖ, θὰ βγαίνω, καὶ τῇ χτιστῇ Χρυσόπορτα ξεχτίζοντας, θὰ τρέχω, καὶ καλιφάδων νικητῆς, καὶ τσάρων κυνηγᾶρης, πέρα στὴν Κόκκινη Μηλιά θὰ παίρνω τὴν ἀνάσα.

Παράλληλος μὲ τὸν κύκλο αὐτὸ, στὸν ὁποῖο χρωστᾶμε ὄχι μονάχα τὰ μεγάλα καὶ συνθετικὰ του ἔθνικα ποιήματα, μὰ κί' ἓνα πλῆθος ἄλλα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ περιστατικὰ τῶν χρόνων 1897 — 1940 (ἀναφέρουμε παραδειγματικὰ τὸ ὑπέροχο «Τραγούδι τῶν Προσφύγων»), εἶναι ὁ κύκλος πού θὰ τὸν λέγαμε φιλοσοφικό. Γεμάτος εἶναι ὁ κύκλος αὐτὸς ἀπὸ θαυμάσια

σὰν παρόν ἔτοιμο νὰ γεννήσει ἕνα ἀκόμα πιὸ λαμπρὸ μέλλον. Ἔτσι μπορούμε νὰ ποῦμε πῶς ὁ Παλαμᾶς εἶναι ὁ μόνος μας ποιητῆς πού ὁραματίστηκε σὰν ἓνα ἀκατάλυτο σύνολο ὅλη μας τὴν ἱστορία. Νὰ τὸ ποιητικὸ ἀπόσταγμα αὐτοῦ τοῦ ὁραματισμοῦ του, συμπυκνωμένο στοὺς ἑξοχους τούτους δεκαπεντασύλλαβους τῆς «Φλογέρας τοῦ Βασιλιᾶ». Μιλεῖ ὁ ἥρωας τοῦ ἔργου, ὁ Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος, πού ὁ ποιητῆς τὸν προβάλλει σὰν νὰ εἶναι ἡ ἴδια ἡ Ἑθνικὴ μας Ψυχὴ καὶ Συνείδηση :

λυρικά ποιήματα, ὅπου τὸ κίνητρό τους εἶναι ἡ αἰώνια ἀναζήτησις τῆς ἀλήθειας, ἡ ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου μπροστὰ στὰ ἄλυτα αἰνίγματα τῆς ζωῆς. Ὁ Παλαμᾶς δὲν εἶναι ἓνας ψυχρὸς ἐρευνητῆς τῆς ἀλήθειας, ἀλλὰ ἓνας ἀγωνιώδης γυρευτῆς τῆς. Δὲν θὰ μποροῦσε, ἄλλωστε, νὰ συμβεῖ διαφορετικὰ μὲ μιὰ ποιητικὴ ἰδιοσυγκρασία τόσο φλογερὴ ὅσο τοῦ Παλαμᾶ. Μεταρσιωμένος στέκε-

ται μπροστὰ στὰ μεγάλα θέματα πού βασάνισαν καὶ βασανίζουν τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα : Τὸ σκοπὸ τῆς ζωῆς, τὸ μυστήριό τοῦ. Ἐρωτα καὶ τοῦ Θανάτου, τὸ πρόβλημα τῆς Ἐλευθερίας, τὸν πνευματικὸ προσορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὴ Φύση, τὴν Ὁμορφίᾳ, τὴ μοίρα τοῦ ποιητῆ καὶ τοῦ δημιουργοῦ, γενικά. Αὐτὸν τὸν κύκλο τὸν λαμπρύνουν οἱ μεγαλόπνοες καὶ μουσικώτατες λυρικές συνθέσεις τῆς «Φοινικιάς», τοῦ «Ἀσκραίου», τῶν «Ἀλυσίδων», τῆς «Διπλομοναξιάς», τοῦ «Γύφτου», τοῦ «Δημοφώντα». Μὰ καὶ σὲ πλῆθος ἄλλα, ὁ Παλαμᾶς θέτει μὲ μοναδική τέ-

χνη καὶ ἐπιγραμματικότητά, προβλήματα καὶ ρωτήματα πνευματικά καὶ φιλοσοφικά. Ὁ κύριος τόνος, ὅμως, τῆς φιλοσοφικῆς ποίησης τοῦ Παλαμᾶ εἶναι ἡ ἀγωνία, ὁ δισταγμός, ἡ ἀδυναμία μας νὰ λύσουμε τὸ πλῆθος τῶν προβλημάτων καὶ τῶν ἐρωτημάτων πού ξεπηδᾶν ἀπὸ μέσα μας κί' ἀπὸ τὴν πείρα τῆς ζωῆς μας. Αὐτὴ τῇ φιλοσοφικῇ ἀγωνίᾳ, νομίζουμε πῶς τὴν ἐξέφρασε ἀριστουργηματικὰ στὸ ποιήμα τοῦ «Σκέψη», πού θεωροῦμε ὑποδειγματικὸ στὸ εἶδος του, γι' αὐτὸ καὶ παραθέτουμε λίγες στροφές του :

Τῆς Τέχνης λάμπουν οἱ ναοί, λάμπουν τὰ οὐράνια τόξα τοῦ Λόγου, λάμπουν τ' ἄρματα τὰ θριαμβευτικά· Τάχα ν' ἀξίζουμε στὸ Πάν τὸ νόημα καὶ τὴ δόξα τοῦ ἀνθρώπου πὺν χαίρεται ἡ αὐγὴ καὶ κλαίει νεκρὸ ἢ βραδιά : Ὑψώνεται ὁ βαθύσοφος, ὅλες τίς θύρες κρούει τοῦ Ἀπείρου, καὶ ὅλες στέκεται τίς Σφίγγες καὶ ρωτᾷ ὁ στρατιώτης ὁ ἀγνώμος πὺν ἀρώτητα ὑπακούει σὲ μιὰν ἀλήθεια ὑπερτατὴ δὲν εἶναι πὺν σιμά ; Καὶ ποῖο τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸ ; Νόμος πὺν εἶν' ὅλος μά ; ἢ κἀποῖος τυφλὸς ἔρωτας ; Τί θὰ μᾶς πᾶει ἐκεῖ ; Σκυρτὸ ἓνα τρεμοπάξιμο στὸ κοῦφι μονοπάτι, ἢ στέγιο γοργοπάτημα στὸ δρόμο τὸν πλατύ ; Ἀγγελε, μ' ἓνα γίγαντα παλεύεις πάντα, ὦ Σκέψη, κί' ἀπλώνει γιὰ νὰ σφίξει σὲ στὰ χέρια τὰ ἑκατό !

Τρίτος κύκλος εἶναι αὐτὸς πού κλείνει στὰ ὅρια του τὸν ὑποκειμενικὸ, τὸν ἄμεσα αἰσθηματικὸ κόσμο τοῦ ποιητῆ, ὁ κύκλος τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς του. Ὁ κύκλος αὐτός, ἀπὸ τὴ φύση τῶν πραγμάτων, εἶναι ταυτοσημῶς μὲ τὴν ἴδια τὴ λυρική οὐσία τῆς ποίησης. Κί' ἐπειδὴ ἡ ψυχικὴ φυσιογνωμία τοῦ Παλαμᾶ εἶναι κί' αὐτὴ πολυέδρη καὶ πληθωρική ὅπως καὶ ἡ πνευματικὴ του, τὰ ποιήματα πού ἀνάβρυσαν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ ἔγῳ τὸν χαρακτηρίζονται ἀπὸ μιὰ καταπληκτικὴ ποικιλία συναισθηματικῶν ἀποχρώσεων, λυρικῶν ρυθμῶν καὶ στιχουργικῆς τεχνικῆς. Σ' αὐτὸ τὸν κύκλο θὰ σταθοῦμε κάπως περισσότερο.

Γιατὶ στὸν περιορισμένο χώρὸ ἐκλείνει πνευματικὸ μνημόδουνου, εἶναι ἀδύνατο νὰ προβληθεῖ μὲ τίς ἀπαραίτητες ἀναλογίες ἢ συνολικὴ φυσιογνωμία ἑνὸς ποιητῆ σὰν τὸν Παλαμᾶ, πού τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ του ἦταν ἡ πολυμέρεια, ἡ ἀδιάκοπη ἀλλαγὴ, τὰ ψηλά πετάγματα καὶ τὰ κοπιαστικά ψαξίματα ἀγνωστῶν χώρων, ἡ δίψα τοῦ καινούργιου, ἡ φροντίδα γιὰ τὰ μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα τῆς ζωῆς, γιὰ τὰ ἀτομικά, τὰ ἔθνικα καὶ τὰ πανανθρώπινα. Ὡστόσο, τώρα πού γυρεύουμε μιὰ ἐπαφὴ μὲ τὴν ποιητικὴ φωνή του, οἱ μορφές τοῦ Παλαμᾶ συγχωνεύονται σὲ μιὰ : Στὴ μορφή καὶ τὴν παρουσία τοῦ καθαροῦ λυρι-

κου ποιητή. Λυρικός ήταν ο Παλαμάς, ένας από τους μεγαλύτερους λυρικούς ποιητές. Στις καλύτερες ώρες του μέσα του ακουγε να κελαϊδεί το άηδόνι του καθαρού λυρισμού, κι' από το άσώπαστο αυτό κελάισμα ξεδι-
νε ρυθμό, άρμονία και νόημα στους στίχους του. "Όλα τ' άηδόνια ήταν κλεισμένα μέσα του, όπως γλυκύτατα τó τραγουδισε ο ίδιος :

"Όλα τ' άηδόνια, καλή μου,
δεν κελαϊδούν όμοια· είν' άλλα
που μάς χαρίζουν τη γλύκα
σά διαλεχτή, στάλα στάλα,
άλλα τη χύνουν περίσσια,
τρέλλα, φωτιά, ποταμός,
γλυκά σά μπάλασμο του ύπνου,
γλύκα ενός γάμου χορός,
γλύκα σέ γέλιο από χείλια
κόρης φιλία που διψούν
γλύκα γητεία της αγάπης,
γλύκα νερά που κυλούν,
γλύκα δροσιά στο λιπαύρι,
γλύκα κρσσι που μεθά,
γλύκα σά δάκρυα που λιώνουν
πέτρα βαριά στην καρδιά,
γλύκα σάν ξάφνισμ' ανθρώπου
χυφά χουσαφι που βρεί...
όλα τ' άηδόνια καλή μου,
μιά δεν τ' αλείει μουσική...
κ.λ.π.

Θά θέλαμε νά μιλήσουμε για
πολλά από τ' άηδόνια που τó κα-
θένα τραγούδησε μέσα του με ξε-
χωριστή φωνή. Μά θ' ακούσουμε

Σύγνεφο γίνε, μίλα με τ' έστραποβόλι,
Κορυδαλλός και λάλησες Πόθε μεγάλε,
Και ύψωσου προς άστέρينو άλλο περιβόλι.
"Όλη τη μουσική μέσ' στην αγάπη βάλε,
Και βάλε των παιδιών την άθωότητα όλη,
Και βάλε κι' όλη σου την όμορφιά, και πάλε
Θάχεις τον ίσσιο της αγάπης· όχι εκείνη·
Εκείνη λάμπει, κλείει, φωτίζει και δέ σβήνει!

"Ο τομέας των αισθηματικών
ποιημάτων του Παλαμά, τεράστι-
ος κι' αυτός, κέντρο του έχει αδι-
τη την αγάπη που «λάμπει, κλείει,
φωτίζει και δέ σβήνει». "Ο το-

ένα μονάχα, έδω, ίσως αυτό το
μοναδικό ένα που ύπνοει με
τους στίχους του, και που κελαϊ-
δησε πιό γλυκά, πιό τρυφερά, πιό
ζεστά, πιό συναρμονισμένα με τά
μυστικά σαλέματα και τά κρυ-
φά σκιρτήματα της ψυχής του :
Τό άηδόνι του έρωτα. Τό άηδό-
νι της παράφορης, αισθησιακής,
άλλά και ρωμαντικής συνάμα γυ-
ναικολατρείας. Ήταν σωστό και
φυσικό νά σταθεί ή κριτική με
περισσότερη προσοχή στις πλευ-
ρές του Παλαμικού έργου, που
στηρίζονται στο ιδεολογικό πε-
ριεχόμενο και στη φιλοσοφική ύ-
φή του λόγου του. Άλλά ο Πα-
λαμάς ήταν ένας φανατικός της
ζωής, ήταν όλόκληρος τó ίδιο
τό πάθος για τη ζωή. "Ένα πά-
θος, όμως, που δεν ίκανοποιήθη-
κε ποτέ απόλυτα—ίσως και σχε-
τικά—ένα πάθος που πάντα ξε-
περνούσε τις άφορμές του, που
διαρκώς ξεπεταγόταν μέσα από
τις ίδιες του τις φλόγες, και που
μάς χάρισε λυρικά ποιήματα ά-
πό τά χαρακτηριστικώτερα του
είδους. Κι' αυτό τό πάθος για τη
ζωή, κέντρο του είχε πάντα τον
έρωτα, την αγάπη που κλείει, και
την αγάπη που φωτίζει, και την
αγάπη που έξιδανικεύει και δη-
μιουργεί, και την αγάπη που κα-
ταστρέφει. Νά πώς ορίζει την α-
γάπη, στη «Φοινικιά» :

μέας αυτός, άν εξαιρέσουμε με-
ρικά ποιήματα (θαυμάσια στο εί-
δος τους), όπου ανάμεσα σέ μαύ-
ρους καπνούς λαμπαδιάζει μεγα-
λόπρεπα ένα άμεσα και τραχεία

έκφρασμένο αισθησιακό πάθος,
είναι κύκλος «ρωμαντικός». Δη-
λαδή, ο ποιητής τόσο πολύ έξι-
δανικεύει και αίθεροποιεί τά έ-
ρωτικά του συναισθήματα, ώστε
τραγουδώντας τη γυναίκα που
του τά έμπνέει, είναι σαν νά προ-
σεύχεται γονατιστός μπροστά σέ

κάποια Θεότητα. Εύδαιμονία αι-
σθάνεται ο Παλαμάς νά θλά-
πει μια γυναίκα, νά αναπλάθει
λυρικά τη μορφή της, νά περι-
μένει με αγωνία τó φανέρωμά
της, νά την υποδέχεται με ένθου-
σιασμό, όπως υποδέχονται οι
άνθρωποι την άνοιξη :

Δέ μπορώ νά μη σέ βλέπω τό χειμώνα,
δέ μπορώ νά μη σέ βρώ τό καλοκαίρι,
τ' είν' ο' Απρίλης με τά ρόδα του και μόνα
σαν δέν έρθεις με τριαντάφυλλα στο χέρι ;
Δέ μπορώ νά φανταστώ και στόν αιώνα
μιά στιγμή του που νά μη σέ ξέρει,
κι' άπ' τά στέφανα που ο γάμος τά έχει φέρει,
πιό γλυκέ, χαράς που μέλλεται άροσάνα·
Μέ του λογισμού σου υπάρχω τόν άγώνα,
μέρα μου και νύχτα, αυγή μου, μεσημέρι,
στέκω έμπρός σου με γερόμένο γόνα,
γίνομαι και του ίσιου σου καρτέρι !

Τέτοια τραγούδια, που θά μπο-
ρούσαν μόνα τους ν' άποτελέσουν
έναν ογκώδη τόμο, άφθονα είναι
μέσα στο έργο του Παλαμά. "Ε-
να χρόνο μετά τόν θάνατο του
ποιητή, ο γιός του συγκέντρωσε
μερικά ανέκδοτα ποιήματά του
και τά κυκλοφόρησε σέ μιά λυ-
ρική συλλογή με τόν τίτλο «Βρα-
δυνη Φωτιά». "Όλ' αυτά τά τρα-
γούδια φωτίζονται από την πορ-
φυρή φλόγα ενός άσίγαστου έρω-
τικού πάθους, πάθους που είναι

καημός μαζί και νοσταλγία,
λαχτάρα κι' άνυπομονησία, έν-
θουσιασμός κι' άπογοήτευση,
πόνος άφής και πόνος ά-
ποχωρισμόν. Άνάμεσα τους
ξεχωρίζει ένα με τόν τίτλο «Ρω-
μαντισμός». Πρόκειται για μιά
τρικυμισμένη λυρική μετουσίωση
των μαρτυρικών συναισθημάτων
που δοκιμάζει ένας ρωμαντικός,
άλλά και περιπαθής έραστής
καρτερώντας την αγάπημένη του
—που δέν έρχεται :

"Ερθης δέν έρθης, έγώ θά σύρω
τ' άσόν τά πόδια γοργά ως εκεί,
τό κουρασμένο κορμί θά γύρω
στην έρημ πέτρα τη μυστική.
Και θά προσμένω και θά πεθαίνω
και θ' ανασταίνομαι,—μιλώ, μένω—
με τη μιλιά σου·
Έρθεις δέν έρθεις, θά σ' άγκαλιάζω
και με τη σκέψη σου θά ταιριαζώ
τη ζωγραφιά σου.
Νύχτα. Στο χώμα θά πάω νά ψάξω
τό πάτημά σου νάβρω, θά δοάξω
γή μέσ' τη φούχτα νά τη φιλήσω,
κι' άπ' τά κλωνάρια σου κι' άπ' τά χορτάρια
μέσα στα χέρια δροσιά θά κλείσω,
σαν άπ' τη σάρκα κι' άπ' τη δροσιά σου.
Πέρα της χώρας άνάγια άνάγια,
παίζογελάοντας με τά λυχνάρια
θά μ' άχνοοστέλνουν τό φάντασμά σου.
Μ' όλα της νύχτας τά λυχνιτάρια
θά ψάξω νάβρω τό πέρασμά σου.

Και με τὸ σείσµα τ' ἄχνου τοῦ τροίμου,
εἶµαι τὸ κάρφωµα ἐκστατικό
στὴν γνωρισµένη πλαγία τοῦ δρόµου
ἔρθεις δὲν ἔρθεις, θὰ καρτερώ.
Τρελλὸ καρτέρι, κι' ὀλόγυρά µου
ἢ καρφὴ νύχτα κι' ἢ σιγανή
μόνο γιοµάτη θὰ εἶν' ἢ καρδιά µου
ἀπὸ τὴν ψάλτρα σου τὴ φωνή.
Καὶ οἱ στρατολάτες ποὺ θὰ περνᾶνε,
καὶ ὅσα τοιγύρω µου ριζωµένα,
κάτι ἀπὸ σένα θὰ µοῦ µιγνᾶνε
καὶ θὰ µοῦ παίρνουν κάτι ἀπὸ σένα...

Σωστά προφήτευε ὁ ποιητής,
ὅταν γράφοντας τὸ παρακάτω
τραγούδι, βεβαίως τὴν ἐπιβίωση
τοῦ στίχου τοῦ καὶ τοῦ καηµοῦ
τοῦ στὴ μνήμη τῶν κατοπινῶν.
Καὶ νομίζουμε πῶς μιὰ τέτοια ἐ-

πιβίωση τὴν ἀξιῶνουνται πάντα
ὅσοι στίχοι καὶ σκοποὶ ἀναβρύ-
ζουν ἀπὸ τὰ φλογισµένα ἐγκατα-
τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς, ἔτσι ὅ-
πως τινάζονται ψηλά τὰ νερά
τῶν συντριβανῶν :

Πρὶν ἢ καρδιά µου νὰ τὸ πεῖ στὴ σκέψη µου
σ' ἀγαπούσα
μέσ' τὴν καρδιά µου ἀκοίταχτα κι' ἀγνωρίστα,
ὦ μάτια µου ὑπερκόσµια, ὦ Κυµοδόη, ὦ Μοῦσα!
Μέσ' τὴν καρδιά µου εἶχες καρφερεῖ, φωλιά ἀφανέρωτη,
καὶ καρτερούσες,
καὶ µ' ἄφησες, ὠϊµένανε, νὰ δέρνομαι σὲ θάλασσες
πικροκαµατούσες.
Καὶ τὸ τραγούδι µου τ' ἄγνὸ ποὺ ἀνάβρυσε
γιά σένα,
εἴταν ἀπὸ λογιᾶ τραγούδια ἀµίλητα
σπαρµένα
μέσα µου, φύτρα ποὺ προσµένανε τὰ χέρια σου
νὰ τὰ ποτίσουν.
καὶ λαχταροῦσαν τὴ χρυσὴ τὴ γάστρα σου,
μέσα σ' αὐτὴ ν' ἀνθίσουν.
Καὶ τὸ στεγνὸ ποὺ θ' ἀναβροῦσε ἄγνὸ τραγούδι µοι
γιά σένα,
στεγνὸ δὲ θὰ εἶναι, θὰ σωπάσει ἐδῶ, µὰ θὰ τὸ πάρουνε
καὶ θὰ τὸ κελαῖδουν ἄλλοι ὀλοένα
ἄλλα χειλάκια ἀπόκοσµα, τὰ ξωτιζιά, τὰ πνέµατα,
καὶ στὸν αἰῶνα τοὺς αἰῶνες,
ὅσο στενάζουν οἱ καρδιές τὰ πάθη τους,
ὅσο βογκοῦν τοὺς ἔρωτες τοὺς οἱ τραγόνες.

Ὁ λυρικός στίχος τοῦ Παλα-
µᾶ ἄγγιξε ὅλους τοὺς τόπους τῆς
ψυχῆς καὶ τρεµούλιασε μουσικά
ἀπὸ κάθε συγκίνηση ποὺ µπορεῖ
νὰ αἰσθανθεῖ ἓνα σύγχρονο, ἀ-
πορρόφητικό, κομματιασµένο ἀπὸ
τὶς ἀντιθέσεις τοῦ καὶ ἀνήσυχο
Ἑγώ. Μὲ τὸ ἴδιο πάθος, µὲ τὴν
ἴδια δόνηση ποὺ τραγούδησε τὸν

ἔρωτα, τραγούδησε καὶ τὴ φύ-
ση, καὶ τὸν πόνο τοῦ θανάτου,
καὶ τὴ µελαγχολία καὶ τὴ μονα-
ξιά, καὶ τὴν ἀπαισιοδοξία, καὶ τὸ
αἶσθηµα τοῦ αὐτοσυντριµοῦ, καὶ
τὴ λαχτάρα τῶν οὐρανῶν καὶ τὸν
ἀπέραντο ἐξωτερικὸ κόσµο. Εἶ-
ναι ἓνας ποιητὴς καθολικός. Ὁ
οἰκουµενικός ποιητὴς µας.

Ὁ γιατρός ἔκανε ἐπιθεώρησι τῆς ὑ-
δρευτικῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ
στρατῶνα.

— Καὶ τὶ προφυλάξεις ἔχετε πάρει
κατὰ τῆς µολύνσεως τοῦ ὕδατος; ρω-
τᾷ τὸν ὑπεύθυνον.

— Πρῶτα βράζουμε τὸ νερό.

— Μάλιστα! ἀπαντᾷ ὁ γιατρός.

— Καὶ ὕστερα τὸ φιλτράρουμε.

— Περίφημα! καὶ ὕστερα;

— Καὶ ὕστερα, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ
κακὸ, πίνουμε... μπύρα.

Outspan

☆

Ἐνας στρατιώτης παρουσιάστηκε
στὸν συνταγματάρχη τοῦ νὰ τοῦ
ζητήσῃ ἄδεια.

— Πῆρα ἓνα γράμμα ἀπὸ τὴ γυναί-
κα µου, πρέπει νὰ πάω ποὺ µὲ χρειά-
ζεται νὰ τὴ βοηθῶ σὲ κάτι δουλειές.

Ὁ συνταγματάρχης ἤξερε µὲ ποιὸν
εἶχε νὰ κάνει.

— Τζόνες, παιδί µου, δὲν θέλω νὰ
σὲ ἀπογοητεύσω, ἀλλὰ δὲν πῆρες τέ-
τοιο γράμμα ἀπὸ τὴ γυναίκα σου καὶ
µὴ µοῦ ζητᾷς ἄδεια.

Ὁ στρατιώτης χαίρετ' ἔχει καὶ γύρι-
σε νὰ φύγῃ. Ὅταν ἔφθασε στὴν πόρ-
τα, γύρισε πάλι στὸν συνταγματάρχη.

— Κύριε, συνταγματάρχα, ἐδῶ μέ-
σα ὑπάρχουν δυὸ ψεῦτες καὶ ὁ ἓνας ἀ-
σφαλῶς εἶµαι ἐγώ. Πάντως σὰς λέω
πῶς δὲν εἶµαι παντρεµένος.

Up.

☆

Ὁ Πέτρος ἦταν καλεσµένος σ' ἓνα
παιδικὸ πάρτυ.

— Δὲν θὰ πάρῃς ἀκόµη κάτι; τὸν
ρωτᾷ ἡ οἰκοδέσποινα.

— Ὅχι, εὐχαριστῶ. Κοντεύω νὰ
σκάσω.

— Καλὰ, τότε βάλτε τίποτε στὶς
τσέπες σου, νὰ τὸ τρῶς πηγαίνοντας
στὸ σπίτι σου.

— Εὐχαριστῶ, ἀλλὰ δὲν θέλω... καὶ
οἱ τσέπες µου κοντεύουν νὰ σκάσουν

Tatler

☆

Ἐνας ὑπάλληλος περιποιόταν μιὰ
κυρία. Καθὼς ἔκανε βόλτες ὁ διευ-
θυντής, ἄκουσε τὸν πωλητὴ νὰ λέῃ:
«Μάλιστα, κυρία µου. Δὲν ἔχουμε τώ-
ρα καὶ πολλὸν καιρό».

— Καὶ βέβαια ἔχουμε, διέκοψε ὁ
διευθυντής. Θὰ στείλουμε στὴν ἀποθή-
κη νὰ σὰς φέρουμε.

Ἡ κυρία ξαφνιάστηκε. Τὴν πιάσανε
τὰ γέλια καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὸ μαγαζί. Ὁ
διευθυντής κάλεσε τὸν ὑπάλληλο νὰ
τοῦ κάνῃ μᾶθημα.

— Ποτέ σου νὰ μὴ λές δὲν ἔχουμε.
Πάντα θὰ λές: θὰ στείλω νὰ σὰς φέρω.

— Σύμφωνοι, κύριε διευθυντά, ἀπά-
τησε ὁ ὑπάλληλος. Ἀλλὰ ἡ κυρία µοῦ
ἔλεγε ὅτι τελευταῖα δὲν ἔχουμε τίς
βροχές ποὺ εἶχαµε ἄλλοτε.

Tatler

☆

Σὲ μιὰ ἐπίδειξι μόδας, μιὰ κυρία
εἶδε ἓνα φόρεµα ποὺ τὸ φοροῦσε
ἓνα ὠραιότατο µαννεκέν καὶ ἐνθουσι-
άστηκε κυριολεκτικά.

— Αὐτὸ θὰ ἦταν θαυµάσιο γιὰ τὸ
πάρτυ µας, τὸ ἄλλο Σάββατο, λέει
στὸν ἄντρα τῆς.

— Καὶ βέβαια, χρυσή µου. Μποροῦ-
µε νὰ τὴν καλέσουμε, ἂν θέλῃς!

Mueller Record

Φρουρός τῆς Ειρήνης

Τὸ Βορειοατλαντικὸ Σύμφωνο

Τοῦ

I. COLQUHOUN

Η μεγαλύτερη τραγωδία τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὅτι κανένας πόλεμος δὲν τοὺς βοήθησε ὥς τώρα νὰ θροῦν ἕνα μέσον γιὰ νὰ ἀποτρέψουν τὸν ἐπόμενο. Ἐπὶ τέλους οἱ δημοκρατίες ἀποφάσισαν νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ τὴν πείρα τοῦ παρελθόντος. Καὶ προσπαθοῦν νὰ ἀποτρέψουν τὸν πόλεμο μὲ τὴν συγκρότησι τῶν ἀπαιτήτων ἐνόπλων δυνάμεων.

Τὴν πραγματοποίησι αὐτοῦ τοῦ σχεδίου μέσα στὰ πλαίσια τοῦ Ο.Η.Ε. ἔχει ἀναλάβει ὁ Ὄργανισμός τοῦ Συμφώνου τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ. (Ο.Σ.Β.Α.).

Καθαρὰ ἀμυντικὸ μέτρο

Τὸ Σύμφωνο Βορείου Ἀτλαντικοῦ ὑπογράφηκε στὴν Οὐάσιγκτον στίς 4 Ἀπριλίου 1949, ὅ-

στερα ἀπὸ συνεννοήσεις πού ἐγιναν μὲ πρωτοβουλία τοῦ Καναδά. Τὸ σύμφωνο τὸ ὑπέγραψαν στὴν ἀρχὴ δώδεκα κράτη: Ἀγγλία, Βέλγιο, Καναδὰς, Δανία, Γαλλία, Ἰσλανδία, Ἰταλία, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Ὁλλανδία, Πορτογαλία, Ἡνωμένες Πολιτεῖες.

Πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες προστέθηκαν δύο καινούργια μέλη: Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία.

Τὸ Ἀτλαντικὸ Σύμφωνο εἶναι ἕνα καθαρὰ ἀμυντικὸ μέτρο. Ὁρισμένες διατάξεις τοῦ ἀφοροῦν τὴν στρατιωτικὴν, οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν συνεργασίαν τῶν μελῶν τοῦ σὲ καιρὸ εἰρήνης. Τὰ ἄρθρα πού ἀναφέρονται στὴν στρατιωτικὴ δρᾶσι θὰ ἐφαρμοστοῦν μόνον σὲ περίπτωσι πού ἕνα ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ δεχθῇ ἐνοπλὴ ἐπίθεσι.

Ἡ συμμαχία αὕτῃ θεωρεῖται ὡς ἕνα εἶδος περιφερειακῆς συμφωνίας μέσα στὰ πλαίσια τοῦ Ο.Η.Ε. Κάθε ἐνοπλὴ ἐπέμβασι τοῦ Ο.Σ.Β.Α. θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρεται στὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας καὶ θὰ παύῃ μόλις τὸ Συμβούλιο λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς εἰρήνης.

Περίπλοκη ὁργάνωσι

Δὲν εἶναι καθόλου παράξενο πού ἡ διάρθρωσι τοῦ Ο.Σ.Β.Α., μὲ τὰ τόσα σημαντικὰ του καθήκοντα, εἶναι ἀρκετὰ περίπλοκη. Ἡ πρώτη φάσι, ἡ προετοιμασία τῶν σχεδίων, κράτησε ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Συμφώνου ὥς τὸν Μάιο τοῦ 1950 περίπου. Τότε ἄρχισε νὰ γίνεται ἡ ἀντικατάστασι τῶν καθαρὰ ὁργανωτικῶν ἐπιτροπῶν ἀπὸ τὰ μόνιμα ἐκτελεστικὰ ὅργανα. Ἡ ἀντικατάστασι αὕτῃ δὲν ἔχει ἀκόμη συμπληρωθῇ ὁλοκληρωτικὰ.

Ἡ ἀνώτατη ἀρχὴ τοῦ ὁργανισμοῦ εἶναι τὸ Συμβούλιο Βορείου Ἀτλαντικοῦ, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς Ὑπουργοὺς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοὺς Ὑπουργοὺς Ἀμύνης ἢ καὶ ἀπὸ τοὺς Πρωθυπουργοὺς τῶν κρατῶν - μελῶν. Κανονικὰ τὸ Συμβούλιο συνέρχεται μιὰ φορὰ τὸ χρόνο. Ὑπάρχουν ὅμως μόνιμοι ἀντιπρόσωποι τῶν μελῶν στὴν ἔδρα τοῦ Ο.Σ.Β.Α.

Ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ εἰδικοῦ στρατιωτικοῦ τμήματος εἶναι ἡ Στρατιωτικὴ Ἐπιτροπὴ, πού τὴν ἀποτελοῦν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἐπιτελείων τῶν μελῶν - κρατῶν. Ὅταν δὲν συνεδριάζει ἡ Στρατιωτικὴ Ἐπιτροπὴ, τὰ καθήκοντά της ἀσκεῖ ἡ Μόνιμη Ἐπιτροπὴ, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἐπιτελείων Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν, οἱ ὁποῖες ἔχουν ἐξουσιοδοτηθεὶ σχε-

τικῶς τοὺς μόνιμους ἀντιπροσώπους τοὺς στὴν Οὐάσιγκτον. Ἡ Μόνιμη Ἐπιτροπὴ ἐκδίδει τίς τρέχουσες στρατιωτικὰς διαταγὰς, πού δὲν χρειάζονται ἰδιαίτερη ἔγκρισι.

Τὸ ἀδύνατο σημεῖο

Δύο θὰ εἶναι οἱ Ἀνώτατοι Ἀρχηγοὶ τῶν Συμμάχων: Ὁ ἕνας γιὰ τὸν Ἀτλαντικὸ — πού δὲν ἔχει ἀκόμη διορισθῇ — καὶ ὁ ἕνας γιὰ τὴν Εὐρώπῃ καὶ στὴ θέσι αὕτῃ διορίσθηκε ὁ στρατηγὸς Ἀϊζενχάουερ. Οἱ ἀνώτατοι αὗτοι ἀρχηγοὶ ἔχουν στὴν ἐξουσία τοὺς τοὺς Περιφερειακοὺς Γενικοὺς Διοικητάς.

Ὁ στρατηγὸς Ἀϊζενχάουερ ἔχει διορίσει ἤδη τέσσερις περιφερειακοὺς διοικητάς: Ὁ ἕνας γιὰ τὸν βόρειο, ἕναν γιὰ τὸν κεντρικὸ καὶ ἕναν γιὰ τὸν νότιο τομέα τοῦ ἐυρωπαϊκοῦ μετώπου καὶ ἕναν γιὰ τίς ἀεροπορικὰς δυνάμεις τοῦ κεντρικοῦ τομέα.

Ἡ οἰκονομικὴ ὁργάνωσι τοῦ Ο.Σ.Β.Α. ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία γραφεῖα: Τὸ Γραφεῖο Πολεμικῆς Παραγωγῆς, τὸ Οἰκονομικὸ Γραφεῖο καὶ μιὰ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ Μελέτης τῶν Πολεμικῶν Πλοίων. Οἱ δύο πρῶτες ὑπηρεσίαι εἶναι μόνιμες.

Οἱ οἰκονομικὲς ἐπιτροπὲς ἀπέκτησαν τὸν τελευταῖον καιρὸ μεγάλη σημασίαν. Ὅταν, τὸν περασμένο Σεπτέμβριο, συνήλθε στὴν Ὀττάβα τὸ Συμβούλιο τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου, ὅλοι κατέλαβαν ὅτι ἡ μεγάλη ἀδυναμία τοῦ Ο.Σ.Β.Α. δὲν ἦταν ἡ πολιτικὴ, οὔτε τὰ στρατιωτικὰ, ἀλλὰ τὰ οἰκονομικὰ.

Τότε ἰδρύθηκε ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Δώδεκα, ἕνα προσωρινὸ σῶμα, πού ἀνέλαβε νὰ μελετήσῃ μὲ ποῖο τρόπο θὰ μπορούσαν νὰ ἐξευρεθοῦν οἱ οἰκονομικοὶ πόροι γιὰ τὸν

Όργανισμό, χωρίς να επιβαρυνθούν πολύ τα μέλη. Η Έπιτροπή ώρισε μια τριμελή εκτελεστική επιτροπή από τους κ. κ. Μοννέ και Χάρριμαν και τον Σέρ Έντουϊν Πλόουντεν, που έχουν επονομασθή οι Τρεις Μάγοι.

Τελευταία η Έπιτροπή υπέβαλε την έκθεσή της για να μελετηθεί.

Αν επιθυμούμε να πραγματοποιηθούν τα άμυντικά προγράμματα που έχουν σχεδιασθή, χωρίς να επιδεινωθή ή κατάσται το πληθωρισμού που υπάρχει στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, πρέπει όπωσδήποτε να λυθούν, όσο το δυνατόν γρηγορώτερα, τα οικονομικά προβλήματα του Ο.Σ.Β.Α. Πάντως, η μόνη διοίκησης του Όργανισμού, που έχει ήδη οργανωθή, ή διοίκησης του στρατηγού Αϊζενχάουερ, έχει αρκετά διαθέσιμα κονδύλια για να μπορέσει να αναπτυχθή και να αυξήσει τις δυνάμεις της με την απαραίτητη σύνεσι.

Σήμερα έχουν ήδη ιδρυθή και άρχισαν να λειτουργούν το πολιτικό και στρατιωτικό τμήμα του Όργανισμού, αλλά και αυτά αντιμετωπίζουν ακόμη σοβαρές δυσκολίες.

Το Άνώτατο Γενικό Αρχηγείο των Συμμαχικών Δυνάμεων στο

Παρίσι, με άρχηγό τον στρατηγό Αϊζενχάουερ, είναι επί κεφαλής των μόνων στρατιωτικών δυνάμεων που οργανώθηκαν από τον Ο.Σ.Β.Α. Πρόκειται για ένα υποδειγματικό στρατό, από τον οποίο θα βγούν οι μελλοντικές δυνάμεις και ο οποίος είναι από τώρα ικανός να αντισταθή σε μια επίθεσι έναντίον της Εύρώπης.

Το μέλλον του Ο.Σ.Β.Α.

Χρειάζονται να γίνουν ακόμη πολλά για να μπορούμε να πούμε πως ο στρατός του στρατηγού Αϊζενχάουερ θα είναι αρκετά ισχυρός ώστε να εξασφαλίση την διατήρησι της ειρήνης ή να αποκρούση κάθε επίθεσι. Όστόσο ο άνωτατος άρχηγός έδηλωσε πως ο στρατός αυτός μπορεί από τώρα να εκτελέση το καθήκον του θαυμάσια. Άλλωστε δεν έχουμε παρά να κυττάσουμε το έργο του Άνωτάτου Αρχηγείου των Συμμαχικών Δυνάμεων στην Εύρώπη, όπου διατηρεί στρατιώτες και αεροπόρους οπλισμένους και γυμνασμένους, έτοιμους να άγωνιστούν σε οποιαδήποτε στιγμή. Και αυτό είναι ο πρώτος καρπός του ισχυρού μηχανισμού του Όργανισμού του Συμφώνου Βορείου Άτλαντικού.

Tatler

Κάποιοι πήγαινε με το αυτοκίνητό του στην έξοχή. Σ' ένα χωριό σταμάτησε σ' ένα μαγαζάκι να πάρη τσιγάρα. Στον τοίχο του μαγαζιού υπήρχε μια επιγραφή: «Το κατάστημα θα κλείση στις 15 Αύγουστου, λόγω του καιρού». Ο μήνας είχε μόλις 8.

— Και πώς ξέρετε τι καιρό θα κάνει στις 15 του μηνός; ρώτησε ο πελάτης.

— Να σας πώ, κύριε. Άν φιλοβρέχη, θα βγώ για ψάρεμα. Άν βρέχη πολύ, θα κάτσω στο σπίτι μου να φτιάξω τα σύνεργά μου.

— Καλά, και πώς ξέρετε ότι όπωσδήποτε θα βρέχη;

— Δεν έχει σημασία αν βρέχη ή όχι. Άν έχη ήλιακάδα, μπορεί να πάω για ψάρεμα, μπορεί όμως και να καθίσω στο σπίτι μου να φτιάξω τα σύνεργά μου. Όλα, βλέπετε, εξαρτώνται από τον καιρό.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΤΟΜΟ

Του

NAT S. FINNET

Μέχρι σήμερα το άτομο διασπάται μόνο με το μηχανισμό της ατομικής βόμβας. Τώρα τελευταία όμως μια νέα ατομική έκρηξι έτοιμάζεται, γράφει το αμερικανικό περιοδικό «Λούκ». Μέσα σε λίγους μήνες, ο ηλεκτρισμός από το άτομο θα πλημμυρίση τον κόσμο. Και να τί, ακριβώς, συμβαίνει:

1. Άνεκαλύφθη μια νέα μέθοδος για τη διάσπασι των ατόμων του ούρανίου μέσα στις ατομικές καμίνους. Με τη μέθοδο αυτή θα έχουμε στη διάθεσί μας περισσότερο και φθηνότερο πλουτώνιο — με άλλα λόγια, περισσότερες και φθηνότερες ατομικές βόμβες.

2. Αντίθετα προς την παλιά μέθοδο, η νέα μέθοδος δίνει, σαν «παραπροϊόν», τεράστιες ποσότητες ηλεκτρικής δυνάμεως. Κάθε νέο έργοστάσιο που κτίεται για την παρασκευή πλουτωνίου, γίνεται κι ένας ανεξάντλητος σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

3. Μπροστά μας — στο άμεσο μέλλον — βρίσκεται η εποχή της Οικονομίας του Πλουτωνίου, αλλά ταυτόχρονα αντιμετωπίζουμε κι ένα πλήθος από ερωτήματα, που απαιτούν απάντησι: Θα είναι ακόμη δυνατός ο έλεγχος της παραγωγής της ατομικής βόμβας, αν η παραγωγή αυτή συνδεθή αδιάσπαστα με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας; Πώς θα γίνεται ο έλεγχος της νέας πηγής δυνάμεως;

Η άνακάλυψι μιας καλύτερης μεθόδου για την παρασκευή του πλουτωνίου, της ανεκτίμητης αυτής έκρηκτικής ύλης του ατομικού πολέμου, άνοιξε, επί τέλους, το δρόμο για την παραγωγή ηλεκτρισμού από το άτομο. Εκείνο που έλειπε ήταν μια καλύτερη και φθηνότερη μέθοδος για την παραγωγή πλουτωνίου, που θα επέτρεπε και την παραγωγή ενεργειακής δυνάμεως. Έτσι, η ενέργεια θα μπο-

ρούσε να θεωρηθή σαν «παραπροϊόν» των ατομικών έκρηκτικών ύλων.

Οι δαπάνες για την παραγωγή του «παραπροϊόντος» αυτού θα ήταν τόσο μικρές, σαν να μη χρειάζονταν καθόλου καύσιμα. Η παραγωγή του πλουτωνίου θα είχε ως αποτέλεσμα την παραγωγή ηλεκτρισμού. Αυτό ακριβώς πρόκειται να συμβή μέσα στο 1952.

Νέες ατομικές καμίνι, που ά-

ποτελούν επίσης και εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής δύναμης είναι έτοιμες να λειτουργήσουν τη στιγμή που υπάρχει απαραίτητη ζήτηση πλουτωνίου και ηλεκτρικής δύναμης. Η ιστορία είναι πολύ απλή.

Η Έπιτροπή Ατομικής Ενέργειας είναι πια έτοιμη για να θέσει σε εφαρμογή το σχέδιο της Πλουτωνικής Οικονομίας. Στον πειραματικό σταθμό του Αϊντάχο, επιστήμονες και τεχνικοί κατασκεύασαν, με χάλυβα και τσιμέντο, αυτά που είχαν σχεδιάσει μέσα στο εργαστήριο. Τώρα τελεutaία αρκετές εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικής δύναμης και χημικών προϊόντων έτοιμάζονται να δοούν την ημέρα, όπου ο ατομικός ηλεκτρισμός θα ρέει στα ηλεκτρικά δίκτυα όλης της χώρας.

Τα γεγονότα όπως περιγράφονται από τους ειδικούς

Η Έπιτροπή Ατομικής Ενέργειας, που αντιμετώπισε άλλοτε πολλές δυσκολίες από τις μεγάλες απαιτήσεις του κοινού, είναι τώρα πολύ προσεκτική στις ανακοινώσεις της σχετικά με τη νέα Πλουτωνική Οικονομία.

Τις τελευταίες εβδομάδες, ο Κήθ Γκλένναν, μέλος της Έπιτροπής Ατομικής Ενέργειας και ειδικός στην ηλεκτρομηχανική, έδειξε μεγάλη αισιοδοξία.

«Το πρόγραμμα παραγωγής ατομικού ηλεκτρισμού θα δικαιολογήσει τις ελπίδες εκείνων που πιστεύουν ότι στο ούράνιο και στο θόριο θα βρούμε μια νέα πηγή ενέργειας δύναμης, είπε ο Γκλένναν πριν από λίγες ημέρες σε μια ομάδα ηλεκτρομηχανικών. «Ως τη στιγμή όμως, όπου οι μηχανές παραγωγής α-

τομικής ενέργειας θα δώσουν τόση ενεργειακή δύναμη όση χρειάζεται η ατομική βιομηχανία, θα περάσει ακόμη λίγος καιρός».

Η δήλωσι αυτή είναι περισσότερο σοβαρή απ' όση φαίνεται, γιατί η ατομική βιομηχανία σήμερα είναι ο μεγαλύτερος καταναλωτής ηλεκτρικής ενέργειας. Το πρόβλημα της οικοδομής ατομικών εργοστασίων θα κρατήσει, ασφαλώς, χρόνια μετά την τελειοποίησι των σχεδίων.

«Φορητές ύδατοπτώσεις»

Ένας ειδικός ατομικός επιστήμων, που έχει το προνόμιο να περιγράφει τα πράγματα έτσι ώστε να τα καταλαβαίνουν όλοι, δηλώνει ότι τα ατομικά εργοστάσια του σχεδίου πλουτωνικής οικονομίας θα μοιάζουν με «φορητές ύδατοπτώσεις». Έπειδή τα καύσιμα που θα χρειάζονται για να λειτουργήσουν τα εργοστάσια αυτά θα είναι μηδαμικά σε ποσότητα συγκρινόμενα με τα καύσιμα που απαιτούνται για τη λειτουργία ενός σημερινού εργοστασίου παραγωγής ηλεκτρισμού, οι μηχανικοί θα είναι σε θέση να χτίζουν ένα σταθμό παραγωγής ατομικής ενέργειας δύναμης όπου θελήσουν. Ο πειραματικός σταθμός για το σχέδιο της Πλουτωνικής Οικονομίας είναι, λόγω χάριν στο Άρκο της Πολιτείας Αϊντάχο, μια περιοχή αρκετά απόμακρη.

Μια περιοχή, σαν την κοιλάδα του Κολούμπια Ρίβερ, που ευδοκίμει χωρίς στις ύδατοπτώσεις του ποταμού Κολούμπια, δεν θα χρειαζόταν ίσως σταθμούς ατομικής ενεργειακής δύναμης. Αλλά όταν η Ομοσπονδιακή Κυβέρνησις έχει στη διάθεσί της

μερικά ατομικά εργοστάσια, θα καταφέρει να ευδοκίμησουν πολλές άλλες περιοχές, που δεν διαθέτουν ούτε ύδατοπτώσεις, ούτε κάρβουνο.

Αυτό όμως ακριβώς θα αποτελέσει τον λόγο εντόνων πολιτικών διαπληκτισμών, ίσως των πιο εντόνων που γνώρισε ποτέ η Αμερική. Γιατί, ενώ οι Γερουσιαστές (τα μέλη του Κογκρέσου) θα αγωνίζονται για να πετύχουν φθηνή ηλεκτρική δύναμη, καθένας για την περιοχή του, τα έμπορικά έπιμελητήρια θα θομβαρδίζουν τον Λευκό Οίκο με αιτήσεις και απαιτήσεις.

Το σχέδιο της Πλουτωνικής Οικονομίας φθάνει σε μια επταχρή, όπου οι δημόσιες και οι ιδιωτικές εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικής δύναμης έτοιμάζονται για τον τρίτο γύρο στον άγωνα τους για την απόκτησι μεγαλύτερου καταναλωτικού κοινού. Ποιος θ' αποκτήσι πρώτος ένα νέο κεντρικό σταθμό παραγωγής δύναμης, που θα λειτουργεί με την ατομική ενέργεια; Το δημόσιο ή οι ιδιωτικές εταιρείες, που είναι έτοιμες να επεκτείνουν το δίκτυό τους;

Είναι αυτόνομη, ότι η φθηνή ηλεκτρική δύναμη είναι το κλειδί της ευημερίας στη σημερινή εποχή. Το προσόν της είναι η οικονομία. Αλλά το προσόν αυτό ακριβώς είναι το γενεσιουργό αίτιο των πολιτικών αγώνων, εθνικών και διεθνών. Μπορεί βέβαια, σε δέκα χρόνια, ο ατομικός ηλεκτρισμός να γίνει κάτι τόσο κοινό, όσο είναι σήμερα το ηλεκτρικό ρεύμα στα σπίτια και στα εργοστάσια των Ηνωμένων Πολιτειών. Αλλά οι πολιτικοί ξέρουν το «όστις επρόλαβε τον Κύριον είδε...» Και ο αγώνας για την κατάκτησι του ατομικού

ηλεκτρισμού θ' αρχίσει άμέσως μετά την αναγγελία της Έπιτροπής Ατομικής Ενέργειας. Έχει, μάλιστα, ήδη αρχίσει σε ωρισμένους κύκλους.

Πώς παρασκευάζεται το Ούράνιο

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του σχεδίου της Πλουτωνικής Οικονομίας θα είναι, στην αρχή τουλάχιστον, πιο αξιοσημείωτα από διεθνούς απόψεως, παρά από έσωτερικής αμερικανικής. Όπως ο Έλεύτερος Κόσμος, έτσι και η Ρωσία προσπαθεί τώρα να αποθηκεύσει ατομικές έκρηκτικές ύλες όσο πιο γρήγορα μπορεί. Η Πλουτωνική Οικονομία θα επιταχύνει απλώς τον ανταγωνισμό αυτό.

Καθώς οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Αγγλία θα αρχίσουν να ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για την ηλεκτρική δύναμη, που θα αποτελέσει το παραπρόιον της παρασκευής του πλουτωνίου, οι διπλωμάτες θα μιλούμε όλο και με περισσότερη δυσκολία για τα καταστροφικά ατομικά όπλα. Όταν μια χώρα θα έχει μεγάλα και συνεχώς αυξανόμενα αποθέματα από τέτοιες ατομικές έκρηκτικές ύλες, θα είναι σίγουρα άνοησια να περιμένουμε τον πραγματικό ατομικό αφοπλισμό, αφού η παρασκευή του πλουτωνίου αποτελεί το 98% της κατασκευής των ατομικών όπλων. Κάθε χώρα, έξω από τον άρνηθι να σταματήσει την παρασκευή πλουτωνίου, θα είναι πάντα ατομικά εξοπλισμένη. Και έφ' όσον η βιομηχανία της χώρας από τη στιγμή εξαρτάται απόλυτα από την ατομική ηλεκτρική δύναμη, φυσικά, δεν θα είναι καθόλου πρόθυμη

νά σταματήσει την παρασκευή του πλουτωνίου, της οποίας «παραιοϊδόν» είναι ή ηλεκτρική ατομική δύναμις.

Τό πλουτώνιο παρασκευάζεται με μιά «πυρηνική μεταβολή», όπως λένε οί φυσικοί. Τό στοιχείο ούράνιο μετατρέπεται στο στοιχείο πλουτώνιο. Τό ύλικό πού παθαίνει αυτή τή μεταστοιχείωσι μέσα στίς ατομικές καμίνους είναι ένα ιδιαίτερο είδος ούρανίου, τό ούράνιο 235, πού αντιπροσωπεύει ένα ελάχιστο ποσοστό (1 στίς 140.000) από τό μεταλλικό ούράνιο πού θγάζουν οί εργάτες στά όρυχεία του ούρανίου. Η μέθοδος αυτή δέν είναι μυστική. Τήν χρησιμοποιούν και οί Ρώσοι γιά τήν παρασκευή των ατομικών ύλων τους.

Όπως σέ κάθε μεταστοιχείωσι, έτσι και εδώ, τό αποτέλεσμα εξαρτάται από τήν αναλογία μεταξύ του ποσού του ύλικού πού παίρνουμε και του ποσού του ύλικού πού δίνουμε. Οί μεγάλες ατομικές στήλες του Χάνφορντ, στην Ουάσιγκτον, δίνουν έξι περίπου άτομα πλουτωνίου σέ κάθε δέκα άτομα ούρανίου 235. Τό ποσοστό της μεταστοιχείωσης είναι επομένως 60% και ή ηλεκτρική δύναμις πού παράγεται δέν χρησιμεύει σέ τίποτε. Από τότε, όμως, πού κτίζονταν οί στήλες αυτές, ήταν γνωστό ότι κάποτε θά κατεδαφισθούν και θά κτισθούν καινούργιες, περισσότερες αποδοτικές. Οί πρώτες αυτές στήλες κτίσθηκαν βιαστικά, γιά νά κερδηθώ ό πόλεμος.

Οί νέες ατομικές στήλες πού κτίζονται τώρα θά είναι πολύ πιό αποδοτικές από τις στήλες του Χάνφορντ. Γιά κάθε 10 άτομα ούρανίου 235, πού θά εισά-

γωνται σ' αυτές, ή Ε.Α.Ε. (Έπιτροπή Ατομικής Ένεργείας) περιμένει ότι θά παίρνη πίσω ένένα, ίσως και 10, ίσως, τέλος, και 11 ή 12 άτομα πλουτωνίου. Η απόδοσις θά είναι επομένως τουλάχιστον 90%. Οί καινούργιες αυτές στήλες θά παράγουν χρήσιμη ηλεκτρική ενέργεια με τήν ίδια ευκολία με τήν όποία σήμερα θερμαίνουν τόν ποταμό Κολούμπια.

Είναι μιά σημαντική βελτίωσις, έστω κι' αν δέν πραγματοποιή τόν τελικό σκοπό των επισημώνων νά επιτύχουν περισσότερα καύσιμα από όσα προσφέρουν. Αυτή είναι ή επιτυχία των «ειδικών» της Ε.Α.Ε., πού άνήγγειλε ό Γκλένναν.

Είναι πιθανό, προτού αρχίσουν νά κτίζονται στην Αμερική τά πρώτα εργοστάσια παραγωγής ατομικής δυνάμεως του σχεδίου Πλουτωνικής Οικονομίας, οί επιστήμονες και οί μηχανικοί νά έχουν έτοιμάσει σχέδια γιά καμίνους πού θά δίνουν περισσότερα καύσιμα από όσα θά καταναλώνουν. Τότε, άσφαλώς, ή ατομική ηλεκτρική δύναμις θά μπορεί ν' ανταγωνισθώ με τήν παραγωγή κοινής ύδροηλεκτρικής δυνάμεως.

Η βελτίωσις πού κατωρθώθηκε στην απόδοσις είναι ήδη ύπερ-αρκετή γιά νά αρχίσω νά εφαρμόζεται τό σχέδιο.

Τό άτομο, παρ' όλες τις απαισιόδοξες προφητείες, είναι έτοιμο νά εργασθώ γιά τις ειρηνικές επιδιώξεις της ανθρωπότητας, μόλις εξέημισα χρόνια μετά τήν πρώτη του δολοφονική εμφάνισή στον κόσμο.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ

ΚΑΙ

Η ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ

Του

WILLIAM SAROTAN

Η γνώμη της γιαγιάς μου, κι' ό Θεός ός τήν έχει καλά, είναι ότι κάθε άνθρωπος πρέπει νά έχη μιά δουλειά. Και καθώς καθόμασταν στο τραπέζι, μιά μέρα, μου είπε :

— Πρέπει νά μάθης μιά τέχνη, νά φτιάχνης πράγματα χρήσιμα στους ανθρώπους—νά, κάτι από πηλό, από ξύλο, από μέταλλο, από πανί. Δέν ταιριάζει σ' ένα νέο άνθρωπο νά μὴν ξέρη μιά τίμια τέχνη. Έσύ τι μπορείς νά φτιάχνης ; Μπορείς νά κάμης ένα απλό τραπέζι, μιά καρέκλα, ένα πιάτο, ένα χαλί, ένα φλυτζάνι του καφέ ; Υπάρχει τίποτε πού νά μπορείς νά τό φτιάξης ;

Και ή γιαγιά μου με κύτταξε άγριεμένη.

— Ξέρω, είπε, υποτίθεται πώς είσαι συγγραφέας και έλπίζω νά είσαι πραγματικά. Καπνίζεις σαν φουγάρο γιά νά κάνης τόν σπουδαίο και όλο τό σπίτι γεμίζει από τους καπνούς σου, αλλά

πρέπει νά μάθης νά φτιάχνης στέρεα πράγματα, πράγματα χρήσιμα, πού νά μπορείς νά τά θλέπης και νά τ' άγγίζης.

— Μιά φορά, παιδί μου, ήταν ένας Βασιληάς στην Περσία, έξακολούθησε ή γιαγιά, πού είχε ένα γιό μονάχο κι' ακριβό. Αυτός ό γιός αγάπησε τήν κόρη ενός τσοπάνη. Μιά μέρα πηγαίνει στον πατέρα του και του λέει : «Αφέντη μου, αγαπώ τήν κόρη ενός τσοπάνη και θέλω νά τήν κάνω γυναίκα μου». Κι' ό Βασιληάς είπε : «Έγώ είμαι ό Βασιληάς κι' έσύ είσαι γιός μου· και όταν πεθάνω έγώ, θά γίνης έσύ Βασιληάς. Πώς είναι δυνατό νά πάρης γυναίκα τήν κόρη ενός τσοπάνη ;». Κι' ό γιός είπε : «Αφέντη μου, δέν ξέρω ξέρω όμως ότι τήν αγαπώ και θά ήθελα νά τήν κάμω Βασιλισσά μου».

Ο Βασιληάς είδε πώς ή αγάπη του γιού του γιά τή βόσκοπούλα ήταν σταλμένη από τό Θεό

καί εἶπε : «Θά τῆς στείλω μή-
νυμα». Καί ἐκάλεσε ἕναν ἀγγε-
λιοφόρο καί τοῦ εἶπε : «Ἄμε
στήν κόρη τοῦ τσοπάνη καί πές
της πῶς ὁ γιός μου τήν ἀγαπάει
καί τήν θέλει γιά γυναίκα του».
Κι' ὁ ἀγγελιοφόρος πῆγε στό κο-
ρίτσι τὸ μήνυμα. «Ὁ γιός τοῦ
Βασιληᾶ σ' ἀγαπάει καί σέ θέ-
λει γιά γυναίκα του». Καί τὸ κο-
ρίτσι εἶπε : «Τί δουλειά κάνει;».
Καί ὁ ἀγγελιοφόρος ἀποκρίθη-
κε : «Τί δουλειά κάνει ; ! Κοτζά
μου Βασιλόπουλο, καί ρωτᾷς τί
δουλειά κάνει; Δέν κάνει καμ-
μιὰ δουλειά». Καί τὸ κορίτσι εἶ-
πε : «Πρέπει νά μάθῃ πρῶτα κά-
ποια τέχνη καί ὕστερα θλέπου-
με». Καί ὁ ἀγγελιοφόρος γύρισε
στό Βασιληᾶ μέ τὰ λόγια τῆς
βοσκοπούλας.

Ὁ Βασιληᾶς τότε φώναξε τὸ
γιό του καί τοῦ εἶπε : «Ἡ βοσκο-
πούλα σου θέλει νά μάθῃς μιὰ
τέχνη. "Ε! λοιπόν, τί λές; τήν
θέλεις ἀκόμη γιά γυναίκα σου;»
Καί ὁ γιός ἀποκρίθηκε : «Ναί,
θὰ μάθω νά ὑφαίνω χαλιά». Καί
τὸ Βασιλόπουλο ἔμαθε νά ὑφαίνῃ
χαλιά, πλουμιστὰ καί πολυχρω-
μα, καί ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες
ἦταν ὁ πρῶτος στήν τέχνη. Παίρ-
νει ὁ ἀγγελιοφόρος τότε τρία χα-
λιά καί πάει στή βοσκοπούλα :
«Αὐτὰ τὰ χαλιά, τῆς λέει, τὰ ἔ-
φτιαξε μέ τὰ χέρια του ὁ γιός
τοῦ Βασιληᾶ».

Καί τὸ κορίτσι ἀκολούθησε τὸν
ἀγγελιοφόρο στό παλάτι τοῦ Βα-
σιληᾶ κι' ἐγινε ἡ γυναίκα τοῦ
γιοῦ του.

☆

— Μιά μέρα, συνέχισε ἡ γιαγιά
μου, ὁ γιός τοῦ Βασιληᾶ γύριζε
στοὺς δρόμους τῆς Βαγδάτης.
Σέ μιὰ στιγμή θρέθηκε μπρο-
στά σ' ἕνα χάνι, τόσο καθαρό καί
δροσερό πὺ μῆκε μέσα καί ἔ-
κατσέ σ' ἕνα τραπέζι.

Τὸ μέρος αὐτὸ, ὅμως, ἦταν γε-
μάτο κλέφτες καί φονιάδες καί
πῆραν τὸ γιό τοῦ Βασιληᾶ καί
τὸν ἐβάλανε σέ μιὰ μεγάλη φυ-
λακή. Σ' αὐτὴ τῇ φυλακῇ ἦταν
κλεισμένοι πολλοὶ ἀρχοντάδες
τῆς Βαγδάτης κι' οἱ κλέφτες κι'
οἱ φονιάδες σκοτώνανε τοὺς πιὸ
χονδρούς καί μ' αὐτοὺς ταΐζανε
τοὺς πιὸ λιγνούς καί κάνανε χά-
ζι μ' αὐτό. Ὁ γιός τοῦ Βασιληᾶ
ἦταν ὁ πιὸ λιγνός ἀπὸ ὅλους ἐ-
κεῖ μέσα. Κανένας δὲν ἤξερε πῶς
ἦταν γιός τοῦ Βασιληᾶ τῆς Περ-
σίας. Ἔτσι σὺν γλύτωσε τὴ ζωὴ
του στήν ἀρχή, εἶπε στοὺς κλέ-
φτες καί στοὺς φονιάδες : «Ξέρω
νά ὑφαίνω χαλιά κι' αὐτὰ τὰ χα-
λιά ἔχουν μεγάλη ἀξία». Καί τοῦ
ἔφεραν τὰ ὑλικά καί τοῦ ζήτη-
σαν νά ὑφάνῃ καί σέ τρεῖς μέρες
ἔφτιαξε τρία χαλιά καί εἶπε :
«Πηγαίνετε αὐτὰ τὰ χαλιά στό
παλάτι τοῦ Βασιληᾶ τῆς Περσίας
καί γιά κάθε χαλί θὰ σᾶς δώσῃ
χίλια χρυσὰ φλουριά. Καί ὅταν ὁ
Βασιληᾶς τὰ εἶδε, κατάλαβε πῶς
ἦταν ἔργα τοῦ γιοῦ του καί τὰ
πῆγε στήν κόρη τοῦ τσοπάνη καί
εἶπε : «Αὐτὰ τὰ χαλιά τὰ φέρα-
νε στό παλάτι καί εἶναι φτιαγμέ-
να ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ γιοῦ μου,
ποὺ χάθηκε». Καί ἡ κόρη τοῦ
τσοπάνη πῆρε τὰ χαλιά καί εἶδε,
σὴν γλώσσα τῶν Περσῶν, ἕνα
μήνυμα ἀπὸ τὸν ἄντρα της καί
τὸ ἔδειξε στό Βασιληᾶ.

— Κι' ὁ Βασιληᾶς, εἶπε ἡ για-
γιά μου, ἔστειλε πολὺ στρατὸ
στό μέρος ὅπου ἦταν οἱ κλέ-
φτες κι' οἱ φονιάδες, πὺ γλύτω-
σε τοὺς φυλακισμένους καί σκό-
τώσε ὅλους τοὺς κλέφτες καί
τοὺς φονιάδες κι' ὁ γιός τοῦ Βα-
σιληᾶ γύρισε στό παλάτι τοῦ πα-
τέρα του καί σὴν συντροφιά τῆς
γυναίκας του, τῆς μικρῆς βοσκο-
πούλας. Κι' ὅταν τὸ παιδί πῆγε

στό παλάτι κι' εἶδε ξανά τὴ γυ-
ναίκα του, ἔσκυψε ταπεινὰ μπρο-
στά της, τῆς ἀγκάλιασε τὰ πό-
δια καί εἶπε : «Ἀγαπημένη μου,
Ἄν εἶμαι ζωντανός, σέ σένα τὸ
χρωστῶ». Κι' ὁ Βασιληᾶς εὖ-
χαριστήθηκε πολὺ κι' αὐτὸς γιά
τὴν κόρη τοῦ τσοπάνη.

— Τώρα, εἶπε ἡ γιαγιά μου,

θλέπεις γιὰτὶ κάθε ἄνθρωπος
πρέπει νὰ ξέρῃ μιὰ τίμια τέχνη;

— Τὸ θλέπω, καί τὸ παραθλέ-
πω, γιαγιά. Καί μόλις κερδίω
λίγα λεπτὰ γιά ν' ἀγοράσω ἕνα
πριόνι κι' ἕνα σφυρὶ κι' ἕνα κομ-
μάτι ξύλο, θὰ βάλω τὰ δυνατά
μου νὰ φτιάξω μιὰ καρέκλα· μιὰ
καρέκλα ἢ ἕνα ράφι γιά βιβλία...

BERNHARDT

— Εἰς τὴν περίπτωσί σας, κύριε Φλήντς, δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ ἀσύ-
νηθες... Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι πάρα πολὺ σπανίως συναντᾶται σέ... ζῶντας.

'Απὸ τῆ ζωῆ μου

Τοῦ

MARC TWAIN

Ο θεῖος μου ὁ Τζὼν Κουώρλς εἶχε ἓνα κτῆμα στὸ Χάννιπαλ, τέσσερα μίλια ἀπὸ τὴν Φλόριντα. Εἶχε ὀκτὼ παιδιά καὶ καμμιά εἰκοσαριὰ ἐγρουῶ. Ἦταν τυχερός γιὰ πολλὰ πράγματα καὶ πιδὸ πολὺ γιὰ τὸν χαρακτήρα του. Δὲν ἔχω γνωρίσει καλύτερο ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν θεῖο τὸν Τζὼν.

Κάθε χρόνο πῆγαινα κι' ἔμεινα κοντὰ του δυὸ - τρεῖς μῆνες, ὥσπου ἔγινε δώδεκα χρόνων. Στὰ θιβλία μου δὲν ἔδωσα ποτὲ συνειδητὰ τὸν τύπο τοῦ θεῖου μου ἢ τῆς γυναίκας του, ἀλλὰ τὸ κτῆμα τους τὸ χρησιμοποίησα ἀρκετὲς φορές.

Τὸ κτῆμα αὐτὸ ἦταν τόπος μαγευτικός γιὰ ἓνα παιδί. Τὸ σπίτι ἦταν εὐρύχωρο μὲ μιά μεγάλη σκεπαστὴ θεράντα. Τὸ καλοκαίρι τρώγαμε σ' αὐτὴ τῇ σκιερῇ καὶ δροσερῇ θεράντα κάτι φαγητά... Θεέ μου... Μόνο πού τὰ θυμᾶμαι δακρῶζω. Κοτόπουλα, πάπιες, χῆνες, κουνέλια, φασιανούς, πέρδικες, γαλοπούλες, μπιζέλια, γλυκοπατάτες, τηγανίτες, ψωμάκια ἀχνιστά, πεπόνια, μηλόπητες καὶ ἓνα σωρὸ ἄλλα ὠραῖα πράγματα, πού δὲν μοῦ ἔρχονται τώρα στὸ νοῦ. Ἴσως ὁ τρόπος πού τὰ

μαγεύουν στοῦ θεῖου Τζὼν νὰ ἔδινε τόσο αἶγλη στὴν κουζίνα του. Ποτὲ δὲν ἔφαγα τόσο καλομαγειρεμένα φαγιά στὶς Βόρειες Πολιτείες. Πότε-πότε σκέφτομαι πὼς κανένα ψωμί στὸν κόσμο δὲν εἶναι τόσο καλὸ ὅσο αὐτὸ πού φτιάχνουν στὶς Νότιες Πολιτείες καὶ κανένα τόσο κακὸ ὅ-

σο ἢ ἀπομίμησί του ἀπὸ τοὺς Βόρειους. Αὐτὰ δὲν εἶναι λόγια. Εἶναι διδάγματα τῆς πείρας μου.

Τὸ σπίτι τοῦ θεῖου μου θρискόταν στὴ μέση μιᾶς πολὺ μεγάλης αὐλῆς. Πίσω ἀπ' τὸ σπίτι ἦταν ὁ δεντρόκηπος καὶ πέρα ἀπ' τὸν δεντρόκηπο τὰ σπίτια τῶν Νέγρων καὶ τὰ καπνοχώραφα. Στὴν ἑμπρὸς αὐλὴ ἦταν καμμιά δεκαριά καρυδιές κι' ἄλλες τόσες φουντουκιές πού στὴν ἐποχὴ τους μᾶς χάριζαν θησαυροὺς ὀλόκληρους.

Μπροστὰ στὸ σπίτι, λίγο πιὸ κάτω, κοντὰ στὸν φράχτη, ἦταν μιὰ μικρὴ ξύλινη καλύβα. Ἀπὸ κεῖ ἄρχιζε μιὰ κατηγορία πού, περνώντας ἀπὸ τὴν σιταποθήκη, τοὺς στάβλους καὶ τὰ ὑπόστεγα, ἔφτανε χαμηλὰ σ' ἓνα πεντακάθορο ρυάκι. Τὰ νερά του τραγουδοῦσαν κυλώντας πάνω στὰ χαλίκια, στριφογυρίζαν, χοροπη-

δοῦσαν κάτω ἀπὸ τὶς πυκνὲς φυλλωσιές. Ἦταν ὠραῖο μέρος γιὰ νὰ περπατήσῃ κανεὶς. Σὲ ὠρισμένες μεριές τὸ νερὸ μαζεῦόταν καὶ σχηματίζε λιμνοῦλες, θαῦμα γιὰ κολύμπι. Οἱ μεγάλοι δὲν μᾶς ἄφηναν θέβαινα νὰ πηγαίνουμε ἐκεῖ. Μὰ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ἐμεῖς δὲν πηγαίναμε καὶ πουθενά ἄλλοῦ. Σὰν μικροὶ Χριστιανοί, βλέπετε, εἶχαμε διδαχθῇ τὴν ἀξία τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ.

Στὴ μικρὴ ξύλινη καλύβα ζούσε μιὰ κατὰκοιτὴ ἀσπρομάλλα σκλάβθα. Κάθε μέρα πηγαίναμε νὰ τῇ δοῦμε. Τὴν κυττάζαμε μὲ δέος, γιατί πιστεύαμε πὼς ἦταν πάνω ἀπὸ χίλιων χρόνων καὶ πὼς εἶχε μιλήσει μὲ τὸν Μωϋσῆ. Οἱ μικροὶ Νέγροι τὰ πίστευαν αὐτὰ καὶ ἐκεῖνοι μᾶς τὰ εἶχαν πῇ. Ἐμεῖς τὰ χάφταμε ὅλα ἐτοῦτα καὶ εἴμαστε θέβαινοι πὼς ἡ γρηοῦλα εἶχε ἀρρωστήσει στὸ μακρυνὸ τῆς ταξίδι στὴν ἔρημο. Τὴν φωνάζαμε θειά - Χάνα. Ἦταν φοβερά προληπτική, ὅπως ὅλοι οἱ Νέγροι, καὶ πολὺ θεοφοβούμενη. Πίστευε πολὺ στὶς προσευχὲς καὶ διαρκῶς σ' αὐτὲς κατέφευγε.

Ὅλοι οἱ Νέγροι ἦταν φίλοι μας μὲ τὰ Νεγράκια τῆς ἡλικίας μας εἵμασταν ἀχώριστοι σύντροφοι. Ἡ ἀλήθεια ὥστόσο εἶναι πὼς εἵμασταν καὶ δὲν εἵμασταν σύντροφοι. Τὸ χρῶμα καὶ τὸ περιβάλλον ἔβαζαν ἀνάμεσά μας ἓναν ἀδιόρατο φραγμὸ, ἓναν φραγμὸ πού τὸν αἰσθανόμασταν καὶ μεῖς καὶ κείνοι καὶ πού δὲν μᾶς ἄφηνε νὰ ταῦτιστοῦμε. Ὁ γέρο - Δανιὴλ ἦταν ἓνας πιστὸς καὶ στοργικὸς φίλος, σύμμαχος καὶ σύμβουλός μας. Ἦταν ἓνας μεσόκοπος Νέγρος πού εἶχε περισσότερο μυαλὸ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Νέγρους τῆς φάρμας. Ἦξερε νὰ ἀγαπᾷ ὅλο τὸν κόσμο

καὶ ἡ καρδιά του ἦταν ἀπλὴ καὶ τίμια καὶ δὲν ἤξερε τί θὰ πῇ δόλος. Πᾶνε πάνω ἀπὸ πενήντα χρόνια ἀπὸ τότε πού τὸν εἶδα γιὰ τελευταία φορὰ καὶ ὅμως πολὺ συχνὰ ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἀφοσίωσί του μοῦ κράτησαν συντροφιά. Στὴ φάρμα τοῦ θεῖου Τζὼν ἔμαθα νὰ ἀγαπᾷ τὴ φυλὴ του καὶ νὰ ἐκτιμᾷ μερικὰ ἀπὸ τὰ διαλεχτὰ προσόντα τῆς.

☆

Μαθητάκος, μικρός, δὲν ἔνοιωθα καμμιά ἀποστροφή γιὰ τὴν δουλειά. Δὲν τῆς ἔβρισκα τίποτα τὸ κακὸ. Κανέννας δὲν τὴν κατηγοροῦσε μπροστὰ μου. Οἱ τοπικὲς ἐφημερίδες δὲν ἔλεγαν τίποτε ἐναντίον τῆς. Ἡ ἐκκλησία μᾶς δίδασκε πὼς ἦταν μὲ τὴν ἔγκρισι τοῦ Θεοῦ, πὼς ἦταν κάτι ἱερὸ καὶ πὼς ὅποιος ἀμφέβαλλε δὲν εἶχε παρὰ νὰ διαβάσῃ τὴ Γραφὴ γιὰ νὰ πεισθῇ. Ὅσο γιὰ τοὺς ἱδίους τοὺς δούλους, ἂν καὶ μισοῦσαν τὴν κατάντια τους, εἶχαν τὴ σοφία νὰ μὴ λένε τίποτα.

Τὰ θυμᾶμαι ὅλα πολὺ καθαρά. Θυμᾶμαι τὸ καθετί, ὅλες τὶς λεπτομέρειες. Τὸ μεγάλο δωμάτιο τῶν ξένων, μὲ τὸ σκεπαστὸ κρεβάτι στὴ μιὰ γωνία καὶ τὸ ροδάκι στὴν ἄλλη, τὸ ροδάκι, πού ὁ ἦχος του ἦταν τόσο πένθιμος. Ὅταν τὸ ἄκουγα ἀπὸ μακριὰ μελαγχολοῦσα. Μ' ἔπιανε μιὰ θλίψη ἀβάσταχτη καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα γύρω μου γέμιζε ἀπὸ τὰ πνεύματα τοῦ θανάτου. Θυμᾶμαι τὸ τεράστιο τζάκι, πού τὰ χειμωνιάτικα θράδουα ἦταν γεμάτα ὡς ἐπάνω μὲ λαμπαδιστὰ κούτσουρα ἀπὸ ἀγριοφουντουκιές. Θυμᾶμαι τὴν τεμπέλα τῇ γάτα, ξαπλωμένη στὶς πλάκες, μπροστὰ ἀπὸ τζάκι, καὶ τὰ σκυλιὰ νὰ μισκοιμοῦνται δίπλα τῆς, τὴ θεία μου καθισμένη ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά νὰ πλέκη, τὸ θεῖο μου ἀπὸ τὴν ἄλλη

νά καπνίξει την πίπα του. Θυμάμαι τὸ δρύϊνο, γυαλιστερό, γυμνὸ πάτωμα, ὅπου καθρεφτίζονταν ἀχνὰ οἱ τρεμουλιάζοντες φλόγες καὶ καμμιὰ δεκαριά παιδιά νὰ παίζουν χαλώντας τὸν κόσμο στὴ μισοσκότεινη ἄλλη ἄκρη τῆς σάλας. Μερικὲς κουνιστὲς καρέκλες ἐδῶ κι' ἐκεῖ καὶ μιὰ κούνια, σὲ ἀποστρατεία πιά, νὰ περιμένει μὲ καρτερία.

☆

Ἐξω ἀπὸ τὸ φράχτη περνοῦσε ὁ δρόμος, γεμάτος σκόνη τὸ καλοκαίρι, σωστὸς παράδεισος γιὰ τὰ φίδια. Τοὺς ἄρεσε νὰ ξαπλώνονται ἐκεῖ καὶ νὰ λιάζονται. Ἄν ἦταν φαρμακερὰ τὰ σκοτώναμε. Ἄν ἦταν «κυνηγιάρικα» τὸ θάζαμε στὰ πόδια χωρὶς καθόλου νὰ ντραποῦμε. Ἄν ἦταν σπιτόφιδα τὰ παίρναμε μαζί μας καὶ τὰ θάζαμε στὸ καλαθάκι τοῦ ἐργόχειρου τῆς θείας Πάτου γιὰ νὰ τὴν τρομάξουμε. Δὲν μπορούσε νὰ τὰ ὑποφέρει τὰ φίδια καὶ κάθε φορὰ πού τὰ ἐδίλεπε νὰ ξεφυτρώνουν ἀπὸ τὸ καλαθάκι τῆς τὴν ἔπιανε κακὸ. Δὲν ἐννοοῦσε νὰ τὰ συνηθίσῃ οἱ εὐκαιρίες πού τὶς δίδεναμὲ πηγαινάν ὅλες χαμένες. Οὕτε τὶς νυχτερίδες δὲν μπορούσε νὰ ὑποφέρει. Κι' ὅμως, νομίζω, πῶς κι' αὐτὲς εἶναι ἄκακες, σὰν ὅλα τὰ πουλιά. Εἶναι τόσο μαλακὲς καὶ μεταξένιες. Δὲν ξέρω ἄλλο πλάσμα πιὸ ἀπαλὸ στὸ ἀγγισμα. Τὶς ξέρω καλά, γιατί εἴχαμε μιὰ σπηλιά ἐκεῖ κοντὰ στὸ Χάννιμπαλ γεμάτη ἀπὸ χιλιάδες, ἀναρίθμητες νυχτερίδες. Συχνὰ κουβαλοῦσα κάμποσες στὸ σπίτι γιὰ νὰ διασκεδάσω μὲ τὴ μητέρα, πού σ' αὐτὰ ἔμοιαζε τῆς ἀδελφῆς τῆς, τῆς θείας Πάτου.

Πέρα ἀπὸ τὸ δρόμο, ὅπου λιάζονταν τὰ φίδια, ἦταν ἓνα πυκνὸ δασάκι, πού τὸ περνοῦσε ἓνα σκιερὸ μονοπάτι. Ἐκεῖ ὅπου τελειώ-

νε τὸ μονοπάτι ἔβγαίνες ξαφνικὰ σ' ἓνα μεγάλο φωτεινὸ λειβάδι, γεμάτο φραουλιές καὶ χόρτο, κλεισμένο γύρω - γύρω πάλι ἀπὸ τὸ δάσος. Οἱ φράουλες ἦταν μωρόδατες καὶ νόστιμες καὶ ὅταν ἦταν ὁ καιρὸς τοὺς θρискόμασταν ἐκεῖ πρῶτ' - πρῶτ', ὅταν ἀκόμα ἡ δροσιὰ λαμπύριζε πάνω στὴ χλόη καὶ ἀπὸ τὰ δάση ἀντηχοῦσαν τὰ πρῶτα τραγούδια τῶν πουλιῶν.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ δάσους, στὴν πλαγιά, ἦταν οἱ κούνιες. Τὶς φτιάχναμε ἀπὸ χλωρὰ κλαδιά, πού ὅταν ξεραίνονταν, ἦταν πολὺ ἐπικίνδυνα. Τὴν ὥρα πού θρискόσουν στὸ ψηλότερο σημεῖο, τὸ κλαδί ἔσπαζε καὶ κάποιο κόκκαλο τὴν πλήρωνε. Ἐγὼ ἤμουν τυχερὸς· μὰ τὰ ξαδέλφια μου δὲν τὴν γλύτωναν. Ἦταν ὁκτὼ παιδιά καὶ ὅλο τὸ χρόνο κάποιο ἀπὸ τὰ δεκαῆξι χέρια ἦταν σπασμένο. Δὲν κόστιζε ὅμως σχεδὸν τίποτα, γιατί ὁ γιατρὸς δούλευε ἀποκοπὴ — εἰκοσιπέντε δολλάρια τὸ χρόνο γιὰ ὅλη τὴν οἰκογένεια. Καὶ ὅχι μόνον θεράπευε ὅλη τὴν οἰκογένεια, μὰ ἔδινε καὶ τὰ φάρμακα. Τὸ βασικὸ γιατρικὸ θέβαια ἦταν τὸ ρετσινόλαδο.

Γιὰ τὶς συνηθισμένες καθημερινὲς ἀρρώστειες δὲν φωνάζαμε ποτέ τὸ γιατρό. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς τὰ καθήκοντά του τὰ ἐκτελοῦσε ἡ γιαγιά. Κάθε γρηὰ γυναικὰ ἦταν καὶ γιατρὸς καὶ μάζευε τὰ βότανά της στὸ δάσος. Ὑστερα ἦταν ὁ Ἰνδιάνος ὁ γιατρός, ἓνας σοβαρὸς Ἑρυθρόδερμος, ὅλο σοφία, ἀπομεινάρει τῆς φυλῆς του, πού ἤξερε ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς φύσης καὶ τὴ δύναμι εἶχε τὸ κάθε βότανο.

Τὸ σχολεῖο τῆς περιοχῆς ἦταν κάπου τρία μίλλια μακριὰ ἀπὸ τὴ φάρμα τοῦ θείου μου. Ἦταν κτισμένο σ' ἓνα ξέφωτο μέσα στὸ

δάσος καὶ ἔπαιρνε καμμιὰ εἰκοσπενταριά ἀγόρια καὶ κορίτσια. Πηγαίναμε στὸ σχολεῖο ἀρκετὰ τακτικά, μιὰ - δυὸ φορὲς τὴν ἑβδομάδα κάθε καλοκαίρι, περπατώντας μὲς στὴ δροσιὰ τοῦ πρῶινου καὶ γυρίζαμε τὸ βραδάκι, μὲ τὸ γλυκὸ φῶς τοῦ δειλινοῦ. Ὅλα τὰ παιδιά κρατοῦσαμε τὸ φαί μας μέσα σὲ καλαθάκια καὶ τὸ μεσημέρι τρώγαμε κάτω ἀπὸ τὴ σκιά τῶν δέντρων. Αὐτὰ τὰ χρόνια εἶναι ἡ πιὸ ἀγαπημένη μου ἐποχὴ. Στὸ σχολεῖο πῆγα γιὰ πρώτη φορὰ ὅταν ἤμουν ἑπτὰ χρονῶν. Μιὰ ψηλὴ κοπέλλα, καμμιὰ δεκαπενταριά χρονῶν, μὲ ρώτησε ἂν θὰ ἤθελα καπνὸ. Ἐννοοῦσε ἂν μασοῦσα καπνὸ. Ἐγὼ εἶπα ὅχι καὶ ἐκείνη ἀμέσως μὲ περιφρόνησε καὶ βιάστηκε νὰ τὸ πῇ μπροστὰ σὲ ὅλους:

— Νὰ ἓνα ἀγόρι ἑπτὰ χρονῶν πού δὲν μασάει καπνὸ!

Ἀπὸ τὰ βλήματα καὶ τὰ σχόλια πού προκάλεσε αὐτὴ ἡ κουβέντα, κατάλαβα πῶς ἤμουν ἓνα ἀξιοθρήνητο πλάσμα· ντραπήκα γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου καὶ ἀποφάσισα νὰ διορθωθῶ. Μὰ τὸ μόνον πού κατάφερα ἦταν νὰ ἀνακατεῦτῶ. Ποτέ μου δὲν κατάφερα νὰ μάθω νὰ μασάω τὸν καπνὸ. Ἐτσι ποτέ μου δὲν ἀνέθηκε στὴν ὑπόληψι τῶν συμμαθητῶν μου. Ἦθελα τόσο πολὺ νὰ κερδίσω λιγάκι τὸ σεβασμὸ τους, μὰ δὲν τὸ κατόρθωσα. Τὰ παιδιά πολὺ δύσκολα συγχωροῦνε τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων παιδιῶν.

Γοητευτικὴ ἦταν ἡ ζωὴ πού περᾶσα στὴ φάρμα τοῦ θείου μου μαζί μὲ τὰ ξαδέλφια μου καὶ γοητευτικὴ εἶναι ἀκόμα τώρα ἡ θύμησίς της. Φέρνω στὸ νοῦ μου τὴν ἡρεμία τοῦ δειλινοῦ καὶ τὸ μυστήριο τῶν πυκνῶν δέντρων, τὴ

μυρουδιά τῆς γῆς καὶ τὸ λεπτὸ ἄρωμα τῶν ἀγριολούλουδων. Τὴ γυαλάδα τῶν φύλλων ὕστερα ἀπὸ τὴ βροχὴ, τὴ βοὴ τοῦ ἀέρα μέσα ἀπ' τὰ κλαδιά, τὸ μακρινὸ σφυροκόπημα τῶν ξυλοκόπων, τὶς φευγαλέες σιλουέτες τῶν τρομαγμένων ζώων τοῦ δάσους. Τὰ φέρνω ὅλα στὸ νοῦ μου καὶ τὰ νοιώθω τόσο ἀληθινὰ καὶ εὐλογημένα ὅπως τότε. Βλέπω μπροστὰ μου τὰ δάση μὲ τὴ φθινοπωριάτικη στολὴ τους, τὶς ὀλοπόρφυρες θελανιδιές, τὶς φουντουκιές ντυμένες τοῦ χρυσάφι, κι' ὅλα τὰ δέντρα φωτεινὰ καὶ φλογισμένα.

Βλέπω μπροστὰ μου τὴν κουζίνα τοῦ γέρο - Δανιὴλ, τὰ ὁμορφα θράδρια, ὅταν ἤμουν πολὺ μικρὸς καὶ ὅλα τὰ παιδιά, ὅσπρα καὶ μαῦρα, μαζεῦονταν γύρω στὴ φωτιά. Οἱ φλόγες παίζουν στὰ πρόσωπά τους καὶ οἱ σκιὲς χορεύουν στοὺς τοίχους καὶ ὁ γέρο - Δανιὴλ λέει τὶς ἀθάνατες ἱστορίες του.

Θυμάμαι τὴν ξύλινη σκάλα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὸ γυρτὸ ταβάνι τῆς κάμαράς μου, καὶ τὰ φωτεινὰ τετράγωνα πού ἄφηνε τὸ φεγγάρι πάνω στὸ πάτωμα καὶ στὸ λευκὸ κρῦο χιονισμένο κόσμο ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Θυμάμαι πῶς οὐρλιαζε ὁ ἀέρας καὶ τράνταζε τὸ σπίτι τὶς τρικυμισμένες νύχτες καὶ πόσο ζεστὰ καὶ ὁμορφα ἐνοιώθα κάτω ἀπὸ τὴν κουβέρτες. Θυμάμαι πόσο σκοτεινὴ ἦταν ἡ κάμαρα ὅταν δὲν εἶχε φεγγάρι καὶ πόσο μυστηριακὴ ἦταν ἡ σιωπὴ τῆς.

Θυμάμαι τὴν ὀρμητικὴ βροχὴ τὶς νύχτες τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ πόσο ὁμορφα ἦταν νὰ ξαπλώνης καὶ νὰ τὴν ἀκοῦς καὶ νὰ βλέπης τὴ λάμψη τῆς ἀστραπῆς καὶ νὰ ἀκοῦς τὸ μεγαλεῖο τῆς βροντῆς.

Η ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΧΕΟΠΟΣ

Θρύλοι - Θεωρίες - Αριθμοί

Τού

Σ. ΛΟΤΝΔΡΑ

Στό γεωγραφικό σημείο όπου ο Νείλος ανοίγει σαν βεντάλια γιό να σχηματίσει το Δέλτα υψώνουν τον όγκο τους οι τρεις Πυραμίδες της Γκίζας. Ακατάλυτα μνημεία της ιστορίας είδαν στο διάβα των αιώνων τους Ατλαντες να χάνονται για πάντα και το Μωϋσή να φεύγει σιωπηλός για να ρυθμίσει τα πεπρωμένα ενός λαού. Ήζησαν κάτω από την αίγλη των Φαραώ και είδαν τον Ήροδοτο να στέκεται με δέος μπροστά τους. Είδαν με κάποια ειρωνεία την Κλεοπάτρα να νικά με τα θέλγητρά της δύο ρωμαϊκές στρατιές και χαιρέτησαν το Σαλαδινό καθώς περνούσε καλπάζοντας για να φθάσει πρώτος στο θρόνο της Αιγύπτου. Κολακεύτηκαν ακούγοντας τον Ναπολέοντα να ένθουσιάζει τους στρατιώτες του πριν απ' τη μάχη λέγοντάς τους ότι σαράντα αιώνες τους παρακολουθούν απ' την κορυφή τους, και με συμπόνια τον κύταζαν όταν σιωπηλός, σκυθρωπός και ντροπιασμένος έφευγε με το «Βελλεροφόντη».

★

Σε κείνον που τις αντικρύζει δεν προκαλούν συγκίνηση με την όμορφιά τους. Τό μόνο τους στολίδι, ή αλαβάστρινη πέτρα, που σαν άστραφτερός χιτώνας τις εκάλυπτε τα πολύ παλιά χρόνια,

δεν υπάρχει πιά. Το χέρι του χρόνου και το χέρι του ανθρώπου κατώρθωσαν να τις γυμνώσουν.

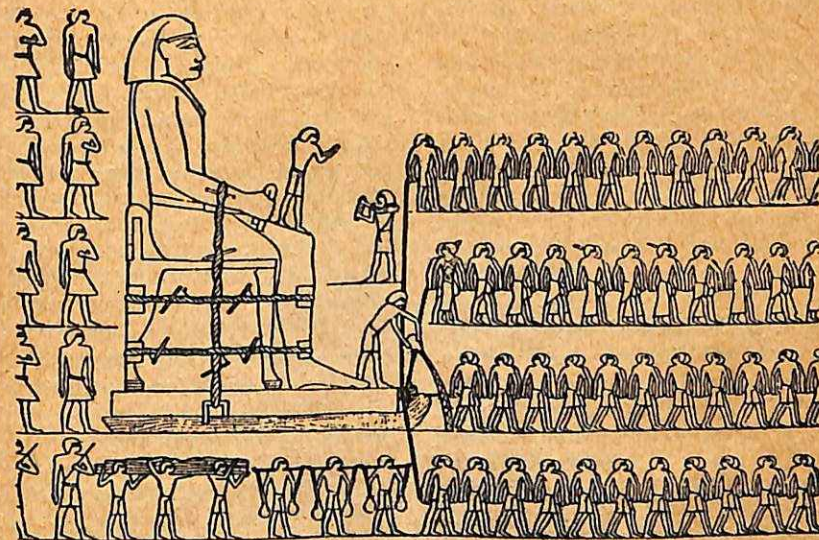
Λίγα όμως έργα τέχνης, λίγες ανθρώπινες κατασκευές, προκαλούν τόση συγκίνηση, τόσο θαυμασμό, όσο ή πιδό εξακουσμένη απ' τις τρεις, ή Πυραμίδα του Χέοπος.

Γιατί; Είναι άραγε το δέος προς το χρόνο, τον ασύλληπτο χρόνο που χάνεται μέσα στην αύγλη της ανθρώπινης ιστορίας; Είναι ο θαυμασμός προς την άφθαρτη μάζα της που περιφρόνησε τους αιώνες ή μήπως ή σαγήνη που άκτινοβολούν οι θρύλοι, οι θεωρίες που την περιβάλλουν; Τι είναι ή Πυραμίδα; Τι προορισμό είχε; Πότε χτίστηκε;

★

«Είναι τάφος», λένε οι μέν. Άλλα τότε τι χρειάζεται το σύστημα άερισμού; Οι νεκροί δεν αναπνέουν, άπαντούν οι άλλοι. Που είναι τα στολίδια που έβαζαν στους τάφους οι Αιγύπτιοι; Δεν είναι παράξενο ότι στον πιδό μεγάλο τάφο τους οι τοίχοι είναι γυμνοί; Ήταν φάρος για τα πλοία; του Νείλου, είπαν άλλοι. Χρηματοκιβώτιο για τους θησαυρούς του Χέοπος, άποθήκη σταριού, τόπος μυήσεως στα αίγυπτιακά μυστήρια.

Ήταν Άστεροσκοπείο, τό

Μεταφορά κολοσσιαίου αγάλματος από αλάβαστρο βάρους 60 τόννων. Το έλκνηρο σύρεται από 172 άνδρες.

Γκρήνουίτς της εποχής», υποστηρίζουν μερικοί. Πράγματι πολλά στοιχεία σε κάνουν να το πιστέψεις. Άλλά ποιός ο λόγος να το κάνουν τόσο άπίθανο μεγάλο; Να ξεδέσουν τόσα πολλά και ύστερα να το κλείσουν σαν κονσέρβα; Άλλοι λένε ότι ένσαρκώνει και ύλοποιεί όλες τις θετικές και θεωρητικές γνώσεις των αρχαίων Αιγυπτίων. Υποστηρίζουν δηλαδή ότι οι Αιγύπτιοι κατώρθωσαν στο σχήμα της Πυραμίδας, στις διαστάσεις της, στην κατεύθυνση και στην κλίση των διαδρόμων της, στη θέση των θαλάμων της και στους αρχιτεκτονικούς συνδυασμούς όλων αυτών, να περιλάβουν και να αποδώσουν συμβολικά όλες τις έπιστημονικές και μεταφυσικές γνώσεις τους. Κάτι άνάλογο μ' αυτό που έκαναν πριν από λίγα χρόνια οι Άμερικανοί θάβοντας βαθειά μέσα στη γή, σε ώρισμένο γεωγραφικό σημείο,

μία οδίδα με ό,τι χαρακτηριστικό έχει να έπιδείξη ο πολιτισμός και ή έπιστήμη μας σήμερα.

★

Ή Πυραμίδα προσέλκυσε όλα τα άνήσυχά και έρευνητικά πνεύματα κάθε εποχής. Όλοι θέλησαν να δώσουν μία λύση στο μυστήριο που την σκεπάζει.

Είναι γνωστό ότι οι Αιγύπτιοι έδιναν μεγάλη σημασία στη μετά θάνατον ζωή και με μία παράξενη λογική είχαν φθάσει να πιστεύουν ότι καμμιά ψυχή δεν μπορούσε να μπη στο Βασίλειο του Όσιρι, χωρίς το σώμα μέσα στο όποιο κατοικούσε σ' αυτό τον κόσμο. Γι' αυτό μόλις πέθαινε κάποιος, οι συγγενείς του έπαιρναν το σώμα του και το ταρίχευαν, μουσκεύοντάς το σε μία διάλυση όξικού νατρίου. Ύστερα του έκαναν ένέσεις με ύγρη πίσσα και έπειδή ή πίσσα περσικά λεγόταν «Μουμίες», τό θαλασματομένο σώμα

πήρε το όνομα «μούμια». Το μωμιοποιημένο αυτό σώμα το τύλιγαν μέσα σε πολλά μέτρα ειδικά φτιαγμένο ύφασμα, το έβαζαν σε φέρετρο και το μετέφεραν στην τελευταία του κατοικία, στα νεκροταφεία της έρήμου. Η έρημος όμως ήταν γεμάτη ληστές και θηρία που τάραζαν τη γαλήνη των νεκρών. Γι' αυτό να εμποδίσουν λοιπόν τις τυμβωρυχίες, οι Αιγύπτιοι στην αρχή σκέπαζαν τους τάφους με σωρούς μεγάλων πέτρων. Σιγά-σιγά οι σωροί μεγάλωναν. Οι πλούσιοι ύψωναν μεγαλύτερους σωρούς από τους φτωχούς και παραθγαίνανε ποιός θα κάνει τον πιο ψηλό. Τους σωρούς αυτούς οι Έλληνες τους ονόμασαν Πυραμίδες από την αιγυπτιακή λέξη «Per-em-us» που σήμαινε «κάτι που πηγαίνει ψηλά».

Το ρεκόρ τώπιασε ο Βασιλιάς Χέοφ ή Κουφού, όπως τον έλεγαν οι Αιγύπτιοι, ένας σκληρός Βασιλιάς που βασίλευε γύρω στα 3.000 π.Χ., ύψωνοντας την πιο μεγάλη Πυραμίδα για να ικανοποιήσει τη ματαιοδοξία του. Κάθε πλευρά της Πυραμίδας του έχει στη βάση της μήκος 230 μ. περίπου. Όταν οικόδομήθηκε, άπετελειτο από 220 κλιμακωτά επίπεδα και έφθανε σε ύψος 144 μ. Τώρα που λείπει η κορυφή της, έχει 201 μόνον επίπεδα και ύψος 137 μ. Καλύπτει χώρο 50 στρεμμάτων και το βάρος του υλικού της υπολογίστηκε ότι περνάει τους 6.500.000 τόννους. Ο Μέγας Ναπολέων λογάρισε ότι με την πέτρα της και την πέτρα των δύο άλλων Πυραμίδων, που είναι κατά τι μικρότερες, θα μπορούσε να χτιστεί τοίχος που να φράξει τη Γαλλία ολόγυρα και να έχει ύψος 3 μ. και πλάτος 0,30 μ. Αν στους 6.500.000 τόννους πέτρας προσθέσουμε και 500.000 τόννους,

όσο υπολογίστηκε ότι πρέπει να είναι ή φύρα από το πελέκημα, φθάνουμε στον λιγγιώδη αριθμό των 7.000.000 τόννων πέτρας, που έπρεπε να κοπεί από τα λατομεία του Μοκκάταμ και της Τούρας με εργαλεία πέτρινα ή από μαλακό χαλκό, να μεταφερθεί με μύριες δυσκολίες ως τη Γκίζα, να άνεγκυσθή πάνω στην Πυραμίδα και να συναρμολογηθεί με λεπτολόγο φρόντιδα και ακρίβεια. Για να γίνει σήμερα μια τέτοια μεταφορά θα χρειαζόταν 700.000 φορτώματα καμιονιών των 10 τόννων. Και να σκεφθεί κανείς ότι κείνη την εποχή οι Αιγύπτιοι δεν χρησιμοποιούσαν τον τροχό ως μέσο μεταφοράς, άλλ' έλκθηρα, όπως μας δείχνουν οι εικόνες τους, που τα έσβαναν άνθρωποι και προσπαθούσαν με νερό που έχυναν μπροστά και στρογγυλά δοκάρια να διευκολύνουν την κίνησή τους πάνω στον δύσκολο δρόμο της έρήμου. Άλλα έν οι αριθμοί και οι συνθήκες της μεταφοράς μας δίνουν μια ποσοτική εικόνα της ανθρώπινης προσπάθειας που συντελέστηκε στην Πυραμίδα, ή καθαρά ποιοτική άποψη μας καταπλήρσει με την λεπτότητα της έκτελέσεως.

Οι κατασκευαστάι πραγματοποίησαν πάνω σ' αυτό το μνημείο, ένα άριστούργημα τεχνικής. Οι αρχαιολόγοι διεπίστωσαν ότι το πάχος των άρμών δεν υπερβαίνει το ½ χιλιοστό και μοιάζουν με λεπτότατες ραβδώσεις που πολλές φορές μόλις διακρίνονται. Και αυτή ή λεπτή εργασία προσαρμολής, την όποιαν ο άστρονόμος Πιάτζι Σμάιθ παρωμοίασε με την εργασία προσαρμολής λεπτών όπτικων όργάνων, έγινε με όγκολίθους που φτάνουν να ζυγίζουν 15 τόννους, και παραπάνω και με τεχνικά μέσα πρω-

τόγωνα. Τα μόνα υλικά που διέθεταν για την κατασκευή των όργάνων τους ήσαν ο χαλκός, το ξύλο και το σχοινί.

Ο Ήρόδοτος περιγράφοντας το χτίσιμο της Πυραμίδας χαρακτηρίζει άσπρηρά τον Χέοπα και λέει ότι ήταν ένας σκληρός και φιλόδοξος βασιλιάς που έβαζε το λαό του να δουλεύει, χωρίς όϊκτο, για να διαιωνίση το όνομά του. Για να χτιστεί ή Πυραμίδα του έκατό χιλιάδες εργάτες. Άλλαζαν κάθε τρεις μήνες επί 30 χρόνια. Δέκα χρόνια για τη λατόμηση της πέτρας και την κατασκευή του δρόμου πάνω στον όποιο την μετέφεραν και είκοσι για το χτίσιμο. Σαστίζει κανείς μόνον να σκεφθεί τα προβλήματα έπισητισμού και όργανώσεως της μικρής αυτής στρατιάς μέσα στη Λιβυκή έρημο. Παρακάτω γράφει ότι βρήκε μια έπιγραφή στην Πυραμίδα που έλεγε ότι μόνο για ραφανίδες, σκόρδα και κρεμμύδια έδωσαν 1.600 άργυρά τάλαντα, δηλαδή 16.000.000 δολάρια. Συνεχίζοντας, λέει ο Χέοφ έφθανε σε τέτοιο σημείο κακοηθείας, ώστε όταν του χρειάστηκαν χρήματα έγκατέστησε την κόρη του σε ένα σπίτι και την πρόσταξε να έκπορευυθί για να συγκεντρώση το ποσόν που έλειπε για να άποτελειώση την Πυραμίδα του. Με το ίδιο πνεύμα γράφει και ο Διόδωρος ο Σικελιώτης που θαυμάζει τους άνώνμους οϊκοδόμους της Πυραμίδας για την έπιδειξιότητα και τη μεγαλοφυία τους, ενώ μιλάει περιφρονητικά για το Χέοπα.

☆

Όταν τελείωσε ή Πυραμίδα τη σκέπασαν προσεκτικά με αλάβα-στρο από την Τούρα. Συναρμολόγησαν και έλείαναν τόσο καλά τις πέτρες της ώστε να μοιά-

ζή σαν μονοκόμματα. Φαίνεται ότι ή πέτρα περιείχε άλατα σιδήρου, που όξειδώθηκαν με τον καιρό από τις άτμοσφαιρικές έπιδράσεις και πήραν μια λάμψη κόκκινη προς το πορτοκαλί που όπως λένε οι χρονογράφοι έδινε στην Πυραμίδα ξεχωριστή αύγλη.

Με τον αλαβάστρινο χιτών της ή Πυραμίδα σφραγίστηκε και κανείς άμύητος δεν ήξερε τί έκλείνι έ μέσα και ποιός ήταν ο πραγματικός προορισμός της.

Οι αϊώνες περνούσαν.

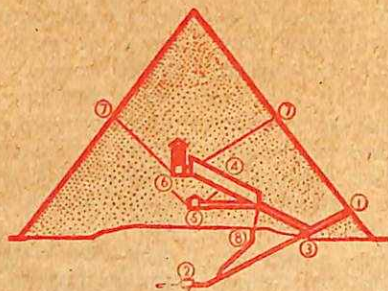
Οι άνθρωποι που ήξεραν τα μυστικά της, τα πήραν μαζί τους στον τάφο τους κάτω στο Βασίλειο του Όσιρι.

Η όμίχλη του χρόνου σκέπαζε σιγά-σιγά την Πυραμίδα.

Τό κλειδί της έρογλυφικής γραφής, είχε πιά χαθεί και ή ιστορία μεταδιδόταν από στόμα σε στόμα, από γενιά σε γενιά, από χιλιετηρίδα σε χιλιετηρίδα. Τό γεγονός άρχισε σιγά-σιγά να παίρνει μορφή παραμυθιού και ό καθένας πρόσθετε ή άφαιρούσε και, κάτι λέγεώνες ανθρώπων, πέρασαν να δούν από κοντά τον πυρήνα του θρύλου. Σε όλες τις εποχές και από όλες τις ράτσες. Όλοι θέλησαν να λύσουν το μυστήριό της, να δώσουν άπάντησι σ' αυτό το έρωτηματικό. Και οι σοφοί της Άλεξανδρινής εποχής τόβαλαν πρώτο-πρώτο στον κατάλογο των έπτά θαυμάτων.

☆

Είχαν περάσει τρισημίσι χιλιάδες χρόνια όταν σε ένα τόπο μακρινό, στη Βαγδάτη, βασίλευε ένας σπουδαίος Καλίφης που του άρεσε να διαβάξη τους Έλληνες σοφούς. Ήταν καρπός των έρωτικών χαδιών των χιλίων και μιας νύχτας. Πατέρας του ό Χαρόυν-Άλ-Ρασίντ, μάννα του ή

1. Κατερχόμενος διάδρομος εισόδου. 2. 'Υπόγειος θάλαμος. 3. 'Ανερχόμενος διάδρομος. 4. Μεγάλη Γαλαρία. 5. Θάλαμος Βασιλείας. 6. Θάλαμος Βασιλέως. 7. 'Αγωγός εξαερισμού. 8. Διάδρομος εξέδου έργων.

Σεχραζάτ. Γεννημένος σὲ ἀτμόσφαιρα παραμυθιοῦ πίστεψε στὸ θρόλο πού ἔλεγε ὅτι μέσα στὴν Πυραμίδα εἶναι κρυμμένοι ἀμύθητοι θησαυροί. Ὁ Καλὶφης Ἀλ-Μαμούν, λοιπόν, ξεκίνησε γιὰ τὴν Αἴγυπτο παίρνοντας μαζί του τοὺς καλύτερους μαστόρους του καὶ πολλοὺς ἐργάτες. Κάτω ἀπὸ τὸ ἀκούραστο μάτι του μιά μικρὴ στρατιὰ ἐργάστηκε σκληρά, ἐπὶ μῆνες. Τὸ παραμῦθι ἔλεγε ὅτι κάπου στὴ βορεινὴ πλευρὰ ὑπάρχει πόρτα. Ἀναψαν φωτιὲς πάνω στὶς πέτρες καὶ ὅταν κοκκίνιζαν τοὺς ἔχυναν κρῦο ξύδι γιὰ νὰ σκάσουν. Μὲ σιδερένιους λαστούς καὶ μὲ τρομερὸ κόπο κατάφεραν νὰ ἀνοίξουν μιά τρύπα. Ὑστερα τοὺς βοήθησε ἡ τύχη καὶ μὲ μύριες δυσκολίες φθάσανε στὸ λεγόμενο νεκρικὸ θάλαμο. Οἱ Ἀραβες ἱστορικοὶ ἐπιμένουν ὅτι ὁ Καλὶφης κάτι θρῆκε. Καθένας λέει καὶ ἄλλα. Οἱ σύγχρονοι ἔρευνες καταλήγουν στὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν θρῆκε τίποτε. Ὁ Καλὶφης ξαναγύρισε στὸν τόπο του καὶ σὲ λίγο πέθανε. Σὰν νὰ τὸν καταράστηκε ἡ Πυραμίδα πού τάρaxε τὴ γαλήνη της. Οἱ αἰῶνες περνοῦσαν καὶ ἡ Πυραμίδα τώρα ἦταν ἀπροστά-

τευτὴ. Οἱ θέβηλοι ἄρχισαν νὰ ἐηλώνουν τὸ ἀλάσαστρο καὶ νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν σὲ ἄλλες κατασκευές. Οἱ ἱερεῖς - ἀρχιτέκτονες πού τὴν εἶχαν χτίσει ἔννοιωσαν φρίκη μέσα στὸν τάφο τους καὶ ἔστειλαν τὴ δεισιδαιμονία γιὰ νὰ τὴν προφυλάξῃ. Διάφορες φοβερὲς δεισιδαιμονίες ἄρχισαν νὰ περιβάλλουν τὴν Πυραμίδα καὶ νὰ τὴν προστατεύουν ἀπὸ τοὺς τυμωρῶντες. Οἱ Ἀραβες τρομοκρατημένοι δὲν τολμοῦσαν νὰ τὴν πλησιάσουν. Οἱ σκοτεινοὶ τῆς διόδου καὶ οἱ κενοὶ τῆς θάλαμοι ἀνεπαύοντο σὲ νεκρικὴ ἡσυχία... Καὶ ἡ Πυραμίδα συνέχιζε τὴ στατικὴ πορεία της στὸ δρόμο τῶν αἰώνων.

☆

Ἐδῶ καὶ διακόσια χρόνια ἕνας πρόξενος τῆς Ἀγγλίας στὸ Ἀλγέρι, μὲ τυχοδιωκτικὸ μυαλό, πήρε ἄδεια καὶ πῆγε στὴν Αἴγυπτο. Ἡ Πυραμίδα τὸν ἔβαλε σὲ σκέψεις. Ἡ διψα τοῦ θησαυροῦ τὸν ἔκανε νὰ ψάξῃ. Θησαυρὸ δὲν θρῆκε. Ἀνοίξε ὅμως ἕνα δρόμο πού ὁδηγεῖ σ' ἕνα μικρὸ χαμηλὸ δωμάτιο πάνω ἀπὸ τὸν θάλαμο τοῦ Χέοπος. Ὑστερα ἀπ' αὐτόν, ἄλλοι, συνεχίζοντας τὸ δρό-

μο, θρῆκαν ἀκόμη 4 δωμάτια πάνω ἀπ' αὐτὸ καὶ οἱ ἀρχαιολόγοι κατέληξαν στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ 5 αὐτὰ δωμάτια ἐγίναν γιὰ νὰ ἀσφαλίσουν τὸ νεκρικὸ θάλαμο σὲ πιθανὴ καθίζησι τῆς κορυφῆς ἀπὸ σεισμό. Στὸ τέταρτο δωμάτιο θρῆκαν στὴν πέτρα μιά σφραγίδα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χέοπος. Ἡ σφραγίδα αὐτὴ ἐπιβεβαίωσε τὴν ἄποψι πού κυρίως ὁ Ἡρόδοτος ὑποστήριξε, ὅτι δηλαδὴ ἡ Πυραμίδα χτίστηκε ἀπὸ τὸν Χέοπα.

Λίγα χρόνια μετὰ, ἕνας ἀξιωματικὸς τῆς στρατιᾶς τοῦ Ναπολέοντος περιδιαβάζοντας στὰ συντρίμια ἐνὸς παλιοῦ ναοῦ, στὶς ὄχθες τοῦ Νείλου, θρῆκε τυχαῖα τὸ κλειδί τῆς ἱερογλυφικῆς γραφῆς ποῦχε χαθῇ πρὶν χιλιάδες χρόνια. Ἔτσι ἡ ἀποτυχημένη στρατιωτικὴ ἐκστρατεία τῆς Αἴγυπτο κατέληξε σὲ ἀρχαιολογικὴ ἀποστολή. Οἱ ἱερὲς ἐπιγραφές τῶν Αἰγυπτίωνμποροῦσαν τώρα νὰ διαβαστοῦν.

☆

Τὸ παραμῦθι ἐδῶ τελειώνει.

Ἡ ἐπιστήμη μὲ τὸ διαπεραστικὸ καὶ ψύχραιμο μάτι τῆς ἄρχισε τὴν ἔρευνα.

Πρῶτοι οἱ σοφοὶ πού ἀκολούθησαν τὸν Ναπολέοντα καὶ ἄρχισαν νὰ γεωδαιτοῦν τὴν Αἴγυπτο μέτρησαν καὶ εἶδαν μὲ ἔκπληξι ὅτι ἡ Πυραμίδα ἦταν χτισμένη ἀκριβῶς στὶς 29° 58' 51'' Βορείου Πλάτους, δηλαδὴ πάνω στὸν 30 Βόρειο Παράλληλο μὲ λάθος 1' 9''.*

«Δὲν ἔκαναν λάθος» διακήρυξε ὁ περίφημος Ἀββᾶς Μορέ, «οἱ σοφοὶ ἱερεῖς» ὑπολόγισαν καὶ τὴν

ἀτμοσφαιρικὴ διάθλασι». Δεύτερη ἔκπληξι ἦταν ὅτι ὁ Μεσημβρινὸς πού περνᾷ ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς Πυραμίδας θρέθηκε νὰ εἶναι πολὺ καταλληλότερος γιὰ τὴ μέτρησι τοῦ μήκους ἀπὸ τὸ μεσημβρινὸ τοῦ Γκρήνουιτς, γιατί βρίσκεται σὲ σημεῖο πού διασχίζει περισσότερες ἡπείρους, λιγώτερες θάλασσες καὶ χωρίζει τίς ἡπείρους σὲ δύο ἴσα μέρη.

Ἐπίσης τοὺς ἐξέπληξε ἡ διαπίστωσι ὅτι, ὅταν τὸ πολικὸ ἄστρο τῆς ἐποχῆς πού χτίστηκε ἡ Πυραμίδα, δηλαδὴ τὸ Α τοῦ Δράκοντος, περνοῦσε ἀπὸ τὸν Μεσημβρινὸ διακρινόμενος στὸ θάθος τοῦ κατερχομένου διαδρόμου τῆς Πυραμίδας πούχει μῆκος 100 μέτρα. Ἐκεῖνο πού τοὺς σάστισε ἦταν ὅχι μόνον ἡ καταπληκτικὴ ἀκρίβεια τοῦ γεωμετρικοῦ σχήματος ἀλλὰ οἱ μαθηματικὲς καὶ γεωμετρικὲς σχέσεις πού ἀνεκάλυψαν στοὺς διαδρόμους, στοὺς θαλάμους καὶ γενικὰ στὸ στερεομετρικὸ σχῆμα τῆς Πυραμίδας. Ὁλα αὐτὰ προϋπέθεταν βαθειὰ γνῶσι τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης.

Οἱ ἀνακοινώσεις πού ἔκαναν οἱ ἐπιστήμονες τοῦ Ναπολέοντος ἔβαλαν σὲ σκέψεις τοὺς μεγάλους ἀστρονόμους, μαθηματικούς ἀλλὰ καὶ ἀρκετοὺς τσαρλατάνους τῆς ἐποχῆς. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς κατέβηκαν στὴν Αἴγυπτο καὶ ἐπὶ τόπου ἄρχισαν νὰ μετροῦν καὶ νὰ ξαναμετροῦν τὴν Πυραμίδα. Βρῆκαν τὸ ὕψος της, τὸ πλάτος της, τὸν ὄγκο, τὸ συνολικὸ καὶ εἰδικὸ βάρος της καὶ κάθε ἄλλο στοιχεῖο. Ἐβάλαν κάτω τοὺς ἀριθμούς καὶ ἄρχισαν νὰ τοὺς συνδυάζουν. Μὲ τὴν βοήθεια τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν παλιῶν ἱερογλυφικῶν κειμένων, πού μποροῦσαν τώρα νὰ διαβάσουν, προσπάθησαν

* Τὸ Ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Οὐράνι-
νμποουργκ πού χτίστηκε τὸ 1577, σα-
ρανταπέντε αἰῶνες μετὰ τὴν Πυραμίδα,
ἀπὸ τὴν περίφημο ἀστρονόμο Μπραχέ,
προσυστάζει λάθος προσανατολισμὸ
18

νά βροῦν τὰ μυστικά της Πυραμίδας.

Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ ἱερεῖς ποὺ τὴν εἶχαν χτίσει πῆραν πάλι μῆνυμα κινδύνου στὸ Βασίλειο τοῦ Ὁσίρι. Ἀνησύχσαν. Ἐπρεπε πάλι νὰ στείλουν κάποιον νὰ τὴ φυλάξῃ. Καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ ἔστειλαν τὸν παραλογισμό.

Λαμπρά καὶ καθαρά μυαλά διασημῶν ἐπιστημόνων παρασύρθηκαν ἀπὸ φανατισμό. Οἱ αἰῶνες, οἱ θρόνοι καὶ οἱ καταπληκτικοὶ ἀριθμοὶ ποὺ θρῆκαν τοὺς θόλωσαν τὸ μυαλό. Καταληφθήκανε ἀπὸ ἓνα εἶδος μυστικισμοῦ ποὺ τὸ ὠνόμασαν «Θρησκεία τῆς Πυραμίδας». Ἡ Πυραμίδα τοὺς φάνηκε σὰν βίβλος ἀπὸ γρανίτη, σὰν αἰώνια προφητεία. Ὁ μυστικισμὸς αὐτὸς τοὺς ἔκανε νὰ χάσουν κάθε ἀντικειμενικότητα καὶ ὀρθολογισμό καὶ νὰ προσπαθῇ-σουν νὰ προσαρμόσουν τὰ ἀντικειμενικά κριτήρια καὶ τὶς παρατηρήσεις τοὺς μέσα στὸ πλαίσιο τῆς a priori θεωρίας τους. Τὸ ἀναμφισβήτητο ἐπιστημονικὸ τους κύρος σὲ ἄλλα πεδία παρέσυρε πλῆθος ἀδῶν ποὺ σαγηνεύτηκαν ἀπὸ τὶς θεωρίες τους.

☆

Λίγα λόγια θὰ ποῦμε γι' αὐτὲς καὶ θὰ τὶς κατατάξουμε σὲ μεγάλες κατηγορίες.

Πρῶτα πρέπει νὰ ξεχωρίσουμε τὶς βιβλικές θεωρίες, ποὺ χάρις στὸ ζῆλο τῶν ὑποστηρικτῶν τους ἀπέκτησαν πάρα πολλοὺς ὁπαδούς.

Οἱ θεωρίες αὐτὲς προσπαθοῦν νὰ ἀποδείξουν ὅτι τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Πυραμίδας ἀποτελεῖ ἓνα βουβὸ κρυπτογραφικὸ μῆνυμα ποὺ προφητεῦει μὲ ἀκρίβεια ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς μας μικρὰ καὶ μεγάλα. Καὶ τὸ κλειδί, λένε, τὸ θρῆκαν στὸ μῆκος, στὸ πλάτος, στὶς ἀποστάσεις καὶ γενικά

στὴ διάταξι τῶν θαλάμων καὶ στοῶν, συνδυάζοντας διάφορα διαγράμματα τῆς Πυραμίδας, ἀριθμούς, ταχυδακτυλουργικές μαθηματικές πράξεις, παλιές προφητείες τῆς φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ, τὴ Βίβλο.

Οἱ πεπειθήμενοι αὐτὲς κυρίως ἐπικράτησαν στὴν Ἀγγλία, ὅπου κατὰ περιεργο τρόπο οἱ λογαριασμοὶ κατέληγαν νὰ προβλέπουν γεγονότα ποὺ ἀφωροῦσαν σχεδὸν ἀποκλειστικὰ τὴ Βρεταννικὴ Αὐτοκρατορία.

Οἱ θεωρίες αὐτὲς στηρίζονται ἀφ' ἑνὸς στὰ συνεχῆ λάθη ποὺ γινόντουσαν στὶς μετρήσεις τῆς Πυραμίδας καὶ ἀφ' ἑτέρου στὴ σφαλερὴ καὶ αὐθαίρετη θάσι ὅτι ἡ μονὰς μήκους ποὺ χρησιμοποιήσαν στὴν Πυραμίδα οἱ Αἰγύπτιοι ἦταν ὁ ἱερὸς ἢ Πυραμίδειος πῆχυς μὲ τιμὴ 0,6356 μ., ἐνῶ οἱ ἀρχαιολογικὲς ἐρευνες ἀπέδειξαν ὅτι ὁ ἱερὸς πῆχυς εἶναι μῦθος καὶ ὅτι χρησιμοποιήθηκε ὁ ἀπλὸς βασιλικὸς πῆχυς μήκους 0,5235—0,524 μ. Γιὰ νὰ καταλάβῃ ὁ ἀναγνώστης περίπου τὸ μηχανισμό τῶν προφητειῶν θὰ φέρουμε ἓνα παράδειγμα.

Οἱ ὁπαδοὶ τῆς θεωρίας αὐτῆς, λένε, ὅτι ἐὰν στὸν ἀριθμὸ 1883 ποὺ εἶναι τὸ μῆκος τῆς μεγάλης γαλαρίας σὲ ἱεροὺς δακτύλους (κάθε ἱερὸς δάκτυλος εἶναι τὸ 1)25 τοῦ ἱεροῦ πῆχεως) προσθέσουμε τὰ 33 χρόνια τοῦ Χριστοῦ τότε ἔχουμε τὸν ἀριθμὸ 1914, δηλαδή τὸ ἔτος τῆς κηρύξεως τοῦ Α' παγκοσμίου πολέμου!

Υπάρχουν ὅσοι οἱ Θεοσοφικὲς θεωρίες, ποὺ βασίζονται, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμούς τῶν θεοσοφιστῶν, στὴ σχέσι μεταξὺ Πυραμίδας καὶ «αἰγυπτιακῶν μυστηρίων».

Κυρίως στηρίζονται στὴ θάσι-μη ὑπόθεσι ὅτι ἡ Πυραμίδα χτί-

στηκε ἀπὸ ἱερεῖς, ποὺ ἦσαν καὶ οἱ μόνοι θεματοφύλακες τῆς ἐπιστήμης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀλλὰ ἂν ἡ ὑπαρξὶς τῶν «αἰγυπτιακῶν μυστηρίων» εἶναι γνωστὴ, δυστυχῶς οἱ λεπτομέρειες γι' αὐτὰ ὅπως καὶ γιὰ τὰ ἄλλα «μυστήρια», π. χ. τὰ Ἑλευσίνια, εἶναι σχεδὸν ἀγνωστες. Πιθανὸν εἶναι μέρος αὐτῶν τῶν «αἰγυπτιακῶν μυστηρίων» νὰ βρίσκεται μέσα στὰ θρησκευτικὰ κείμενα τοῦ περίφημου Βιβλίου τῶν Νεκρῶν, ποὺ περιεῖχε νεκρώσιμες λειτουργίες καὶ ἀποτελοῦσε ἓνα εἶδος ὁδηγοῦ καλῆς συμπεριφορᾶς γιὰ τὸ ὑπερπέραν. Τὰ κείμενα ὅμως τοῦ «Βιβλίου τῶν Νεκρῶν» εἶναι πολὺ σκοτεινὰ καὶ ἄσαφη.

Κάποιος συνδυάζει τὶς θεοσοφικὲς μὲ τὶς βιβλικές θεωρίες. «Εἶναι βέβαιον» λέει «ὅτι ἡ Πυραμίδα δὲν ἦταν μόνον ἓνα «πρότυπον μέτρων καὶ σταθμῶν» καὶ γεωμετρομαθηματικὴ παράστασις τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐπιστήμης ἀλλὰ καὶ μιὰ γραφικὴ παράστασις ἑνὸς συστήματος προφητικῶν χρονολογιῶν, στενὰ συνδεδεμένων μὲ τὴν Παλαιὰ καὶ Νέα Διαθήκη ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ τὸ «Βιβλίον τῶν Νεκρῶν» ἀπὸ τὴν ἄλλην».

☆

Οἱ ἀστρονόμοι καὶ μαθηματικοὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ — ὅσοι δηλαδή ἀπ' αὐτοὺς ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν Πυραμίδα — κατέληξαν νὰ πιστέψουν ὅτι δὲν ὑπῆρχε γνώσις μαθηματικὴ, γεωμετρικὴ, ἢ ἀστρονομικὴ ἀγνωστὴ στοὺς ἀρχαίους Αἰγυπτίους.

Βασιζόμενοι πάντα στὸν ἱερὸ πῆχυ καὶ στὶς λανθασμένες μετρήσεις, ἰσχυρίστηκαν ὅτι τὸ γινόμενο τοῦ ὕψους τῆς Πυραμίδας ἐπὶ ἓνα δισεκατομμύριον μᾶς δίνει τὴν ἀπόστασι Γῆς — Ἡλίου, ὅτι ὁ ὄγκος τῆς Πυραμίδας ἐπὶ

τὸ εἰδικὸ βάρος τῆς πέτρας τῆς, δηλαδή 2,06, μᾶς δίνει τὸ εἰδικὸ βάρος τῆς Γῆς δηλαδή 5,52, ὅτι... ὅτι... ὅτι...

Κάποιοι Γερμανοὶ ἔφθασαν νὰ ὑποστηρίξῃ σοβαρὰ ὅτι μὲ διάφορες πράξεις πᾶν ὅτις διαστάσεις τῆς Πυραμίδας μπορεῖ κανεὶς νὰ θγάλλῃ ἀριθμούς ποὺ προσδιορίζουν τὸ ἀτομικὸ βάρος τῶν στοιχείων καὶ τὴν διάρκειά τῆς κυοφορίας στὶς γυναῖκες καὶ στὰ θηλαστικὰ ζῶα.

☆

Ὅπως βλέπουμε οἱ θεωρίες κλιμακῶνται ἀπὸ τὸ σοβαρὸ καὶ ἐπιστημονικὸ ὡς τὸ ἀστεῖο καὶ τὸ τσαρλατάνικο.

Τὸ μεγάλο κατόρθωμα τῆς Αἰγυπτιολογίας εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα ὅτι ἐκλόνησε ὀριστικὰ τὶς διάφορες θεωρίες. Ὅλες οἱ ἐρευνες ἐπιστοποίησαν, μὲ ἀξιόλογες ἀποδείξεις, ὅτι ἡ Μεγάλῃ Πυραμίδα ἦταν καὶ αὐτὴ τάφος σὰν ὅλες τὶς Πυραμίδες ποὺ ὑπάρχουν στὴν Αἴγυπτο. Ἀπέδειξε ἐπίσης ὅτι, ὅπως λέει καὶ ἡ παράδοσις, χτίστηκε ἀπὸ τὸν Χέοπα, δεῦτερο Βασιλεῖα τῆς IV Δυναστείας καὶ ὅτι ἡ ἔλλειψις ἱερογλυφικῶν στὰ νεκρικὰ διαμερίσματα δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήσῃ, γιὰτὶ μόνον ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ τελευταίου Βασιλεῖα τῆς IV Δυναστείας ἀρχισαν νὰ σκαλίζουν ἱερογλυφικὰ στοὺς ὡς τότε γυμνοὺς τοίχους τῶν βασιλικῶν τάφων.

Οἱ ἀρχαιολόγοι ἀπέδειξαν ὅτι, ὅπως σὲ ἄλλες Πυραμίδες, ἔτσι καὶ στὴν Πυραμίδα τοῦ Χέοπος καὶ τὸ ἐξωτερικὸ σχῆμα καὶ ἡ ἐσωτερικὴ διάταξις ἐτροποποιήθηκαν, ἐνῶ προχωροῦσε τὸ χτίσιμο ἀνάλογα μὲ τὶς οἰκοδομικὲς δυσκολίες καὶ τὶς ἐπιθυμίες τοῦ Χέοπος καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἔργο παντογνώστου, ὁ ὁποῖος θὰ

έπρεπε από πριν να είχε μελετήσει και υπολογίσει και τις παραμικρότερες λεπτομέρειες για να βγάλει τους υπολογισμούς που βγάζουν οι διάφοροι μελετηταί. Δυο φορές π. χ. άλλαξε το αρχικό σχέδιο για τη θέση του νεκρικού θαλάμου και κάθε φορά πήγαινε και ψηλότερα. "Αρχισαν από τον υπόγειο θάλαμο τον οποίο άφησαν μισοτελειωμένο, μετά έκτισαν και σχεδόν τελείωσαν τον λεγόμενο σήμερα θάλαμο της βασιλίσσης, για να καταλήξουν τελικά στον θάλαμο του βασιλέως. "Όπως είπε κάποιος αρχαιολόγος, οι τρεις αυτοί θάλαμοι, μαρτυρούν τα τρία στάδια της μεγαλομανίας του Χέοπας. "Ωστόσο είναι βέβαιο ότι οι κατασκευασταί της Πυραμίδας ήξεραν πολλά πράγματα. "Ήξεραν π. χ. τον αριθμό π (3,14), τον «χρυσούν αριθμό», τη σταθερά $\Phi=0,618$, που έπαιξε σημαντικό ρόλο στη σχολή του Πυθαγόρα, και τον αριθμό $e=2,718$, έναν ασύμμετρο αριθμό που χρησιμοποιείται ως βάση στους Νεπέρειους λογαρίθμους.

Από όλα αυτά είναι φανερό ότι οι Αιγύπτιοι υπήρξαν πράγματι οι ιδρυταί της μαθηματικής επιστήμης και της γεωμετρίας. Το γεγονός ότι τρεις αιώνες ύστερα από τον Πυθαγόρα και τον Θαλή, άνθρωποι σαν τον Δημόκριτο, τον Πλάτωνα, τον Ευκλείδη και τον Αρχιμήδη, πήγαν με

τη σειρά τους να μελετήσουν μαθηματικά και γεωμετρία στην Αίγυπτο, δείχνει ότι και τότε ακόμη οι Αιγύπτιοι κατείχαν τα σκήπτρα.

☆

Η Αιγυπτιακή ιστορία είναι νέα επιστήμη. Οι άνθρωποι που ασχολήθηκαν αποκλειστικά με την επιστήμη αυτή και στήριζαν τις γνώμες τους στην άξινη του αρχαιολόγου και στην ανάγνωση παλαιών κειμένων, μπορεί να υπεστήριξαν απόψεις τις οποίες αργότερα ανακάλυσαν, ποτέ όμως δεν είπαν παραδοξολογίες. Οι άπισθανες θεωρίες όφειλονται σε ανθρώπους που άσχολήθηκαν πάρεργα με τη μελέτη της αρχαίας Αιγύπτου.

Γεγονός όμως είναι ότι η επιστήμη δεν μπόρεσε ακόμη, παρ' όλες τις προσπάθειες και τα μέσα που διαθέτει, να εξαντλήσει το πρόβλημα.

"Ετσι η Πυραμίδα θα μείνει ίσως για πολύ καιρό ακόμη το αίνιγμα, που θα προσελκύει πάντα το ενδιαφέρον εκείνου, πού, έστω και μία φορά, την αντίκρυσσε.

Το μνημείο της κενοδοξίας του Χέοπας, που υψώθηκε στη Λιθική Ήρημο, σε μία εποχή σκοτεινή, με τη θυσία, τον ιδρωτά και το αίμα των υποτελών του, κρατάει επί αιώνες τώρα το ενδιαφέρον όλου του κόσμου.

Η σφραγίδα του Χέοπας.

Ο Μπαμπάς δεν είναι βλάκας

Του

DAVID DODGE

Εμύσκευα όμορφα και καλά μέσα στη μπανιέρα μου, ένα απόγευμα, όταν έκανα, έντελως τυχαία, μία ανακάλυψη. "Επιασα τη Λουσέττα —τη γυναίκα μου— να μαθαίνει στη μικρή μας Μόνικα κάτι πράγματα... μά τι πράγματα! Σ' όλη μου τη ζωή δεν είχα ακούσει συζητησι τόσο όμη και κυνική. "Ε, έσεεις οί παντρεμένοι! Ξυπνήστε, φίλοι μου. Για σας γράφω αυτές τις γραμμές.

Η γυναίκα μου και η κόρη μου γύριζαν, με τα χέρια φορτωμένα με καινούργια μπιχλιμπιδία, από την περιόδεία τους στα καταστήματα, όπου θά είχαν παραστήσει, σίγουρα, τις μεγάλες δούκισσες. Δεν φανταζόντανε, ότι εγώ ήμουνα εκεί. "Ενώ η Λουσέττα, σιγοτραγουδώντας με Ικανοποίησι, τακτοποιούσε τα λάφυρά της, η Μόνικα τη ρώτησε:

— Για πές μου, μαμά, ο πατέρας λέει και ξαναλέει όλη την ώρα, ότι δεν έχει δεκάρα. Είναι αλήθεια;

— Ασφαλώς όχι! Εύχαριστιέται απλούστατα να μάς κάνει να πιστεύουμε ότι δουλεύει σαν χα-

μάλης για να μάς εξασφαλίση την ευτυχία μας.

— Καλά, και δεν δουλεύει;

— Πώς! "Αλλά να είσαι βέβαιη ότι δεν σκοτώνεται καθόλου στη δουλειά...

"Ημουνα έτοιμος να επέμβω, αλλά η Λουσέττα συνέχισε, πριν προφθάσω καν ν' ανοίξω το στόμα μου:

— Είναι ένα παιγνίδι, κι' αυτό, αγάπη μου. Θά το παίξης κι' εσύ όταν μεγαλώσης. "Όλοι οί άνδρες είναι ίδιοι. Πρέπει να τους κολακεύη κανείς. Τους αρέσει να αισθάνονται τον έαυτό τους μεγάλο, δυνατό, έξυπνο, εργατικό, και να φανταζονται, ότι χωρίς αυτούς θά είμαστε χαμένες. Δεν παρατήρησες ποτέ σου, ότι όταν ο πατέρας είναι εδώ, είμαι άνικανη, ν' ανοίξω μία βαλίτσα, χωρίς να σπάσω τα νύχια μου;

— Μά έτσι είναι!

— Μεταξύ μας, όταν δεν είναι εδώ, ξέρω πολύ καλά να τις άνοίγω, τις βαλίτσες! Μόνο... νά! Οί άνδρες φοβούνται τις καπότες γυναίκες. Να το θυμάσαι αυτό, όταν θά παντρευτής κι' εσύ. Προτιμούν τις δειλές γυναί-

κες, και μάλιστα τις λίγο ανόητες: Αυτό τους δίνει ένα συναίσθημα ύπεροχής. Μάθε από τώρα, παιδί μου, να είσαι θλάκας, όταν το καλεί η στιγμή. Καί, πρό παντός, μὴν αφήσης ποτέ τὸν ἄντρα σου νὰ δῇ ὅτι ξέρεις περισσότερα ἀπὸ κείνον. Δὲν θὰ σοὺ τὸ συγχωρήσει ποτέ!

Ἡ Μόνικα φαίνόταν σκεπτική. Περίμενα, χωμένος ὁλόκληρος μέσα στὸ νερό, μὲ τὴ μύτη καὶ τ' αὐτιά ἀπόξω, σὰν ἵπποπόταμος. Πρόσεχα νὰ μὴ χάσω οὐτὸ λέξι.

— Δὲν τὸν ἀγαπᾶς, λοιπόν, τὸ μπαμπᾶ; ρώτησε ἡ Μόνικα.

— Μὰ πῶς, τὸν ἀγαπῶ! Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς γυρεύω πάντα νὰ τὸν εὐχαριστῶ ἀφ' ἡμέρας νὰ μὲ ἀνοίγῃ τις θαλίτζες καὶ νὰ σπάῃ ἐκεῖνος τὰ νύχια του — τὰ δικά του νύχια! Εἶναι τόσο εὐτυχισμένος, αὐτὸς ὁ τόσο δυνατός, ὁ τόσο ξευπνος, πού ξέρει ν' ἀνοίγῃ τις θαλίτζες, ἐνῶ ἐγώ, ἡ φτωχή νεροκολοκύθα, χωρὶς τὴ βοήθειά του, δὲν θὰ μπορούσα οὔτε ἓνα εἰσιτήριο γιὰ τὸ τραῖνο ν' ἀγοράσω, οὔτε μιὰ δοντόπαστα νά... ξεβουλῶσω! πρόσθεσε μὲ ἓνα παράξενο κακάρισμα.

Παρίστανα τὸν ἀποκοιμισμένον μέσα στὴ μπανιέρα, ὥστε, ἂν μ' εὑρίσκαν ἐκεῖ, νὰ μὴ μπορούσαν νὰ ὑποψιαστοῦν ὅτι εἶχα κρυφακούσει τὴν τρομερὴ αὐτὴ συζήτησι. Ἡ μουνά περιεργὸς νὰ ἰδῇ μὲ τὶ προθυμία ἡ Μόνικα θὰ προσπαθοῦσε νὰ ἐφαρμόσῃ τὴ φιλοσοφία αὐτῇ. Καὶ ὑποσχόμουνά στὸν ἑαυτό μου νὰ τὴν γιὰτρέψω μιὰ γιὰ πάντα, δίνοντάς της ἓνα γερὸ χέρι ξύλο. Ἡ δύστυχη Λουσιέττα εἶχε πιά προχωρήσει πολὺ στὸ δρόμο αὐτὸ τῆς ὑποκρισίας καὶ δὲν ἄξιζε τὸν κόπο νὰ προσπαθῇ κανεὶς νὰ τὴ

σώσῃ. Ἀλλὰ ἡ Μόνικα... αὐτὴ μπορούσε νὰ σωθῇ ἀκόμη!

Δὲν χρειάστηκε νὰ περιμένῃ πολὺ, γιὰ νὰ βρῶ τὴν εὐκαιρίαν. Κι' ὅμως, ἡ Μόνικα δὲν εἶχε ἀκολουθήσει τὸ δρόμο πού τῆς ἀνοίξε ἡ φιλοσοφία τῆς μαμᾶς. Τὸ ἴδιο βράδυ, λοιπόν, διάβαζα τὴν ἐφημερίδα μου, ὅταν ἦρθε καὶ στάθηκε κοντά μου. «Νάτο! εἶπα μέσα μου. Τώρα θ' ἀρχίσῃ νὰ μὲ χαϊδεύῃ. Κι' ὕστερα, θὰ μὲ ζητήσῃ νὰ τῆς διπλασιάσω τὸ ὁδομαδιᾶτικο χαρτζηλίκι. Τώρα θὰ τῆς δείξω ἐγώ!»

— Μπαμπᾶ!

— Τὶ συμβαίνει, μικρὴ μου Μόνικα;

— Ξέρεις τὶ θέλω νὰ σοὺ πῶ;

— Ὅχι! Τὶ εἶναι;

— Ἡ μαμὰ σὲ περνάει γιὰ ἡλίθιο!

— Ποιὸς σοὺ τῶπε αὐτό;

— Ἐκεῖνη, ἡ ἴδια. Μοῦ εἶπε ὅτι δὲν εἶσαι καθόλου τόσο ξευπνος καὶ καταφερτζής, ὅσο πιστεύεις.

— Δὲν σοὺ εἶπε ἔτσι ἀκριβῶς... χμ... τέλος... Πότε στὸ εἶπε;

— Σήμερα. Ὅτι ὅλοι οἱ ἄνδρες εἶναι θλάκες καὶ μὲ λίγο λάδι μὰ μπορεῖς νὰ καταφέρῃς τὰ πάντα.

— Κι' ἐσύ, τὶ σκέφτεσαι γι' αὐτό;

Γιὰ νὰ ἰδοῦμε! Ἡ αὐθόρμητὴ εὐλικρίνεια τῆς Μόνικας δὲν μπορούσε ν' ἀμφισβητηθῇ! Δὲν ὑπῆρχε λόγος ν' ἀνησυχῶ γι' αὐτήν. Καλὴ μου, μικρούλα μου, Μόνικα! Ἡ τρυφερότητα γιὰ τὴν κόρη μου μ' ἐπινιγε.

— Ἐγώ, μπαμπᾶ; Ἐγώ τὸ πιστεύω πῶς ἐσύ δὲν εἶσαι θλάκας. Γιὰ σένα, δὲν ἰσχύει αὐτό. Ἴσως ἄλλοι νὰ εἶναι ἔτσι, ὅχι ὅμως ὁ μπαμπᾶς μου! Εἶμαι βέβαιη, ἴσα-ἴσα, ὅτι κανένας δὲν εἶναι τόσο ξευπνος σὰν ἐσένα.

«Ὅχι, (περνώντας τὸ χέρι τῆς γύρω στὸ λαιμό μου), κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ φτιάχνῃ ἀετοὺς ὅπως ἐσύ. (καὶ σκαρφαλώνοντας στα γόνατά μου) ἢ νὰ λήῃ τόσο ὠραῖες ἱστορίες. (καὶ ἀκουμπώντας τὸ κεφαλάκι τῆς στὸ μάγουλό μου), κανένας δὲν πετάει τὴ μπάλλα τόσο ψηλά, ὅσο ἐσύ. (καὶ ἀγκαλιάζοντάς με ἀπ' τὸ λαιμό μὲ τὰ δύο τῆς χέρια καὶ σφίγγοντάς με ἀπάνω τῆς), σ' ἀγαπῶ, μπαμπακούλη μου! Εἶμαι σίγουρη πῶς εἶσαι ὁ πιὸ ξευπνος μπαμπᾶς τοῦ κόσμου.

Δὲν μὲ νοιάζει τί λέει ἡ μαμὰ! Ἐπρεπε νὰ τὸ εἶχα σκεφθῇ. Τὸ μικρὸ χαρτζηλίκι πού δίνω κάθε ὁδομάδα στὴν κόρη μου γιὰ τὰ μικρά της ἐξοδα εἶναι, παρ' ὅλα αὐτά, πολὺ λίγο. Ἀς μὴν ξεχνᾶμε πῶς εἶναι πιά 12 χρόνων! Ἐταί χωρὶς ἀργοπορία, ἔσπευσα νὰ κάνω τὴν αὐξησι:

— Ἀπὸ σήμερα, Μόνικα, σοὺ διπλασιάζω τὸ ὁδομαδιᾶτικο! Εἶσαι πιὸ μεγάλη τώρα καὶ σοὺ χρειάζονται λίγα χρήματα παρὰ πᾶν.

Ἡ μπύρα πού πρόσφεραν στοὺς ἀξιωματικούς δὲν ἦταν καὶ τόσο καλὴ καὶ ἀποφασίστηκε νὰ δοθῇ στοὺς στρατιώτες. Λίγο ὕστερα ὁ ἀξιωματικὸς βρῆκε τὸ λοχία:

— Πῶς ἦταν ἡ μπύρα; τὸν ρώτησε.

— Ὅ,τι χρειαζόταν, ἀπάντησε ὁ λοχίας.

— Πῶς τὴν βρῆκαν οἱ ἄνδρες;

— Ὅ,τι χρειαζόταν, κύριε λοχαγε.

— Μὰ τί ἐννοεῖς μ' αὐτὸ τὸ «ὅ,τι χρειαζόταν»;

— Νὰ σᾶς πῶ, κύριε λοχαγε. Ἄν ἦταν λίγο χειρότερη, δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν πιοῦμε. Ἄν πάλι ἦταν λίγο καλύτερη, δὲν θὰ μᾶς τὴν δάνατε.

Tatler

Μιὰ κυρία συνιστοῦσε σὲ μιὰ φίλη τῆς ἓνα γιαιτρό.

— Μὰ εἶναι πραγματικὰ τόσο καλός;

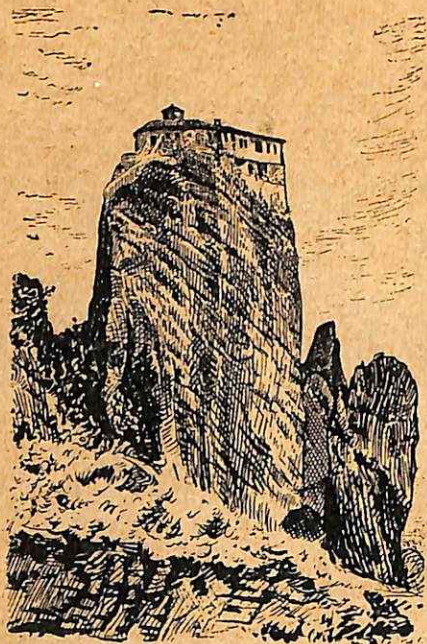
— Τὶ λὲς τώρα: Ἄν δὲν ἦταν, θὰ πῆγαινα πέντε χρόνια τώρα, δύο φορές τὴν ὁδομάδα;

Paul Steiner

Ὁ περίφημος Γάλλος συγγραφέας Μπαλζάκ ἀγαποῦσε πολὺ τὴν καλοπέρασι. Ἐταί ὅταν ἓνας θεῖος του πέθανε καὶ τοῦ ἔφησε μιὰ μεγάλη κληρονομιά, τὸ ἴδιο βράδυ ἀνήγγειλε στοὺς φίλους του τὰ νέα:

— Χθὲς βράδυ, στὶς πέντε τὸ ἀπόγευμα, καὶ ὁ θεῖός μου καὶ ἐγὼ περάσαμε σὲ μιὰ καλύτερη ζωὴ.

Tatler

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΘΕΟ

Στὰ μοναστήρια τῶν Μειώρων

Τοῦ

PATRICK LEIGH FERMOR

Αργά-αργά πεθαίνει τὸ ἑλληνικὸ καλοκαίρι. Ὁ Ὀκτώβρης χύνεται στὸ Νοέμβρη, ἀλλὰ μονάχα ἡ πρωϊνὴ πάχνη, ἡ ξαφνικὴ ὁμίχλη καὶ τὸ κάψιμο τῶν φτελιῶν μᾶς κάνουν νὰ καταλάβουμε, καθὼς προχωροῦμε ἀπὸ τὴ Μακεδονία πρὸς τὴν ἀνατολικὴ πλαγιά τῆς Πίνδου, πὼς τὸ φθινόπωρο κι' ὁ χειμώνας θρίσκονται στὸ δρόμο τους. Ἐδῶ,

ὅπου ὁ Πηνειὸς χύνεται στὸ θεσσαλικὸ κάμπο καὶ περιπλανιέται στὴν πλατειὰ καὶ χαλικωτὴ κοίτη του, οὔτε ἓνα φύλλο δὲν ἔχει πέσει ἀπὸ τὰ πλατάνια.

Μέσα στὴ συγκίνησι πού μᾶς πιάνει ὅσο πλησιάζουμε στὴν Καλαμπάκα, μέσα στὰ ξεφωνητὰ τῶν Βλάχων πού συγκεντρώνουν τὰ παιδιὰ, τὰ πουλερικὰ καὶ τὰ πράγματά τους, τὰ Μετέωρα περ-

νοῦν σχεδὸν ἀπαρατήρητα ἀπὸ κοντά μας καὶ μονάχα ὅταν μπαίνουμε στοὺς δρόμους τῆς Καλαμπάκας σηκώνουμε τὰ μάτια πρὸς τὶς τρομερὲς αἰχμὲς καὶ τοὺς κυλινδρικοὺς θράχους πού μετεωρίζονται ἑκατοντάδες μέτρα ψηλὰ στὸν οὐρανό.

Κυττάζουμε πρὸς τὰ πάνω, βουβοί, πολλὴ ὥρα. Κι' αὐτοὶ ἄκόμα οἱ Κουτσόβλαχοι, πού βλέπουν συχνὰ τὸ θέαμα, κάθε φορὰ πού κατεβαίνουν ἀπὸ τὰ ὄρεινὰ χωριά τῆς Πίνδου στὰ θεσσαλικά χειμαδιά, φαίνονται σὰν ἀποσβολωμένοι μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ θαῦμα καὶ χαμηλώνουν τὸ βλέμμα μονάχα ὅταν ἀκούνε τὴ φωνὴ κάποιου συντοπίτη τους.

Οἱ δρόμοι ἦταν μιὰ κινούμενη προβατοθάλασσα. Μιὰ χρυσή σκόνη καὶ τὰ βελάσματα τῶν ζωντανῶν καὶ οἱ θροντεροὶ χαιρετισμοὶ τῶν τσοπάνηδων στὴν παράδοξη λατινικὴ τους διάλεκτο γέμιζαν τὸν ἀέρα. Ἀνάμεσα σ' αὐτὴ τὴν παρέλασι πρόβαλεν ἓνας πανύψηλος μοναχός. Ἦταν ἓνα κεφάλι ψηλότερος ἀπὸ τοὺς γύρω του καὶ τὸ ψηλὸ καλιμαῦχι του τὸν ἔδειχνε ἀκόμη πιὸ ψηλὸ καὶ τὸν ἔκανε νὰ φαίνεται σὰν γίγαντας. «Γιὰ κυττάξετε» μᾶς εἶπε ὁ σωφέρ. «Εἶναι ὁ πάτερ Χριστόφορος, ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Βαρλαάμ».

Θὰ μπορούσαμε ἀραγε νὰ μείνουμε στὸ μοναστήρι τοῦ τῆ νύχτα; Φυσικὰ καὶ μπορούσαμε καὶ δυὸ καὶ τρεῖς νύχτες καὶ ἡ συγκατάθεσί του ὑπογραμμίσθηκεν ἀπὸ ἓνα φιλικὸ κτύπημα στὸν ὦμο τοῦ σωφέρ μας καὶ ἀπὸ ἓνα χαμόγελο πάνω στὸ μακρὺ σκυθρωπὸ του πρόσωπο πού ἔκανε τὴ συρματένια γενειάδα του ν' ἀπλωθῇ σὰ ριπίδι. Ὅταν ἀφίσαμε πίσω μας τὰ τελευταῖα σπιτὰ τῆς Καλαμπάκας ἓνας θαθὺς γκρε-

μνὸς ἀνοίχτηκε μπροστὰ μας. Οἱ ἄσπροι τοῖχοι τῆς Μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως πρόβαλαν πάνω ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ γκρεμοῦ καὶ σὲ λίγο φάνηκε καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Βαρλαάμ. Ἡ καρδιά μου σφίχτηκε μπροστὰ στὸ ὕψος. Ἐλεγα πὼς ποτὲ δὲν θὰ φθάναμε σ' αὐτὴν τὴν ἀετοφωλιά...

Στὴ θάσι τοῦ θράχου τῆς Μονῆς τοῦ Βαρλαάμ, ἓνα μεγάλο τετράγωνο ἀνοιγμα, φραγμένο μὲ θάμνους καὶ ὀγκόλιθους, χανόταν μέσα στὴ θουνοπλαγιά, καθὼς ζύγωνε ἡ νύχτα. Εἶναι ἡ «σπηλιά τοῦ Δράκοντα», εἶπε ὁ ἡγούμενος μὲ ἥρεμ χαμόγελο, δείχνοντας πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ὁ δρόμος μᾶς ἔμπασε σ' ἓνα στενὸ ἀνήφορο ἀνάμεσα ἀπὸ πελώρια θράχια, ἀλλὰ μιὰ στροφή τοῦ μονοπατιοῦ μᾶς ἔβγαλε ἀπὸ τὸ λαβύρινθο στὸ πιὸ λαμπερὸ σεληνόφως καὶ τὰ θουνὰ ἡμερέψανε καὶ λαφρύνανε.

Ὁ ἡγούμενος σταμάτησε καὶ ἡ φωνὴ του ἀκούστηκε σὰν βρυχηθμός. Τὸ ὄνομα «Βησσαρίων» ἀντήχησε καὶ σήστηκε κάτω στὴν κοιλάδα. Πάνω, ψηλὰ στὸ μοναστήρι πρόβαλε ἓνα χλωμὸ πρόσωπο μὲ γυαλιὰ καὶ ἓνας ἀδύνατος χαιρετισμὸς κύλησε ὡς κάτω. «Ρίξε τὸ σχοινὶ κι' ἔλα νὰ βολέψης τὴ φοράδα», θρόντησε ἡ φωνὴ τοῦ ἡγούμενου. Τὸ ἄγκιστρο, δεμένο σὲ χοντρὸ ἀτσάλينو καλῶδιο, ἔπεσε σὲ δυὸ λεπτά. Ὡς τὸ 1932, ὅποτε σκαλίστηκαν οἱ σκάλες, τὸ ἄγκιστρο ἦταν ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ φτάσῃς στὸ μοναστήρι. Ὁ ταξιδιώτης ἔμπαινε καὶ καθόταν σταυροπόδι μέσα σ' ἓνα δίχτυ πού γαντζωνόταν ἀπὸ τὸ ἄγκιστρο καὶ ἔφθανε πάνω στριφογυρίζοντας τὸν ἀέρα. Τὸ σχοινὶ ἦταν χοντρὸ ἴσαμε μιὰ γροθιά καὶ ὅταν ρωτήσαμε τὸν ἡγούμενο κά-

Θε πότε άλλαζε, εκείνος είπε ά-
τάραχος: «κάθε πού έσπαγε...»

Ο διάκονος Βησσαρίων με την
πνοή κοιμένη από τὸ τρέξιμο,
βοήθησε τὸν ἡγούμενο νά στερε-
ώση τὰ διάφορα καλάθια με τὰ
ψώνια στὸ ἀγκιστρο, ξεσαμάρω-
σε τὴ φοράδα, τὴν πήγε στὸ στά-
θλο, στὴν πλαγιά τοῦ ἀντικρυνοῦ
θράχου, καὶ γύρισε καὶ μᾶς πρό-
λαβε πάνω στὴν μακρυὰ σκάλα.
Ἡ σκάλα, σκαλισμένη γύρω - γύ-
ρω στὸν ἀπόκρημνο θράχο, μᾶς
ἔφερε ἀποκαμαμένους ἀπὸ τὴν
κούρασι μπροστὰ σὲ μιὰ θαρειά
σιδερένια πύλη. Ἡ πύλη ἀνοιξε
καὶ βρεθήκαμε σὲ μιὰ σκοτεινὴ
σπηλιά, ποὺ περνοῦσε μέσα ἀπὸ
τὴν καρδιά τοῦ θράχου. Ἐπὶ τέ-
λους σηκωθήκαμε στὰ πόδια μας,
μέσα στὴν αὐλὴ τῆς Μονῆς, ποὺ
δὲν τὴ χωρίζε ἀπὸ τὸ θάραθρο
παρὰ ἓνα χαμηλὸ πέτρινο τοιχα-
λάκι.

Ὁδηγώντας μας στὸ παρεκ-
κλήσι ὁ ἡγούμενος ἀναψε ἓνα κε-
ρί στὸ ἀγιαστήρι καὶ τὸ χρυσάφι
καὶ τὸ ἀσῆμι τοῦ εἰκονοστάσιου
καὶ τὰ φωτοστέφανα τῶν τοιχο-
γραφιῶν ἀστραψάν ἀνάμεσα στίς
σκιές. Ἐκαμε τὸ σταυρό του, φί-
λησε τίς εἰκόνες καὶ ὅγῃκε ἀπὸ
τὴν ἐκκλησιά. Τὸν ἀκολουθήσαμε
στὴ φεγγαρόλουστη αὐλὴ. Ψυχὴ
δὲν ὑπῆρχε γύρω, οὔτε φῶτα στὰ
παράθυρα.

★

Ὅταν ὁ πάτερ Χριστόφορος ἄ-
ναψε τὴ λάμπα μισοθυμήθηκα τίς
λεπτομέρειες τοῦ ξενῶνος, ὅπου
εἶχα περάσει λίγες ἡμέρες, τέσ-
σερα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν πόλε-
μο. Φαινόταν πολὺ παράξενο πῶς
κάτι τόσο πολὺ ἀνθρώπινο καὶ
ἐγκάρδιο ὡς τὸ δωμάτιο αὐτὸ
ποὺ τὸ χρύσωσε τὸ φῶς τῆς λάμ-
πας μποροῦσε νὰ ὑπάρχη πάνω
σ' αὐτὸ τὸ ἀνεμοδαρμένο ὕψος.

Ἀλλὰ σὲ λίγο ὁ πάτερ Βησσαρί-
ων ἄρχισε νὰ κόβῃ μῆλα καὶ πρό-
θειο τυρί — μεζέδες γιὰ τοὺς
"Ὅταν πιά καθήσαμε γιὰ τὸ λι-
τό μας δείπνο, τότε ἀνοιχτικὴ ἡ
μεγάλῃ νταμιτζάνα με τὸ κρασί.
Καὶ ὅταν οἱ δυὸ μοναχοὶ ἀναψάν
τίς πίπες τους, εἶχαμε ἀρχίσει νὰ
κουβεντιάζουμε γιὰ τὸν πόλεμο
καὶ γιὰ τὰ προβλήματα τῆς Ἑλ-
λάδας καὶ γιὰ τὴν κατάπτωσι
τοῦ ὁρθόδοξου μοναστικοῦ βίου.
Ἦταν ὁμορφὴ ἀντίθεσι οἱ δυὸ
καλόγεροι — συνισταμένοι, μι-
κρόσωμος ὁ Βησσαρίων, με τὸ
φθαρμένο ράσο, τὸ μικρὸ σκού-
φο, τὴν ἥρεμῃ καλωσύνη τῶν μα-
τιῶν του πίσω ἀπὸ χοντρά γυα-
λιά, ψηλὸς - ψηλὸς ὁ ἡγούμενος
με πονηρὴ καὶ γελαστὴ ματιά.
Τὰ λιγνά, παμπόνηρα χαρακτηρι-
στικά του ἀντιφεγγίζονταν στὸν
τοιχο, σὲ μιὰ τεράστια σκιά μέσα
στὸ σύννεφο τοῦ καπνοῦ. Ἡ κου-
βέντα του ἦταν γεμάτῃ οἶστρο
καὶ κοσμικὴ σοφία. Ἡ οἰκογένειά
του ἦταν παλιὰ οἰκογένεια παπά-
δων στὴν Καλαμπάκα. Σπάζον-
τας ὁμως τὴν παλιὰ παράδοσί
της αὐτὸς ἔγινε καλόγερος στὸν
Ἅγιο Βαρλαάμ ἀπὸ τὰ 32 του
χρόνια καὶ με ἀσυνήθιστη ταχύ-
τητα χειροτονήθηκε διάκονος, με-
τὰ ἀρχιμανδρίτης καὶ ὕστερα ἀπὸ
τρεῖς μόλις μῆνες ἡγούμενος. Τῶ-
ρα ἦταν 76 καὶ δὲν ἤξερε τί θὰ
τὴ ἀρρώστεια.

Ὑστερα ἀπὸ τίς σκληρὲς σα-
νίδες, ὅπου εἶχα κοιμηθῇ στὰ χω-
ριά τῆς Πίνδου, τὸ κρεβάτι καὶ
τὸ ἀσβεστωμένο δωμάτιο τοῦ μο-
ναστηριοῦ ἦταν μεγάλῃ πολυτέ-
λεια. Τὴν ἄλλῃ μέρα, ὅταν καθή-
σαμε γιὰ τὸ πρωῒνό, τὸ κάθισμα
τοῦ ἡγούμενου ἦταν ἄδειο. Εἶχε
σηκωθῇ πρὶν ἀκόμη χαράξει καὶ
εἶχε ὅγῃ με τὴ φοράδα του νὰ
βρῇ κάτι ἐργάτες καρβουνιάρη-
δες — ποὺ δούλευαν σ' ἓνα κα-

μῖνι στὸ δάσος τοῦ μοναστηριοῦ,
στὴν πλαγιά τῶν βουνῶν τῆς Χασ-
σιᾶς. Τὸ ταξίδι αὐτό, πήγαιν' -
ἔλα, χρειαζόταν δώδεκα ὧρες.
Ἔτσι μέναμε μόνοι με τὸν Βησ-
σαρίωνα. Τὰ μεγάλα του μά-
τια ἔλαμπαν πίσω ἀπὸ τὰ γυα-
λιά του, καθὼς μᾶς διηγόταν
τίς ἱστορίες τῶν ἁγίων τῆς Θεσ-
σαλίας — τὰ θαύματα τοῦ Ἁ-
γίου Διονύση τῆς Καρδίτσας
καὶ τοῦ προστάτη ἁγίου τοῦ χω-
ριοῦ του, τοῦ Ἁγίου Γεδεὼν ἄ-
πὸ τὸν Τύρναβο, ποὺ ἐδῶ καὶ
πάρα πάνω ἀπὸ ἓνα αἶδινα, μαρ-
τύρησε ἀπὸ τὸν Βελή Πασσᾶ, γιὸ
τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων.
Ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἡ ζωὴ τοῦ Βησ-
σαρίωνα εἶχε πολὺ ἐνδιαφέρον.
Ὅταν ἔφυγαν οἱ Ἀγγλοὶ ἀπὸ
τὴν Ἑλλάδα, τὸ 1941, μῆνες ὀ-
λόκληρους ἔκρυβε δυὸ Ἀγγλοὺς
στρατιῶτες στὸν Ὀλυμπο. Στους
δυὸ αὐτοὺς προστέθηκε ἀργότε-
ρα κι' ἓνας ἀξιωματικὸς τῆς Ρ.
Α.Φ., ποὺ εἶχε πηδήσει ἀπὸ τὸ
φλεγόμενο ἀεροπλάνο του στὸν
θεσσαλικὸ κάμπο. Ὅταν ἡ κα-
τάστασις ἔγινε γιὰ τοὺς προστά-
τευομένους τοῦ πολὺ ἐπικίνδυνῃ,
ὁ Βησσαρίων τῶσκάσε μαζί τους
μὲ ἓνα ὑποβρύχιο ἀπὸ τὸ Τρίκε-
ρι στὴ Μέση Ἀνατολή. Κατατά-
χθηκε στὸν Ἑλληνικὸ Στρατὸ
καὶ πολέμησε ἀπὸ τὸ Ἑλ Ἀλα-
μὲν ὡς τὸν τελικὸ θρίαμβο τῶν

Ἑλλήνων στὸ Ρίμινι. Ἀλλὰ πάν-
τα ἤθελε νὰ γίνῃ μοναχός· καὶ
ὅταν ἀπολύθηκε ἀπὸ τὸ στρατό,
ἔζησε κάμποσους μῆνες σὲ διάφο-
ρα μοναστήρια καὶ ἐρημητήρια
στὸ Ἅγιον Ὅρος. Τέλος κατέλη-
ξε στὰ Μετέωρα.

— «Ἐδῶ εἶναι ὁ τόπος μου» εἴ-
πε. «Θὰ μείνω παντοτεινὰ στὸν
Ἅγιο Βαρλαάμ». Καὶ ἔδειξε με
τὸ χέρι τὸν καταγάλανο οὐρανὸ
ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Τίποτε
ἄλλο δὲν φαίνονταν. «Ἐδῶ πάνω»
κατέληξε, «αἰσθάνεσαι πῶς θρί-
σκεσαι μεσοστρατὶς γιὰ τὸν Πα-
ράδεισο».

★

Ὁ ἡγούμενος γύρισε πρὶν ἄ-
πὸ τὸ δείπνο. Μᾶς μίλησε θλιβε-
ρὰ γιὰ τὴν κατάπτωσι τῆς μο-
ναστικῆς ζωῆς. Μόνον ὁ Ἅγιος
Βαρλαάμ, μᾶς εἶπε, εἶχε δικὰ
του τρία ὀλόκληρα χωριά, ἀλλὰ
ὅλα αὐτὰ χαθήκανε. Οἱ Γερμα-
νοὶ, οἱ Ἰταλοὶ καὶ οἱ ἀντάρτες
μᾶς τὰ ξεπάστρεψαν ὅλα... Καὶ οἱ
νέοι δὲν μᾶς ἀγαποῦν πιά.

Ἀδειᾶσε σκεπτικὸς τὸ κρασί
στὰ ποτήρια καὶ μ' ἓνα χαμόγε-
λο, ποὺ τὸν ἔκανε νὰ μοιάζῃ με
τὸν Πάνα, ἐπανέλαβε τὰ λόγια
τῆς Γραφῆς: «οἶνος εὐφραίνει
καρδίαν ἀνθρώπων» καὶ τσοῦγ-
γισε τὸ ποτήρι τοῦ με τὰ δικὰ
μας.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

Του

ΛΑΜΠΡΟΤ Γ. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Πώς τραγουδά τον αγώνα του για την Ελλάδα ο φαντάρος

Ταξινομώντας κάτι χαρτιά βρήκα πολλές εκατοντάδες ποιήματα που είχαν γράψει τον καιρό του αντισυμμοριακού αγώνος διάφοροι άγνωστοί μου στρατιώτες. Από αυτά ξεδιάλεξα μερικά, γιατί νομίζω ότι αξίζει τον κόπο να γνωστούν ευρύτερα. Δεν έχουν θέβαια καμιά αξία, τα δέ λάθη τους στον τονισμό, στο μέτρο και στη ρίμα φαίνονται και στους μη ειδικούς. Έχουν όμως μεγάλη σημασία γιατί είναι αυθόρμητα, πηγαία, κάτι σαν ξέσπασμα. Κι' ακόμη, γιατί έχουν γραφή πριν ή μετά από μια μάχη, από μια περιπέτεια, από τις συγκινήσεις που είναι γεμάτος ο πόλεμος.

Θά ήθελα να έδειχνα τα πρωτότυπα. Γραμμένα άτσαλα, πάνω σε παλιόχαρτα, με φριχτές άνορθογραφίες, χωρίς κόμματα και τελείες, σε μια συνέχεια που θυμίζει την αρχαϊκή γραφή και επιβεβαιώνει την σύγχρονη άγραμματοσύνη και το τεράστιο ποσοστό των αναλφάβητων. Τα περισσότερα ποιήματα είναι γραμμένα με μολύβι.

Τα κείμενα όμως αυτά, ανεξάρτητα από την πηγαία όμορφιά τους, είναι πραγματικά ντοκουμέντα για όποιον θέλει να γνωρίσει το πώς έβλεπε τον αγώνα της Ελλάδος κατά του συμμορισμού ο απλός φαντάρος, το παιδί του λαού. Τσοπανόπουλα, χωριατάκια, μεροκαματιάρηδες, όλη ή 'Ελλάδα ή άγνή, ή πραγματική 'Ελλάδα, παρελαύνει μέσα στις ρίμες αυτές, τις πρόχειρες, τις κακογραμμένες, τις τόσο όμορφες όμως.

☆

Ο Δημήτρης Κλεισάρης, που κατετάγη από τα 19 του χρόνια έ-

θελοντής και πού με την ανδρεία του έγινε δεκανέυς, και ως ανθυπολοχαγός αργότερα σκοτώθηκε με το όπλο στο χέρι, έγραφε, όταν πολεμούσε με το 517 Τάγμα πεζικού, το νόημα του αγώνος, όπως το πίστευε :

«Τι όφελει αν τώρα έμεις, ελεύθεροι πιά ζούμε;
Τα κόκκαλα που σπέρνονται εδώ και τόσα χρόνια
δεν ήμπορούν του άπιστου το πόδι ν' άγρουκούν.
Θέλουν ή γαλανόλευκη ψηλά να κυματίση
με του νοτιά το φύσημα και στο βοριά ν' άπλώνη
κι' εκεί τους σκλάβους Έλληνες θεριά να χωρετίση»

Ο πόλεμος όμως, αν όφελει τον κόσμο όλόκληρο με τη μορφή που πήρε σήμερα ο αγών, δίδεται μόνο από τους φαντάρους για την Ελλάδα. Κι' όπως γράφει ένας στρατιώτης διαβιβαστής της 9ης Μεραρχίας, ο Νίκος Χρόνης :

«Κι' άτ' τους γονιούς, τους αδελφούς, τους φίλους, το χουσάφι
κι' από όλα τ' άλλα τα αγαθά, κορώνα είναι ή Πατρίς».

Ένω ο Λουκάς Πολύμερος, στρατιώτης του 603 Ταγματός πεζικού, συμπληρώνει την εικόνα της Ελλάδος τραγουδώντας :

«Πάρε κάμποσα λιθάρια ματωμένα ήρωικά,
πάρε Πίνδο, πάρε Άθήνα, πάρε λίγο Πειραιά,
πάρε θάλασσες και κάμπους, πάρε όμορφα χωριά,
πάρε όπλα, πάρε όλμους, πάρε ξίφη άστραφτερά,
πάρε ήρωας κάμπους άτ' της Κρήτης τα βουνά,
πάρε τόλμη, πάρε θάρρος, βάλτα όλα στην άράδα
πάρε λίγο Παρθενώνα κι' έχεις μπρός σου την Ελλάδα».

Για την Ελλάδα που πάντοτε σώζεται από τη μεγάλη στρατιά των άνωνύμων ήρώων πολεμιστών, γράφει ο στρατιώτης του ΚΒΕΑ Δημήτριος Μασσούκας :

«Δέν είναι ή Έλλάς τόσο μικρή στο χάρτη μιά κοκκίδα.
Δέν είναι κάποια άσημαντη γωνιά στής γης το κάστρο».

☆

Κι' όλο αυτό το κακό που οι ξένοι μας κάνουν δεν άρκει. Μαζί τους σύμμαχοι και βοηθοί και κάποιοι Έλληνες που με το κόκκινο άφιόνι χάσαν την ανθρωπιά τους και το δικαίωμα να είναι Έλληνες. Σ' αυτούς ο στρατιώτης Ευάγγελος Μαράθας της 9ης Μεραρχίας φωνάζει :

«Δέν έμεινε στο αίμα σας τίποτε Έλληνικό.
Όλα τα έσπλησαντε, και Δόξα και Ιστορία.
Δέν έμεινε στη σκέψη σας τίποτ' από το χτές,
το δοξασμένο, το ιερό, το ύψηλο κι' όραίο.
Ός κι' οι θυσίες μας, νεκρές στη σκέψη σας κι' αυτές
έξαχστήσαν κι' άπόμειναν κάτι παλιό κι' άρχαίο».

Ο αγών όμως συνεχίζεται, αλλά δεν παύει και ή ζωή. Και ένω ο πόλεμος μαίνεται στο μέτωπο, μόλις τελείωση ή μάχη, ή σκέψη τρέχει στ' άγαπημένα πρόσωπα που περιμένουν. Ο Γιώργης Καπόρης,

στρατιώτης του 584 Τάγματος πεζικού, τραγουδά στην καλή του :

«Πώς ήθελα, μικρούλα μου, νά είς' έδω κοντά μου,
ν' άκούσης τη καρδούλα μου, νά δής τὰ βάσινά μου.
Γιά στρώμα βάσιμε κλαριά, γιά μαξιλάρι πέτρα
και γιά κλινოსκεπάσματα μία μονή κουβέρτα».

Κι' ο Σπύρος Γιαννούλης, στρατιώτης του 562 Τάγματος πεζικού λέει στη μάνα του :

«Δέκα έννέα μήνες, μάνα μου, άγρυπνοι πολεμούμε,
όλο γυρνώντας τὰ θουνά, άντάρτες κυνηγούμε».

και τελειώνει, ότι πρέπει νά χαίρεται ή μάνα του :

«Πούχεις λεβέντη μαχητή τηνή σήμερον ήμέρα,
κι' άπάνω στίς βουνοκορφές φωνάζει τό : 'Αέρα
'Αέρα, λέγαν, μάνα μου, τότε στην 'Αλβανία
και σήμερα, μανούλα μου, στη Σλαβοτουρνία».

Δυστυχώς όμως, όπως και τό 1940 — 41, έτσι και τώρα μόνοι σχεδόν κρατήσαμε τό βάρος ολόκληρου του άγώνος.

Και ο Γιώργος Παπαγεωργίου, στρατιώτης του 504 Τάγματος πεζικού, σ' ένα ποίημα με τίτλο : «Μιλούν οι Έλληνες», γράφει :

«Κάμποσα χρόνια από τότε πέρασαν
που τό μεγάλο τό «Όχι» ειπώθη.
Μικροί μεγάλωσαν. Μεγάλοι γέγρασαν,
και μαζί, οι έλπίδες κι' οι πόθοι.
Πόθοι που φύγαν, έλπίδες που πέταξαν,
όνειρα που σβήσαν, καιίμοι που πάνε
σά δε μās έδωσαν αυτά που μās έταξαν
αυτοί, που συνήθως ξεχνάνε».

Η άφέλεια και ο τετράγωνος ορθολογισμός του Έλληνος 'Ακρίτα φαίνονται σ' αυτό τό χοντροκομμένο στιχούργημα του στρατιώτου Πέτρου Φρίρη του 628 Τάγματος πεζικού : Είναι γραμμένο με τό μολύβι της κόπιας σέ κατσαρό από τό σάλιωμα χαρτί, χωρίς κανένα τόνο, και με στίξι όχι του γραπτού λόγου αλλά της δικιάς του προσωπικής όμιλίας. Δηλαδή στο κείμενο που είναι μονοκόμματο, εκεί που παίρνει άναπνοή θάζει κάθε φορά και μία κάθετη γραμμή. Η συγκίνησης που έγέννησε τους στίχους προήλθε από τόν θάνατο του άειμνήστου Βασιλέως Γεωργίου του Β'. Γράφει λοιπόν ο Φρίρης :

«Η Ξαφνική ή ίδις μās ήρθ' άστροαπίος
και μās έπλεροφόρεσεν θάνατον βασιλέος
Όλη ή 'Ελλάδα έλαψε κι' έδοήνησε νεπίσης,
Του Βασιλέος τόν θάνατον όλους γά μās λιπίσης.
Τόν θρόνον κι' άν τόν άφισεν χαμένος δέν ίπάγι.
Έχομεν άλλον δίπλαν του τόν θρόνον ναυαλάβιν.
Όυτε κι' ή 'Ελλάδα μās μπορεί γιά νά χαθι μαζί του
έχι τὰ παλληκάρια τις και τίν δικι έφχη του».

☆

Τελειώνω με δυο χαρακτηριστικά ποιήματα, πού, άν τὰ προσέξη κανείς και συγχρόνως σκεφθή τη διαφορά του μορφωτικού επιπέδου που είναι τόσο χαμηλό, και του πνευματικού και ψυχικού μεγαλείου των πολεμιστών, θά καταλάβη τό γιατί νικούν οι Έλληνες χωρίς νά

κουρασθούν από τό 1940. Οι στίχοι είναι του στρατιώτου Μαρσούκα, όταν με τό 521 Τάγμα ανέβαινε πρós τη μάχη. Στην περιοχή του Μετσόδου άνδραγάθησε με μία χούφτα παλληκάρια κυριεύοντας τό ύψωμα Κουκουρέλλο ο άξιωματικός Νίκος Κακκαβάς κι' ο Μαρσούκας, γεμάτος πατριωτική έξαρσι διαλαλεί :

«Τό Κουκουρέλλο πιά, δε λένε Κουκουρέλλο.
'Αλλάξ' ο κόσμος' κεί ψηλά σέ μία στιγμή,
γιά της πατρίδος τη τιμή...
Μία μέρα πάλης — μάχη νίκης και θανάτου —
έφτασε μόνο γιά ν' αλλάξει τόνομά του.
Στό Κουκουρέλλο μ' αίμα της παλληκαριάς
έγραψε τόνομά του ο Κακκαβάς...».

Και λίγο άργότερα ο ίδιος ένοπλος ποιητής βλέποντας δυο σταυρούς σημειώνει :

«Δυο σταυροί ψηλά στο βράχο, πέρα' κεί πρós τη Δεσκάτη
δυο σταυροί που κρύβουν κάτι...
Δυο σημεία που συμβολίζουν κάποιας μάχης την τιμή
που πληρώθηκε άνδρειωμένα — μία δραματική στιγμή —
απ' τὰ νεάτα της Πατρίδας που δέν σβύβουν τόν αύχένα.
Παπατζέλλος Κωνσταντίνος. Γιαννακόπουλος Άνδρέας.
Δυο φαντάροι, μία θυσία της Έλληνικής 'Ιδέας.
Θά περάσουνε τὰ χρόνια και τὰ γράμματα θά σβύσουν
και τὰ ξύλα απ' τους χιοιάδες θά σαπίσουν, θά σαπίσουν.
Δέν θά ύγραίνουμε τὰ μάτια τους κατάλευκους χροτάφους
κι' ίσως νάχουν οι καρδιές μας λησμονήσει τους δυο τάφους...
Μόνο ή Δόξα θά κρατήσει
κάποια άνάμνησι γιά 'κείνους από νοσταλγία γεμάτη
και θά στέξη πάντα όλόρθη στο ίδιο μέρος που είχε στήσει
δυο σταυρούς ψηλά στο βράχο, πέρα' εκεί πρós τη Δεσκάτη...».

Έτσι οι φαντάροι μας τραγούδησαν πριν λίγα χρόνια τη θυσία του αίματος γιά μία καλύτερη Έλλάδα.

• — Συγγνώμη στρατηγέ μου

ΔΗΜΟΣ ΙΚΑΡΙΑΣ

Στις βορεινὲς πλαγιὲς τοῦ πολυτραγουδιομένου Πεντελικοῦ, κι' ἀκριβέστερα στὴ δύσβατη περιοχὴ πὺν κατηφορίζει ἀπὸ τὸν Διόνυσον στὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνα, ἀνθῆσε πρὶν ἀπὸ δυὸ χιλιάδες ἑξακόσια χρόνια ἓνας μεγάλος δῆμος τῆς Ἀττικῆς, ὁ δῆμος τῆς Ἰκαρίας. Γενάρχης καὶ οἰκιστὴς τοῦ δήμου στάθηκε σύμφωνα μὲ τὴν παράδοσι ὁ Ἰκαρος, γύρω στὰ 2000 π. Χ. Ὡστόσο τὸν 4ο, 5ο καὶ 6ο αἰῶνα ὁ δῆμος τῆς Ἰκαρίας ἀναδεικνύεται πάνω ἀπὸ τοὺς ἄλλους δήμους τῆς Ἀττικῆς. Γίνεται ἡ Πατρίδα τῆς Δραματικῆς Τέχνης, τῆς τέχνης πὺν θρῶσκει τὴν ἀποθέωσί της στὴν Ἀθήνα.

Τὸ κέντρο τοῦ δήμου ἦταν χτισμένο κοντὰ στὸν σημερινὸ καταρράκτη τοῦ Διονύσου. Ἡ καλλιέργεια τῆς μακρόστενης κοιλάδας πὺν ἀπλώνεται ἀνάμεσα στὴν Πεντέλη καὶ στὸ Ἰκάριο ὄρος, ἡ ἀφθονία τῶν τρεχούμενων νερῶν, ἡ ἀνάπτυξι τῆς ἀμπελουργίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῆς μελισσοκομίας καὶ ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὴ θάλασσα τοῦ Μαραθῶνα, ἔδωσαν στὸν δῆμο τὶς δυνατοῖτες μεγάλης οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

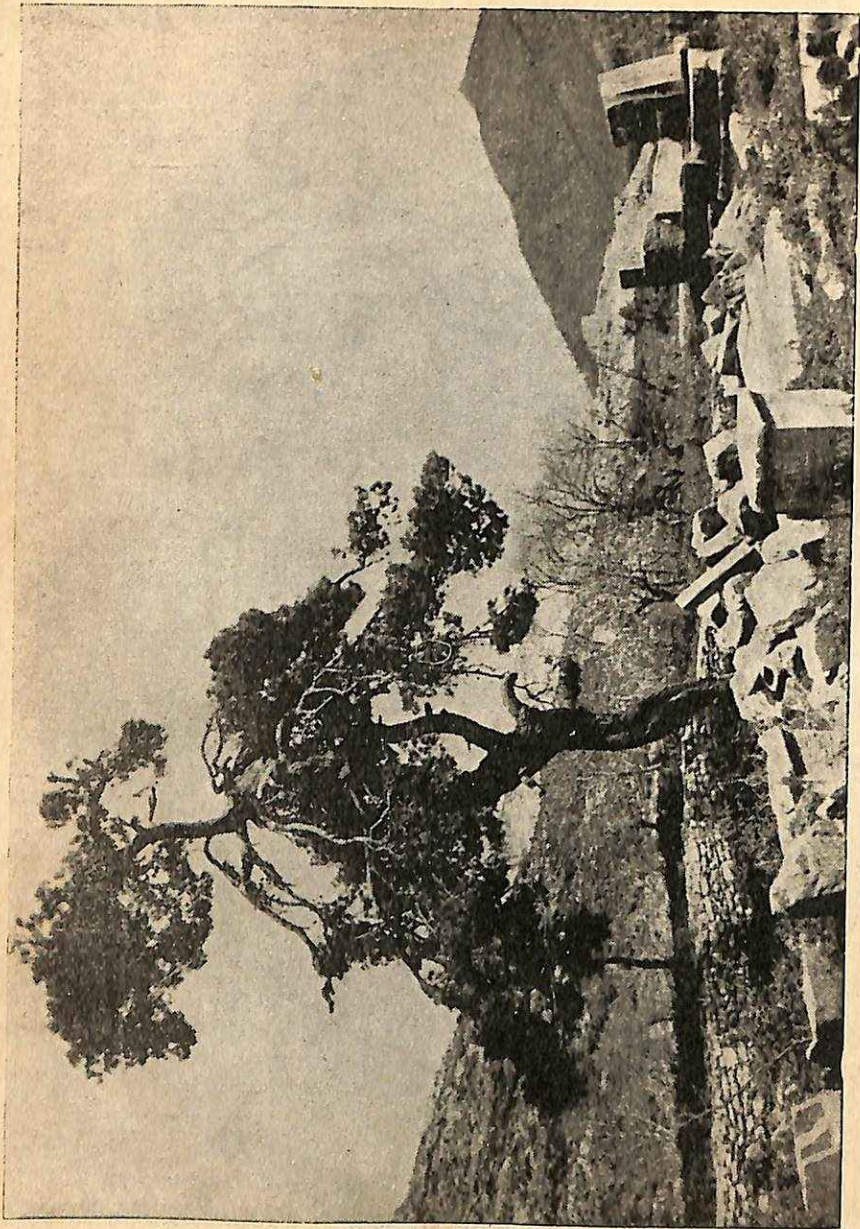
Ὡστόσο δὲν εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξι πὺν δόξασε στὴν ἀρχαῖότητα τὸν δῆμο τῆς Ἰκαρίας. Ἀπὸ τὸν μικρὸ αὐτὸ δῆμο τῆς Ἀττικῆς ξεκίνησε ἡ Τέχνη τοῦ Θεάτρου.

Ὅταν ὁ Διόνυσος ἦρθε στὴν Ἑλλάδα μαζί μὲ τὸν θίασό του κατένας βασιλείας δὲν δεχόταν νὰ τὸν φιλοξενήσῃ. Ὑστερα ἀπὸ μεγάλη περιπλάνησι ἐφθασε στὴν Ἰκαρίαν, θπυ ὁ Ἰκαρος τὸν φιλοξένησε μὲ βασιλικὲς τιμές. Δῶρο γιὰ τὴν περιποίησι πὺν βοήθε ὁ Διόνυσος χάρισε στὸν Ἰκαρο ἓνα κλῆμα. Ἐτοὶ ἀρχισε στὸν δῆμο Ἰκαρίας ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου καὶ ὕστερα ἀπὸ διάφορα μνηδικὰ περιστατικὰ ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου.

Ἀλλὰ στὸν τόπο αὐτό, τῆς χειμωνιάτικης μελαγχολίας καὶ τῆς ὀργαστικῆς ἀνοιξιάτικης χαρᾶς, γεννήθηκε ὁ ἄνθρωπος πὺν μετέτρεψε τὸν ἀπλὸ Διονυσιακὸ ὕμνο, τὸν διθύραμβο, σὲ δράμα. Ἐβαλε πρόλογο, ἔβαλε ἐμιλία ἀνάμεσα στὰ χορικά, ὥρτισε τὸν πρῶτο ἡθοποιό, ἄς ποῦμε, καὶ χρησιμοποίησε τὰ ψιμύθια καὶ τὸ προσωπεῖο.

Ἐκεὶ γεννήθηκε ὁ Θεσπς. Ὁ Σόλωνας ἀνέβαινε συχνὰ στὴν Ἰκαρίαν γιὰ νὰ τὸν δῇ. Ὁ Πεισίστρατος τὸν πῆρε στὴν Ἀθήνα. Στὸν Θεσπι ὁ κόσμος θρῶκε τὸν πρῶτο σκηνοθέτη, τὸν ἡθοποιό καὶ τὸν δραματογράφό. Καὶ ὁ δῆμος τῆς Ἰκαρίας, σιὸς πρόποδες τῆς Πεντέλης, ἔγινε ἡ κοιτίδα τῆς τραγωδίας καὶ τῆς τέχνης τοῦ θεάτρου.

Τὸ κέντρο τοῦ Δήμου Ἰσακίου.

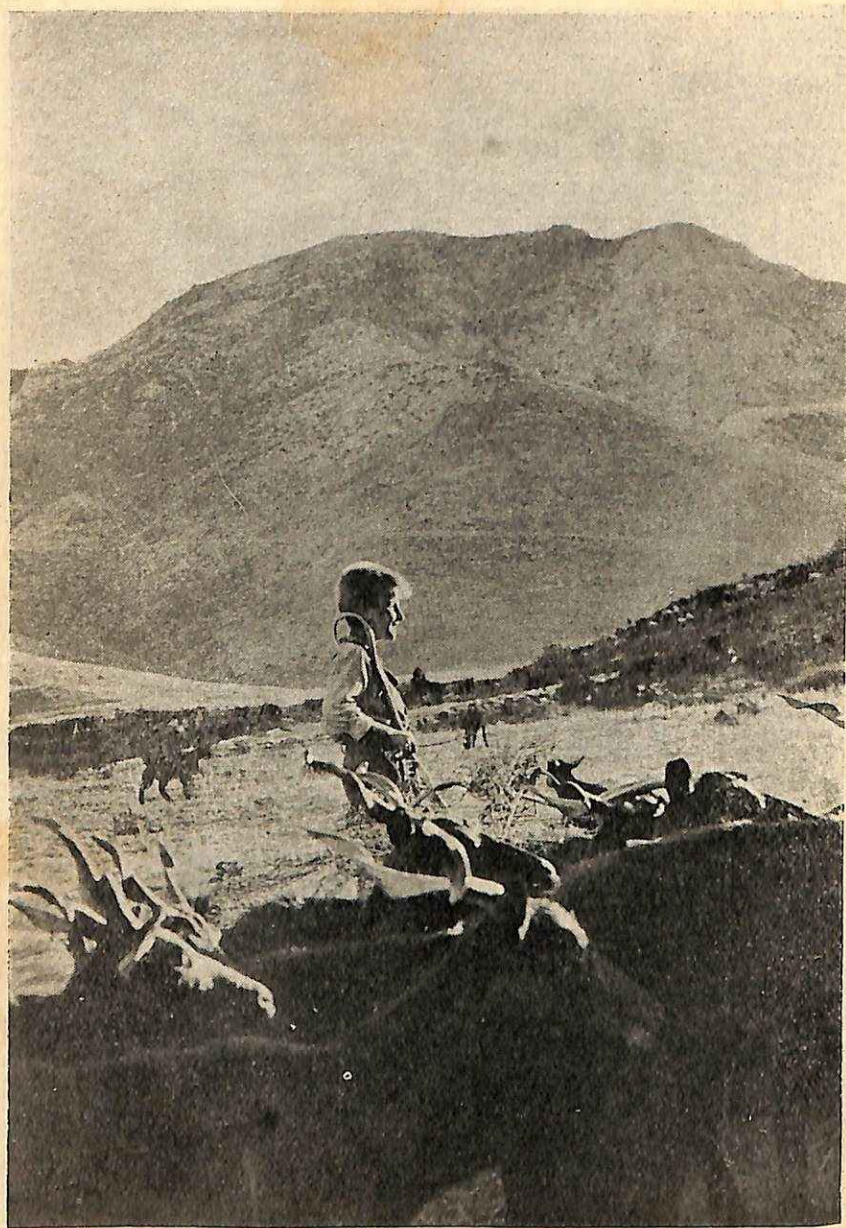
Ὁ καταρράκτης τοῦ Διονύσου.

Ἡ Ρηνιώ. Χωριζή τοῦ Διονύσου.

Ὁ Φάνης. Χωριατόπουλο τοῦ Διονύσου.

Ὁ Φάνης με τὰ γίδια του.

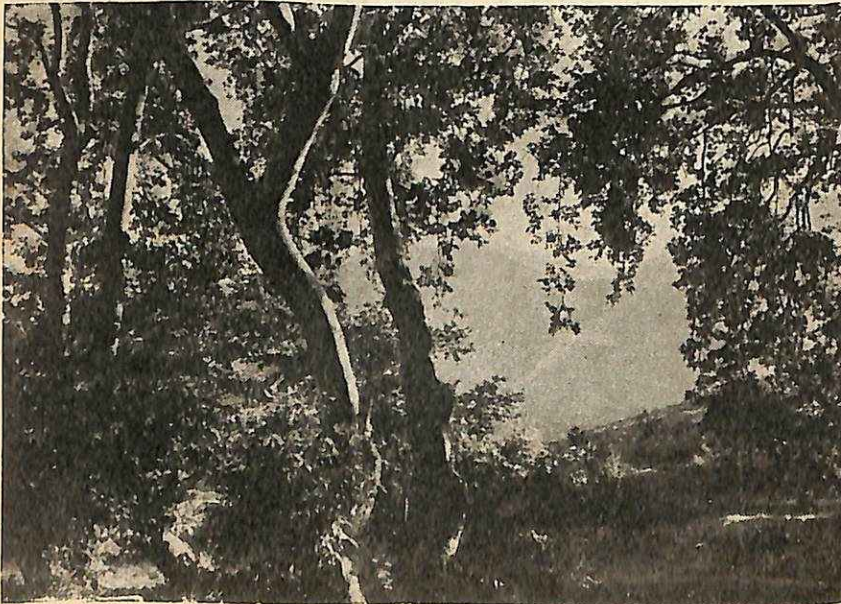
Ὁ Μάρμαρα Θανάσης εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴ σοδειά του.

ΠΩΣ ΕΙΔΑ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Του
Ι. ΚΩΤΤΗ

Βάσις αγάλματος που βρέθηκε στον Διόνυσο.

Η κορφή του Πεντελικού μέσα από τα πλατάνια.

Τὸν περασμένο χρόνο εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ μείνω ἐπὶ ἑννέα μῆνες στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βοστώνης καὶ ἐπὶ τρεῖς στὸ Κρατικό Πανεπιστήμιο τοῦ Ὁχάιο.

Ἄν καὶ ἐπὶ ἔτη συνδεδεμένος μὲ ἀμερικανικὰ εκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, ὁμολογῶ πὼς μόνο ἀφοῦ ἐξῆσα στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ὁλόκληρο χρόνο, κατάλαβα πόσο ἀνεπαρκὴ ἐντύπωσι ἔχομε ἡμεῖς οἱ Εὐρωπαῖοι γιὰ τὴν μακρυνὴ αὐτὴ χώρα.

Ἡ Ἀμερικὴ δὲν εἶναι, θέβαια, οὔτε ὁ ἐπίγειος παράδεισος, ὅπως μερικοὶ θασανισμένοι Εὐρωπαῖοι θέλουν νὰ τὴν φαντάζονται, οὔτε πάλιν ἡ χώρα τῆς ἐκκεντρικότητος, τῶν διαζυγίων, τῆς τζάζ ἢ τοῦ γκαγκστερισμοῦ, ὅπως ἄλλοι θέλουν νὰ ἰσχυρίζονται.

Τὸ νὰ περιγράψῃ κανεὶς μὴ τόσο ἀπέραντη χώρα μὲ τόσες τοπικὲς ἀντιθέσεις καὶ διαφορὲς, δὲν εἶναι εὐκολο. Μερικὰ χαρακτηριστικά, ἐν τούτοις, παρουσιάζονται γενικά, σ' ὅλη τὴν ἑκτασί της.

Στὸν ἐπισκέπτη ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ πρῶτα-πρῶτα προξενεῖ ἐντύπωσι τὸ πνεῦμα τῆς πραγματικῆς δημοκρατίας, ἡ τιμιότης καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη ποὺ ἐπικρατεῖ ἐκεῖ. Ἀκόμῃ καὶ σ' αὐτὴ τὴ Νέα Ὑόρκη, στὸ μεγάλο κοσμοπολιτικὸ κέντρο, μπορεῖ κανεὶς νὰ βρῇ αὐτὸ τὸ πνεῦ-

μα τῆς ἐντιμότητος καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης.

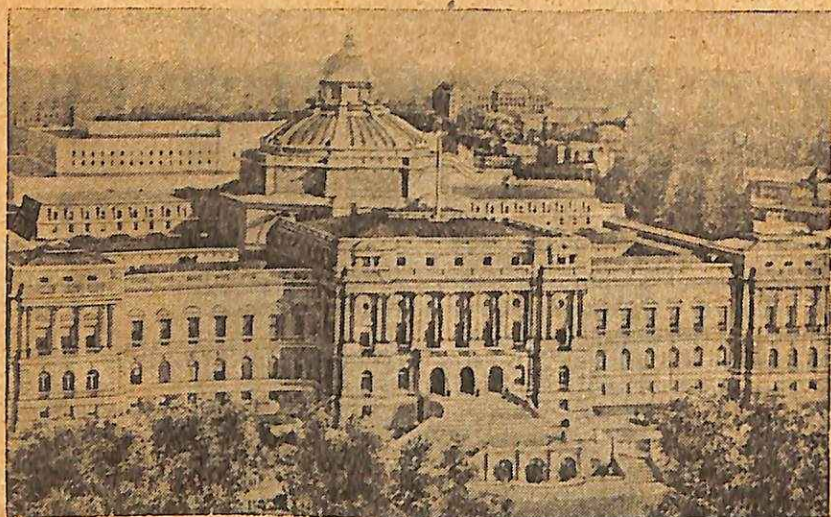
Πνεῦμα ἐμπιστοσύνης

Ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες; Αὐτὲς πωλοῦνται μὲ τὸ ἐκπληκτικὸ honor system. Τοποθετημένες δηλαδὴ σὲ ξύλινες θήκες ἢ σάκκους, ἀφίνονται ἔξω ἀπὸ καταστήματα, σὲ γωνίες δρόμων ἢ κρεμοῦνται σὲ τηλεγραφικοὺς στύλους. Ὁ Ἀμερικανὸς — σχεδὸν πάντοτε θιαστικός — περνώντας παίρνει τὴν ἐφημερίδα τῆς ἐκλογῆς του καὶ ρίχνει τὸ ἀντίστοιχο νόμισμα. Μοῦ ἔτυχε νὰ ἰδῶ στὴν εἴσοδο ἑνὸς κινηματογράφου, χάμω, στὴν ἐφημερίδα «ἀδέσποτες», μὲ μιὰ βαρεῖα πέτρα ἐπάνω γιὰ νὰ μὴ τὴς παίρνει ὁ ἄνεμος καὶ ἐπάνω στὸ σωρὸ ἀφθονὰ κέρματα. Τὸ βράδυ θὰ περνοῦσε ὁ ὑπεύθυνος ὑπάλληλος νὰ πάρῃ τὶς εἰσπράξεις καὶ τὰ ἀπούλητα φύλλα. Καὶ ὅταν εἶπα τὸ παράξενο αὐτό, κατὰ τὴ γνώμη μου, σ' ἕναν συνάδελφό μου στὸ Πανεπιστήμιο, μοῦ ἀπάντησε:

— Ἐπὶ 18 χρόνια συνεχῶς ἱγοράζω τὴν ἐφημερίδα μου ἀπὸ τὸ ἴδιο μέρος καὶ ἀκόμῃ δὲν ἔχω δῆ τὸν ἐφημεριδοπῶλῃ μου.

★

Κάτι ἄλλο ποὺ κάνει ἐντύπωσι στὸν ξένο ἐπισκέπτη εἶναι τὸ σύστημα αὐτοεξυπηρέτησεως,

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Κογκρέσου, στὴν Οὐάσιγκτων.

πού εφαρμόζεται σὲ πολλά κατστάσματα τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ πελάτης λ. χ. στὰ πελώρια καταστήματα τροφίμων καὶ οἰκιακῶν σκευῶν προμηθεύεται ὅ,τι τοῦ χρειάζεται, ἐξυπηρετούμενος μόνος του, χωρὶς τὴ βοήθεια ὑπαλλήλων, οἱ ὁποῖοι, ἄλλωστε, στὰ περισσότερα οὔτε κἂν ὑπάρχουν. Γιὰ νὰ μὴ σπαταλᾷ πολὺτιμο χρόνο ἡ Ἀμερικανίδα νοικοκυρά, κάνει τὰ ψώνια τῆς μιὰ ἢ δυὸ φορές τὴν ἑβδομάδα. Ἐπόμενον εἶναι ὅτι θ' ἀγοράσῃ πολλὰ πράγματα. Δὲν συναντᾷ ὅμως καμμιά δυσκολία. Ἡ προνοητικὴ διεύθυνσις τοῦ καταστήματος ἔχει τοποθετήσῃ γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ μέσα ἀπὸ τὴν εἴσοδο ἐλαφρὰ καροτσάκια. Ἡ πελάτις προχωρεῖ ἀνενόχλητη μὲ τὸ καροτσάκι τῆς σ' ὅλα τὰ τμήματα, ὅπου εἶναι ἐκτεθειμένα τὰ διάφορα τρόφιμα, ζυγισμένα καὶ μὲ τὴν τιμὴ ἐπάνω. Διαλέγει ὅ,τι τῆς ἀρέσει, τὸ φορ-

τώνει στὸ καροτσάκι τῆς καὶ πηγαίνει στὸ ταμεῖο γιὰ νὰ πληρώσῃ. Τὸ σύστημα εἶναι τρομερὰ ἐξυπηρετικὸ, προϋποθέτει ὅμως τιμιότητα καὶ πειθαρχία.

Οἱ βιβλιοθήκες

Τὴν ἴδια ἐμπιστοσύνη θὰ συναντήσῃ ὁ Ἀμερικανὸς πολίτης καὶ στὶς περισσότερες δημόσιες καὶ πανεπιστημιακὲς βιβλιοθήκες. Εἶναι ἀξιοζήλευτες οἱ εὐκαιρίες καὶ οἱ ἐυκολίες πού τοῦ παρέχονται γιὰ νὰ μορφωθῇ. Οἱ σπουδασταὶ, ἰδιαιτέρως τῶν ἀνωτέρων τάξεων, μπαίνουν ἐλεύθερα στὰ δωμάτια ὅπου φυλάσσονται τὰ βιβλία καὶ τὰ παίρνουν μόνον τοὺς. Αὐτὴ ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη μοῦ ἐκίνησεν τὴν περιέργειαν. Θέλησα νὰ ἐξακριβώσω ἂν τὸ περίεργον αὐτὸ honor system δὲν δημιουργοῦσε ἀνωμαλίες. Ἡ ὑπεύθυνη γιὰ τὴν ὁμαλὴ λειτουργία καὶ τὴν τάξι-

τῆς Βιβλιοθήκης παραδέχτηκε ὅτι κατὰ καιροὺς συμβαίνει νὰ τοποθετηθῇ λάθος κανένα βιβλίο ἢ καὶ νὰ λείψῃ ἐντελῶς ἑφ' ὅσον ὅμως, πρόσθεσε, σκοπὸς τῆς Βιβλιοθήκης εἶναι νὰ ἐνθαρρύνῃ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερο τὴ μόρφωσι τοῦ λαοῦ, αὐτὲς οἱ σπάνιες ἀνωμαλίες δὲν μποροῦν νὰ ἀναγκάσουν τὴ διεύθυνσι ν' ἀλλάξῃ τακτικὴ.

Στὸν τοῖχο τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βοστώνης ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἐπιγραφή:

«Ἡ Δημοκρατία ἀπαιτεῖ τὴ μόρφωσι τοῦ λαοῦ, γιὰ τὴν ἐξασφάλισι τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐλευθερίας».

Πνεῦμα δημοκρατίας

Ἀπὸ τὴ φύσι τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους, ὁ πνευματικὸς πολιτισμὸς δὲν ἔχει συμβαδίσει μὲ τὴν καταπληκτικὴ τεχνικὴ πρόοδο. Ὑπάρχει, θέβαια—πρὸ παντὸς στίς μεγαλουπόλεις καὶ τὰ πανεπιστημιακὰ κέντρα—μεγάλος ἀριθμὸς ἀτόμων πού παρακολουθεῖ μ' ἐνδιαφέρον τὴν παγκόσμια πνευματικὴ κίνησι. Ὁ μέσος πολίτης, ὅμως, ἔξω ἀπὸ τίς ἐπαγγελματικὲς του ἀσχολίες, ἀπὸ τὰ σπὸρ καὶ τὰ τοπικὰ του συμφέροντα, πολὺ λίγο ἐνδιαφέρεται.

Καὶ ἡ ὁμοσπονδιακὴ κυβέρνησι καὶ οἱ κυβερνήσεις τῶν Πολιτειῶν βοηθοῦν μὲ κάθε μέσον τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ τῶν καὶ γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ἐξοδεύουν τεράστια ποσά.

Μᾶς παρουσιάζουν συχνὰ τὴν Ἀμερικὴ ὡς χώρα τῆς τζάζ. Ἀδικὴ ὑπερβολή! Ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ τζάζ, ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ φαινόμενα τοῦ ἄρρωστου αἵματος μας, θρίσκει ἐνθουσιώδεις θαυμαστάς στὸν Νέο Κόσμο, ὅ-

πως ἄλλωστε καὶ στὸν παλαιό. Θὰ ἦταν ὅμως ἀδίκια ἂν παραβλέπαμε καὶ τὴν παράλληλη πολυδάπανη καὶ συστηματικὴ προσπάθεια, πού καταβάλλεται στὸν Νέο Κόσμο, ὥστε νὰ καλλιεργηθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ γιὰ τὴν σοβαρὴ μουσικὴ.

Πολλοὶ συγγραφεῖς δὲν κρύβουν τὴν ἀνησυχία τους γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ σύγχρονη ἐποχὴ ἔχει φυσικὰ πολλὰ δυσάρεστα σημεῖα, χαρακτηρηστικὰ σὲ κάθε μεταβατικὴ περίοδο. Πιθανόν, ἡ δημοκρατία νὰ εἶναι, ὑπὸ ὀρισμένες συνθήκες, τὸ τελειότερο κοινωνικὸ σύστημα πού ἐφάρμοσε ποτὲ ὁ ἄνθρωπος. Ἡ ἐνεργὸς συμμετοχή, ὅμως, τῶν μαζῶν τοῦ λαοῦ στὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ, παρ' ὅλα τ' ἀνεκτίμητα πλεονεκτήματά της, ἐδημιούργησε καὶ σοβαρὰ προβλήματα.

Τὸ πρόβλημα τῶν δύο πολιτισμῶν

Οἱ μᾶζες τοῦ λαοῦ ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα καὶ τὴν δυνατότητα ν' ἀπολαμβάνουν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ (καὶ αὐτὰ εὐκολὰ γίνονται κτήμα, ἀκόμα καὶ τοῦ πρῶτουτόγονου καὶ ἀμόρφωτου ἀνθρώπου). Ὁ πνευματικὸς ὅμως πολιτισμὸς ἀφομοιώνεται καὶ καλλιεργεῖται πολὺ δυσκολότερα καὶ ὕστερα ἀπὸ μακρὰ προετοιμασία. Ὅταν, λοιπόν, ἡ ὀλικὴ εὐημερία δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ἀνάλογη πνευματικὴ ἐξέλιξι, τότε ἐμφανίζεται ἡ ἠθικὴ ἐξάρθρωσις καὶ ἄλλα δυσάρεστα. Ἦταν ἐπόμενο ὅτι στὴν Ἀμερικὴ, χώρα τῆς τεχνικῆς προόδου, οἱ συνέπειες θὰ ἐμφανίζονταν δεύτερες παρὰ στὴν Εὐρώπη, ὅπου ὑπῆρ-

χαν παλαιότερες παραδόσεις. Και στο ζήτημα των ήθων δεν λείπουν οι μεγάλες αντιθέσεις. Στις μεγαλουπόλεις κυρίως παρατηρείται ανησυχητική ελευθερία ήθων. Σε άλλα μέρη πάλι, όπως π.χ. στην Νέα Άγγλία, βλέπει κανείς ολοκάθαρα τα ίχνη του Πουριτανισμού, ο οποίος, παρ' όλο που έχασε την αρχική του άκαμψία, εξακολουθεί ακόμη να είναι ισχυρός παράγων.

Ο Νεοϋορκέζος θά εύρισκε διασκεδαστικές τις προφυλάξεις που παίρνουν οι πωλήτριες των καταστημάτων γυναικείων νεωτερισμών της Βοστώνης σκεπάζοντας τα γυμνά ξύλινα μαννεκέν στις βιτρίνες, όταν τους αλλάζουν φόρεμα, για να μη σκανδαλίσουν τους περαστικούς. Στις πόλεις της Νέας Άγγλίας δεν μπορεί να βρῇ κανείς οίνοπνευματώδη ποτά την Κυριακή. Το μέτρο έχει αναμιχθεί τόσο τα ευεργετήματά του, δεν βλέπετε μεθυσμένους ανθρώπους στους δρόμους. Σ' άλλα μέρη της χώρας η κατάσταση είναι τελείως διαφορετική. Στο Κολόμπος του Όχάιο π.χ. όταν μια οικοδόποινα ένοιιάζει δωμάτια ή διαμερίσματα σε ξένους, τους υπενθυμίζει ότι μέσα στο σπίτι ή χρήσις δυνατών οίνοπνευματωδών ποτών απαγορεύεται.

Αντίθετα, ένας περίπατος στη λαϊκή συνοικία της Νέας Υόρκης, το Bowery, σᾶς προσφέρει ένα θέαμα έντελως διαφορετικό. Μεθυσμένοι άνθρωποι βρίσκονται **μέρα μεσημέρι** ξαπλωμένοι ανάσθητοι στα πεζοδρόμια. Έφ' όσον δεν πειράζουν κανέναν και ή αστυνομία δεν τους ενοχλεί. Το ότι μεθούν είναι δική τους υπόθεση.

Επίδρασις της ύλικῆς εξέλιξεως

Οί έκδηλώσεις του καπιταλισμού και της βιομηχανικής επανάστασεως του 19ου αιώνος είναι στις Ένωμένες Πολιτείες δλοφάνερες. Τυπικά χαρακτηριστικά αποτελούν ο υπερβολικός συναγωνισμός, ή αύξησης της παραγωγής εις θᾶρος της ποιότητος, ή άκατάσχετη δίψα για τό κέρδος, ή άνευ προηγουμένου μηχανοποιήσις της ζωής και ή έγκατάλειψις της υπαίθρου.

Ο Πουριτανισμός —ιδίως στα πρώτα στάδια της εξέλιξεως της άμερικανικής κοινωνίας— υπήρξε ισχυρή πνευματική δύναμις. Έπειδή όμως έτόνιζε τις πρακτικές ἀρετές, όχι μόνο δεν κατόρθωσε να μετριάση τις άνεπιθύμητες συνέπειες του καπιταλισμού, αλλά όπως πιστεύουν μερικοί κοινωνιολόγοι, έδωσε στην οικονομική δραστηριότητα θρησκευτικό κύρος.

Η προίδοσα μηχανοποιήσις της ζωής έδημιούργησε μιᾷ ιδιότυπη ψυχολογία: Τὴν θάσι πρὸς τὴν ἀλλαγὴν, τὸν πόθο γιὰ έντυπωσιακές συγκινήσεις. Ιδιαίτερα στις μεγαλουπόλεις, αὐτὴ ή ἀτμόσφαιρα της νευρικότητας, της ανησυχίας και της ἀεικινήσιος είναι πολὺ πιὸ έντονη.

Συνέπεια τοῦ σκληροῦ ἀγῶνος τῶν πρώτων μεταναστῶν και της θαυμαίαις έκβιομηχανοποιήσεως της χώρας ίσως να είναι και ή άπουσία τοῦ καφενείου. Έχουν, βέβαια, οί Ἀμερικανοί τις διάφορες λέσχες τους, ἄν όμως, δεν ἀνήκεις σε κάποια ἀπὸ τις λέσχες αὐτές δεν θά εύρης ήσυχο μέρος έξω ἀπὸ τό σπίτι σου.

Τὰ πολυάριθμα drug-stores (τά φαρμακεία -μπάρ) δεν ἀντικαθιστοῦν τὰ καφενεῖα. Εκεί σκαρ-

φαλώνεις σε ἄβολα ψηλά σκαμνιά, στριμώχνεσαι μεταξύ ξένων και δεν βλέπεις τὴν ὥρα να φᾶς και να φύγης. Μὲ τέτοιες συνθήκες οὔτε λόγος να γίνεται για συγκέντρωση ή φιλική κουβέντα.

Το καφενεῖο είναι πληγή. Σύμφωνοι. Ὡστόσο, μόνο στην Ἀμερική, ένοιωσα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά πόσο σοφά ήταν τὰ λόγια ενός δασκάλου μου. «Η ἀνθρωπότης πρέπει να μάθη να ἔχη καιρό», δηλαδή περισσότερο ελεύθερο χρόνο για ν' ἀπολαμβάνη τὴ ζωὴ ήρεμα και χωρὶς βιασύνη.

Τὸ φυλετικὸ πρόβλημα

Οί φυλετικές διαφορές γίνονται συχνὰ στόχος της ρωσικής προπαγάνδας. Είναι ἀλήθεια ότι τὸ φυλετικὸ ζήτημα δεν ἐλύθηκε ακόμη. Στις νότιες και στις θόρειες ἀκόμη Πολιτείες, μένουν ὑπολείμματα της προκαταλήψεως κατὰ τῶν Νέγρων. Χαρακτηριστική ήταν μιᾷ σκηνή μέσα σ' ένα τραῖνο που πήγαινε στην Οὐάσιγκτων. Ἦταν περασμένα μεσάνυχτα. Σ' έναν σταθμό, ἀνέβηκε μαζί με πολὺ κόσμο και ένας ήλικιωμένος Ἐρυθρόδερμος με τὴ γυναίκα του. Στο θαγόνι ἔτυχε οί περισσότεροι ταξιδιώτες να είναι Νέγροι. "Ε! λοιπόν, οί δυο Ἐρυθρόδερμοι προτίμησαν να ταξιδέψουν ὅλη τὴ νύχτα ὄρθιοι, παρὰ να καθήσουν δίπλα σε Νέγρους. Οί προκαταλήψεις δεν νικῶνται εύκολα! Έν τούτοις, ή πρόοδος που ἔχει γίνει είναι μεγάλη. Στις περισσότερες Πολιτείες **οί Νέγροι δεν αποκλείονται** ἀπὸ τ' ἀνώτερα εκπαιδευτικά ἱδρύματα. Στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης είχα μαύρους συναδέλφους και μαθητάς. Στα θέατρα, στους κινηματογράφους,

στά τραμ, στις συναυλίες, στις βιβλιοθήκες, οί μαύροι κάθονται δίπλα στους λευκούς. Ο μαύρος δεν είναι πιὰ ὁ ἀπόκληρος της κοινωνίας.

Φτωχοὶ — πλούσιοι

Παρὰ τὴ βαρειά φορολογία, τὸν ἔλεγχο και τούς περιορισμούς στην βιομηχανική παραγωγή, παρὰ τὰ τεράστια έξοδα για τὸν έξοπλισμὸ όχι μόνο της ἴδιας της Ἀμερικής, ἀλλὰ και τῶν ἄλλων κρατῶν, ή χώρα είναι ἀκόμη μιᾷ ἀπὸ τις πλουσιώτερες τοῦ κόσμου. Πῶς ἄλλοιως ἐξηγείται τὸ ὕψηλὸ βιωτικὸ ἐπίπεδο, ή εύκολία με τὴν ὁποία ὁ Ἀμερικανὸς ἀλλάζει τόπο διαμονῆς και ἐπάγγελμα, οί διάφορες εύκαιρίες που προσφέρονται στὸν καθένα, ή ή ἀκατανόητη για μᾶς τὸς Εὐρωπαίους σπατάλη τῶν ἀγαθῶν; Βέβαια και στις Ἐνωμένες Πολιτείες, ὅπως παντοῦ, συναντᾶμε δυστυχία, κατὰπτωση, ἀσχήμια. Ἀλλὰ τὰ φαινόμενα αὐτὰ δεν ἀφείλονται μόνο σε οικονομικά αίτια. Διάφοροι παράγοντες, βιολογικοί και κοινωνικοί, ἔχουν δημιουργήσει προβλήματα, που πρέπει να λυθοῦν. Ο ἄνθρωπος δεν ἔμαθε ακόμη να ρυθμίζει τὴν κοινωνική ἐξέλιξη.

Ἀκουσα να γίνεται λόγος για τις πτωχές συνοικίες της Βοστώνης κ' ἐπειδὴ ήθελα να δῶ πάνω-κάτω τι θά πὴ φτώχεια σε μιᾷ ἀμερικανική μεγαλούπολι, ἔπῃγα σε μιᾷ λαϊκὴ της συνοικία. Η περιοχή, πραγματικά, δεν ἔμοιαζε με τις ἄλλες συνοικίες. Τὰ σπίτια ήταν κτισμένα με κακὸ γούστο. Τὰ παράθυρα, όμως, είχαν καθαρές ἄσπρες ή χρωματιστές κουρτίνες, και στο ἑσωτερικὸ ἔβλεπες ἀρκετὰ καλὴ ἐπίπλωσι. Ἀπὸ τις κεραίες ἐπάνω στις στέ-

γες καταλάβαινες ότι τα περισσότερα είχαν ραδιόφωνο και μερικά και τηλεόρασι. Και, καθώς ήταν Κυριακή—ημέρα άργίας—έξω από τα περισσότερα σπίτια ήταν σταθμευμένα τα αυτοκίνητα των «φτωχών» αυτών οικογενειών. Κατάλαβα πώς όταν οι Άμερικανοί λένε φτωχός δεν έννοούν αυτό που έννοούμε εμείς. Όστόσο το ότι οι φτωχοί αυτοί είχαν αυτοκίνητο, δεν πρέπει να μάς φανή περίεργο, δεδομένου ότι, σύμφωνα με την επίσημη στατιστική του 1950, σε κάθε 3 Άμερικανούς ο ένας είχε αυτοκίνητο.

★

Συνέπεια της γενικής ευημερίας ίσως και συνειδητής οικονομικής πολιτικής είναι ή μεγάλη σπατάλη που παρατηρείται σε κάθε τομέα. Υφάσματα, θάξα, επιπλα κ.λ.π. κάτι που δεν χρειάζεται ή που ο κάτοχός του το έχει βαρεθή, πετάγεται στο δρόμο για τόν σκουπιδιάρη. Σε ένα κεντρικό δρόμο της Βοστώνης είδα ένα πρωί ριγμένο ένα ολοκαίνουργιο στρώμα· σε μια γωνιά λίγο τ' είχε κάψει φαίνεται κάποιος άπρόσεκτος καπνιστής. Η θλάση ήταν τόσο μικρή, ώστε άσφαλώς θα μπορούσε να επιδιορθωθεί. Φαίνεται όμως ότι ή σπατάλη ένθαρρύνεται ώστε να γίνεται ταχύτερη ή κυκλοφορία των αγαθών και κατ' αυτόν τόν τρόπο να δημιουργήται κίνησις στα έργοστάσια και στις έμπορικες έπιχειρήσεις.

"Αλλωστε, ως μην ξεχνάμε τι κοστίζει στην Άμερική και ή πιό απλή έπιδιόρθωσι.

Η νέα άποστολή

Η Άμερική βρίσκεται τώρα σε μια σημαντική καμπή της Ι-

στορικής της εξέλιξεως. Είναι ή ισχυρότερη χώρα του Δυτικού δημοκρατικού κόσμου. Όστόσο οι τεράστιες οικονομικές και στρατιωτικές εύθυνες που έπωμίζεται δεν θ' άργήσουν ν' αφήσουν τήν ίχνη τους στην κοινωνική ζωή και στόν χαρακτήρα του έθνους. Ο φόβος του πολέμου τείνει ήδη να μεταβάλη τόν φιλήσυχο και φιλειρηνικό λαό σε λαό με στρατιωτική πειθαρχία και πολεμικό πνεύμα. Η κυβέρνησις άπευθύνεται στους νέους και προσπαθεί να τούς προσελκύση στο στρατό, στο ναυτικό, στην άεροπορία, με τήν ύπόσχεσι ότι οι ύπηρεσίες αυτές θα τούς προσφέρουν εύκαιρίες να εκπαιδευθούν, να προαχθούν και να ταξιδέψουν. "Ετσι, το έθνος, που πριν από τόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο δεν είχε σχεδόν ούτε μια σοβαρή στρατιωτική περιπέτεια, άποκτά θαυμηδόν, και σχεδόν χωρίς να τό καταλαβαίνει, ένδιαφέροντα πολεμικά. Η φορά των πραγμάτων άναγκάζει τόν λαό ν' αρχίξη να ένδιαφέρεται για τα παγκόσμια γεγονότα. Και ή κυβέρνησις με κάθε μέσον διαφωτίζει τήν κοινή γνώμη σχετικά με τήν διεθνή κατάσταση. Η Άμερική έχει πιά θγή από τήν πατροπαράδοτη άπομόνωσι και τήν άδιαφορία για τό τι γίνεται πέρα από τόν ώκεανό.

"Εφ' όσον διαρκεί ή περίοδος της αγωνιώδους έντάσεως και της άβεβαιότητας, ο άμερικανικός λαός θα ύποσθι άναγκαστικώς πολλές θυσίες και ταλαιπωρίες. "Αν όμως ή άνθρωπότης άποφύγη τόν πόλεμο, ή Άμερική, με τήν άπέραντη έκτασί της, τόν άστείρευτο φυσικό της πλούτο και τό πολύτιμο ανθρώπινο ύλικό της θα κληθί νά έκπληρώση μια μεγάλη έκπολιτιστική άποστολή.

Η ΝΕΑ ΣΧΟΛΗ

— Με τόν τρόπο που ζωγραφίζεις εσύ, νεαρέ μου, έχεις ακόμη πολύ δρόμο να κάνης... όσπου να γίνης ζωγράφος.

Ἀληθινές Ἱστορίες

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ

Τοῦ

JAMES LANGHAM

Ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνας φιλόσοφος Ἀθηνόδωρος ἀγόρασε κάποτε ἕνα σπίτι πολὺ φθηνὰ γιατί ἦταν στοιχειωμένο.

Τὸ πρῶτο θράδυ ποὺ ἔμεινε στὸ σπίτι αὐτὸ κάθησε ὡς ἀργὰ τὴ νύχτα, διαβάζοντας καὶ γράφοντας, ὅπως συνήθιζε πάντα. Ξαφνικά τοῦ φάνηκε πὼς ἄκουσε νὰ σέρνονται ἀλυσίδες. Σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ εἶδε ἕναν γέρο μὲ θλιμμένο πρόσωπο, μὲ ἀλυσίδες στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια, ποὺ τοῦ ἔγνεφε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ὁ Ἀθηνόδωρος τὸν ἀκολούθησε καὶ ὁ γέρος τὸν ὠδήγησε σὲ μιά γωνιά τοῦ κήπου καὶ ἐκεῖ ἐξαφανίστηκε.

Ὁ Ἀθηνόδωρος διηγήθηκε τὴν ἱστορία στοὺς φίλους του, καὶ ὕστερα ἔβαλε νὰ σκάψουν σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ κήπου. Βρῆκαν ἕναν σκελετὸ ἀλυσοδεμένον. Ἐθαψαν τὸν σκελετὸ στὸ νεκροταφεῖο μὲ ὅλες τὲς τιμές καὶ τὸ φάντασμα δὲν ξαναπαρουσιάστηκε πιά.

Τὴν κλασσικὴ αὐτὴ ἱστορίαν γιὰ τὸ Ἀθηναϊκὸ φάντασμα τὴν διηγεῖται ὁ Πλίνιος ὁ Νεώτερος,

ποὺ θεωρεῖται ἀρκετὰ ἀξιόπιστος. Εἶναι μιά ἀπὸ τὲς πρῶτες ἱστορίες φαντασμάτων ποὺ ξέρουμε, μὰ εἶναι μιά μέσα σὲ χιλιάδες ἄλλες ποὺ ἀπὸ πολλὰ χρόνια τώρα κυκλοφοροῦν σ' ὅλο τὸν κόσμον.

Τὸ στοιχειωμένο σπίτι τοῦ Ἀγγλου ποιητῆ

Θὰ ἀναφέρω τώρα μιά αὐθεντικὴ καὶ πολὺ παράξενη ἱστορία, ποὺ ἔγινε γνωστὴ τὸ 1904, γιὰ ἕνα στοιχειωμένο σπίτι:

«Ὁ Ἀγγλος ποιητὴς Στήβεν Φίλλιπς, γνωστὸς κυρίως ἀπὸ τὰ θεατρικά του ἔργα «Ἡρώδης» καὶ «Παῦλος καὶ Φραντζέσκα», ἤθελε νὰ βρεθῇ σ' ἕνα ἵσυχον περιβάλλον γιὰ νὰ τελειώσῃ ἕνα σπουδαῖο ἔργο του. Νοίκιασε λοιπὸν ἕνα ἐξοχικὸ σπίτι ἔξω ἀπὸ τὸ Ἐγκαμ, ἕνα μικρὸ χωριὸ τοῦ Οὐϊνδσορ, κοντὰ στὸν Τάμεσι.

«Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἐγκαμ, διηγεῖται ὁ ποιητὴς, ἤξεραν τὴν πρόθεσί μου, ὥστόσο κανεῖς τους δὲν εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μὲ προειδοποιήσῃ ὅτι τὸ σπίτι αὐτό,

ὅπως λέγανε, ἦταν στοιχειωμένο.

»Μόλις ἐγκαταστάθηκα μὲ τὴν οἰκογένειά μου, ἄρχισαν νὰ μὲ ἀνησυχοῦν οἱ πιὸ ἀκατανόητοι θόρυβοι. Τὴ νύχτα, καὶ καμμιά φορὰ τὴν ἡμέρα, ἄκουγα κτυπήματα, θήματα ἄλλοτε βαριά καὶ ἄλλοτε ἐλαφριά, ἄλλοτε ἀργὰ καὶ ἄλλοτε γρήγορα. Ἄκουα καὶ φωνές, φωνές ἀνθρώπου τρελλοῦ ἀπὸ τὸν τρόπο του, ἀνθρώπου ποὺ θαρροῦσε πὼς τὸν ἐπνιγαν.

»Ὅμως δὲν ἦταν μόνον αὐτό. Εἶδαμε, ἀκόμη καὶ μέρα-μεσημέρι, πόρτες νὰ ἀνοίγουν μόνες τους. Κάθε φορὰ ποὺ καθόμουν νὰ δουλέψω μπροστὰ σὸ γραφεῖο μου, μὲ ἐνοχλοῦσε ἡ αἴσθησις πὼς κάποιος εἶχε μπῆ σὸ δωμάτιο. Γύριζα νὰ δῶ καὶ ἔβλεπα τὴν πόρτα νὰ ἀνοίγῃ ἀπὸ κάποια ἀόρατη δύναμις καὶ ἄκουα, ὅπως συνήθως, τὰ θήματα νὰ πλησιάζουν.

»Αὐτὰ δὲν τὰ ἄκουγα μόνο ἐγώ. Ὅλοι οἱ δικοί μου καὶ οἱ ὑπηρετές ἦταν πιὸ ἀνήσυχτοι καὶ ἀπὸ μένα. Ἐνα θράδυ, τὸ κοριτσάκι μου μᾶς φώναξε, λέγοντας πὼς εἶχε δῆ στὸν κήπο ἕνα μικρὸ γέρο, ἕνα νάνο ποὺ φάνηκε καὶ χάθηκε ἀμέσως.

Ὁ δυστυχισμένος ποιητὴς δὲν μπορούσε νὰ θαστάξῃ ἄλλο τίς αὐπνὲς νύχτες του. Δὲν εἶχε ζήσει ἄλλη φορὰ σ' ἐκείνη τὴν περίοχῃ, ὥστόσο ρώτησε καὶ σὸ τέλος κατὰφερε νὰ μάθῃ ἀπὸ τοὺς ἐπιφυλακτικὸς χωρικοὺς πὼς ὑπῆρχε κάποιος θρύλος γι' αὐτὸ τὸ σπίτι. Λέγανε πὼς πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια εἶχε γίνῃ ἐκεῖ ἕνα τρομερὸ ἐγκλημα. Ἐνας ἀλήτης εἶχε στραγγάλῃ μιά γυναῖκα καὶ ἕνα παιδί. Ὅταν οἱ ἔνοικοι τοῦ σπιτιοῦ ἔμαθαν τὴν ἱστορία, οἱ φόβοι τους

μεγάλωσαν. Μιά μέρα ἔφυγαν οἱ ὑπηρετές καὶ γρήγορα ἔφυγε καὶ ἡ οἰκογένεια Φίλλιπς, θιαστικά, ὅπως εἶχαν φύγει καὶ ὅλες οἱ ἄλλες ποὺ εἶχαν πάει νὰ μείνουν ἐκεῖ.

Μεταθανάτιες ἐκδηλώσεις

Τὰ διάφορα φαινόμενα ποὺ παρατηροῦνται τὴ στιγμὴ ποὺ πεθαίνει κάποιος εἶναι πολὺ συχνὰ παιδιάστικα καὶ ἀνόητα: Παράξενοι θόρυβοι, τὸ παράθυρο ποὺ κλείνει μόνο του, τὸ φλυτζανάκι τοῦ καφέ ποὺ ἀναποδογυρίζει. Ὁ Φλαμμιγιὸν δίνει μιά ἀξιόσημειωτὴ ἐρμηνεία γιὰ τὰ φαινόμενα αὐτά: «Ἡ λογικὴ ἐρμηνεία τῶν φαινομένων αὐτῶν εἶναι πὼς δὲν παράγονται ἀπὸ τὸ συνειδητὸ ἐγὼ μας, ἀλλὰ ἀπὸ μιά δύναμις ποὺ βρίσκεται μέσα στὴν ψυχὴ καὶ ἐνεργεῖ φυσικά, σὰν νὰ ἦταν μιά παλμικὴ δόνησι στὸν αἰθέρα».

Θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω δυὸ σχετικὰ περιστατικά. Τὸ πρῶτον συνέβη στὴ Γαλλία, τὸ 1922, σ' ἕναν ὑπάλληλο:

«Εἰμαι ὑπάλληλος ἐνὸς μουσικοῦ οἴκου. Στὸ γραφεῖο ἀπέναντί μου κάθεται καὶ δουλεύει μιά κοπέλλα δεκαεπτὰ ἐτῶν, ἡ Ἰντα Σάουμπ. Ἐνα μεσημέρι, ἡ κοπέλλα προτοῦ φύγῃ ἔβαζε πούδρα κυττάζοντας σ' ἕνα μικρὸ καθρέφτάκι ποὺ κρατοῦσε σὸ χέρι της. Ἐπειδὴ ἤμασταν πολὺ φίλοι τὴν κύτταξα καὶ τὴν πείραξα γιὰ τὸ πουδράρισμα καὶ τὴν κοκκεταρία της, ὅταν ξαφνικά ὁ καθρέφτης ἔγινε χίλια κομμάτια μέσα σὸ χέρι της, χωρὶς ἡ κοπέλλα νὰ κἀν καμμιὰ κίνησι. «Ἡ μητέρα μου!» φώναξε ἀμέσως. Ὅταν πῆγε σὸ σπῆτι της βρῆκε τὴν μητέρα της πεσμένη κάτω, νεκρή. Εἶχε πάθει

άποπληξία μόλις πριν από μισή ώρα».

Δέν είναι εύκολο να αποδώσει κανείς αυτή την ιστορία στην τύχη. Ακόμη πιο περίεργη όμως είναι η ιστορία με τα δυο πιάνο που διηγείται ένας Παρισινός καλλιτέχνης :

«Πριν από ένα χρόνο περίπου ο πατέρας μου, η αδελφή μου, μια εξαδέλφη μας και εγώ καθόμασταν και μιλούσαμε στην τραπεζαρία. Ήμασταν μόνοι μέσα στο σπίτι, όταν ξαφνικά ακούσαμε να παίζει το πιάνο στο σαλόνι. Έκπληκτη η αδελφή μου πήρε τη λάμπα και πήγε στο σαλόνι, όπου είδε καθαρά μερικά πλήκτρα του πιάνου να κατεβαίνουν, να ήχουν και να πηγαίνουν πάλι στη θέση τους. Ύστερα από μια εβδομάδα ήρθε ένα γράμμα από την Νέα Υόρκη αγγέλοντας τον θάνατο ενός γέρου θείου μας. Το πιο παράξενο όμως είναι πως τρεις μέρες μετά το γράμμα, το πιάνο έρχισε πάλι να παίζει μόνο του. Όπως και την προηγούμενη φορά ύστερα από μια εβδομάδα ήρθε η είδηση πως είχε πεθάνει μια θεία μου. Από τότε το πιάνο δεν ξανάπαψε μόνο του».

Φαντάσματα ζωντανών

Ανάμεσα στους ανθρώπους που μελέτησαν με σοβαρότητα το ζήτημα των φαντασμάτων ήταν και ο Σέρνερ Έρνεστ Μπέννι, που το 1939 έγραψε το βιβλίο «Φαντάσματα και στοιχειωμένα σπίτια», στο οποίο συγκέντρωσε διάφορες μαρτυρημένες περιπτώσεις. Από αυτές διάλεξα μια πολύ περίεργη για δυο λόγους. Το φάντασμα του ανθρώπου που το είδε ο κ. Χέρμπερτ Ουώτσον, το 1924 δεν ήταν ολόκληρο και η

εμφάνισί του ανήγγειλε το θάνατο του ανθρώπου αυτού :

«Ένα απόγευμα είχα ξαπλώσει σ' ένα δωμάτιο στο ξενοδοχείο μου να ξεκουραστώ. Έτοιμαζόμουν να σηκωθώ, όταν είδα έναν άνθρωπο να μπαίνει στο δωμάτιό μου. Έμεινα έκπληκτος, γιατί δεν είχα κοιμηθεί και δεν είχα ακούσει την πόρτα να ανοίγει. Τόν κύτταξα «ένας, ξένος» σκέφθηκα. Κύτταξε το κρεβάτι μου, μά φαινόταν να αγνοή την παρουσία μου. Αισθανόμουν πως υπήρχε κάτι αφύσικο σ' αυτόν και ξαφνικά παρατήρησα πως από τη μέση και κάτω ήταν... άερας. Ήμουν έτοιμος να φωνάξω —γιατί όμολογώ φοβήθηκα— όταν τόν είδα να διαλύεται και να χάνεται. Το ίδιο θράδυ άλλαξα δωμάτιο.

» Ύστερα από επτά εβδομάδες κάποιος ήρθε στο ξενοδοχείο μου και ζήτησε ένα δωμάτιο. Δεν τόν γνώριζα, μά μόλις τόν είδα σκέφθηκα «κάπου τόν έχω δει». Τόν ρώτησα : «Δεν έχετε ξαναμείνει σ' αυτό το ξενοδοχείο, κύριε;» «Ταξίδευα στις άκτες της Αυστραλίας δεκαπέντε χρόνια» μου είπε. Μά δεν έπεισθηκα ήμουν βέβαιος πως τόν είχα ξαναδει. Όποσδήποτε του έδωσα το δωμάτιο 3. Αυτά έγιναν στις 9.50. Αφού πλήρωσα για το δωμάτιό του, έφυγε λέγοντας πως θα ξαναγύριζε σε μια ώρα. Ήρθε κατά τις 10.50 μ. μ. και πήγε να κοιμηθεί στο δωμάτιο 3.

» Τήν άλλη μέρα το πρωί η καμαριέρα ήρθε και μου είπε πως χτυπούσε στο δωμάτιο 4, μά δεν απαντούσε κανείς. Της είπα πως στο 4 δεν είχε μείνει κανείς. Μόνο το 1, 2 και 3 είχαν πελάτες σε κείνο το πάτωμα. Έκείνη με βεβαίωσε πως το 3 ήταν άδειο

και πως το 4 ήταν κλειστό και δεν άνοιγε κανείς. Πήγα επάνω, άνοιξα το δωμάτιο 4 και είδα πραγματικά πως κάποιος ήταν μέσα, ένας νεκρός, ο άνθρωπος που τού είχα δώσει το 3 το προηγούμενο θράδυ. Τόν κύτταξα καλά και αναγνώρισα το φάντασμα που είχα δει σ' αυτό το ίδιο δωμάτιο, το 4, όταν είχα ξαπλώσει εκείνη την ημέρα εκεί για να ξεκουραστώ».

☆

Από τις ιστορίες που διηγήθηκαν παραπάνω λίγες είναι πραγματικά συνταρακτικές. Οι κοινές ιστορίες φαντασμάτων πολύ σπάνια έχουν αξιόπιστες μαρτυρίες, σπάνια μπορούμε να είμαστε βέβαιοι πως δεν κρύβουν κάποια άπατη. Το μόνο τους πλεονέκτημα —ισχνό και αυτό— είναι πως βρίσκουν απήχηση στη λαϊκή φαντασία. Η καλύτερη ιστορία φαντασμάτων, από την επιστημονική άποψη, πολύ συχνά δεν προσφέρει τίποτα. Οι περιπτώσεις στις οποίες σπληνίζομαστε, λέει ο Σέρνερ Έρνεστ Μπέννι στο βιβλίο του, είναι συχνά πολύ διαφορετικές από εκείνες που συγκινούν τη λαϊκή ψυχή. Η επιστημονική άποψη για

την εμφάνισι ενός νεκρού δεν θα συμφωνήσει με τη λαϊκή αντίληψη για το φάντασμα, που λέει ότι η Θεία Πρόνοια επιτρέπει σ' έναν νεκρό να έρθει σε επικοινωνία με τους ζωντανούς.

Ο Σέρνερ Έρνεστ Μπέννι προσπαθώντας να εξηγήσει τα φαντάσματα έκανε τρεις υποθέσεις : «Πρώτον το φάντασμα ενός νεκρού ή ενός ζωντανού ανθρώπου μπορεί να είναι μια απλή ψευδαίσθηση υποκειμενική, δηλαδή να είναι τελείως ανεξάρτητη από κάθε εξωτερική αίτια, και να μην υπάρχει παρά μόνο στο μυαλό του υποκειμένου. Η ψευδαίσθηση αυτή μπορεί να φέιλεται σε οίονοις παθολογικά, σε άλλες παθολογικές καταστάσεις ή σε μεγάλη κόπωση. Δεύτερον, το φάντασμα μπορεί να είναι μια αντικειμενική εξωτερική οντότητα που υπάρχει στο χώρο και τότε —πότε το ανθρώπινο μάτι μπορεί να την δει και το ανθρώπινο αυτί να την ακούσει. Και, τρίτον, το φάντασμα μπορεί να είναι μια εικόνα που έρχεται στο νοῦ και μπροστά στα μάτια του υποκειμένου και που την προκαλεί ή τηλεπάθει σε συνεργασία με κάποιον εξωτερικό παράγοντα».

Η μητέρα της έβαλε τη Μόλλυ να κοιμηθεί. Όταν τελείωσε, τι είχε να κάνει και έβγαине από το δωμάτιο, άκουσε την φωνούλα της μικρής :

- Μαμά, όταν πεθάνω, θα πάω στον Παράδεισο;
- Ναί, χρυσό μου, βέβαια.
- Και όταν πεθάνη ο Γκίπ, μαμά, θα πάει κι αυτός στον Παράδεισο;
- Νομίζω, ναί, της απάντησε η μητέρα της.

Η ίδια ερώτηση επανειλήθη και για τη γάτα και για το σκύλο. Όταν έφθασε η σειρά της αγελάδας, η μητέρα της Μόλλυ είχε νευριάσει.

- Όχι, της είπε, αυτή δεν θα πάει.
- Η μικρή σώπασε. Μά σε λίγο η φωνή της ακούστηκε πάλι:
- Δηλαδή, μαμά, όταν θα θέλω γάλα, θα πηγαίνω στην Κόλαση;

Ἡ τέχνη τῆς Ἀνίας

ΘΥΜΑΤΑ... ΕΚΔΙΚΗΘΗΤΕ

Τοῦ

HILAIRE BELLOC

Μὲ πραγματική μου θλίψη πρόσεξα πῶς στὸ τόσο ἐνδιαφέρον πεδίο τῆς Ἀνίας (τῆς Ars Taedica ὅπως λέγεται λατινικά) δὲν ὑπάρχει κανένα σημαντικό βιβλίο, κανένα φυλλάδιο, πού ν' ἀσχολῆται μὲ τὴν ἐνεργητικὴ πλευρὰ τοῦ ζητήματος, μὲ τὴν τέχνη δηλαδή τοῦ νὰ νὰ γίνεσαι ἀνιάρος.

Πολλὰ ἔχουν γραφῇ γιὰ τὴ παθητικὴ πλευρά, γιὰ τὴ φρίκη δηλαδή τῆς ἀνίας πού αἰσθάνεται κανεὶς ἐξ αἰτίας ἄλλων καὶ πολλὰ φάρμακα ὑποδεικνύονται ἐναντίον τῆς. Ἀφθονες εἶναι οἱ περιγραφές τοῦ κακοῦ. Ὅμως, δὲν θυμάμαι νὰ βρῇκα πουθενά ὡς τώρα ἔστω καὶ μιὰ μελέτη γιὰ τὴν τέχνη νὰ κάνης τοὺς ἄλλους νὰ ἀνιούν, κάτι πού νὰ κατατοπίζῃ ἐκείνους (καὶ εἶμαι κι' ἐγὼ ἕνας ἀπ' αὐτούς), πού θέλουν νὰ ἐκδικηθοῦν τοὺς ἐχθροὺς τους, νὰ τοὺς κάνουν νὰ σκάσουν ἀπὸ ἀνία. Θὰ πρέπει νὰ γραφῇ ἕνα τέτοιο βιβλίο. Ἐγὼ θίγω ἐδῶ ἀπλῶς μερικά σημεῖα τοῦ ζητήματος.

Εἶναι τέχνη

Καὶ πρῶτα-πρῶτα θὰ παρακαλέσω τοὺς ἀναγνώστες μου νὰ βγάλουν ἀπὸ τὸ μυαλό τους (ἂν τὴν ἔχουν θάλει) τὴν ἰδέα ὅτι

δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ διδαχθῇ κανεὶς ἢ ν' ἀσκηθῇ γιὰ νὰ μπορῇ νὰ γίνεαι ἀνιάρος, ἐπειδὴ τάχα ἡ ἀνία προκαλεῖται ἔτσι αὐθόρμητα. Εἶναι μεγάλο λάθος. Παραδέχομαι ὅτι περισσότερο ἀνιάροι εἶναι πολλὲς φορές ἐκεῖνοι ἀκριβῶς πού δὲν θέλουν νὰ εἶναι — κι' αὐτοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ πάρουν τὸ βραβεῖο. Παραδέχομαι ἀκόμη ὅτι ὁ Βασιλιάς... τῆς Ἀνίας δὲν ξέρει συνήθως τίς τρομερὲς δυνάμεις πού ἔχει στὴ διάθεσί του. Ὡστόσο, προκειμένου γιὰ τὴ θεληματική, τὴν «ἐκ προθέσεως» ἀνία, χρειάζεται ἕνας ἄνθρωπος μὲ εἰδικὲς ἱκανότητες καὶ πρακτικὴ πείρα.

Προτοῦ ὅμως σὰς δώσω τὴ συνταγή, θὰ σὰς παρακαλέσω νὰ μὲ ἀφίσετε νὰ σὰς δείξω τὰ σημεῖα ἐκεῖνα πού θὰ σὰς βοηθήσουν νὰ θεβαιωθῆτε ὅτι οἱ προσπάθειές σας δὲν πῆγαν χαμένες.

Σημεῖον πρῶτον: Θὴ δῆτε τὰ μάτια τοῦ συνομιλητοῦ σας, τοῦ θύματος, πού ἀρχίζει νὰ κυριεύεται ἀπὸ τὴν ἀνία, νὰ στρέφονται πρὸς κάθε ἄλλο πρόσωπο, ἐκτὸς ἀπὸ σὰς. Ἄν τὴν ὥρα πού μιλάτε στὸν ἄνθρωπο αὐτὸν τὰ μάτια του στρέφονται πρὸς κάποιον ἄλλο, πού κρατᾷ ἕνα περιστροφὸ ἔτοιμος νὰ τὸν χτυπήσῃ, μὴν ταράζεσθε. Δὲν εἶναι ση-

μεῖο ἀνίας. Ἄν ὅμως τὸν δῆτε νὰ παρακολουθῇ ἕνα πουλάκι, ἕνα περαστικό σύννεφο, τότε μὴν ἀμφιβάλλετε. Τὸ σύμπτωμα, καθὼς λένε καὶ οἱ γιατροί, εἶναι σαφές. Ἄλλο ἐνδεικτικὸ σύμπτωμα εἶναι τὰ ξαφνικὰ ἐπιφωνήματα, πού δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι μ' αὐτὰ πού λέτε. Τρίτο, καὶ πολὺ σοβαρώτερο, κάτι πού πρέπει νὰ σὰς ἐνθουσιάσῃ σὰν ἀποδείξεις τοῦ θριάμβου σας, εἶναι ὅταν ὁ κάποιος αὐτὸς πιάνη κουθέντα μὲ τὸν διπλανό του, τὴν ὥρα πού ἐσεῖς μιλάτε.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ θέματος

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ θέματος δὲν παίζει μεγάλο ρόλο. Κάθε θέμα μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐνδιαφέρον καὶ ἐπομένως κάθε θέμα μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀνιάρο. Τὸ πᾶν εἶναι ἡ μέθοδος. Καὶ ὁ πρῶτος κανόνας πού σὰς δίνω στὸ κεφάλαιο αὐτὸ εἶναι ἀπλός: Μιλᾷτε μονότονα. Ἐκεῖνοι πού ἔχουν τελείως ἐξασκηθῇ στὴν τέχνη αὐτοί, μποροῦν νὰ μιλοῦν χωρὶς τόνο καὶ χωρὶς νὰ ὑψώνουν ἢ νὰ χαμηλώνουν τὴ φωνή τους. Ἀλλὰ αὐτὸ πολὺ σπάνια μπορεῖτε νὰ τὸ καταφέρετε, ἐκτὸς ἂν εἰσθε πολιτικός, παρ' ὅλο πού ἔχω ἰδῇ ἄνθρώπους πού χωρὶς νὰ εἶναι πολιτικοί, δὲν τὰ καταφέρνουν πολὺ ἄσχημα.

Ἄλλη χρησιμώτατη συμβουλή: Μαζεύετε ὅσο μπορεῖτε πρὸς πολλὰς ἄχρηστες λεπτομέρειες καὶ σερβιρετέ τις κατὰ τρόπο πού νὰ μὴν ἔχουν καμμιά σχέση μὲ τὸ θέμα σας. Ἡ μέθοδος αὐτὴ κάνει θαύματα, ὅταν διηγῆσθε μιὰ ἱστορία πού εἶχατε ὑποσχεθῇ ἀπὸ πρὶν ὅτι θὰ ἀρῶσθε ὅλους γιὰ τὸ χιούμορ τῆς. Ἕνας πολὺ καλὸς τρόπος ὅταν ἀρχίζετε, εἶναι νὰ μὴ θυμᾶσθε

καλὰ τὴ χρονολογία: «Ἦταν τὸν Ἰούλιο τοῦ 1921 — ἂ ὄχι, ὄχι, πρέπει νὰ ἦταν τὸ 1920... γιατί... (καὶ λέτε γιατί πρέπει νὰ ἦταν τὸ 1920), ἀλλά... Ὁχι, ὄχι, τώρα τὸ θυμάμαι, ἦταν τὸ 1921» (καὶ λέτε γιατί πρέπει νὰ ἦταν τὸ 1921), ἢ... μήπως ἦταν τὸ 1922; Τέλος πάντων ἦταν Ἰούλιος καὶ ὁ χρόνος δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ἢ οὐσία τῆς ὑποθέσεως βρίσκεται στὸ μῆνός.

Αὐτὴ ἡ ἀρχὴ εἶναι πραγματικὰ καὶ ὑπέροχη, ἰδιαίτερα στίς λευταίες τῆς λέξεις, πού ἐν τούτοις δὲν ἔχει καμμιά ἀξία γιὰ τὴν ἱστορία πού διηγείσθε.

Ἄλλη μέθοδος: Προσπαθήστε νὰ θυμηθῆτε ἕνα ὄνομα, πού τὸ ἔχετε ξεχάσει καὶ πού ἐν τούτοις δὲν ἔχει καμμιά ἀξία γιὰ τὴν ἱστορία πού διηγείσθε.

Αὐξάνετε τὴν ἀγωνία

Ἕνα τρίτο στοιχεῖο, χρήσιμο κι' αὐτὸ, εἶναι νὰ προσθέτετε κάθε εἶδους περιγραφικὲς ἐξάρσεις. Πρέπει νὰ μιμῆσθε, ὅσο καλύτερα μπορεῖτε, τὸν τονισμό τῶν προσώπων τῆς ἱστορίας σας καὶ πρέπει ν' ἀρχίζετε ἕνα σωρὸ προτάσεις μὲ τίς λέξεις: «Ἦταν ἕνας ἀπὸ ἐκείνους τοὺς... καὶ ὕστερα ἀραδιάζετε μὲ τὸ τσουβάλι τὰ ἐπιθετα».

Ἄλλος κανόνας: Παρεμβάλετε ἀποφθέγματα, ἰδίως αἰσθητικοῦ ἢ ἠθικοῦ περιεχομένου. Σταματᾶτε στὴ μέση τῆς ἱστορίας καὶ ἐπιτείνετε τὴν ἀγωνία τῶν ἀκροατῶν σας, ἐξηγώντας ὅτι δὲν σὰς ἐνδιαφέρει διόλου, ἢ σὰς ἐνδιαφέρει πάρα πολὺ, τὸ ἂν ἕνας ἄνθρωπος πίνῃ ἢ ὄχι, ἢ ὅτι ἔχετε ἢ δὲν ἔχετε ἀντίρρηση γιὰ ἕνα τέτοιο κτίριο σὰν κι' αὐτὸ πού περιγράφετε. Οἱ προσα-

πικές σας γνώμες για την τέχνη και την ήθική είναι τα πιο άνιμα πράγματα του κόσμου και όσο περισσότερες αρραδιάζετε, τόσο καλύτερο είναι το αποτέλεσμα...

Έξ' άλλου μην ξεχνάτε ότι υπάρχουν ώριμοι ειδικοί τρόποι που οδηγούν στο «άποκορύφωμα της ανίας». Όσο πιο αποτελεσματικός είναι να ξεχνάτε ξαφνικά το τέλος της ιστορίας σας, τη στιγμή ακριβώς που πάτε να την τελειώσετε. Τα αποτελέσματα είναι καταπληκτικά. Ξέρω κάποιον που έφαγε δλόκληρο μπουκάλι στο κεφάλι με τη μέθοδο αυτή και, φυσικά, δεν υπάρχει λαμπρότερη απόδειξη για την επιτυχία της. «Αλλά ή πιο αποτελεσματική μορφή του τρόπου αυτού είναι, ακριβώς στην κρίσιμη στιγμή, να υποβάλλετε στο θύμα ή στα θύματα μια ερώτηση: «Και τι νομίζετε πως απάντησε εκείνος;...» και ύστερα, αφού σταματήσετε ένα λεπτό, ξεσπάτε: «Ω! διάβόλε! Έπρεπε να το θυμάμαι...» Όλη η ιστορία κρέμεται από δυο λέξεις. Κι' αφού κρατήσετε τους ακροατές σας σ' αυτόν τον έκνευρισμό, λέτε απελπισμένος ότι δεν καταρωθήσατε να τη θυμηθείτε τη φράση και σταματάτε εκεί την ιστορία.

Η άμυνα σπάει

Εκείνος που φιλοδοξεί να λέγεται μαέστρος της ανίας, πρέπει να ξέρει πως να συντρίβει την άμυνα του έχθρου. Θύματα που έχουν υποφέρει πολύ από ανία, αλλά διατηρούν ακόμη δύναμη μέσα τους, μπορούν να δώσουν σκληρή μάχη: Χρέος λοιπόν του μαέστρου είναι να βρίσκεται πάντα έτοιμος για μια

τέτοια αντίδραση. Ένα από τα είδη αυτά της άμυνας των θυμάτων είναι οι διακοπές. Το υποψήφιο θύμα μπορεί να σάς διακοπεί ή και να σάς αντιμιλήσει σε τόνο θάλασσας. Λόγου χάριν, αν αρχίσετε έσείς έτσι: «Γνωρίζετε το Ρίο;» «Ε, λοιπόν, ήμουν κάποτε στο Ρίο...», το θύμα σας μπορεί ξαφνικά να σάς προτείνει το πολυθρόνο του και ν' αρχίσει να φωνάζει: «Να πάρη η ευχή! Μά τι λέτε! Άν γνωρίζω το Ρίο;» και ν' αρραδιάξει ένα σωρό αναμνήσεις από το Ρίο και στο τέλος να έξουδετερώσει την επίθεσή σας. Δυο μονάχα τρόποι υπάρχουν για ν' αντιδράσετε μπροστά στο ένδεχόμενο αυτό. Όσο είναι να παραπονεθείτε: άνοιχτά ότι σάς διέκοψαν και να επιμένετε στην εκτέλεση των θυμάτων σας. Όσο άλλος είναι να αφήσετε το εξαγριωμένο θύμα να εξαπλήσει τα πυρομαχικά του και τότε... έδω είμαστε... ξαναρχίζετε απ' την αρχή.

Μια λεπτότερη μορφή άμυνας, ωστόσο πολύ αποτελεσματική, εφευρέθηκε από μια επίσημη προσωπικότητα, έδω και τριάντα χρόνια. Άφου ακούσετε τον μαέστρο της ανίας ως το τέλος, τη στιγμή που είναι ένθουσιασμένος από τον εαυτό του, τ'ενρωτάτε γιατί δεν συνεχίζει. «Ωστόσο και σ' αυτήν την επίθεση υπάρχει τρόπος να αντιδράσετε: Έπαναλαμβάνετε δλόκληρη την ιστορία. Έτσι το θύμα θα βάλει μυαλό!

Η ισχυρότερη άμυνα —εκείνη που πρέπει να φοβάστε περισσότερο απ' όλες— είναι τό... όπου φύγει-φύγει. Πολλοί έξασκουμένοι στην τέχνη της ανίας θεωρούν τον εαυτό τους ήττημένο όταν βρεθούν μπροστά στην άμυνα αυτή. Έν τούτοις, νομίζω,

ότι αυτό δεν είναι σωστό. Γνωρίζω έναν άνθρωπο, που όταν μιλούσε στη λέσχη στη μέση της διαλέξεως, ή αΐθουσα άδειάζει. Όσο άνθρωπος αυτός αντιμετώπιζε την επίθεσι πολύ αποτελεσματικά: Σηκωνόταν κι' έπαιρνε στο κυνήγι τον πρώτο που πήγαινε να το σκάσει, τον τσάκωνε από το γιακά, τον κάθιζε στη θέση του και συνέχιζε μια χαρά. Όσο λίγοι άνθρωποι έχουν το κουράγιο του.

Δύο δικές μου συνταγές

Έπιτρέψτε μου τώρα να σάς δώσω δυο δικές μου συνταγές:

Πρώτη: Διακόπτετε πότε πότε την κουβέντα σας την ώρα που μιλάτε. Ίσως σάς φαίνεται παράδοξο, ωστόσο ή τακτική αυτή επιτείνει λαμπρά το αποτέλεσμα της προσπάθειας σας. Την σιωπή σας, όμως, δεν πρέπει να την παρατείνετε τόσο, ώστε να αφήνετε στο θύμα σας, τον κα-

ρό ν' άνοιξη ένα βιβλίο. Πρέπει όμως να την κρατάτε άρκετά, ώστε να τον σπάτε τα νεύρα. Μην αφήνετε από τα μάτια σας το πρόσωπό του. Παρατηρήτε το πρόσωπό του, τη θαυμασία του άνακούφισι και μην παύετε να του άνανεώνετε το μαρτύριο. Και τώρα ή δεύτερη συνταγή: Μιλάτε μισο-άκατανόητα, μέσα απ' τα δόντια — και όταν το θύμα σάς ζητήσει άνυπόμονα να επαναλάβετε την αφήγησή σας, τότε αρχίστε να μιλάτε άκόμη πιο άκατανόητα. Η συνταγή αυτή δεν άποτυχαίνει ποτέ.

Πρέπει όμως να έχετε πάντοτε υπ' όψη σας ότι όλα αυτά είναι κανόνες και δεν έχουν μόνα τους ζωή. Ποτέ δεν μπορεί να γίνει κανείς άνιμος με το να διαβάσει συνταγές, όπως δεν μπορεί να γίνει ποιητής, με το να διαβάσει ποιήματα. Έτσι, δεν άποκλείεται όλα αυτά που σάς είπα να πάνε χαμένα.

ΗΣΥΧΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙ...

— Έδω που τα λέμε, καλά που την είχα κάνει τη δουλειά...
— Άν ήμουν άθως δεν θα μπορούσα να ξήσω έδω μέσα

ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ

Του

Dr GEORGE R. COWGILL

Καθηγητού της Διαιτητικής στο Πανεπιστήμιο του Γέηλ.

Λίγοι τομείς της έπιστήμης σημείωσαν τόση πρόοδο στις τελευταίες δεκαετίες όσο η διαιτητική.

Γενικά μπορούμε να πούμε πως η σύγχρονη διαιτητική άρχισε με την εισαγωγή της λέξεως «βιταμίνη» και τις προσπάθειες του βιοχημικού Καζμίρ Φούνκ να απομονώσει την αντισκορβουτική βιταμίνη. Αυτό στα 1912-1913. Το 1929 οι έρευνες αυτές δέχθηκαν την έπισημη αναγνώρισή τους με την έπισημη του θραβείου Νόμπελ για την ιατρική στον Άγγλο Γκάουλαντ Χόπκινς και στον Όλλανδο Έϊκμαν από την Ίάβα που πρώτος προκάλεσε μια άρρώστεια παρόμοια με το μπέρι-μπέρι σε πειραματόζωα. Από τα πειράματά του αυτά άρχισε η τεράστια πρόοδος στις γνώσεις μας σχετικά με τις βιταμίνες.

*

Τόν ίδιο καιρό γίνονταν έρευνες για τόν καθορισμό της θρεπτικής αξίας τών πρωτεϊνών. Το 1911 οι έπιστήμονες απέδειξαν ότι οι πρωτεΐνες δέν είχαν όλες την ίδια θρεπτική αξία. Κι' αυτό γιατί παρουσίαζαν διαφορές στη σύνθεσή τους. Μερικά από τά άμινοξέα δέν μπορούν να παραχθούν στο σώμα και πρέπει να δοθούν με την τροφή. Σήμερα

Ή πρόοδος μιας καινούργιας έπιστήμης.

ξέρουμε πως, από τά 20 γνωστά άμινοξέα, τά 10 είναι άπαραίτητα για την ανάπτυξη τού οργανισμού όχι μόνον τών ζώων μά και τού ανθρώπου. Έχει έπισης αποδειχθή ότι μια πρωτεΐνη που ύστερεί σε ώρισμένα βασικά άμινοξέα, μπορεί να είναι χρήσιμη αν τά άμινοξέα αυτά τά δίνουν άλλες πρωτεΐνες. Όταν η έπιλογή της τροφής, κυρίως της ζωϊκής, γίνεται προσεκτικά, οι άνάγκες τού οργανισμού σε πρωτεΐνες μπορούν εύκολα να καλυφθούν.

*

Πρίν από πενήντα χρόνια περίπου παρατηρήθηκε ότι ώρισμένα άλατα, όπως τó ασβέστιο, τó φωσφόρο και ó σίδηρος, είναι άπαραίτητα για την υγεία μας. Τó ασβέστιο και ó φωσφόρος αποθηκεύονται κυρίως στα κόκκαλα τού ανθρώπου. Ó σίδηρος άποτελεί μέρος της αιμοσφαιρίνης που θρίσκεται στα έρυθρά αίμοσφαίρια και παίζει σημαντικό ρόλο στην μεταφορά τού οξυγόνου από τούς πνεύμονες στους ιστούς και τού διοξειδίου τού άνθρακος από τούς ιστούς στους πνεύμονες.

Οι έρευνηταί ξέρουν σήμερα ότι υπάρχουν καμιά δεκαριά ή και περισσότεροι ξεχωριστοί άνόργανοι παράγοντες που έχουν βασική σημασία για την διατροφή, τόσο τών ζώων, όσο και τών ανθρώπων. Άλλά και ó αριθμός τών βιταμινών έχει πολύ αύξηθή. Ó κατάλογος τών παραγόντων που είναι άπαραίτητοι για την ανάπτυξη και την υγεία τού σώματος περιλαμβάνει κάπου σαράντα στοιχεία. Τά $\frac{1}{2}$ τών στοιχείων αυτών ανακαλύφθηκαν μέσα στα τελευταία σαράντα χρόνια και τά μισά μέσα στην τελευταία είκοσιπενταετία. Ó κατάλογος δέν έχει άκόμη συμπληρωθή.

*

Η εξέλιξη τών έρευνών τών σχετικών με τη διατροφή είχε μεγάλη έπίδραση και σε άλλες έπιστήμες, όπως π. χ. στην βακτηριολογία. Τó βακτηρίδιο χρειάζεται μια ώρισμένη διατα όπως και ó άνθρωπος. Άν έστω και μια από τις άπαιτούμενες χημικές ουσίες τούς λείψη, δέν μπορούν να αναπτυχθούν. Αυτή η παρατήρηση προκάλεσε την διαμόρφωση της «μικροβιοδοκιμής» για τη μελέτη τών άμινοξέων και τών βιταμινών και βοήθησε πολύ στην ανακάλυψη και στην άπομόνωση νέων βιταμινών. Η μικροβιοδοκιμή χρησιμοποιήθηκε τó 1948 για την άπομόνωση της βιταμίνης Β-12, ή οποία κάνει θαύματα σε κακοήθεις αναιμίες. Η βιταμίνη Β-12 όχι μόνον προλαμβάνει ή θεραπεύει την κακοήθη αναιμία, άλλó συντελεί και στην ανάπτυξη όλου τού οργανισμού, πράγμα που της άνoίγει πλατύ όρίζοντα.

Άλλοτε οι διαιτολόγοι ξεχώριζαν έντελως τις βιταμίνες, τά άμινοξέα, τά άλατα κ. ά. Σή-

μερα όμως είναι γνωστό πως ή δράσις καθενός από τούς παράγοντες αυτούς δέν είναι έντελως άσχετη από τη δράσι τών άλλων. Καί για παράδειγμα μπορούμε να πάρουμε την εργασία που έγινε για την πελλάγρα.

*

Πρίν από σαράντα χρόνια ó Άμερικανός γιατρός Γκόλντιμπεργκερ ανέκάλυψε ότι ή πελλάγρα είχε σχέση με την κακή διατροφή. Όταν άπομονώθηκε ή βιταμίνη ριβοφλαβίνη, οι έπιστήμονες νόμιζαν πως αυτή ήταν ή ουσία που έλειπε από τούς ανθρώπους που υπέφεραν από πελλάγρα. Τελικά από τις έρευνες που έγιναν για μια άρρώστεια τών σκύλων άνάλογη με την πελλάγρα, ανακαλύφθηκε πως αυτό που πολεμούσε την πελλάγρα ήταν τó νικοτινικό δξύ. Τότε όμως παρουσιάστηκε ένα αίνιγμα: Τó γάλα της αγελάδας, που ώφελει πολύ στην πελλάγρα, περιέχει λίγο νικοτινικό δξύ. Καί έντελως τυχαία βρέθηκε πως ένα από τά άμινοξέα που υπάρχει στο γάλα, ή θρυπτοφάνη, βοηθάει τόν οργανισμό να δημιουργή μόνος του νικοτινικό δξύ. Άργότερα παρατηρήθηκε πως ώρισμένα άλλα άμινοξέα έπέρωσαν αντίθετα και έπεμβαίνουν σ' αυτή την σχέση. Τó φαινόμενο αυτό οι έπιστήμονες τó ονομάζουν «άμινοξική άνισορροπία».

*

Στό καινούργιο πεδίο που άνοιγόταν, ή πρόοδος ήταν γρήγορη. Μερικά βασικά άλατα, όπως τó μαγνήσιο και ó χαλκός, είναι στοιχεία ώρισμένων ένζύμων. Η βιταμίνη Β-12 περιέχει στο μόριό της κοβάλτιο. Η ραχίτις προκαλείται από την έλ-

λειψι έπαρκους άσβεστίου στά-
δοτα την έποχή που άναπτύσσον-
ται και αυτό όφείλεται στην κα-
κή άναλογία του άσβεστίου, του
φωσφόρου και της βιταμίνης D.
Η βιταμίνη αυτή μπορεί να δο-
θής με την τροφή ή να σχηματι-
στή μέσα στον οργανισμό με την
ήλιοθεραπεία ή τα φωτόλουτρα
με υπεριώδεις ακτίνες

✱

Για να εξασφαλίσουμε την κα-
λή διατροφή του οργανισμού εί-
ναι άπαραίτητο να ξέρουμε πώς
καταστρέφονται οι βιταμίνες και
χάνονται τα πολύτιμα άλλατα. Το
άκατάλληλο μαγειρέμα, ή κακή
διατήρησης, ή μεταφορά και ή ά-
ποθήκευσι των τροφίμων είναι
οι πιο σίγουροι τρόποι. Στην
τελευταία πόλεμο συζητήθηκε
πολύ στην Άμερική το πόσο λι-
γη αξία είχε από διαιτητική ά-
ποψη το πολύ άλεσμένο σιτάλευ-
ρο. Για τον λόγο αυτό οι έπιστή-
μονες προσπάθησαν να το πλου-
τίσουν με ώρισμένες ποσότητες
βιταμινών, με θιαμίνη, ριβοφλα-
βίνη, νιασίνη και με άσβέστο
και σίδηρο. Έτσι ή θιαμική αυ-
τή τροφή, το άλεύρι, δίνει στον
οργανισμό —στην Άμερική του
λάχιστον— τα σπουδαία αυτά
συστατικά που, όπως πιστεύουν
πολλοί διαιτολόγοι, οι περισσό-
τεροι άνθρωποι δεν τα παίρνουν
στην ποσότητα που πρέπει.

Παρόμοιες μέθοδοι εφαρμό-
ζονται για να πλουτιστή το κα-
λαμποκάλευρο, που χρησιμοποιεί-
ται πολύ στις νότιες Άμερικανι-
κές Πολιτείες και έτσι να περιο-
ριστή ή πελλάγρα. Το ίδιο γί-
νεται και για το ρυζάλευρο για
να προστατευθούν από το μπερί-
μπερί εκατομμύρια Άσιατών.

Το σημερινό διαιτολόγιο περι-
έχει ουσίες που ούτε τις είχαν
φανταστή οι άνθρωποι πριν από

λίγες γενεές. Η μαγιά π. χ. εί-
ναι πολύτιμη για τις βιταμίνες
της, για ώρισμένα άνόργανα
στοιχεία και για την πρωτεΐνη
της. Στην τελευταία πόλεμο με-
λετήθηκε πολύ ή δυνατότητα να
καλλιεργηθή ή μαγιά για την
πρωτεΐνη που περιέχει. Για τον
σκοπό αυτό ιδρύθηκε ένα πρό-
τυπο έργοστάσιο στην Τζαμάικα.
Βασικό έμπόδιο στην περίπτω-
ση της μαγιάς άποτελεί ή γεύσι της
πού, στους περισσότερους άν-
θρώπους, είναι δυσάρεστη.

Τελευταία ανακαλύφθηκε ένας
άλλος μονοκύτταρος οργανι-
σμός, ή «χλωρέλλα», που διαφέ-
ρει από την μαγιά γιατί περιέχει
και χλωροφύλλη. Η χλωρέλλα
άναπτύσσεται μέσα σε νερό που
περιέχει ώρισμένες άνόργανες
ουσίες και παράγει άφθονες
πρωτεΐνες με όλα τα γνωστά και
άπαραίτητα άμινοξέα. Το κακό
όμως είναι ότι και ή χλωρέλλα
έχει δυσάρεστη γεύσι.

✱

Τα φυτά, όπως και τα ζώα,
έχουν τις άσθενείες τους που ό-
φείλονται στην άνεπάρκεια ώρι-
σμένων αλάτων. Μερικοί ένθου-
σιώδεις έρευνήται υποστηρίζουν
πως όλα τα προβλήματα της
διατροφής θα μπορούσαν να λυ-
θούν με τη βελτίωσι και τον
πλουτισμό του εδάφους. Πρέπει
όμως να έχουμε υπ' όψι μας πως
δεν είναι δυνατό να παραχθούν
υπερ-φυτά με το φόρτωμα του
εδάφους με ώρισμένα συστατικά.
Πάντως έχει γίνει σημαντική
πρόοδος για την δημιουργία, με
άλλα μέσα, μεγαλύτερων και
καλύτερων τύπων φυτών.

Ο άνθρωπος είναι παμφάγ-
ζων. Από οικονομική άποψη εί-
ναι βέβαια πιο συμφέρον να τρώ-
νε οι άνθρωποι κατ' ευθείαν τα

φυτά, παρά να καλλιεργούν φυ-
τά για να τρέφουν τα ζώα και ή-
στερα να τρώνε τα ζώα. Όστό-
σο στην διαιτητική μις χώρας,
έκτός από τους καθαρά οικονο-
μικούς, έπεμβαίνουν και πολλοί
άλλοι παράγοντες. Ένα στο-
χείο που πρέπει πάντα να λαμ-
βάνεται υπ' όψι είναι ή Ικανότη-
τα του εδάφους στα διάφορα μέ-
ρη της γής, να παράγη ώρισμέ-
να είδη και ή επίδρασι του κλί-
ματος στις ζωϊκές τροφές. Το
γάλα της αγελάδας π. χ. έχει έ-
ξαιρετική θρεπτική δύναμι. Δυ-
στυχώς όμως ή αγελάδα που ά-
ναπτύσσεται θαυμασία στην ευ-
κράτη ζώνη, δεν άντέχει στην
τροπική. Τώρα προσπαθούν να
διασταυρώσουν άμερικανικές ά-
γελάδες με αγελάδες Βραχμα-
νικής ράτσας που έχουν ιδρω-
τοποιούς αδένες και άντέχουν
καλύτερα σε τροπικά κλίματα.

✱

Η καταπολέμησι των άσθενει-
ών, ή μείωσι της παιδικής θνη-
σιμότητας, ή βελτίωσι των υγι-
εινών συνθηκών κ. ά. επέτυχαν
τα τελευταία χρόνια να άνέβη
αίσθητά το μέσο όριο ηλικίας.
Στις Ένωμένες Πολιτείες το ό-
ριο αυτό είναι 67 χρόνια για

τους άντρες και 72-75 για τις
γυναίκες. Όσο περισσότερα μα-
θαίνουν οι άνθρωποι για τα προ-
βλήματα της διατροφής τους τό-
σο καλύτερα μπορούν να βοη-
θούν τους ηλικιωμένους να ζή-
σουν πιο υγιείς, πιο εύχαριστη-
μένοι.

Τελειώνοντας θέλω να αναφέ-
ρω πάλι πόσο τεράστια στάθηκε
ή άνάπτυξι της διαιτητικής στα
τελευταία 35 χρόνια. Τώρα ξέ-
ρουμε ποιοι είναι οι άπαραίτητοι
παράγοντες της καλής διατρο-
φής. Ξέρουμε ακόμη κάτι για
την δράσι των παραγόντων αυ-
τών και για ποιο λόγο θεωρούν-
ται σημαντικοί. Στο πεδίο αυτό
όμως έχουμε ακόμη να μάθουμε
πολλά. Οι έπιστήμονες, παράλ-
ληλα με την μελέτη της βασικής
διαιτητικής, έρευνούν και τις
πρακτικές εφαρμογές των πορι-
σμάτων τους στην παραγωγή
των τροφίμων, στη μεταφορά τους
και στην χρησιμοποίησι τους σε
ώρισμένες άσθενείες. Σε όλα τα
πεδία σημειώνεται πρόοδος. Ί-
σως μερικοί από τους νεώτερους
έπιστήμονες της έποχής μας να
έχουν την τύχη να πραγματοποιή-
σουν το όνειρο της τέλει δια-
τροφής του ανθρώπου.

Ενας μικρός παρακολουθούσε ένα γαλατά που γύριζε με τη σούστα του και
μοίραζε γάλα. Ο γαλατάς πήγε σε δυο-τρία σπίτια και μετά άνέβηκε
στη σούστα να φύγη.

— Κύριε γαλατά! του φωνάζει ο μικρός. Αυτό το έλλογο δεν θα σε πάη στη
σπίτι σου. Την ώρα που έλειπες του έφυγε όλη του ή βενζίνη.

Saturday Review

Ένας νεοφερμένος στην Κορέα Θεσσαλός στρατιώτης του Έλληνικού Έκστρατευτικού Σώματος πήγε μαζί με άλλους συναδέλφους του να παραλάβει τη χειμερινή στολή του. Όταν τελείωσε, συνάντησε στο διάδρομο έναν συμπατριώτη του, ο οποίος τον ρώτησε εις άπταιστον θεσσαλικήν :

— Σ' έντ' σαν ρέ;
— Μ' έντ' σαν, Γιάν', άπαντά ό άλλος.
— Τσ' άλλ' ε τσ' έντ' σαν;
— Τσ' έντ' σαν.

Και ένας παρενρισκόμενος άγγλο μαθής "Έλλην άξιωματικός άκουσε έναν Άμερικάνο να λή σ' έναν έλλον επορημένος :

— Τι σου είναι αυτοί οι "Έλληνες! Μάθανε κι' όλας Κορεάτικα!..

I. I.

Μια φορά ό Πορφύρας κουτοόπινε σε μια ταβέρνα της Φρεαττύδος καθισμένος σε μια γωνιά μ' έναν άπλοϊκό γέρο ναυτικό. Κι' οι δυό τους ήσαν σιωπηλοί και μόνο που και που έλλαζαν καμιά κουβέντα. Ξαφνικά, τό ήσυχιο περιβάλλον άναστατώθηκε με την είσοδο μιάς τρελλοπαρέας νεαρών φιλολογούντων, που περικύκλωσε άμέσως τό τραπέζι του ποιητή. Μιλούσαν όλοι μαζί προσπαθώντας ό καθένας να σκεπάσει τη φωνή του άλλου. Όταν έγινε ήσυχία, ό «κύρ-Δημητράκης», με ήρεμες κινήσεις, έπήρε τό κατοσταράκι, έβαλε κρασί μια στο ποτήρι του γέρο-ναυτικού και μια στο δικό του κι' είπε κυττώντας την όψη του μπικνουνιού του :

— Παιδιά, ή κουβέντα είναι σαν τό κρασί : Μοιράζεται...

E. Z.

Ο σταθμάρχης ενός Σταθμού Χωροφυλακής, την έποχή των ληστών Ρετζαίων, έλαβε τό έξης τηλεγράφημα : «Περί λύχνων άφας παραλάβετε μεθ' ύμών τους ύφ' ύμäs άνδρας και τροβήτε εις την σύλληψιν του... τάδε καταδίκου». Ο σταθμάρχης τότε, άφου μελέτησε με πολλή σοβαρότητα τό μυστηριώδες τηλεγράφημα, εκάλωσε τους άνδρας και τους ειπε :

— 'Ιάλαβα διαταή να φάμι τά λυχνάκια και να σäs πάρου με θυμόν να πιάσωμι τούν κατádικουν...

Οι άνδρες όμως άρνήθηκαν να φάνε τά λυχνάκια... Και τότε ό σταθμάρχης απήντησε προς την Διοίκησιν :

«Άνδρες ήρνήθησαν συμμορφωθόν διαταγήν σας, πλην του ύποφαινομένου, όστις έφαγε ένα... φυτίλι».

K. A. K.

Ο νεαρός ήταν πολύ φαντασμένος Μπήκε καμαρωτός στο κουρείο και διέταξε τον κουρέα να τον ξυρίση. Βλέποντάς τον ό κουρέας τόσο άκατάδεχτο, τον ρώτησε για να μάθει άπό που είναι.

— Άπ' τό Σούλι! απάντησε περήφανα ό νέος.

— Χμ! άφου είσαι άπ' τό Σούλι, θα θέλεις Σουλιώτικο ξύρισμα άσφαλώς, έ; ρώτησε ό πονηρός κουρέας, άποφασισμένος να τον στραπατσάρη.

— Ναί, ξύρισέ με Σουλιώτικα, παράγγειλε ό νέος.

— Πολύ παλληκάρια οι Σουλιώτες, ειπε με θαυμασμό ό κουρέας. Ξυρίζονται χωρίς σαπουνάδα...

Κι' άρχισε να του γδέρνη τα μάγουλα με τό χειρότερο ξυράφι, χωρίς να τον σαπουνίση.

Ο νεαρός προσπάθησε να άντέξει στη δοκιμασία, αλλά στο τέλος δέν κρατήθηκε :

— Δέν είμαι άκριβώς άπό τό Σούλι. Είμαι άπό τά περίχωρα. Έκει βάζουμε και λίγη σαπουνάδα...

ΡΟ - ΚΑ

Νεαρά κόρη νεοπλούτου οίκογενείας ταξιδεύει για την Θεσσαλονίκη σε βαγόνι Α' θέσεως.

Ένα μικρό κριολόγημα την κάνει να φτερινισθή τόσο δυνατά, ώστε να ταραχή όλο τό βαγόνι.

Ένα αριθμό, σäs πορακαλώ, λείει στον διπλανό της, που της είχε ήδη πιάσει κουβέντα.

— Έπτά, άπαντά αυτός.

Τότε ή κοπέλλα άρχίζει να μετρά : Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η... και με κάποια κοκκιπαρία άναγγέλλει :

— Άχ!... Ηωάννης...

Γ. Μαρής

Στην πύλη ενός συντάγματος είναι σκοπός ένας νεοσύλλεκτος. Ο δεκαετής της υπηρεσίας ρωτά κάθε τόσο κυριασμένος τον σκοπό αν φάνηκε ό στρατηγός, που τον περιμένουν για έπιθεώρησι. Κάθε φορά, όμως, μόλις παίρνει άρνητική απάντησι, άρχίζει τέτοιες βρισιές και τέτοιο κακό, όστε

έχει κάνει τό σκοπό να τρέμη κυριολεκτικά.

Ξαφνικά καταφθάνει ό στρατηγός πεζός και βλέπει κατάπληκτος τό σκοπό να μην τον χαιρετά.

— Γιατί δέν χαιρετάς; λείει ό στρατηγός στο σκοπό.

— Φεύγα, στρατηγέ μου, τό καλο που σου θέλω! άπαντά σαστισμένος ό σκοπός. Να μη σε δη ό δεκανέας έτσι που άργησες, γιατί θα σου αλλάξει τά φώτα...

Μ. Τροχ...

Ο δάσκαλος διαβητικά :

— Έμπρός, έσύ! Ξέρεις να κλίνης μια άντενυνμία; Γρήγορα!

Τελείως χαμένος ό μικρός, άρχίζει : — Άντέννη μία, Άντέννη δύο, Άντέννη τρεις...

Ν. Φ.

Ο Θεμιστοκλής Ισοφύλης παρακολούθει τον πατέρα του, Πανανό Σοφάλη, μεγαλόμπορα της έποχής του, που γράφει στον αντιπρόσωπό του στην Ρουμανία να του στείλει σιγά :

— Πατέρα, ή λέξι, «σίτος» γράφεται με «ις» και όχι με «η»...

Ο θυμόσοφος γέρο-Πανανός άνασηκάνει τά ματογυάλια του και με κάποια δόσι θυμού για την διόρθωσι, αλλά και περηφάνειας για τό σπουδασμένο γιό του, λείει :

— Έμένα, όπως και να τό γράψω θα μου στείλουν σιγάρι, γιατί θα δούν την ύπογραφή μου. Γράψε και συ και να δούμε τι θα σου στείλουν για την όρθογραφία σου...

K. K.

Όπως φαίνεται στα γραμματόσημα

Η ΧΩΡΑ ΤΗΣ "ΕΘΘΙΝΗΣ ΓΑΛΗΝΗΣ"

Του

ΔΗΜ. Ι. ΚΟΤΜΟΤΝΔΟΥΤΡΟΥ
Εφόρου της Έλληνικής Φιλοτελικής Έταιρείας

Στο προσκήνιο του Διεθνούς ενδιαφέροντος εξακολουθεί από τόσο καιρό τώρα να βρίσκεται η δύσμορη και παράξενη αυτή χώρα που όλοι την ξέρομε με το όνομα Κορέα, αν και οι κάτοικοί της προτιμούν να την αποκαλούν Χώρα του Δράκοντος, γιατί νομίζουν ότι έχει το σχήμα του μυθικού αυτού ζώου. Όσοι ο Ιδρυτής του Κράτους αυτού, Δάν Κούν (2333 π. Χ.), της έδωσε το ποιητικώτατο όνομα Τσάο Σιέν, δηλαδή Χώρα της Έωθινης γαλήνης.

Ένα γραμματόσημο που έξεδόθη το 1946 μάς παρουσιάζει τον χάρτη της Κορέας σαν ένα ενιαίο Κράτος. Και όμως η χώρα αυτή, που βρίσκεται ανάμεσα στην Κίτρινη και στην Ιαπωνική θάλασσα, κατά την μακραίωνα και πολυκύμαντη ιστορία της, υπήρξε επί αιώνες ολόκληρους, άλλοτε υπό την προστασία και άλλοτε υπό την κυριαρχία των μεγάλων γειτόνων της, των Κινέζων και των Ιαπώνων.

Κορεατική Σημαία

Όταν κατά το 1895 αποκαταστάθηκε στη χώρα η Μοναρχία και αποτίναξε την Κινεζική επιρροή, έξεδωκε ένα γραμματόσημο με Σινικές και Λατινικές επιγραφές ολόγυρα, και στη μέση την παράδοση σημαία της, που επαναλαμβάνεται και σε πολλά μεταγενέστερα γραμματόσημά της. Άξιζει να σταθούμε λιγάκι εδώ για να πούμε πως σ' αλήθεια όσο απλή και αν φαίνεται η σημαία του Κράτους αυτού με τα πανάρχαια σύμβολα των ανατολικών δοξασιών, είναι πολύ παράδοξη. Όπως φαίνεται και στο γραμματόσημο, ένας κύκλος στο κέντρο της σημαίας της, ο Τάε Γκούκ, χωρίζεται σε δυο ήμιση διαφορετικού χρώματος, δηλαδή μπλε το ένα και κόκκινο το άλλο, που αντιπροσωπεύουν τα μυθικά γίγ και γιάν, γνωστά στην αρχαία Σινική τέχνη και φιλολογία, ως σύμβολα των αντιθέσεων της φύσεως, δηλαδή αρσενικό και θηλυκό, ούρανος και γη, φωτιά και νερό, καλοκαίρι και χειμώνας, δημιουργία και καταστροφή. Γύρω στον κύκλο βρίσκονται, ένα σε κάθε γωνιά, τέσσερα μαύρα τρίγωνα με τις

γραμμές των διαφορετικά διακεκομμένες. Το άνω δεξιά συμβολίζει τον ούρανο, το κάτω δεξιά τη γη, το άνω αριστερά τη φωτιά και το κάτω δεξιά το νερό. Όμως τα τρίγωνα αυτά σύμβολα των αντιθέσεων έχουν και πλήθος άλλων έννοιων. Μεταξύ άλλων συμβολίζουν την ενότητα του Κορεατικού Λαού.

Μογγολικό Στέμμα

Ένα άλλο ωραιότατο γραμματόσημο πορτοκαλλί, που εκκυκλοφόρησε το 1902 με την ευκαιρία του εορτασμού της 40ης έπετειου από της αποκαταστάσεως της αυτοκρατορίας, μάς παρουσιάζει το Μογγολικό Στέμμα, και μάς δίνει άφορμή να μιλήσουμε για την καταγωγή των κατοίκων της χώρας αυτής, που είναι όλοι Μογγόλοι προερχόμενοι από τις διάφορες γειτονικές φυλές. Κατά την παράδοσι οι Κορεάτες κατάγονται από τα πνεύματα, τέκνα της γης. Τα πνεύματα αυτά, που κατοικούσαν παλαιότερα σ' ένα σπήλαιο, στο όρος Τσι Σιο, παντρεύτηκαν κάποτε τις παρθένες που θρήκαν μέσα σε μια κιβωτό με σχήμα χελώνας, που έπλεε στις ανατολικές άκτες της χώρας. Φαίνεται πως το σχήμα της κιβωτού αυτής έδωσαν μετέπειτα οι Κορεάτες και στο πρώτο τους πολεμικό πλοίο, όπως μάς το παρουσιάζει ένα κόκκινο γραμματόσημο που έξεδόθη το 1947. Όλα τα γραμματόσημα της παράδοξης αυτής χώρας συνδέονται με τα ιστορικά γεγονότα της. Το τέλος του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου θρήκε την Κορέα υπό την κατοχή των Ιαπώνων. Άλλά τον Σεπτέμβριο του 1945 συνέβησαν τα γνωστά σε όλους μας γεγονότα.

Πλοίο χελώνα

Μια ακόμη καταπληκτική όψις της χώρας αυτής συναντάται στα γραμματόσημα της. Ένω μερικά γραμματόσημα από την εποχή της άπελευθερώσεως της και ύστερα έχουν την χρονολογία του γεγονότος για τον εορτασμό του οποίου έξεδόθησαν, σύμφωνα με το Χριστιανικό ημερολόγιο, τα νεώτερα γραμματόσημα, από το 1949 και ύστερα φέρουν μια παλαιά χρονολογία σύμφωνα με την μυθολογία του τόπου, δηλαδή 4282. Αυτό πολύ έμφαντικά μάς το παρουσιάζει το αναμνηστικό γραμματόσημο της ενοποιήσεως της Κορέας, που έξεδόθη το 1950 στις 2 Δεκεμβρίου, με χρονολογία 4283)2)12.

Το γραμματόσημο είναι πράσινο και έχει την σημαία των Ηνωμένων Έθνών και την Έθνική σημαία της Ν. Κορέας και στη μέση το χάρτη της χώρας.

7/02/76

Πολλά παράξενα και καταπληκτικά ήθη και έθιμα θα συναντήσει κανείς στη ζωή των Κορεατών. Μια περίεργη συνήθειά τους είναι τα παράξενα και υπερβολικά μεγάλα καπέλα που φοράνε. Η παράδοσι λέει πως τα καπέλα αυτά τα καθιέρωσε παλιά κάποιος αυτοκράτορας για να έμποδίζει τις τόσο συχνές συνωμοσίες που γινόνταν εναντίον του. Υποχρέωσε τους υπηκόους του να τα φοράνε διαρκώς, έτσι ώστε να μην μπορούν να συνομιλούν χαμηλοφώνως έξ αποστάσεως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ΜΠΑΧ

(1685 - 1750)

Του

NORBERT DUFOURCO

Καθηγητού της Ιστορίας της Μουσικής στο Έθνικό Ώδείο της Γαλλίας

Ο Μπάχ είναι χωρίς αμφιβολία η μεγαλύτερη μουσική μεγαλοφυΐα όλων των αιώνων. Συμβολίζει μια κίνηση στην τελευταία της φάσι, την κίνηση της πολυφωνικής μουσικής, που την προετοίμασε ο μεσαίωνας και την προώθησε ο 16ος και 17ος αιώνας. Το έργο του αντιπροσωπεύει δύο αιώνες προσπαθειών και συγκεντρώνει δύο αιώνες άνακαλύψεων. Ο Μπάχ ανοίγει το δρόμο για τους άλλους, τοποθετεί όρόσημα και χωρίς να δημιουργή πάντα καινούργιες φόρμες προσφέρει στον θαυμασμό των ανθρώπων ένα έργο που εξακολουθεί να θαμπώνει και τους πιο άσπληρους κριτές. Δεν

θα μπορούσαμε να καταλάβουμε το έργο του Μπάχ — γραμμένο πάντα για όρισιμένη περίσταση — χωρίς να γνωρίσουμε τους κυριώτερους σταθμούς της ζωής του. Η όπερα είναι ο μόνος τομέας της μουσικής για τον οποίο δεν δούλεψε ο Μπάχ. Μας έδωσε όμως έξοχα έργα θρησκευτικής φωνητικής μουσικής και έργα για όρχήστρα, τόσο, που όλοι οι μεγάλοι μουσικοί σ' αυτόν κατέφυγαν άργότερα — ο Χάυντν, ο Μότσαρτ, ο Μπετόβεν, ο Σούμαν, ο Σοπέν, ο Βάγκνερ, ο Φράνκ, ο Ντεμπυσσύ, ο Φωρέ, ο Ραβέλ, ο Στραβίνσκυ — και από τη δική του πηγή άντλησαν και απ' αυτόν

ζήτησαν να διδαχθούν. Απ' αυτόν «που μπροστά του όλοι οι άλλοι είναι παιδιά...» όπως έλεγε ο Σούμαν.

Η ζωή του

Η δυναστεία των μουσικών που μας έδωσε τον Μπάχ έμφανίζεται στη Γερμανία από τον 16ο αιώνα. Ο πιο μακρινός γνωστός πρόγονος ήταν φούρναρης. Οι Μπάχ ζούνε στην Έρφουρτ, στη Γκότα, στο Άιζεναχ. Μερικοί απ' αυτούς παίζουν όργανο. Ο πατέρας του Ιωάννη Σεβαστιανού είναι μουσικός της Αύλης· ο θεός του έχει δύο γιους που παίζουν όργανο. Ο Ιωάννης Σεβαστιανός γεννήθηκε — στο Άιζεναχ, στις 21 Μαρτίου 1685 — σε μουσικό περιβάλλον. Είναι ο τελευταίος όστερα από έπτά άλλα παιδιά και πολύ μικρός, μόλις έννέα χρόνων, χάνει τη μητέρα του και τον άλλο χρόνο χάνει και τον πατέρα του. Ο νεαρός Μπάχ βρίσκει άσυλο στο σπίτι ενός μεγαλύτερου άδελφού του. Εκεί μαθαίνει μουσική και γνωρίζει τα καλύτερα έργα για κλαβισίνο και έκκλησιαστικό όργανο. Τραγουδεί στη χορωδία του σχολείου του και μαθαίνει όργανο. Το 1703 διορίζεται στην πρώτη του θέσι, οργανίστας στο Άρσταντ. Δουλεύει με έπιμονη και αποκτά μεγάλη δεξιοτεχνία. Η φήμη του αρχίζει να άπλώνεται. Στο Μυλχάουζεν, παντρεύεται την Μαρία Βαρβάρα Μπάχ, εξαδέλφη του, από την όποια θά άποκτήσει όκτώ παιδιά.

Στα 1708 ο Μπάχ γίνεται μουσικός στο παρεκκλήσι και στην Αύλη του δουκός της Βαϊμάρης. Εκεί τελειοποιείται στο

όργανο και όστερα από μερικά χρόνια διευθύνει τις συναυλίες του δουκός. Το 1717, για να μπορέση να άντεπεξέλθη στις δυσκολίες της ζωής δέν διστάζει να ύπογράψη ένα καινούργιο συμβόλαιο. Γίνεται μαέστρος στην Αύλη του πρίγκηπος του Άνχαλτ. Όστερα από τρία χρόνια πηγαίνει στο Άμβουργο και εκεί βρίσκει έναν παλιό του φίλο, τον γέρο όργανίστα Ράινκεν, που άκούει έκπληκτος τον Μπάχ να κάνει έναν θαυμάσιο αυτόσχεδιασμό σε ένα κοράλ. Γυρίζοντας απ' το ταξίδι όμως μαθαίνει το θάνατο της γυναίκας του. Το χτύπημα είναι βαρύ, μα το ύπομένει με έγκαρτέρηση. Σε λιγώτερο από δύο χρόνια άποφασίζει να ξαναπαντρευτή. Η δεύτερή του γυναίκα είναι η Άννα Μαγδαληνή Βύλκεν που θά του δώση δεκατέσσερα παιδιά. Τα χρόνια που μένει στο Κέτεν είναι χρόνια έντονης και καρποφόρας δουλειάς κοντά σ' έναν πρίγκηπα που άγαπά την μουσική με πάθος.

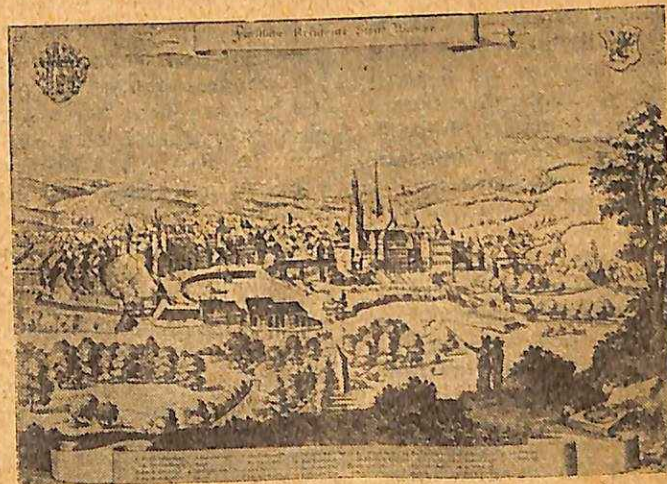
Στα 1723 η περίφημη θέσι του κάντορος του Άγίου Θωμά στη Λειψία είναι κενή. Είναι μια θέσι πολύ τιμητική μα και πολύ κουραστική. Στη θέσι αυτή διορίζεται ο Μπάχ και αρχίζει τη δουλειά. Διδάσκει λατινικά και τραγούδι και όργανώνει τις μουσικές έκτελέσεις στις τέσσερεις έκκλησίες της πόλεως. Άλλά έξαρτάται από τον διευθυντή του σχολείου, από το δημοτικό συμβούλιο και από την ένορία του Άγίου Θωμά. Δυστυχώς οι μαθητάι του είναι μετριότητες και οι έριδες με τις

πανεπιστημιακές αρχές του ταράζουν την ησυχία του. Πολύτιμη παρηγοριά για όλα αυτά τα βάσανα είναι η μουσική. Από το 1729 ως το 1736 ο Μπάχ διευθύνει το Collegium Musicum, έναν μουσικό σύλλογο που είχε ιδρυθεί εκείνα τα χρόνια για τους φοιτητές. Και το 1736, ο εκλέκτωρ και βασιλιάς της Πολωνίας του άπονέμει τον επίσημο τίτλο του Μουσικού της Αυλής της Σαξωνίας. Επί είκοσι χρόνια συνθέτει έργα κατά παραγγελία, για όρισμένες περιστάσεις και έχει πολλές παραγγελίες. Όρατόρια, λειτουργίες, «πάθη», καντάτες. Ολόκληρη η ζωή του μουσικού συγκεντρώνεται γύρω απ' αυτόν τον πυρήνα. Δεν μπορούμε να πούμε ακόμα ότι το έργο του κάντορος του Άγιου Θωμά είχε γίνει πολύ γνωστό. Η φήμη του Μπάχ όμως για το ωραίο όργανο που έπαιζε και για τους αυτοσχεδιασμούς του είχε φθάσει ως τον Φρειδερίκο τον Β'. Το 1747 ο Μπάχ παρουσιάστηκε στο βασιλιά της Πρωσίας στο Πότσδαμ και στο Βερολίνο και αυτοσχέδιασε μια φούγκα για τέσσερις φωνές πάνω σ' ένα θέμα που του έδωσε ο βασιλιάς που έπαιζε κι' ο ίδιος φλάουτο. Λίγο καιρό πριν απ' το θάνατό του ο Μπάχ έχασε το φως του και στις 28 Ιουλίου 1750 πέθανε από συμφόρηση.

Ο άνθρωπος

Θαυμάσιος δουλευτής, σπάνιος χριστιανός. Αυτός ήταν ο Μπάχ και κάτω απ' αυτό το πρίσμα πρέπει να τον βλέπουμε. Σ' όλη του τη ζωή δεν έπαψε να συνθέτη, αν και οι περιστάσεις ήταν συχνά πολύ δύσκολες. Ο

θάνατος του πήρε αυτούς που αγαπούσε. Η οικογενειακή του ζωή με τις τόσες φροντίδες της και η θέσι του μουσικού της Αυλής ή του κάντορα δεν δημιουργούσαν περιβάλλον κατάλληλο για δουλειά. Έπρεπε να συνθέτη θιαστικά κι' όμως το έργο του μάς δείχνει πως ο δημιουργός του ποτέ δεν δούλευε χωρίς να σκέπτεται. «Δούλεψα με έπιμυλεια», είπε κάποτε. «Όποιος δουλέψει όπως εγώ θα επιτύχη το ίδιο αποτέλεσμα.» Μετριοφροσύνη που μάς συγκινεί. Δεν μπορούμε όμως να την εκτιμήσουμε παρά μόνον αν ξέρουμε ποιός ήταν ο σκοπός του συνθέτη: Για να υμνή το Θεό δουλεύει ο Μπάχ. Αυτό είναι το έμβλημά του. Μέσα του, ο χριστιανός με τον σοβαρό χαρακτήρα, ο ένθερμος θιασώτης των Γραφών, βαθύτατα άφοσιωμένος στο δόγμα του προτεσταντισμού, συνδυάζεται με τον μυστικιστή που στέκεται ψηλότερα από τις θρησκευτικές έριδες της εποχής του. Ο καλλιτέχνης καταδιώκεται από την ιδέα του θανάτου· μά' ο στοχαστής βλέπει το θάνατο σαν την υπέρτατη απολύτρωση. Και το δράμα αυτό γίνεται η αστείρευτη πηγή μιας δύναμης που τον κάνει να υμνή το Θεό. Άνθρωπος του καθήκοντος, προικισμένος με μια ευαισθησία και μια λεπτότητα που σκεπάζουν τις πεζότερες εκδηλώσεις ενός ανθρώπου που δεν περιφρονεί τις υλικές απολαύσεις της ζωής. Δεξιότηχης θεωρητικός, καθηγητής, διευθυντής χορωδίας και όρχηστρας, ο Μπάχ μάς παρουσιάζεται πάντα, σε όλους τους τομείς της δουλειάς του, όχι μόνον οικόδομος και αρχιτέκτονας, μά' και ποιητής και πιστός. Και μόνο το έργο του μπορεί να μάς

Η Βαϊμάρη τον 18ον αιώνα από ξυλογραφία της εποχής.

αποκαλύψη την εσωτερική του ζωή.

Το έργο του

Το φωνητικό έργο του Μπάχ, αν εξαιρέσουμε μερικές καντάτες (Το κυνήγι, Φοίβος και Πάν κ.ά.) έχει θρησκευτικό χαρακτήρα. Τα έργα του, γραμμένα συχνά για κάποια γιορτή ή τελετή, μάς προσφέρουν μία τέλεια σύνθεσι της τέχνης του κάντορα.

Η καντάτα είναι μια σύνθεσι με ποικίλους ρυθμούς, με έναλλαγή μονωδίας, μονοφωνικής και πολυφωνικής χορωδίας που καταλήγει σε κοράλ. Στα χέρια του Μπάχ η καντάτα γίνεται για πρώτη φορά ένα δράμα που φέρνει σε αντίθεσι την ιδέα της ζωής, της χαράς και του θανάτου. Στις καντάτες βρίσκουμε ρυθμούς παράξενους και ποικί-

λους. Κάθε θέμα —ή κούρασι, ή απογοήτευσι, ή μεγαλοπρέπεια, ή γαλήνη, ο τρόμος, ή χαρά, ο πόνος— βρίσκει την έκφρασί του. Άρκετες φορές ο Μπάχ χρησιμοποιεί στην καντάτα ένα θέμα που το έχει ήδη δώσει σε ένα άλλο έργο. Άλλες φορές πάλι συγκεντρώνει διάφορα σκόρπια μοτίβα, τα επεξεργάζεται και τους δίνει ενότητα. Με τον τίτλο «Όρατόριο των Χριστουγέννων» ενώνει ξει καντάτες που έχουν ήδη δώσει μερικά θέματα τους για άλλες συνθέσεις, και δημιουργεί έναν ολόκληρο μουσικό κύκλο για να υμνήση τις γιορτές των Χριστουγέννων (από τα Χριστούγεννα ως τα Θεοφάνεια).

Τα Πάθη

Από τον 13ο αιώνα οι μουσικοί είχαν ήδη αρχίσει να μελοποιούν τα πάθη του Χριστού

σύμφωνα με τὰ Εὐαγγέλια. Ὁ Εὐαγγελιστὴς διηγείται τὰ ἐπεισόδια καὶ ἀνάμεσα στὰ ἄλλα πρόσωπα ἀκούγεται καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ τὰ τέσσερα «Πάθη» πού ἔγραψε ὁ Μπάχ ἔχουν σωθῇ τὰ δύο: τὰ Πάθη κατὰ Ἰωάννην πού ἀκούστηκαν γιὰ πρώτη φορὰ τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ 1723 καὶ τὰ Πάθη κατὰ Ματθαῖον πού παίχτηκαν τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ 1729. Καὶ τὰ δύο ἔργα εἶναι πραγματικά συναρπαστικά. Καὶ στὰ δύο ἔργα θρίσκουμε ἕναν μοναδικό συμβολισμό νὰ ἀναδεικνύεται θαυμάσια μὲ τὴν ἀντίστιξι, μὲ τὴν ἀρμονία πού ὑπογραμμίζει τὴ σκέψι, μὲ τὴν ἐνορχήστρωσι πού δημιουργεῖ τὴν ἀσύγκριτη ἀτμόσφαιρα.

Ἡ Μεγάλῃ Λειτουργία

Στὸ κέντρο τῆς φωνητικῆς παραγωγῆς τοῦ Μπάχ, ἴσως καὶ στὸ κέντρο ὅλης τῆς θρησκευτικῆς μουσικῆς, θρίσκεται ἡ Μεγάλῃ Λειτουργία σὲ οἱ ὕφesi. Ὁ Μπάχ τὴν συνθέτει τὸ 1733 γιὰ τὸν βασιλεῖα τῆς Πολωνίας καὶ ἐκλέκτορα τῆς Σαξωνίας μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ πάρῃ τὸν τίτλο τοῦ μουσικοσυνθέτη τῆς Αὐλῆς. Το ἔργο εἶναι μνημειώδες καὶ τὰ δύο πρῶτα μέρη παύθησαν τὴν ἴδια χρονιά ἀφιερωμένα στὸν Αὐγουστο Γ', ἐνῶ τὰ τρία ἄλλα μέρη τελείωσαν ὕστερα ἀπὸ πέντε χρόνια.

Ἄλλα ἔργα

Εκτὸς ἀπὸ τὰ «φωνητικά» τοῦ ἔργου ὁ Μπάχ ἄφησε καὶ πολλὰς συνθέσεις γιὰ ὀρχήστρα καὶ διάφορα μουσικά ὄργανα. Ἐπειδὴ ὁ ἴδιος ἔπαιζε ὄργανο καὶ κλαβερίνο, ἔγραψε κυρίως

γι' αὐτὰ τὰ δύο ὄργανα, καὶ πλούτισε τὴν «μουσικὴ φιλολογία» τοὺς μὲ ἔργα πού τίποτα δὲν τὰ ἔχει φτάσει ὡς σήμερα. Συγχρόνως ὁ μὲν δὲν περιφρονεῖ οὔτε τὰ ἔγχορδα, οὔτε τὰ πνευστά. Τὸ βιολί, ἡ βιόλα καὶ τὸ φλάουτο τοῦ ὀφείλουν μερικές ἀθάνατες σελίδες.

Ὁ Μπάχ ἔγραψε γιὰ ὄργανο κάποιον ἐξήντα πρελούδια καὶ φούγκες, ἔξι σονάτες καὶ ἑκατὸν πενήντα κοράλ. Τὰ ἔργα του γιὰ κλαβερίνο εἶναι ἀκόμη πιὸ σημαντικά γιατί ὁ Μπάχ θεωροῦσε τὸ ὄργανο αὐτὸ ἰδεώδες γιὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλες τὶς μουσικὲς συλλήψεις. Σημαντικὰ εἶναι καὶ τὰ ἔργα πού ἔγραψε γιὰ βιολί. Τὰ περισσότερα θέματά του φαίνονται ὅταν νὰ τὰ ἔχῃ ἐμπνευστῇ γιὰ νὰ παιχθοῦν στὸ βιολί παρ' ὅλο πού πολλὰ τὰ ἔγραψε γιὰ πιάνο. Μιὰ ἐντελὴς ξεχωριστὴ θέσι στὶς συνθέσεις του παίρνει τὸ φλάουτο, πού στὰ χέρια του δίνει ἡχοὺς συγκινητικῆς τρυφερότητας.

Τὰ ἔξι Βραδεμβούργεια Κοντσέρτα του εἶναι μεγάλες σονάτες γιὰ ὀρχήστρα καὶ σόλο (κυρίως πνευστοῦ) πού δείχνουν τόση μαεστρία στὸν χειρισμὸ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν θεμάτων ὥστε δὲν ἔχουμε καμιὰ ἀμφιβολία ὅτι στάθηκαν μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες πηγές ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἀντλήσαν εἰκοσι χρόνια ἀργότερα οἱ πρόδρομοι τῆς κλασικῆς συμφωνίας.

Στὰ τελευταῖα δέκα χρόνια τῆς ζωῆς του ὁ Μπάχ γράφει λιγώτερο, μὰ ζητᾷ νὰ ἐπιτύχῃ στὰ ἔργα του τὴν τελειότητα τῆς μορφῆς. Ἡ τελευταία συλλογὴ του «Ἡ τέχνη τῆς φούγκας» παρουσιάζεται ὡς μιὰ σύνθεσι ὅλης τῆς δημιουργίας του. Στὸν τόμο αὐτὸ πού προορίζε-

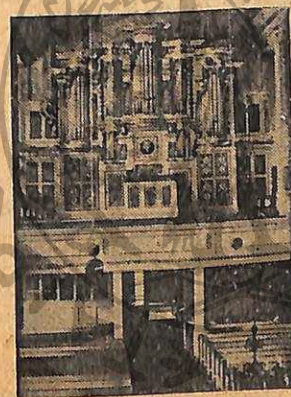
ται μᾶλλον γιὰ μελέτη, ὁ Μπάχ συγκεντρώνει δεκατέσσερις φούγκες γιὰ τέσσερις φωνές πάνω στὸ ἴδιο θέμα. Εἶναι ἔργο γιγάντιο σὲ δεκατέσσερα κεφάλαια πού μᾶς δίνει ὅλες τὶς μορφές τῆς φούγκας.

★

Γιὰ τὸν Ἰωάννη Σεβαστιανὸ Μπάχ, μεγάλος εἶναι ὁ μουσικός πού μπορεῖ νὰ μιλήσῃ σὲ μιὰ γλῶσσα πού τὴν κατανοοῦν ὅλοι ἀλλὰ μὲ ἕναν τόνο ἰδιαίτερο ἔτσι πού νὰ κινήσῃ τὸ ἔργο του νὰ ξεχωρίζῃ μὲ τὸ πρῶτο ἄκουσμα. Δὲν δημιούργησε αὐτὸς οὔτε τὴν καντάτα, οὔτε τὴ φούγκα, οὔτε τὴ σονάτα, οὔτε τὴ σουίτα, οὔτε τὸ πρελούδιο, οὔτε κανένα ἄλλο μουσικὸ εἶδος ἀπ' αὐτὰ πού τὸν ἀπασχόλησαν. Μεταμόρφωσε ὡστόσο τὰ πλαίσιά τους, τοὺς ἔδωσε τὴ σφραγίδα του, φέροντας τὴν ἰσορροπία ἐκεῖ ὅπου ἔλειπε, χαρίζοντας τὴν ἀνάτασι ἐκεῖ ὅπου χρειαζόταν. Ἐρρίξε μιὰ γέφυρα ἀνάμεσα στὴν πολυφωνία καὶ στὴ μονωδία καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ χάρισε στὴ μουσικὴ μιὰ σταθερότητα.

Ὁ Μπάχ εἶναι ὁ ἀρχιτέκτονας τῶν ἤχων πού ἀναγκάζει τὸν ἑαυτὸ του νὰ οἰκοδομῇ μὲ διαύγεια καὶ αὐστηρότητα. Ἡ μεγαλοφυΐα δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴ μέθοδο. Καὶ ὁ Μπάχ ἔχει τὴ μεθοδὸ του καὶ ὑπακούει στὴν πειθαρχία πού ἐπιβάλλει τὸ αὐστηρὸ του πνεῦμα. Στὸ ἔργο του κυριαρχεῖ ὁ ρυθμὸς καὶ ἡ πνευματικότητα. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει πὼς τοῦ λείπει ἡ εὐαισθησία. Ὁ Μπάχ ἀρχιτέκτων εἶναι καὶ ποιητὴς καὶ ἡ συμβολικὴ γλῶσσα τοῦ παραστέκεται πολὺτιμος βοηθός. Ὡστόσο δὲν τὸν παρασύρει. Χρησιμοποιεῖ τὴν ποίησι μὲ μέτρο, μὲ τὸν μοναδικὸ συγκρατημένο του τρόπο ἐκφράζει ὅλες τὶς ἀποχρώσεις τῶν ψυχικῶν καταστάσεων. Σ' αὐτὸν ὅλα τὰ ἐνστικτα, ὅλες οἱ τάσεις φωτίζονται, ὅλες οἱ δυνάμεις ἰσορροποῦν.

Οὔτε τὸν ἀρχιτέκτονα ὅμως οὔτε τὸν ποιητὴ μπορούμε νὰ τὸν νοιώσουμε ἂν δὲν νοιώσουμε πρὶν τὸ χριστιανό. Σὲ κάθε του ἔργο ἀκούμε τὸν πιστὸ πού μιλάει, βλέπουμε τὸν μυστικιστὴ πού πλησιάζει τὸ Θεό.

Τὸ ὄργανο τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀρνστάτ.

Κουίτ

ΤΙ ΕΡΧΕΤΑΙ ΥΣΤΕΡΑ;

Οι αριθμοί κάθε γραμμής ακολουθούν μια ώρισμένη σειρά. Συμπληρώστε λοιπόν τον αριθμό που κατά τη γνώμη σας έπρεπε να υπάρχει μετά τον τελευταίο κάθε σειράς.

1) 20, 17, 14, 11,	8
2) 16, 15, 13, 12, 10, 9,	7
3) 3, 8, 5, 10, 7,	12
4) 47, 38, 38, 30, 23, 17,	
5) 1, 3, 9, 27,	81

Η ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ

Δυο άνθρωποι στέκονται στο δρόμο. Ο ένας είναι ο πατέρας του υιού του άλλου.

Τι συγγένεια έχουν τα δύο αυτά πρόσωπα;
Προσοχή μη θιασθήτε!

«ΕΔΩ ΕΚΛΟΓΗ» ΕΙΝΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ!

Με ποιούς αριθμούς γίνεται ο παρακάτω πολλαπλασιασμός;
Μόνον με την «Έκλογή»... ως γινόμενον όμως!

Η = 0

ΕΔΩ

ΧΛΚ

ΟΕΓΗ

ΓΩΛΗ

ΕΛΚΩ

ΕΚΛΟΓΗ

Το γινόμενον δίνει την λέξιν «ΕΚΛΟΓΗ».

Σε κάθε γράμμα αντιστοιχεί και ένας αριθμός.

Πώς πρέπει ν' αντικατασταθούν τα γράμματα με αριθμούς, ώστε να μας δώσουν έναν κανονικώτατον πολλαπλασιασμόν;

Πρός εύκολίαν των λυτών: Το γράμμα «Ο» αντιστοιχεί πάντοτε με τον αριθμό «ΔΥΟ». Το έπτά δέν αναφέρεται καθόλου!

Ποιός είναι ο πολλαπλασιασμός;

ΛΙΓΟ ΑΠ' ΟΛΑ

- 1) Γιατί τ' αστέρια τρεμουλιάζουν;
- 2) Σε ποιά χώρα βρίσκεται η Βρεττανία;
- 3) Τι σχέση είχε ο Λουδοβίκος ο 14ος με τον Λουδοβίκο 15ο;
- 4) Ποιό γράμμα αντιπροσωπεύει στους Ρωμαϊκούς αριθμούς το 1000;
- 5) Έχουν εξαφανισθή πράγματι οι Μοϊκανοί;
- 6) Ποιός έχει πιο πολλούς σφυγμούς; Ο ελέφαντας ή το ποντίκι;
- 7) Τι θα πη κουκαράτσα;
- 8) Τι ηλικία έχει πάνω - κάτω το ποδήλατο;
- 9) Ποιός κατέχει την Ίσλανδία;
- 10) Σε ποιά γεωλογική εποχή ζούμε;
- 11) Ποιός αρχαίος γλύπτης δικάστηκε επειδή απεικόνισε τη μορφή του στην άσπιδα της Αθηνάς του Παρθενώνος;
- 12) Ο κομήτης του Χάλλεϋ παρουσιάστηκε το 1910. Πότε θα ξαναπαρουσιαστή;
- 13) Τι διαφέρουν οι πυραμίδες των Μάγια από τις πυραμίδες των Αιγυπτίων;
- 14) Τι θα πη κατά λέξι Μαχάτμα;
- 15) Ποιό παλαιό αρχείο αντί να καταστραφή από την πυρκαϊά, σώθηκε από τη φθορά του χρόνου;
- 16) Ποιό είναι το αρχαιότερο θέατρο του κόσμου;
- 17) Ποιό το αρχαιότερο δείγμα τυπογραφίας;
- 18) Ποιός είναι γνωστός ως ιδρυτής του κυβισμού;
- 19) Ποιανού ζωγράφου μοντέλλο και γυναίκα ήταν η Ζάσκια;
- 20) Ποιά πόλι του κόσμου έχει τα περισσότερα έργα τέχνης;

ΓΡΙΦΟΣ

Είναι πάντοτε ή ζημία που αυτή μας προξενεί πιο μεγάλη απ' την αιτία που συχνά την προκαλεί

(Λύσεις στη σελίδα 136)

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Η Μις Πρίσμ δεν κατάφερε ποτέ να επιβάλει την ήσυχία στην τάξη, αλλά ούτε να κερδίσει τη συμπάθεια των παιδιών. Μια μέρα μπαίνει στην τάξη και βλέπει τα παιδιά ήσυχια, τα χέρια σταυρωμένα, τάχασε. Κατάπληκτη ρωτάει:

— Πώς έγινε αυτό σήμερα;
"Ένα κοριτσάκι σηκώνεται σεμνά-σεμνά από το θρανίο και της λέει:

— Χτές δεν μάς είπατε πώς ως μάς δέχτηκε μια μέρα φρόνιμους και ως πεθάνετε;

Tatler

Ενας μεγαλοεπιχειρηματίας κατέβαινε μια μέρα στο Μπροντγουάι. Σε μια γωνιά είδε ένα έφημεριδοπώλη, πολύ μελαγχολικό. "Ο κύριος μεγαλοεπιχειρηματίας στάθηκε να πάρει μια έφημερίδα.

— Μη στενοχωριέσαι, φίλε! Λέει στον έφημεριδοπώλη, πληρώνοντας την έφημερίδα του. "Έμένα που με βλέπεις, δεν είναι όντως χρόνια που πούλλαγα έφημερίδες, όπως έσυ τώρα. Και σήμερα; Σήμερα διευθύνω ένα από τα μεγαλύτερα τράστ!

— Αυτό δεν με παρηγορεί, κύριε. "Ακριδώς πριν από όντως χρόνια διήθυνα κι' εγώ ένα από τα μεγαλύτερα τράστ!

Constellation

Ενα άντράκι είχε βγή περίπατο με το αυτοκίνητο. Μίλλια δλόκληρα δεν δγόλανε μιλιάρ. Μια στιγμή, σε ένα λιβάδι είδανε κάτι αγελάδες.

— Συγγενείς σου; ρωτάει ο σύζυγος.

— Μάλιστα, άπαντά η σύζυγος, εκ... γάμου.

Harold Helfer

Κάποτε ο Στάλιν πήγε σε μια μακρινή έπαρχία. Εκεί βρήκε ένα παλιό του σύντροφο.

— Δεν είσαι πιά εύτυχισμένος τώρα παρά πριν από την Έπανάστασι; τόν ρωτάει.

— "Όχι, άπαντά ο σύντροφος. Πριν από την Έπανάστασι είχα δυο φορεσιές, τώρα έχω μια —αυτήν που φορώ.

— "Ε, και ύστερα; τού λέει ο Στάλιν. Ξέρεις ότι στην Άφρική οι άνθρωποι γυρίζουνε γυμνοί;

— Τι λές, σύντροφε; Και πότε είχαν αυτοί την Έπανάστασι τους;

Leonard Lyons

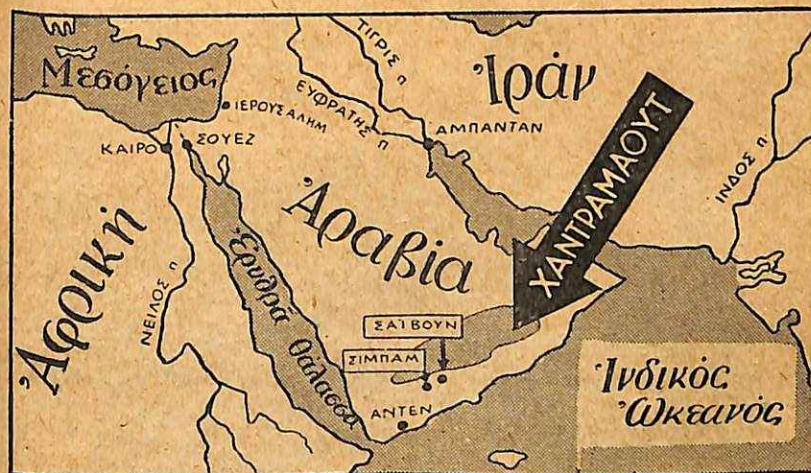
Ενας πατέρας χάρισε στην κόρη του ένα δλόκληρο σπιτάκι για τα γενέθλιά της. Την άλλη μέρα έφυγε για δουλειές και έλειψε κάμποσο καιρό. Όταν γύρισε, ρώτησε την κόρη αν της άρεσε το παιγνίδι της.

— Θαύμα, μπαμπά μου. Ήταν ακριβώς αυτό που ήθελα.

— Μά που το έχεις; Δεν το είδα πουθενά.

— Και βέβαια δεν το είδες. Το έχω νοικιάσει σε μια φίλη μου —με τα έπιπλα— ξει πέννες τη βδομάδα

Tatler

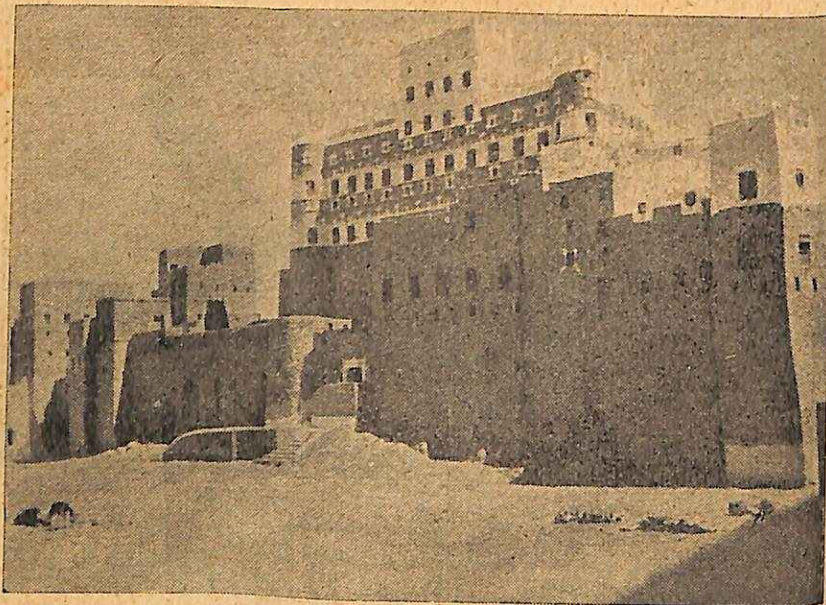
ΟΥΡΑΝΟΕΥΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

ΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΧΑΤΡΑΜΑΟΥΤ

Στη φαντασία μας η έρημος είναι μια άπεραντη έκτασι σκεπασμένη από άμμο, με γυμνά βουνά και λιγιστές πράσινες δάσεις. Τους ελάχιστους κατοίκους τούς φανταζόμαστε να κατοικούν σε σκηνές ή να περιπλανώνται αδιάκοπα με τα πρόβατα, τα άλογα και τι; καμήλες τους από δασι σε δασι. Κι' όμως μέσα στην άπεραντώρη αυτή της έρήμου υπάρχουν πολιτείες, μητροπόλεις, που ο πολύς κόσμος ούτε καν τις υποπτεύεται. Λόγου χάρι στη νότια Άραβική χερσόνησο, στην παλιά πατρίδα των Σαβαίων, το σημερινό Χαδραμάουτ, για την όποια μάς άφησαν ώραιες περιγραφές οι άρχαίοι Ιστορικοί Πλίνιος, Πτολεμαίος και

Στράβων, είναι χτισμένες μεγάλες και πυκνοκατοικημένες πόλεις, με σπίτια που συναγωνίζονται άνετα τούς ουρανοξύστες της Νέας Υόρκης.

Εννιά δλόκληρες μέρες χρειάζονται τα καραβάνια για να διασχίσουν την απόστασι από τις άκτες του Ινδικού Ωκεανού έως τις πόλεις του Χαδραμάουτ. Κάτασπρα ύψωνοντα τα σπίτια των περιεργων αυτών πόλεων με τούς 8-10 όρόφους των. Οι τοίχοι των σπιτιών είναι από άψητα τοῦβλα που έχουν άρκετό πάχος ώστε να προστατεύουν τούς ένοίκους από τὸ κρύο καὶ τὴ φοβερὴ ζέστη. Γύρω - γύρω οἱ πόλεις αὐτὲς εἶναι συνήθως περιφραγμένες ἀπὸ ὑψηλὰ τεῖχη μὲ

Τὸ παλάτι τοῦ Σουλτάνου Σαΐβουν.

πύργους στὶς γωνίες καὶ πόλεις-μίστρες. Οἱ ἐπικλινεῖς προσόψεις τῶν σπιτιῶν, οἱ μεγάλοι ἐξώστες — πού προεξέχουν τόσο πού θαρρεῖς πῶς αἰωροῦνται στὸ κενό — εἶναι χαρακτηριστικά τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν ἀρχαίων ἀσσυριακῶν πόλεων. Ἐξ ἄλλου οἱ κάτοικοι τοῦ Χαδραμάουτ μένουν πιστοὶ ὡς σήμερα σὲ ἥθη καὶ ἔθιμα μεσαιωνικά.

Στὴ νότιο Ἀραβία οἱ μικροπόλεμοι εἶναι κάτι τὸ συνηθισμένο. Οἱ ἐπιθέσεις τῶν Βεδουϊνῶν δὲν ξαφνιάζουν κανένα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ τὰ ψηλὰ σπιτία τοῦ Χαδραμάουτ δὲν ἔχουν σχεδὸν καθόλου παράθυρα σὲ χαμηλὸ ὕψος. Ὁ κάτω ὄροφος δὲν χρησιμοποιεῖται γιὰ κατοικία, ἀλλὰ μονάχα γιὰ ἀποθήκη ἢ στάβλος.

Κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς πολιτείες τοῦ Χαδραμάουτ ἔχει τὸ δικό της

Σουλτάνο. Ὑστερ' ἀπὸ τὸν ἀνάτατο ἄρχοντα ἔρχονται οἱ ἀριστοκρατικὲς οἰκογένειες — οἱ «σάγιεντ» — πού ἰσχυρίζονται πῶς εἶναι ἀπόγονοι τοῦ Μωάμεθ. Οἱ οἰκογένειες αὐτὲς ζοῦν μέσα σὲ παραμυθένια παλάτια πού ἡ ἐπίπλωσι καὶ ὁ διάκοσμός τους δείχνουν ἀμύθητα πλοῦτη. Συνήθως στὸ τραπέζι ἐνὸς «σάγιεντ» κάθονται τουλάχιστον 50 ἄτομα.

Τὸ περίεργο εἶναι πῶς πολλές ἀπὸ τὶς οἰκογένειες αὐτὲς ἔχουν κτήματα στὸ ἐξωτερικό, πρὸ πάντων στὴν Ἰάβα καὶ τὴ Σιγκαπούρη. Ἀπὸ κεῖ τοὺς στέλνουν ἐμπορεύματα καὶ χρυσάφι πού ἀπὸ τὴν ἀκτὴ μεταφέρονται μὲ καραβάνια ὁλόκληρα ἀπὸ καμήλες στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας. Κατὰ τὸν δεύτερο παγκόσμιον πόλεμον, ὅταν ἡ νοτιοανατολικὴ Ἀσία βρέθηκε στὰ χέρια τῶν Ἰαπώ-

νων οἱ πλοῦσοι τοῦ Χαδραμάουτ ἔχασαν τὰ εἰσοδήματά τους ἀπὸ τὰ κτήματα τῆς Ἰάβας καὶ τῆς Σιγκαπούρης. Τότε πέρασε τὸ Χαδραμάουτ ἡμέρες πείνας καὶ δυστυχίας.

Σάγιεντ Ἀμπου Μπάκρ Μπὶν Σέιχ Ἀλ Κάφ — αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου στὸν ὁποῖο ἡ χώρα ὀφείλει τὴν κατασκευὴ ἐνὸς αὐτοκινητοδρόμου πού ἐνώνει τὶς πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ μὲ τὰ μικρὰ λιμάνια τῆς παραλίας. Στὰ πρῶτα χρόνια ὁ δρόμος αὐτὸς ἦταν ἄχρηστος γιὰτὶ οἱ Βεδουῖνοι δὲν ἄφηναν τίποτε νὰ περάσῃ ἀπὸ κεῖ. Ἀφότου ὅμως τὸ Χαδραμάουτ ἔγινε προτεκτοράτο τῆς Ἀγγλίας ἄρχισε δειλὰ — δειλὰ νὰ ζωηραίνῃ καὶ ἡ συγκοινωνία.

Οἱ ἐχθρότητες καὶ οἱ ἀντιζη-

λίες πού χωρίζουν τοὺς φυλάρχους γίνονται διαρκῶς αἰτία τῶν ταραχῶν πού ἀναστατώνουν ὁλόκληρο τὸ Χαδραμάουτ. Καὶ ἐδῶ ὅμως ἐργάστηκε ἀθόρυβα καὶ συστηματικὰ ἓνας μυστηριώδης Ἀγγλος, ὁ Μίστερ Ἰγκραμ, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πολλὰ χρόνια ζεῖ στὴν ἄγνωστη αὐτὴ χώρα καὶ προσπαθεῖ νὰ συμφιλιώσῃ τὶς ἀλλολοσφαζόμενες ἀριστοκρατικὲς οἰκογένειες. Συγχρόνως εἶναι ὁ σύνδεσμος μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ Χαδραμάουτ. Ὑστερ' ἀπὸ πολλοὺς κόπους ὁ Ἰγκραμ κατάφερε, μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Ἀμπου Μπάκρ νὰ ἀποκαταστήσῃ κάποια εἰρήνη στὴν ὁποία οἱ ἰθαγενεῖς ἔδωκαν τὸ ὄνομα τοῦ Βρεταννοῦ : Τὴν ὀνομάζουν «Σούλχ Ἰγκραμ».

Βεδουῖνος τοῦ Χαδραμάουτ.

Αράματα τοῦ μικροκόσμου

"ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ"

Θηρία καὶ μεγαθήρια μέσα σὲ μιὰ σταγόνα νεροῦ

Χιλιάδες παραμύθια ἔχουν γραφῇ σὲ ὅλες τὶς ἐποχὲς καὶ σὲ ὅλες τὶς χώρες τοῦ κόσμου μὲ μάγισσες καὶ μὲ νεράιδες, μὲ δράκους καὶ μὲ νάνους, μὲ παντοδύναμα βασιλοπούλα καὶ λησμονημένες βασιλοπούλες. Μὰ ὅσα κι' ἂν γράφθηκαν — καὶ ὅσα κι' ἂν γραφοῦν ἀκόμη — ποτέ δὲν θὰ μπορέσουν νὰ φθάσουν καὶ νὰ μοιάσουν μὲ τὸ ὡραίο, τὸ ἀτελείωτο καὶ ἀληθινὸ «παραμῦθι τῆς ζωῆς».

Τὰ παραμύθια τῆς Χαλιμάς τέλειωσαν μέσα σὲ «Χίλιες καὶ μία νύχτες». Τὸ «παραμῦθι τῆς ζωῆς», οὔτε πότε ἄρχισε ξέρομε, οὔτε καὶ πότε θὰ τελειώσῃ θὰ μάθουμε. Τὸ βλέπουμε νὰ ξετυλίγεται κάθε μέρα μπροστὰ στὰ μάτια μας. Μᾶς τὸ διηγοῦνται οἱ ρίζες τῆς κυκλαμιάς, πού σπάζουν ὁλόκληρους θράχους γιὰ νὰ χωθοῦν μέσα θαθιά, νὰ ρουφήξουν λίγο νερὸ καὶ νὰ ζωντανέψουν τὸ ἡλιοδαρμένο φυτὸ ὡς πού νὰ λουλουδίσῃ καὶ νὰ διαω-νισῇ μὲ τὸ λουλουδισμό του τὸ εἶδος του. Μᾶς τὸ διηγοῦνται τὰ χέλια, πού ξεκινοῦν ἀπὸ τὴ θάλασσα τῶν Σαργασσῶν, σκαρφαλώνουν τὰ βουνὰ καὶ ξαναγυρίζουν ἐκεῖ γιὰ νὰ πεθάνουν στὸν τόπο τους. Μᾶς τὸ διηγοῦνται καὶ μικροσκοπικὲς μυγίτσες, πού γεννοῦν τ' αὐγά τους μέσα σὲ τέλματα ἀπὸ πετρέλαιο, ἐκεῖ ὅ-

που σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῆς Φύσεως εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπάρχῃ ζωὴ. Ἡ μυῖγα αὕτῃ πλησιάζει τῇ γεμάτῃ πετρέλαιο λάσπη. Οἱ ἀναθυμιάσεις τῆς ζαλίζουν, τὴ σκοτώνουν. Πρὶν ὅμως πεθάνῃ ἀφίνει τὰ αὐγά της μέσα στὸ δηλητηριασμένο περιβάλλον. Εἶναι σίγουρη ὅτι κανένας ἐχθρὸς δὲν θὰ τὰ πειράξῃ. Ἐκεῖ, μέσα στὴ λάσπη τοῦ πετρελαίου, δὲν ὑπάρχει ἄλλη ζωὴ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μικροσκοπικὰ της αὐγά. Πῶς κατορθώνουν τώρα τὰ μικρὰ σκουληκάκια πού βγαίνουν ἀπ' αὐτὰ νὰ γίνουν τέλεια ἔντομα καὶ νὰ πετάξουν μακριὰ ἀπὸ τὸ περιβάλλον πού σκοτώνει; Αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μυστήρια τοῦ μεγάλου «παραμυθιοῦ τῆς ζωῆς».

Στὴ Γροιλανδία ζοῦνε φυτὰ πού μένουν ὅλο τὸν χρόνον ἄφανα. Μὰ κάποτε, μέσα σὲ μιὰ ὀλιγοήμερῃ ἄνοιξι, σπάζουν τοὺς πάγους, τοὺς στολίζουν γιὰ λίγες ἡμέρες — ἢ γιὰ λίγες ὥρες — μὲ πολύχρωμα λουλουδένια χαλιά καὶ ξανατραβιῶνται ὕστερα στὴ μοναξιά τους.

Ὅπου κι' ἂν γυρίσουμε, ὅπου κι' ἂν κυττάσουμε, θὰ συναντήσουμε ἄπειρα τέτοια παραδείγματα. Μὰ ἀκόμη πῶς ὡραῖο καὶ πὺ ἀπίστευτο γίνεται τὸ παραμῦθι αὐτὸ ἐκεῖ ὅπου δὲν μπορούμε νὰ δοῦμε μὲ τὸ γυμνὸ μάτι. Στὸν κόσμον τῶν μικροοργανισμῶν.

Θηρία τῆς Ζούγκλας

Μέσα στὶς ζούγκλες γυρίζουν λογῆς-λογῆς θηρία, πού μοναδικὸς σκοπὸς τους καὶ μοναδική τους προσπάθεια εἶναι ἡ ἐξασφάλισι τῆς τροφῆς τους. Τὰ θηρία αὐτὰ δὲν πηγαίνουν ποτὲ κοπαδιστὰ τὸ κοπάδι προδίδει. Παραμονεύουν ὅσο μπορούν πρὸς ἀθόρυβα καὶ ὅταν παρουσιασθῇ τὸ θύμα χυμοῦν ἐπάνω του. Ὁ ὀπλισμὸς πού διαθέτουν ἀπὸ τὴ φύσιν εἶναι πολύπλοκος καὶ ἀπόλυτα προσαρμοσμένος πρὸς τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τους. Δόντια, νύχια, δυνατό μυϊκὸ σύστημα, εὐτάλληλη σωματικὴ διάπλασι, εὐκινησία. Χωρὶς τὰ ἐφόδια αὐτὰ θὰ τοὺς ἦταν ἀδύνατο ν' ἀνταποκριθοῦν στὶς δυὸ βασικὲς ἐπιταγὲς τῆς Φύσεως, πού ὀνομάζονται αὐτοσυντήρησις καὶ διαίω-σις τοῦ εἶδους.

Μικροσκοπικὰ θηρία

Ἄς ἔρθουμε τώρα σὲ κάτι ἄλλα παρθένα δάση πού γιὰ νὰ τὰ δοῦμε θὰ καταφύγουμε στὸ μικροσκοπιο. Θὰ τὰ βροῦμε μέσα σὲ μιὰ σταγόνα μουχλιασμένο βουρ-κόνερο. Ὁ φακὸς τοῦ μικροσκοπιοῦ θὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ μέσα στὴ σταγόνα αὕτῃ μιὰ ἀφάνταστη ποικιλία ἀπὸ ζῶα πού οὔτε τὴν φανταζόμαστε ποτέ. Τὰ βλέπουμε νὰ διασχίζουν ἀτάραχα τὴ μικροσκοπικὴ σταγόνα. Ἄλλες φορὲς προσπερνοῦνε εἰρηνικὰ καὶ ἀδιάφορα τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, ἄλλοτε χυμᾶνε μὲ μανία σ' ἓναν ἐξοντωτικὸ ἀγῶνα. Ὅλα αὐτὰ τὰ μικροσκοπικὰ θηρία ἀνήκουν στοὺς μονεχέταρους οργανισμούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀρχίζει τὸ ἀπίστευτο, μὰ τόσο ἀληθινὸ «παραμῦθι τῆς ζωῆς».

Χρειαζεται σ' ἀλήθεια μεγάλ-

λη φαντασία γιὰ νὰ συλλάβῃ κανεὶς πόση ζωὴ κρύβεται μέσα σ' ἓνα τέτοιο τιποτένιο μικροοργανισμό πού δὲν ἔχει οὔτε ὄργανα, οὔτε νευρικὸ σύστημα. Ὅλο τὸ ζῶο δὲν εἶναι παρὰ μιὰ μικροσκοπικὴ σταγόνα ἀπὸ ἓνα παχύρρευστο ὑγρὸ πού τὸ ὀνομάζουμε πρωτόπλασμα. Ἡ σταγόνα αὕτῃ κινεῖται, αἰσθάνεται, ἀντιλαμβάνεται τὸ περιβάλλον της, τρώει, ζῇ.

Ἄς παρακολουθήσουμε γιὰ λίγο κάτω ἀπὸ τὸ μικροσκοπιο ἓνα τέτοιο θαυμάσιο ὄν, μιὰν ἀμοιβάδα. Προχωρεῖ μὲ ἀδέξιες καὶ χονδροειδεῖς κινήσεις ἀπλώνοντας ὅλη τὴ μάζα τοῦ παχύρρευστου κορμιοῦ της πρὸς τὴν κατεύθυνσι πού θέλει. Στὸ δρόμο της συναντᾷ ἓναν ἄλλο μικροοργανισμό πού ταξιδεύει καὶ κεῖνος μέσα στὸ ἀπέραντο διάστημα τῆς... σταγόνας τοῦ νεροῦ. Βλέπουμε τότε τὴν ἀμοιβάδα νὰ πλησιάζῃ τὸ θύμα της, νὰ κολλᾷ ἐπάνω του καὶ νὰ τὸ περιβάλλῃ μὲ τὸ σῶμα της σὲ ἓνα θανάσιμον ἐγκαλισμό. Ὅλο καὶ περισσότερο σφίγγει τὸ μικρὸ θηρίο τὸ θύμα του καὶ ὕστερα μένει γιὰ λίγο ἀκίνητο. Ἄμα περάσῃ λίγη ὥρα ἡ ἀμοιβάδα ἀρχίζει νὰ ξεκουλουριάζεται ὥσπου νὰ ξαναπάρῃ τὴν κανονικὴ της μορφή. Ἀπὸ τὸ θύμα δὲν ἔχει ἀπομείνει οὔτε ἴχνος. Ἰσως τὸ πολὺ-πολὺ νὰ ἔχουν μείνει μερικὰ ὑπολείμματα — τὰ κόκκαλα ὡς ποῦμε — πού ἡ ἀμοιβάδα δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ἀφομοιώσῃ.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν πανδασία αὕτῃ τὸ μικροσκοπικὸ σαρκοβόρο συνεχίζει τὴν περιπλάνησί του πού ὅσο καὶ ἂν φαίνεται ἄσκοπη καὶ τυχαία διευθύνεται ἀπὸ τὴ θέλησί του. Ἄν θέλουμε νὰ θεβαιωθοῦμε ὅτι ἡ τιποτένια αὕτῃ σταγονίτσα τῆς ζωῆς ἔχει θέλησι, δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ σκιάσουμε

μέ κάποιο τρόπο τη γυάλινη πλάκα του μικροσκοπίου προς το μέρος όπου κατευθύνεται ή αμοιβάδα. Όταν πλησιάσει στο σκιασμένο μέρος θα μείνει για λίγο ακίνητη —σά να σκέπτεται— και ύστερα θα ξαναρχίσει την πορεία της προς την άλλη κατεύθυνση, τη φωτεινή. Την ίδια βουλητική έκδηλωση μπορούμε να την προκαλέσουμε αλλάζοντας τη θερμοκρασία ή χρησιμοποιώντας διάφορες χημικές ουσίες. Η μικρή σταγόνα της ζωής, χωρίς να έχει αίσθητήρια όργανα, χωρίς να έχει νευρικό σύστημα, αίσθάνεται και αντιδρά στο περιβάλλον της όπως και κάθε τέλεια ανεπτυγμένος ζωϊκός οργανισμός.

Το μεγαθήριο «Υδρα»

Μέσα στον ίδιο θούρκο ζή και ένα άλλο παράξενο ζώο πού, αν το συγκρίνουμε με την αμοιβάδα, είναι σωστό μεγαθήριο. Η υδρα — όπως είναι το επίσημο όνομα — έχει ξεπεράσει πολύ το στάδιο του μονοκύτταρου οργανισμού. Είναι ένα πολυκύτταρο ζώο και μάλιστα ζώο «μεγάλο», αφού το μήκος του φθάνει πολλές φορές το ένα ή ενάμισυ εκατοστό. Όταν το πρωτοδοούμε είναι δύσκολο να καταλάβουμε ότι πρόκειται για ζώο. Ακόμη και οι επιστήμονες είχαν για πολύ καιρό αμφιβολίες και το είχαν κατατάξει στα «φυτόζωα».

Η υδρα μοιάζει πραγματικά με ένα λεπτό κλαρί από το οποίο βγαίνουν πολλά άλλα κλαράκια, που απολήγουν σε κρόσσια. Με το επάνω της μέρος πηγαίνει και κολλάει σ' ένα μικροσκοπικό υδρόβιο φυτό από το οποίο κρέμεται ελεύθερα μέσα στο νερό. Έτσι δίνει απόλυτα την εν-

τύπωση ότι είναι κι' αυτή ένα υδρόβιο φυτό. Αμα την παρακολουθήσουμε όμως για λίγο βλέπουμε ότι πρόκειται για ζώο και μάλιστα για άδηφάγο σαρκοβόρο θηρίο. Αλλοίμονο στα μικροσκοπικά ζώα του θούρκου που θα ξεγελαστούν και θ' άκουμπήσουν σε ένα από τα κρόσσια της υδρας. Όσο και αν αγωνισθούν δεν θα μπορέσουν να ξεφύγουν. Μόλις άρχισει το θύμα να χτυπιέται για να ξεκολλήσει, χυμάνε επάνω του και τα άλλα κρόσσια και το άγκαλιάζουν απ' όλες τις μεριές. Το δυστυχισμένο θύμα — πολλές φορές μεγαλύτερο από την υδρα — συνεχίζει για ένα-δυο λεπτά τον μάταιο αγώνα του. Ύστερα παραλύει και παραδίδεται. Τότε τα κρόσσια αρχίζουν σιγά-σιγά να κολουριάζουν και οδηγούν το θύμα μέσα σ' ένα άνοιγμα που βρίσκεται στο έμπρος μέρος της υδρας. Το κλαρί — το κύριο σώμα του μεγαθήριου — έξογκώνεται σαν λαστιχένιος σωλήνας για να δεχθή μέσα τη λεία του' τα κρόσσια ξετυλίγονται και μένουν κρεμασμένα σαν παράλυτα — λες και ξεκουράζονται ύστερα από τη μεγάλη τους προσπάθεια. Τίποτε τώρα δεν προδιόρα το τραγικό δράμα που ξετυλίχτηκε λίγες στιγμές πριν. Όταν περάσουν λίγες ώρες το μεγαθήριο ξαναπαίρνει την αρχική του μορφή, τα κρόσσια του είναι πάλι τενωμένα και ζωηρά και περιμένουν το καινούργιο θύμα.

Όμηρικοί αγώνες

Και η αμοιβάδα και η υδρα είναι ζώα δυσκίνητα. Η υδρα μάλιστα ελάχιστα ενδιαφέρεται για τη μετακίνησή της. Προτιμάει να μένει ακίνητη, μεταμφιεσμένη σε

φυτό, για να ξεγελάει εύκολότερα τα θύματά της. Υπάρχουν όμως άλλα ζωάρια που έχουν αναπτύξει ειδικά όργανα για να κινούνται μέσα στο νερό και δεν περιμένουν να πάη η τροφή να τα βρῇ. Την κυνηγούν εκείνα. Και δεν είναι καθόλου σπάνιο το φαινόμενο, όταν δυο τέτοια ζωάρια κυνηγούν την ίδια λεία, να αρχίζουν μεταξύ τους ένα άγριο αγώνα, αγώνα μέχρις εσχάτων. Στις περιπτώσεις αυτές ή λεία

συνήθως ξεφεύγει και ο ένας από τους δυο αντιπάλους πληρώνει τη λαιμαργία του με τη ζωή του. Ακόμη και τα έρωτικά δράματα δεν είναι σπάνια στον μικρόκοσμο αυτό που είναι, σε όλες του τις εκδηλώσεις, πιστό αντίγραφο του κόσμου των μεγάλων, των τέλειων ζωϊκών οργανισμών. Λέμε το αντίγραφο για να μη πούμε ότι εκείνος είναι το πρότυπο και εμείς ή αντιγραφή.

ΤΙ ΛΕΝΕ...

Λέο Μπάρκ: "Ανθρωποι που λένε ότι κοιμούνται σαν παιδιά, άσφαλώς ποτέ τους δεν θα είχαν παιδιά.

Ντισραέλι: "Όταν ξέρη κανείς πότε πρέπει να αρπάξει μια ευκαιρία, αυτό που έχει τη μεγαλύτερη σημασία στη ζωή είναι να μάθῃ πότε δεν πρέπει να κάνει χῆρσι ενός προνομίου.

Φρέντερικ Λ. "Άλλεν: Πολλές φορές απόρησα με το πόσο μοιάζουν τα συμπτώματα της υπερκοπώσεως με τα συμπτώματα της ταμπελιάς.

Σόμμερσετ Μάυμ: "Αν ένα έθνος κρίνῃ πιδό αξιόλογα από την ελευθερία του άλλα πράγματα, θα χάσῃ την ελευθερία του. Και ή ειρωνεία είναι πώς, αν στη θέσι της βάλη την οικονομική άνεσι, μαζί με την ελευθερία του, θα την χάσῃ κι' αυτήν.

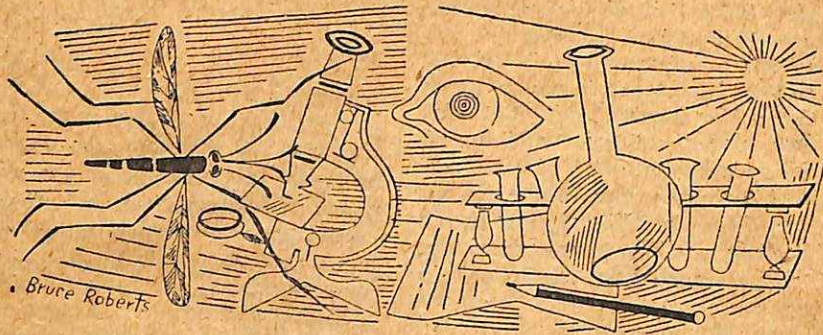
Κάρπιϋ Ούίλλιαμς: "Αμερική είναι ή χώρα όπου, εύτυχως, ο καμικός Κρούσσο Μάρξ έχει περισσότερους όπαδούς από τον Κάρλ Μάρξ.

Θεόδωρος Ροϋζβελτ: "Όταν σε ρωτάνε αν ξέρῃς μιὰ δουλειά, λέγε πάντα ναι. Ύστερα άφῃσε όλα τα άλλα και κύτταξε να την μάθῃς.

Ήντεν Φίλλποτς: Οι άνθρωποι που είναι όρκετά γνωστικοί, ώστε να μπορούν να δώσουν μιὰ συμβουλή, δεν συμβουλεύουν ποτέ.

Ούϊνταμ Λούις: Ποτέ μην ξεχνάτε να βεβαιώνετε μιὰ γυναίκα πώς δεν μοιάζει με καμμιάν άλλη στον κόσμο. Αφού το πιστέψῃ αυτό, τότε μπορείτε ελεύθερα να φέρεσθε όπως θα φερόσασταν σε κάθε άλλη.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Υποκατάστατα του αίματος

Όλοι οι γιατροί, σε όλον τον κόσμο, αναγνωρίζουν, ότι αν γίνη νέος πόλεμος, οι σημερινές υπηρεσίες μεταγγίσεως του αίματος δεν θα επαρκούν. Υπολογίζεται ότι η ποσότης του πλάσματος που θα απαιτηθή είναι περίπου 140 δράμια για κάθε πολίτη και για κάθε στρατιωτικό. Το απόθεμα που θα χρειάζεται θα είναι πάρα πολύ. Γι' αυτό πολλές κυβερνήσεις ξανάρχισαν να ζητούν τα τεχνητά υποκατάστατα του πλάσματος του αίματος που χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά κατά τον τελευταίο πόλεμο.

Το μόνο όμως που μπορούν να επιτύχουν τα υποκατάστατα αυτά είναι να διατηρήσουν άπλωδες τον όγκο του υγρού μέσα στο κυκλοφορικό σύστημα του αρρώστου και να αποτρέψουν αναπότρεπτους κλονισμούς. Αργότερα, κατά την πρόοδο της θεραπείας, χρειάζονται κανονικές μεταγγίσεις αίματος. Με το να σώζουν επομένως αρρώστους που

διαφορετικά θα πέθαιναν, τα υποκατάστατα του πλάσματος στην πραγματικότητα κάνουν άκόμενη πιο απαραίτητο το αίμα. Και όπως είναι γνωστό, αυτό που μπορεί να συγκεντρωθή με την έθελοντική αιμοδοσία δεν επαρκεί. Το δίλημμα αυτό εξηγεί γιατί θα ήταν καταστροφή αν το κοινό σχημάτιζε την εντύπωση, ότι κάθε «υποκατάστατο» του πλάσματος μπορεί να αντικαταστήσει το φυσικό προϊόν και να κάνει την έθελοντική αιμοδοσία λιγότερο αναγκαία.

Δέκα χιλιάδες μπουκάλια με Δεξτράνη μοιράστηκαν τελευταία στα Βρετανικά νοσοκομεία για ευρύτερες δοκιμές και οι αναφορές των νοσοκομείων θα υποβληθούν σε εξέταση από το Συμβούλιο Ιατρικών Έρευνών. Το έργοσάσιο που κτίστηκε στο Ντάρλινγκτον για την παρασκευή Δεξτράνης είναι έτοιμο. Αν οι κλινικές δοκιμές επιτύχουν, θα αυξήσει τη σημερινή παραγωγή

του των 10.000 μπουκαλιών το μήνα κατά δέκα φορές.

Το μυστικό της επιτυχίας της Δεξτράνης είναι η ομοιότητά της με το γλυκογόνο, το σάκχαρο δηλαδή του αίματος. Παρασκευάζεται από το καλαμοσάκχαρο. Έπειδή όμως τα μόριά της είναι σχετικά μεγάλα μπορεί να προκαλέσουν έμφραξι των τριχοειδών αγγείων και θρόμβωσι του αίματος. Γι'αυτήν διάλυσι των μεγαλύτερων μοριακών αθροισμάτων της Δεξτράνης και την παραγωγή περισσότερο ομογενοῦς προϊόντος, χρησιμοποιήθηκε με επιτυχία η υπερηχητική ακτινοβολία. Αλλά και η χρήση ενός ενζύμου έχει ικανοποιητικά αποτελέσματα για τον ίδιο σκοπό.

Το γερμανικό υποκατάστατο του πλάσματος, γνωστό με το όνομα Περιστόν, που χρησιμοποιήθηκε για τη θεραπεία 50.000 Γερμανών στρατιωτών, καθώς και από τους Γάλλους κατά τη διάρκεια του τελευταίου πολέμου,

φαίνεται ότι χρησιμοποιείται περισσότερο στις Ήνωμένες Πολιτείες, όπου παρασκευάζεται από αρκετούς οίκους με το χημικό του όνομα ΡVΡ (πολυβινυλοπυρολιδόνη).

Άλλες ουσίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν υποκατάστατα του πλάσματος είναι η διστερόκολλα και η δερματόκολλα, ή πηκτίνη, ή καζεΐνη, το άραβικό κόμμι, ο όρρος του αίματος των βοδιών, ή ιχθυόκολλα, ή μεθυλική κυτταρίνη, οι πολυβινυλικές αλκοόλες και ένα παράγωγο της φυτικής κόλλας των σπερμάτων της μπάμινας. Η λαμινάρνη, που εκχυλίζεται από τα θαλασσινά φύκια, εξετάζεται επίσης στην Αγγλία σαν υποκατάστατο του πλάσματος. Τεράστιες ποσότητες λαμινάρνης μπορούν, σε περίπτωση ανάγκης, να εκχυλισθούν από τα φύκια που συσσωρεύονται στις ακτές της Ευρώπης.

Μάλλινες κάλτσες «Περμανάντ»

Πριν από λίγο καιρό, ο δόκτωρ Μπλόου της Βρετανικής Έταιρίας Παραγωγής Ελαστικού, έπινόησε ένα μέσο για την καταπολέμηση της φθοράς των μαλλίνων κάλτσων. Όταν αρχίσουν να φθείρονται οι κάλτσες φανερώνονται επάνω τους μικρά σφαιρίδια από μαλλί, που προέρχονται από το εξωτερικό στρώμα των ινών του μαλλιού. Όταν το τελευταίο μάλλινο σφαιρίδιο πέσει, τότε σχηματίζεται η τρύπα στην κάλτσα.

Ο δόκτωρ Μπλόου ανακάλυψε στις μάλλινες κλωστές μια έ-

λάχιστη ποσότητα ελαστικού, που σχηματίζει ένα είδος γέφυρας ανάμεσά τους και συγκρατεί στη θέση τους τα ινίδια που πάνε να ξεφύγουν από την επιφάνειά τους και να σχηματίσουν τα σφαιρίδια. Το μεγάλο πρόβλημα που αντιμετώπιζε ο Άγγλος επιστήμων ήταν πως να επιτύχει έναν αμοιβαίο σύνδεσμο ανάμεσα στο μαλλί και στο ελαστικό. Υστερα από μακροχρόνια πειράματα, κατάφερε αυτό που ήθελε χρησιμοποιώντας αντίθετα ηλεκτρικά φορτία για το μαλλί και το ελαστικό. Η μέθοδος αυτή ώ-

νομάστηκε «Ποζιτέξ» και άρχισε ήδη να εφαρμόζεται από τους καλτσοβιομήχανους.

Η μέθοδος «Ποζιτέξ» έχει και άλλα πλεονεκτήματα, εκτός απ' την καταπολέμηση της τριβής της κάλτσας. Δεν αφίνει τους πόντους να φεύγουν, μεγαλώνει

την έκτατική ικανότητα ενός μαλακού νήματος, χωρίς να το ξεστρίβει. Περιορίζοντας, ακόμη, τις κινήσεις της ίνας, ελαττώνει την τάση που έχουν τα μάλλινά και τα πλεκτά ρούχα να «μπαίνουν».

Τὰ ἀντιβιοτικὰ στὰ φυτὰ

Οί έρευνες για τη δυνατότητα αναπτύξεως στο έδαφος μικροοργανισμών που παράγουν αντιβιοτικά και διατηρούν έτσι την υγεία των σπαρτών, άρχισαν τελευταία να δίνουν ενδιαφέροντα και πρακτικά αποτελέσματα.

Δέν είναι ακόμη έντελως βέβαιο αν τὰ αντιβιοτικά παράγονται σε φυσική κατάσταση στο έδαφος και απορροφούνται από τις ρίζες των φυτών. Πάντως διαπιστώθηκε ότι ένα απ' αυτά, παραγόμενο από δύο είδη ενός μύκητος, του Πενικιλλίου, μπορούν να απορροφηθούν από τις ρίζες και να μεταφερθούν από κεί στο θλαστό και στα φύλλα ενός φυτού. Αποδείχθηκε ακόμη, ότι, όταν τὸ αντιβιοτικό αυτό εισδύση, με τὸν τρόπο αυτό, στο φυτό, μπορεί να καταπολεμήση δύο άλλα είδη μυ-

κήτων, που χαλούν τὰ μαρούλια και τις ντομάτες.

Σε δύο έρευνητικά εργαστήρια των Αυτοκρατορικών Χημικών Βιομηχανιών, έγιναν πειράματα με τὸ αντιβιοτικό «γκριζεοφουλβίνη», που χορηγήθηκε σε ώριμα φυτά μαζί με τὸ νερό. Τὰ 60% από τὰ μαρούλια που ποτίστηκαν με τὸ νερό αυτό δέν έπαθαν τίποτε επί δύο εβδομάδες μετά τὸν ψεκασμό τους. Αντίθετα, τὰ περισσότερα από τὰ άλλα μαρούλια που δέν ποτίστηκαν με τὸ νερό αυτό, μέσα σε δύο εβδομάδες μαράθηκαν τελείως ή άρχισαν να κιτρινίζουν. Τὸ αντιβιοτικό «γκριζεοφουλβίνη» έδωσε επίσης ευχάριστα αποτελέσματα—σε αναλογία 74%— στην καταπολέμηση της άρρώστιας που προκαλεί ὁ μύκης Άλτερναρία τὸ στρύχνου στην ντομάτα.

Η ΠΕΜΠΤΗ ΜΟΡΦΗ

Του MARTIN ARMSTRONG

—Καί τί έκανες προτού παντρευτής; ρώτησαν κάποτε ένα γεροντοπαλήκαρο.
— "Ό,τι ήθελα.

Η ΠΕΜΠΤΗ ΜΟΡΦΗ

Του

MARTIN ARMSTRONG

Συνήθως δὲν με νοιάζει νὰ περπατῶ μέσ' τὴν βροχή μὰ ἐκείνη τὴν ἡμέρα τὸ νερὸ ἔπεφτε μὲ τοὺς κουβάδες καὶ ἐγὼ εἶχα ἀκόμη δέκα μίλλια δρόμο μπροστά μου. Ἔτσι, στὸ πρῶτο σπίτι πού βρῆκα στὸ δρόμο μου, σταμάτησα. Ἦταν ἓνα σπίτι κάπου ἓνα μίλλι ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό, πού θὰ συναντούσα. Τὸ σπίτι δὲν μοῦ ὑποσχόταν καὶ πολλά. Ἀμέσως κατὰλαθα πὼς ἦταν ἀκατοίκητο. Τὰ τζάμια ἦταν ὅλα κλειστά καὶ κανένα παράθυρο δὲν εἶχε παντζούρια ἢ κουρτίνες. Ἀπὸ ἓνα παράθυρο τοῦ ἰσογείου εἶδα τοὺς γυμνοὺς τοίχους ἑνὸς δωματίου καὶ τὸ ἄδειο τζάκι. Ὁ κῆπος ἦταν ἀπεριποίητος, γεμάτος ἀγριόχορτα. Κι' οὔτε θὰ τὸν ἔπαιρνε κανεὶς γιὰ κῆπο ἂν δὲν ἦταν ὁ φράχτης, τὰ μισοσβησμένα μονοπάτια καὶ οἱ πελώριες δλάνθιστες πασχαλιές πού ἔρραινταν τὴ χλόη μὲ χιλιάδες σταγόνες βροχῆς σὲ κάθε φύσημα τοῦ ἀέρα.

Φαντάζεστε λοιπὸν τὴν ἔκπληξί μου ὅταν εἶδα ἓναν ἄνθρωπο νὰ ξετρυπῶν ἴσως ἀπὸ τὶς πασχαλιές καὶ νὰ μὲ πλησιάσῃ. Αὐτὸ πού μοῦ ἔκανε ἐντύπωση δὲν ἦταν τόσο τὸ ὅτι βρισκόταν ἐκεῖ ὅσο τὸ ὅτι περπατοῦσε μέσα στὴ δυνατὴ βροχὴ σὰ νὰ μὴ συνέβαινε τίποτε, χωρὶς ἀδιά-

βροχο, χωρὶς κατέλλο. Ἦταν μᾶλλον παχύς, φοροῦσε παπαδικὰ, εἶχε γκριζὰ μαλλιά, λίγη φαλάκρα μὲ ἐξαιρετικὰ δυνατὸ βλέμμα. Μοῦ ἔκαναν ἐντύπωση τὰ χέρια του πὼς κρέμονταν σὰν ξένα. Ἀπὸ τὰ μουσκεμένα του ροῦχα καὶ ἀπὸ τὸ πρόσωπό του ἔτρεχε ἄφθονο τὸ νερὸ. Ἔμοιαζε νὰ μὴν καταλαβαίνει πὼς ἔδρεχε. Ἐγὼ ὥστόσο τὸ καταλάβαινα καὶ πολὺ μάλιστα. Ἐνοιωθα τὸ νερὸ πού ἀρχίζε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὰ μαλλιά μου καὶ ἀπὸ τὸ λαιμό μου μέσα στὰ ροῦχα μου.

—Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, εἶπα. Μπορῶ νὰ μπῶ ὥσπου νὰ περάσῃ λίγο ἡ βροχὴ;

Ἐμφανίστηκε' μὲ κύτταξε μὲ ἀπορία.

—Νὰ μπῆτε μέσα; μὲ ρώτησε.

—Ναί. Ὡσπου νὰ περάσῃ ἡ βροχὴ.

—Ἀ! ἡ βροχὴ... Ναί, θέβαια. Παρακαλῶ, περάστε.

Ἄνοιξα τὴν πόρτα τοῦ κήπου καὶ τὸν ἀκολούθησα στὸ μονοπάτι ὡς τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ. Ἐκεῖ παραμέρισε καὶ μὲ μιά μικρὴ ὑπόκλισι μὲ ἄφησε νὰ περάσω πρῶτος.

—Φοβοῦμαι πὼς δὲν θὰ βρῆτε καμμιὰ ἀνεσι ἐδῶ, εἶπε ὅταν βρεθήκαμε στὸ χῶλ. Πάντως περάστε. Ἀπ' ἐδῶ, κύριε, πρώτη πόρτα ἀριστερά.

Τὸ δωμάτιο ἦταν ἀρκετὰ μεγάλο μὲ ἓνα καμαρωτὸ πεντάφυλλο παράθυρο. Ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα τραπέζι, ἓνα πάγκο, καὶ ἓνα μικρὸ τραπεζάκι σὲ μιά γωνιά κοντὰ στὴν πόρτα μὲ μιά σθησμένη λάμπα ἐπάνω, δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο.

—Σὰς παρακαλῶ, κύριε, καθήστε, εἶπε μὲ μιά μικρὴ ὑπόκλισι πάλι καὶ μοῦ ἔδειξε τὸν πάγκο. Οἱ τρόποι καὶ τὰ λόγια του εἶχαν μιά εὐγένεια τοῦ παλιοῦ καιροῦ. Ἐκεῖνος δὲν κάθησε' πήγε καὶ στάθηκε κοντὰ στὸ παράθυρο μὲ τὰ χέρια πάλι κρεμασμένα. Κυττάζοντας τὸν κῆπο πού τὸν ἔδερνε ἡ βροχὴ.

—Φαίνεται πὼς ἡ βροχὴ δὲν σὰς ἐνοχλεῖ ὅσο ἐμένα, κύριε, εἶπα προσπαθώντας νὰ φανῶ εὐγενικός.

Γύρισε ὁλόκληρο τὸ κορμί του γιὰ νὰ μὲ κυττάξῃ.

—Ὅχι, ὄχι. Καθόλου, ἀπάντησε. Δὲν τὴν εἶχα μάλιστα προσέξει πρὶν νὰ μοῦ τὸ πῆτε ἐσεῖς.

—Μὰ θὰ εἴσθε πολὺ ὀρεγμένος, παρατήρησα. Δὲν θὰ ἦταν καλὺτερα νὰ ἀλλάξετε;

—Νὰ ἀλλάξω; Στὴν ἐρώτησί μου αὐτὴ τὸ βλέμμα του ἔγινε ἐρευνητικὸ καὶ φιλόποπο.

—Νὰ ἀλλάξετε τὰ ὀρεγμένα σας ροῦχα.

—Νὰ ἀλλάξω τὰ ροῦχα μου; εἶπε. Ἀ! ὄχι. Ὡ! Θεέ μου, ὄχι! Ἄν θράχηκαν, ἀσφαλῶς θὰ στεγνώσουν σιγά-σιγά. Δὲν φαντάζουμαι νὰ βρέχῃ κι' ἐδῶ μέσα. Δὲν εἶναι ἔτσι;

Τὸν κύτταξα στὸ πρόσωπο γιὰ νὰ θεβαιωθῶ ἂν σοβαρολογούσε. Ναί, πραγματικὰ μὲ ρωτοῦσε σοβαρά.

—Ὅχι, ἀπάντησα, ἐδῶ μέσα δὲν βρέχει. Εὐτυχῶς.

—Λυποῦμαι πού δὲν μπορῶ νὰ σὰς προσφέρω τίποτα, μοῦ εἶπε

εὐγενικά. Μιά γυναίκα ἔρχεται ἀπ' τὸ χωριὸ τὸ πρῶτ' καὶ τὸ θράδ' καὶ μὲ φροντίζει. Μὰ τίς ἄλλες ὥρες εἶμαι χαμένος. (Ἀνεβοκατέβαινε τὰ κρεμασμένα του χέρια καὶ πρόσθεσε): Ἐκτὸς ἂν θέλετε νὰ πᾶτε στὴν κουζίνα καὶ νὰ φτιάξετε μόνος σας λίγο τσάι, ἂν θέβαια ξέρετε ἀπὸ τέτοιες δουλειές.

Ἀρνήθηκα, μὰ τοῦ ζήτησα τὴν ἄδεια νὰ καπνίσω ἓνα τσιγάρο.

—Σὰς παρακαλῶ, ἐλεύθερα, εἶπε. Λυποῦμαι πού δὲν ἔχω νὰ σὰς προσφέρω ἐγώ. Ὁ ἄλλος, ὁ προκάτοχός μου, κάπνιζε τσιγάρα, μὰ ἐγὼ καπνίζω πίπα. Καὶ ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του μιά πίπα καὶ ἓνα σκαουλάκι μὲ καπνὸ. Ἦταν μιά ἀνακούφισι νὰ τὸν βλέπω ἐπὶ τέλους νὰ χρησιμοποιῇ τὰ χέρια του.

☆

Ὅταν ἀνάψαμε καὶ οἱ δυὸ ἄρχισα πάλι νὰ λέω. Κατὰλαθα πὼς ἐγὼ ἔπρεπε νὰ κρατῶ τὴν κουβέντα. Ἄν δὲν μιλοῦσα ἐγώ, ὁ παράξενος οἰκοδεσπότης μου δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ διακόψῃ τὴ σιωπὴ. Θὰ στεκόταν ἐπ' ἀπειρον μὲ τὰ χέρια κρεμασμένα νὰ κυττάξῃ ἴσια μπροστά του ἡ ἔξω τὸν κῆπο ἢ ἐμένα. Ἐρρίξα μιά ματιά στὸ δωμάτιο.

—Φαντάζομαι πὼς τώρα θὰ μετακομίζετε; εἶπα.

—Θὰ μετακομίζω; Γύρισε καὶ μὲ κύτταξε πάλι γιὰ μιά στιγμή μὲ τὸ ἔντονο, ἀνήσυχτο βλέμμα του.

—Θὰ μετακομίζετε σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, ἐνωῶ.

—Ἀ! ὄχι, εἶπε. Ὅχι, κύριε. Πάνε πολλὰ χρόνια πού εἶμαι ἐδῶ. Μᾶλλον ἐγὼ ἦρθα ἐδῶ πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνο περίπου, μὰ ὁ προκάτοχός μου ἦταν ἐδῶ κάπου πέντε χρόνια. Θὰ εἶναι ὀκτώ-ἑννέα μῆνες ἀπὸ τότε πού μᾶς ἄ-

φησε. Χωρίς αμφιβολία, κύριε, και ένα μελαγχολικό χαμόγελο μεταμόρφωσε το πρόσωπό του, χωρίς αμφιβολία δεν θα με πιστεύετε — και η κυρία Μπέλλους δεν με πιστεύει... πού σ'ας λέω ότι είμαι εδώ μόνον όκτώ μηνες.

—Μά αφού τό λέτε κύριε, γιατί νά μή σ'ας πιστέψω;

—Έκανε μερικά θήματα πρὸς τό μέρος μου και μου έτεινε τό δεξί του χέρι. Τό πήρα χωρίς νά τό θέλω, ένα χέρι χοντρό, κρύο, ά-τονο πού μου έφερε μία δυσάρεστη άνατριχίλα.

—Σ'ας εύχαριστώ, κύριε, σ'ας εύχαριστώ, είπε. Είστε ό πρώτος... μά έντελώς ό πρώτος...

—Άφησα τό χέρι του και κείνος δεν τελείωσε τή φράσι του. Βυθίστηκε πάλι σέ σκέψεις. Σέ λίγο ξανάρχισε:

—Δέν υπάρχει αμφιβολία πώς όλα θα πήγαιναν καλά άν ό... δηλαδή ό έξάδελφος του προκατόχου μου δεν τοῦ άφινε αυτό τό σπίτι. Καλύτερα ζούσε εκεί πού ήταν πρώτα. Ήταν παπάς, ξέρετε. Άνοιξε τά χέρια του και έδειξε τά ρούχα του. Αυτά τά ρούχα είναι δικά του.

Και έτσι όπως στεκόταν μπροστά μου με τά παπαδίστικα βυθίστηκε πάλι στίς σκέψεις του. Ξαφνικά με ρώτησε:

—Πιστεύετε στην έξομολόγησι;

—Στήν έξομολόγησι; Έννοείτε με τή θρησκευτική σημασία τής λέξεως;

—Έκανε ένα βήμα πρὸς τό μέρος μου. Τώρα σχεδόν με άγγιζε.

—Έννοώ, είπε χαμηλώνοντας τή φωνή και κυτάζοντάς με κατάματα, άν πιστεύετε πώς όταν έξομολογηθί κανείς ένα άμάρτημα ένα... ένα έγκλημα, νοιώθει άνακούφισι;

Τί θα μου έλεγε άραγε; Θα ή-

θελαι νά άπαντήσω «Όχι» σ' αυτήν τήν έρώτησί του, ώστε νά έμποδίσω κάθε έξομολόγησι. Μά μου είχε μιλήσει τόσο παρακαλεστικά πού δεν θρήκα τό κουράγιο νά τόν άπογοητεύσω.

—Ναι, είπα, πιστεύω πώς όταν μιλήση κανείς ή ψυχή του έλευθερώνεται από ένα μεγάλο θάρος.

—Μου έχετε δείξει τόσο συμπάθεια, κύριε, είπε κάνοντας τήν εύγενική του υπόκλισι, πού αίσθάνομαι τόν πειρασμό νά κάνω κατάχρησι τής... Σήκωσε τό χέρι του με μία κίνησι νωθρή και τό κατέβασε πάλι. Θα έχετε τήν ύπομονή νά με άκούσετε;

☆

Στεκόταν μπροστά μου και τό πόδι του άγγιζε τό γόνάτο μου. Ή γειτνιάσι αυτή μου ήταν δυσάρεστη.

—Δέν κάθεστε εδώ; είπα δείχνοντας τήν άλλη άκρη του πάγκου. Θα μου είναι πιό εύκολο νά σ'ας άκούσω.

Γύρισε ολόκληρος και κύτταξε τόν πάγκο, ύστερα κάθισε, γύρισε πρὸς τό μέρος μου, με τό ένα πόδι από τή μία μεριά και τό άλλο από τήν άλλη, σκύβοντας κοντά μου. Ήταν έτοιμος νά μιλήσει, μά σταμάτησε και κύτταξε τό παράθυρο και τήν πόρτα. Ύστερα έβγαλε τήν πίπα άπ' τό στόμα του, τήν άκούμπησε στό τραπέζι και γύρισε τά μάτια του σέ μένα.

—Τό μυστικό μου, τό τρομερό μου μυστικό, είπε, είναι πώς είμαι ένας φονιάς.

Τά λόγια του με τρόμαξαν, ωστόσο, νομίζω πώς δεν μου κά-νανε καμμία έκπληξι. Ή έμφανισί του ήταν τόσο παράξενη ώστε ως ένα σημείο με είχε προετοιμάσει γιά νά άκούσω ό,τιδήποτε. Τόν κύτταξα με κομμένη τήν άνα-

πνοή και κείνος με τά μάτια πλημμυρισμένα από τρόπο με κύτταζε άφωνος. Φαινόταν σαν νά περίμενε νά πω κάτι, μά στην άρχή δεν μπορούσα νά μιλήσω. Γιά όνομα του Θεού! Τί μπορούσα νά πω; Κι' εκείνο πού είπα στο τέλος ήταν μία τόσο άνυπόφορη σαχλαμάρα.

—Κι' αυτό σ'ας θαράινει τήν ψυχή; τόν ρώτησα.

—Με καταδιώκει, είπε σφίγγοντας παρακαλεστικά κι' άπελπισμένα τά χέρια του. Θα είχατε άραγε τήν ύπομονή...

Κούνησα καταφατικά τό κεφάλι.

—Πέστε μου ό,τι θέλετε, είπα.

—Άν δεν ήταν ή κληρονομιά αυτού του σπιτιού, άρχισε, δεν θα είχε συμβή τίποτα. Ό άλλος, ό προκατόχος μου, θα είχε μείνει στην ένορία του, και εγώ... εγώ δεν θα είχα άνακατωθή καθόλου. Πρέπει όμως νά πω ότι εκείνος, δηλ. ό προκατόχος μου, δεν ήταν καθόλου εύχαριστημένος στην ένορία του. Όλοι τόν άντιπαθούσαν και τόν ύποτεινόνταν. Γι' αυτό ήρθε στην άρχή σ' έτούτο τό σπίτι — γιά νά κάνη μία δοκιμή του τό άφησαν στην κληρονομιά, μά του τό έδωσαν άδείο. Ένα σπίτι ξερό. Ούτε έπιπλα, ούτε χρήματα. Ήρθε και έφερε ένα, δυό πράματα, αυτό τό τραπέζι, τόν πάγκο, μερικά κουζινικά, ένα κρεβάτάκι έκστρατείας — αυτό είναι επάνω. Βλέπετε, ήθελε πρώτα νά δοκιμάση. Τό σπίτι ήταν μακρυά άπ' τό χωριό και αυτό του άρεσε. Μά ήθελε νά τό δοκιμάση και γιά άλλα πράγματα. Μερικά σπίτια, βλέπετε, προσφέρουν ασφάλεια, άλλα δχι. Ήθελε λοιπόν νά θεσβαιωθί πρώτα πώς τό σπίτι αυτό θα του έδινε τήν ασφάλεια πού ζητούσε και ύστερα νά μετακομίση όρι-

στικά. Σταμάτησε λίγο και ύστερα είπε με άσυνήθιστη θερμή: Θα σ'ας δώσω μία συμβουλή, φίλε μου. Νά κάνετε και σεις τό ίδιο όταν πρόκειται νά μετακομίσετε σ' ένα άγνωστο σπίτι. Μερικά σπίτια είναι επικίνδυνα.

—Πολύ σωστά! είπα. Οι τοίχοι στάζουν από τήν ύγρασία, ό νεροχύτης βουλώνει, ένα σωρό πράγματα.

—Όχι, όχι, είπε κουνώντας τό κεφάλι του. Δεν έννοώ αυτά. Έννοώ τό πνεύμα του σπιτιού. Δεν τό νοιώθετε... και τό βλέμμα του έγινε ακόμη πιό διαπεραστικό... δεν τό νοιώθετε πώς τό σπίτι αυτό είναι επικίνδυνο;

Σήκωσα τούς ώμους μου και είπα: Τά άδεια σπίτια γεννούν πάντα ένα παράξενο αίσθημα!

Σκέφθηκε λίγο τά λόγια μου. —Παρατηρήσατε πώς και αυτό τό σπίτι είναι παράξενο; ρώτησε στο τέλος.

Τήν ώρα πού με ρωτούσε αισθάνθηκα πραγματικά πώς τό σπίτι ήταν παράξενο. Μά γι' αυτό έφταιγε ή δική του παραξενιά, τό καταλάβαινα, και τό καταθλιπτικό ύφος τής κουβέντας του. Και τό είπα:

—Όχι πιό παράξενο από άλλα άδεια σπίτια, κύριε.

Με κύτταξε με δυσπιστία.

—Περίεργο!, είπε. Περίεργο πώς δεν τό νοιώθετε. Άν και είναι αλήθεια πώς... πώς και ό άλλος, ό προκατόχος μου δεν τό έννοιωθε στην άρχή. Ακόμη και αυτό τό δωμάτιο — γι'αυτό τό δωμάτιο, κύριε, είναι τό επικίνδυνο — δεν του φάνηκε στην άρχή παράξενο. Όχι παρ' όλο πού ύπάρχει κάτι πολέ παράξενο εδώ μέσα.

Άν ό καιρός ήταν καλός θα έκοβα τήν κουβέντα μας και θα έφευγα, γι'αυτό ό τρόπος και τά

λόγια του γέρου συνομιλητή μου με έκαναν να αισθάνωμαι όλο και πιό άσχημα. Άλλά ό καιρός δέν ήταν καλός. Έβρεχε ραγδαία και ό ουρανός είχε σκοτεινιάσει. Άσφαλώς θά είχαμε καμμιιά θύελλα.

Ό γέρος σηκώθηκε άπ' τόν πάγκο και είπε:

—Τώρα, νομίζω, μπορώ να σάς δείξω εγώ ό ίδιος τί παράξενο έχει αυτό τό δωμάτιο. Μόνο όταν νυχτώση μπορεί κανείς να τό δη μά τώρα είναι άρκετά σκοτεινά.

Πήγε στο μικρό τραπεζάκι και άναψε τή λάμπα, έβαλε τό γυαλί, τήν έφερε στο μεγάλο τραπέζι και τήν ακούμπησε άριστερά μου.

—Τώρα, είπε, καθήστε καλά μπροστά στο τραπέζι.

Έκανα ό,τι μου είπε. Άπέναντί μου είχα τό παράθυρο με τά πέντε γυμνά τζάμια.

—Τώρα κάθεστε, είπε άκουμπώντας βαριά τό χέρι του στον ώμο μου, στή θέσι όπου συνήθιζε να κάθεται ό άλλος, ό προκάτοχός μου, όταν έτρωγε.

Δέν μπορούσα να άντισταθώ στον πειρασμό να γυρίσω να τόν κυττάξω. Μοι ήταν πολύ δυσάρεστο να τόν έχω να στέκεται από πάνω μου, χωρίς να τόν βλέπω. Έκείνος φάνηκε παραξενεμένος.

—Σας παρακαλώ μην τρομάζετε, κύριε, είπε, γυρίστε και πέστε μου τί βλέπετε.

Υπάκουσα.

—Βλέπω τό παράθυρο, είπα.

—Μόνο; με ρώτησε.

Κύτταξα καλά τό παράθυρο.

—Όχι, είπα. Βλέπω και τόν εαυτό μου να καθρεφτίζεται πέντε φορές, μιά σε κάθε τζάμι του παρθύρου.

—Ακριβώς! Είπε ό γέρος: πολύ σωστά! Τό ίδιο έβλεπε και ό άλλος όταν έτρωγε εδώ μόνος του. Έβλεπε τίς πέντε εικόνες

του έαυτού του να τρώνε τό ένα του τό μοναχικό του φαί. Όταν έβαζε νερό στο ποτήρι του, πέντε μορφές έβαζαν κι' αυτές νερό στο ποτήρι. Όταν άναβε τσιγάρο και οι πέντε άναβαν τσιγάρο.

—Πολύ φυσικό, είπα. Και αυτό τό τρομοκράτησε τό φίλο σας, έ;

—Τόν αιδεσιμώτατο Τζέημς Μπάξτερ, είπε. Αυτό ήταν τό όνομά του. Προσέξτε να μη τό ξεχάσετε, φίλε μου. Κι' άν σάς ρωτήσουν ποιός κάθεται εδώ, να μη ξεχάσετε να πείτε ό αιδεσιμώτατος Τζέημς Μπάξτερ. Βλέπετε, κανένας δέν ξέρει ότι... ότι...

—Κανένας δέν ξέρει αυτό που μοι είπατε. Καταλαβαίνω.

—Ακριβώς! Είπε χαμηλώνοντας ξαφνικά τή φωνή του. Κανένας δέν τό ξέρει. Ψυχή. Είστε ό πρώτος που τό έμπιστεύομαι.

—Και δέν σάς ρώτησε κανείς; είπα. Δέν τόν ζήτησε κανείς αυτόν τόν αιδεσιμώτατο Μπάξτερ; Κούνησε τό κεφάλι του και είπε:

—Όχι. Άκόμη και ή κ. Μπέλλους που με φροντίζει από τήν αρχή δέν κατάλαβε τί έχει συμβή. Γύρισα και τόν κύτταξα με δυσπιστία.

—Δέν κατάλαβε; Θέλετε να πείτε;...

—Δέν κατάλαβε ότι δέν είμαι εκείνος. Βλέπετε, μοιάζουμε πολύ. Είχαμε μεγάλη ομοιότητα. Μπορώ να σάς δείξω μιά φωτογραφία του και θά τό δητε και μόνος σας.

Άποφάσισα πώς είτε έβρεχε είτε όχι ότι έπρεπε να φύγω. Δέν υπήρχε κανένας λόγος πιά να μείνω Σηκώθηκα.

—Λοιπόν, κύριε, είπα, ελπίζω ότι θά αισθάνεστε τώρα πιό ξελαφωμένος που έμπιστευτήκατε τό... μυστικό σας.

Ό γέρος τaráχτηκε πολύ. Ά-

νοιγόκλεισε πολλές φορές τά χέρια του.

—Ό! μά δέν πρέπει να φύγετε ακόμη. Δέν ακούσατε ούτε τά μισά. Δέν ακούσατε πώς έγινε. Είχα τήν ελπίδα, κύριε, — φανήκατε τόσο καλός — ότι θά βρίσκατε τήν ύπομονή και τήν κλωσύνη να...

Ξανακάθησα στον πάγκο.

—Ευχαρίστως, είπα' άν έχετε και άλλα να μοι πείτε...

—Σας είπα — έ; — πώς... ό άλλος... πώς ό προκάτοχός μου καθόταν εδώ και έτρωγε και έβλεπε τούς πέντε έαυτούς του να τόν μιμούνται μέσα στα τζάμια. Όταν άναβε τό τσιγάρο του τούς έβλεπε και τούς πέντε συγχρόνως να άνάβουν τό τσιγάρο τους.

—Φυσικά, είπα.

—Ναί, φυσικά. Ήταν πολύ φυσικό, όπως λέτε. Πολύ φυσικό ώσπου μιά νύχτα, μιά τρομερή νύχτα... Σταμάτησε και με κύτταξε με μάτια γεμάτα τρόμο.

—Λοιπόν; ρώτησα.

—Μιά νύχτα έγινε κάτι φοβερό. Όταν εκείνος, ό προκάτοχός μου, άναψε τό τσιγάρο του βλέποντας και τούς πέντε έαυτούς του, όπως πάντα, είδε ότι ό ένας ό τελευταίος άριστερά, είχε άνάψει πίπα και όχι τσιγάρο.

Ξέσπασα σε γέλια.

—Ό! μά ελάτε, ελάτε, τώρα, τί είναι αυτά;

Ό γέρος κούνησε τά χέρια του άπελπισμένα.

—Είναι άστείο, τό ξέρω, είπε, μά είναι και φοβερό. Τί θά σκεπτόσασταν άν τό βλέπατε αυτό με τά ίδια σας τά μάτια; Δέν θά τρομάζατε;

—Ναί, είπα' άν είχε πραγματικά συμβή. Άν είχα δη άληθινά κάτι τέτοιο θά τρόμαζα.

—Λοιπόν έγινε πραγματικά, εί-

πε. Δέν ήταν λάθος. Ήταν κάτι άποτρόπαιο, άνατριχιαστικό.

Η φωνή του ήταν τόσο τρομαγμένη σα να τό είχε δη ό ίδιος.

—Μά, αγαπητέ μου κύριε, τοι είπα. Αυτό τό ακούσατε άπλώς άπ' αυτόν τόν κύριο... τόν κύριο Μπάξτερ.

Με κύτταξε με ένα βλέμμα γεμάτο πειστικότητα.

—Τό ξέρω όμως ότι έτσι έγινε, είπε. Τό ξέρω πολύ καλύτερα παρά άν τό είχα δη. Άκούστε. Πέντε μέρες γινόταν τό ίδιο πράγμα. Πέντε θράδουα στή σειρά ό προκάτοχός μου παρακολουθούσε τή σκηνή με φρίκη για να βεβαιωθής.

—Και γιατί δέν έφευγε, γιατί δέν άφινε αυτό τό σπίτι; ρώτησα.

—Δέν τολμούσε, είπε ψιθυριστά ό γέρος. Δέν τολμούσε να φύγη. Έπρεπε να μείνη και να βεβαιωθής ότι αυτό γινόταν πραγματικά έτσι.

—Και βεβαιώθηκε;

—Τό έκτο θράδυ, είπε ό γέρος λαχανιασμένος, ή πέμπτη μορφή του, αυτή που είχε εφεύγει από τήν τάξη, είχε χαθής.

—Είχε χαθής;

—Ναί, χάθηκε άπ' τό παράθυρο. Ό προκάτοχός μου έμεινε κυττάζοντας με τρόμο τό άδειο τζάμι και οι άλλοι τέσσερες κύτταζαν με τρόμο τό δωμάτιο. Κύτταξε μιά τό άδειο τζάμι και μιά τά άλλα τέσσερα και εκείνοι τόν κύτταζαν ή κύτταζαν κάτι άλλο πίσω του με τρόπο στα μάτια. Ύστερα άρχισε να πνίγεται, να πνίγεται... γιατί ένα ζευγάρι χέρια ήταν γύρω στο λαιμό του και τόν έσφιγγαν... τόν έσφιγγαν!

—Θέλετε να πείτε πώς τά χέρια ήταν τά χέρια του... πέμπτου; ρώτησα και τό μόνο που μ' έμπόδιζε να χαμογελάσω ειρωνικά ήταν ή φρίκη που ένιω-

θα μπροστά στη φρίκη που είχε κυριέψει τόν συνομιλητή μου.

—Ναί, είπε με χαμηλή φωνή και άπλωσε τὰ χοντρά, βαριά του χέρια κυττάζοντάς με χωρίς νὰ μὲ βλέπη. Ναί — Τὰ δικά μου τὰ χέρια.

Γιὰ πρώτη φορά τρόμαξα ἀληθινά. Κυττάζαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἄφωνοι. "Υστερα, ἐλπίζοντας πὼς ἔτσι θὰ τὸν καθησύχαζα τοῦ εἶπα, ὅσο μποροῦσα πιὸ ἡρεμα:

—Καταλαβαίνω ὥστε ἐσεῖς ἡσασταν ἡ πέμπτη μορφή.

"Εδείξε τὴν πίπα του πάνω στὸ τραπέζι και εἶπε πνιχτά:

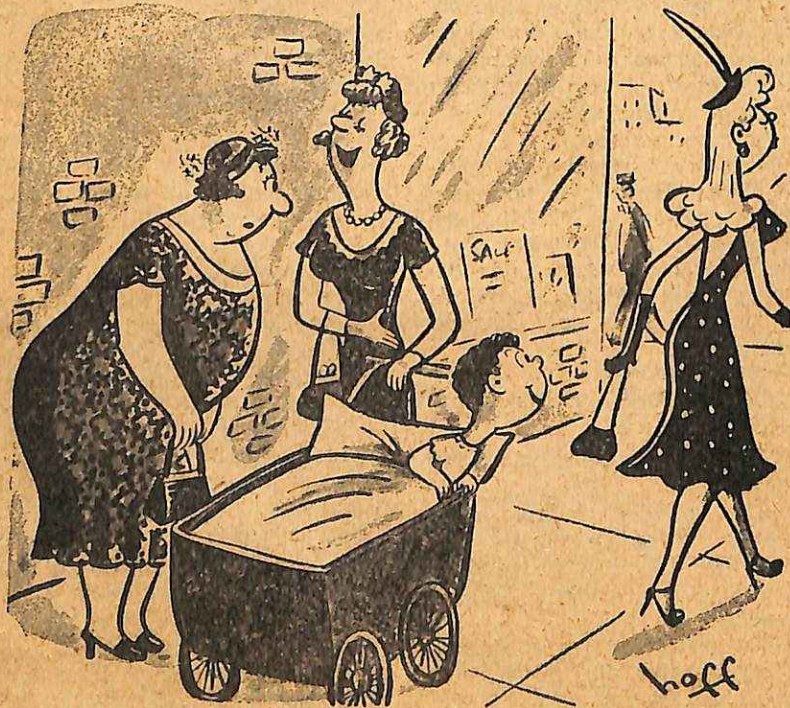
—Ναί, ἐγὼ ἐγὼ πὺ κάπνιζα πίπα.

Σηκώθηκα. Τὸ μόνο πὺ ἤθελα ἦταν νὰ φύγω. Μὰ κάτι μὲ κρατοῦσε ἀκόμη, κάτι μοῦ ἔλεγε πὼς θὰ ἦταν ἀπάνθρωπο νὰ τὸν ἀφήσω μόνο του, θύμα ἀπροστάτευτο τῆς φρικτῆς φαντασίας του. Μὲ μιὰν ἀόριστη ἐπιθυμία νὰ τὸν συνφέρω, νὰ γαληνέσω λίγο τὴ βασανισμένη του ψυχὴ τὸν ρώτησα:

—Καὶ τὶ τὸ κάνατε τὸ πτώμα;

"Ἡ ἀναπνοή του σταμάτησε· μιὰ ἀνατριχίλα παραμόρφωσε τὸ πρόσωπό του. Καὶ σφίγγοντας τὰ δυὸ του χέρια ἄρχισε νὰ χτυπᾷ τὸ στήθος του:

—Αὐτὸ, φώναξε μὲ ἄγωνία, αὐτὸ ἐδῶ εἶναι τὸ πτώμα.

— Τὸ πούλαμά μου! ἔχει ἴδιο τὸ μάτι τοῦ πατέρα του!

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ (ΠΟΖΑΣ)

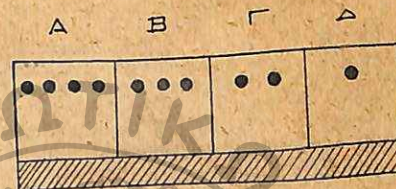
(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Τώρα θὰ ἐκθέσουμε τὴν πλάκα μας στὸ φῶς πὺ ἀνακλᾷ ἡ μαργαρίτα, τὴν ὁποία περιγράψαμε στὸ προηγούμενο ἄρθρο μας, γιὰ χρονικὸ διάστημα ἑνὸς εἰκοστού πέμπτου τοῦ δευτερολέπτου. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι θὰ ἀνοίξουμε γιὰ τόσο χρονικὸ διάστημα τὸ κλείστρο (φωτόφρακτη) τοῦ φακοῦ ἐμμουλ-μαργαρίτας νὰ πέση πάνω στὴν ἐμμουλ-σιὸν καὶ νὰ «ψῆση» ὅσους κόκκους παρὰ κάτω ἀπ' τὸ τμήμα τοῦ μίσχου ἢ ἀκόμη περισσότερο τὸ σκοτεινὸ τμήμα τῆς γλάστρας. Ὑποθέτουμε ὅτι στὸ χρονικὸ διάστημα τοῦ 1/25" θὰ προλάβουν νὰ «ψηθοῦν»: 4 κόκκοι κάτω ἀπὸ τὸ τμήμα τῶν ἄσπρων φύλλων, 3 κάτω ἀπὸ τὸ τμήμα τοῦ κίτρινου δίσκου, 2 κάτω ἀπὸ τὸ τμήμα τοῦ μίσχου καὶ 1 κάτω ἀπὸ τὸ τμήμα τῆς γλάστρας. Ἐὰν τώρα ἐμφανίσουμε τὴν πλάκα, στὴ θέση καθὲ ἀλλοιωμένου κόκκου θὰ ἐμφανισθῇ ἕνα σημάδι ἀδιαφανὲς ἀποτελούμενο ἀπὸ μεταλλικὸ ἀργυρὸ. Στὸ φεξάρισμα τῆς πλάκας θὰ διαλυθοῦν ὅλοι οἱ κόκκοι τοῦ θρώ-μιούχου ἀργύρου, πὺ δὲν ἔπαθαν καμμία ἀλλοίωσι ἀπ' τὸ φῶς, καὶ ἔτσι πάνω στὴν πλάκα θὰ μείνουν μόνο τὰ σημάδια τοῦ μεταλλικοῦ ἀργύρου τὰ ὁποῖα καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἀρνητικὴ εἰκόνα (νεγκατίφ). Στὸ σχῆμα 3 πὺ εἶναι μιὰ σχηματικὴ ἀπεικόνισις ἑνὸς ἀρνητικοῦ, τὰ μῦρια τοῦ μεταλλικοῦ ἀργύρου παριστάνονται μὲ μικρὰ μαύ-ρες τελείες.

Ἐὰν παρατηρήσουμε ἕνα τέτοιο ἀρνητικὸ θὰ δοῦμε ὅτι τὸ τμήμα Α εἶναι

πιὸ σκοῦρο ἀπὸ τὸ Β, τὸ Β ἀπὸ τὸ Γ καὶ τὸ Γ ἀπὸ τὸ Δ. Καὶ ἂν ἐξετάσουμε τὴ διαφάνεια του θὰ δοῦμε ὅτι τὸ περισσότερο φῶς περνᾷ ἀπὸ τὸ τμήμα Δ, λιγώτερο ἀπὸ τὸ Γ, ἀκόμη λιγώτερο ἀπὸ τὸ Β καὶ ἐλάχιστο ἀπὸ τὸ Α.

Ἀπὸ τὴν ἀρνητικὴ αὐτὴ πλάκα μπο-ροῦμε νὰ τυπώσουμε τὴ φωτογραφία. Γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχουμε παίρνουμε ἕνα

Σχῆμα 3

χαρτί ἐπιστρωμένο μὲ εὐαίσθητη φω-τογραφικὴ ἐμμουλσιὸν καὶ τὸ βάσουμε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ἀρνητικὸ. Τὴν πλευρὰ στὴν ὁποία εἶναι τὸ ἀρνητικὸ τὴ στρέ-φουμε πρὸς τὸ φῶς. Τὸ φῶς περνᾷ μέσα ἀπὸ τὸ ἀρνητικὸ, συναντᾷ τὴν ἐμμουλσιὸν τοῦ χαρτιοῦ καὶ τὴ μαυρί-ζει. Ὅσο περισσότερο φῶς περάσει, τόσο πιὸ μαῦρο γίνεται τὸ χαρτί. Ἐστὶ οἱ διαφορετικὲς ἐντάσεις δια-φωτὸς μᾶς δίνουν ἀντιστοιχῆς δια-βαθμίσεις γκρί στὸ χαρτί. Ἐὰν πά-ρουμε τὸ ἀρνητικὸ τοῦ σχήματος 3 καὶ θελήσουμε νὰ τυπώσουμε μιὰ φω-τογραφία, τότε τὸ φῶς πὺ θὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ τμήμα Δ μὲ μεγάλη εὐκολία ἀπὸ τὸ τμήμα Β καὶ μαυρίσει πολὺ τὸ χαρτί. Ἀπὸ τὸ τμήμα Γ θὰ περάσῃ λιγώτερο φῶς καὶ συνεπῶς τὸ μαύρισμα θὰ εἶναι ἀντι-στοιχῶς πιὸ ἐλαφρὸ. Καὶ ἀπὸ τὸ τμή-μα Α πὺ εἶναι πιὸ πυκνὸ σὲ ἀργυρὸ θὰ περάσῃ πολὺ λίγο φῶς καὶ συνε-πῶς τὸ χαρτί πὺ εἶναι ἀπὸ κάτω θὰ

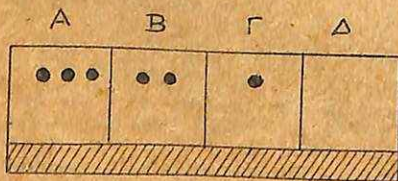
μαυρίσει ελάχιστα. Με αυτόν τον τρόπο θα επιτύχουμε μιὰ έκτύπωση στην οποία η εικόνα μας θα είναι ταυτόσημη με το σχήμα 1, δηλαδή το θέμα μας θα αποδοθῇ με διαβαθμίσεις γκρι ανάλογες με τη φωτεινὴ έντασι των διαφόρων σημείων του.

Α' ΥΠΟΦΩΤΙΣΜΟΣ

"Όσα είπαμε παραπάνω άφορούν την περίπτωση που φωτίσαμε την πλάκα μας κανονικά. "Ας δοκιμάσουμε τώρα να εκθέσουμε την πλάκα μας για τὸ μισό χρονικό διάστημα, δηλαδή 1)50''. Με την προϋπόθεση, ὅτι τίποτε άλλο δὲν άλλαξε πρέπει να συμπεράνουμε ὅτι τὸ φῶς που πέφτει τώρα πάνω στην έμουλσιὸν έχει λιγώτερο χρόνο στη διάθεσί του για νὰ κάνει τὴ δουλειά του. Συνεπῶς στὰ διάφορα μῆματα τῆς πλάκας θα αλλοιωθοῦν κατ' αναλογίαν λιγώτεροι κόκκοι.

Δεχόμεθα ὅτι μ' αυτόν τὸ χρόνο έκθεσως (1)50'') τὸ πιὸ σκοτεινὸ μῆμα τῆς εικόνας, δηλαδή ἡ γλάστρα, δὲν προλαβαίνει νὰ «ψῆση» οὔτε καν τὸν ἕναν κόκκο ἀργύρου (Δ). Κατὰ συνέπεια ὁ μίσχος μόλις θὰ περλάθῃ νὰ «ψῆση» ἕναν κόκκο (Γ), ὁ κίτρινος δίσκος δύο (Β) καὶ τὰ λευκὰ πέταλα τρεῖς (Α). Μετὰ τὴν εμφάνισι καὶ τὸ φισάρισμα θὰ ἔχουμε ἕνα νεγκατίφ σὰν κι' αὐτὸ που δείχνει τὸ σχῆμα 4.

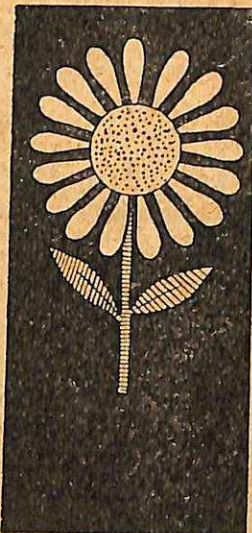
"Όταν πάρουμε τὸ ἀρνητικὸ αὐτὸ νὰ τὸ τυπώσουμε, τότε τὸ φῶς θὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ μῆμα Δ χωρὶς κανένα ἐμπόδιο, ἀκριβῶς σὰν νὰ μὴν εἶχαμε ἐκθέσει καθόλου τὴν πλάκα. "Η γλάστρα ἢ μάλλον τὸ φῶς που ἀνακλᾷ ἡ γλάστρα δὲν ἄφησε κανένα ἴχνος πάνω στην έμουλσιὸν. Συνεπῶς στὸ σημείο αὐτὸ τὸ χαρτί θὰ γίνῃ κατὰμυρο καὶ ὅτι-δήποτε καὶ ἂν βγῇ ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη εικόνα πρέπει νὰ θεωρήσουμε τὴ φωτογραφία μας ἀποτυχημένη. Στὸ σχῆμα 5 ἔχουμε τὴν φωτογραφία που θὰ μᾶς δώσῃ τὸ ἀρνητικὸ τοῦ σχήματος 4.

Σχῆμα 4

Κυττάζοντας προσεκτικὰ τὸ ἀρνητικὸ (σχῆμ. 4) θὰ διαπιστώσουμε ὅτι στὴν περιοχὴ Δ ἡ ζελατίνη τῆς έμουλσιὸν εἶναι τελειῶς διαυγής. Εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ ἀπολύτου ὑποφωτισμοῦ. Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ θεραπεύσῃ αὐτὸ τὸ σφάλμα.

Με ὅσα ὡς τώρα εἶπαμε μπορούμε νὰ διατυπώσουμε ἕναν ἀπὸ τοὺς πρώτους κανόνες τῆς έκθέσεως (πόζας):

Σχῆμα 5

"Ο χρόνος τῆς πόζας πρέπει νὰ ἔχῃ τόσο ελάχιστη διάρκεια ὥστε τὸ σκοτεινότερο σημείο τῆς εικόνας νὰ μπορῇ νὰ ἐπιδρά πάνω στην έμουλσιὸν».

Σ. Δ. Λ.

(Στὸ ἐπόμενο ἢ συνέχεια)

Ένα γράμμα τοῦ Χριστιαν Ντιόρ

Ἡ Μόδα τοῦ 1952

Ἡ βασιλεία τῆς καμωύλης

Αὐτὲς οἱ γραμμὲς ἔρχονται ἀπὸ τὸ γραφεῖο τύπου τοῦ Οἴκου Ντιόρ καὶ κανεὶς δὲν θὰ μπορούσε νὰ μᾶς δώσῃ καλύτερα προγνωστικὰ γιὰ τὴ νέα μόδα. Ἴδὼν ἄλλο μῆνα —γιατὶ πρὶν ἀπὸ τὴν 1η Μαρτίου δὲν ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸ Σινδικάτο των Ραπτῶν τῆς Γαλλίας νὰ κυκλοφορήσῃ οὔτε φωτογραφία οὔτε σχέδιο— θὰ παρουσιάσουμε τὴν νέα μόδα εἰκονογραφημένη.

Ἡ μόδα ἀποφάσισε γιὰ μιὰ φορὰ νὰ λογικευτῇ. Κι' ἔτσι ἡ ἀνοιξιὰτικὴ καὶ καλοκαιρινὴ σιλουέττα θὰ εἶναι ἐλεύθερη καὶ εὐκίνητη ἀφήνοντας εὐλογιστὰ στὸ σῶμα καὶ ἐλευθερίαν στὴν κίνησι.

Τὴν καινούργια νότα τὴν δίνουν οἱ μπλουζὲς καὶ τὰ σουέτερ. Οἱ ὥμοι ἀκολουθοῦν τὴ φυσικὴ τους γραμμὴ, τὸ στήθος στέκει ψηλὰ καὶ ὑπογραμμίζεται ἀπὸ μερικὲς πένσες που στὶς μπλουζὲς μένουν ἄραφτες.

Ἡ μέση μένει στὴ θέσι τῆς καὶ ἐλευθερώνεται ὅλο καὶ περισσότερο ἀπὸ τὸν στραγγαλισμὸ τοῦ κορσέ-μέσης. Τὰ σουέτερ διαγράφουν τὴ μέση χωρὶς νὰ τὴν τονίζουν.

Οἱ φούστες δὲν εἶναι πιά πολὺ στενές. Ἀπὸ τὰ ἰσχία καὶ κάτω φαρβαίνουν με κάθε εἶδους πιέττες που ἀφήνουν τὸ βάδισμα ἄνετο καὶ διατηροῦν τὴ χάρι του.

Γενικὰ ἡ γραμμὴ τοῦ φορέματος κυλᾷ ἀπρόσκοπτα ἀπὸ ἐπάνω ὡς κάτω, ἀκολουθώντας μαλακὰ τὶς καμπύλες τοῦ σώματος.

ΤΑΓΙΕΡ

Ὅλα τὰ ταγιέρ, ἀπὸ τὸ κλασσικὸ ὡς τὸ ταγιέρ-σουέτερ, συμμορφώνονται στὴ νέα διαταγή.

Τὰ μανίκια κρατοῦν γραμμὴ καμπυλωτὴ καὶ πολλὰς φορὲς σταματοῦν κάτω ἀπὸ τὸν ἀγκῶνα. Σὲ μερικὰ ταγιέρ ὁ γιαικάς ἔχει ἀντικατασταθῇ ἀπὸ μιὰ ἀπλὴ μπάντα ὕφασμα καρπῶ. Οἱ πένσες τοῦ στήθους σχηματίζουν συχνὰ δύο πιέττες ἄραφτες που προσδίδουν ἄνεσι.

Ἡ μέση εἶναι ὅσο μπορεῖ λεπτὴ καὶ ἀρμονικὴ, ὅχι ὅμως σφιγμένη. Οἱ μπάσκες εἶναι ἀρκετὰ πιὸ μακρὺς ἀπὸ πέρσι.

Οἱ φούστες τέλος, παρ' ὅλη τὴν ἀπλὴ τους εμφάνισι, ἔχουν κόψιμο πολὺ μελετημένο, που χωρὶς νὰ ἀπαιτῇ φάρδος χαρίζει ἄνεσι. Ἐχουν βαθεῖες ἀσιδέρωτες πιέττες ἢ πολλὰ μικρὰ πιεττάκια, ραμμένα στὸ χέρι.

Τὸ μάκρος μένει ἀμετάβλητο.

ΕΠΑΝΩΦΟΡΙΑ

Τὰ ἀνοιξιάτικα ἐπανωφόρια εἶναι καμμιά φορά πιό κοντὰ ἀπ' τὰ φορέματα ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ρεντιγκότες ποὺ ἔχουν ἀπαλὴ γραμμὴ. Τὰ ἐπανωφόρια εἶναι ἀπλὰ καὶ ἴσια. Ὅπως καὶ στὶς φούστες, μερικὲς βαθεῖες ἀσιδερῶτες πιέτες δίνουν μιὰ γραμμὴ «βάγκ». Τὴν ἴδια γραμμὴ βρίσκουμε στὶς μακρὺς ζακέτες.

Πολλὰ καλοκαιρινὰ ἐπανωφόρια γίνονται ἀπὸ ὑφάσματα μεταξωτά.

ΦΟΡΕΜΑΤΑ

Τὰ φορέματα χωρίζονται σὲ δύο τύπους: Τὸ φόρεμα πουκάμισο καὶ τὸ φόρεμα σουέτερ:

Τὸ φόρεμα-πουκάμισο: Ἕνας γιὰκὰς ἀνδρικός ἢ ἕνας γιὰκὰς ντραπαρισμένος λεπτύνουν τὸ ντεκολτέ, ποὺ εἶναι μυτερό, ἀλλὰ ὄχι βαθύ. Ὁ γιὰκὰς καταλήγει σὲ ἕνα κόψιμο κάτω ἀπὸ τὸ στήθος, ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ ἀναδεικνύῃ τὴ γραμμὴ του μὲ πένσες ἢ πτυχές. Τὸ κάτω μέρος τοῦ μπουστου εἶναι ἐφαρμοστὸ γιὰ νὰ τονίξῃ τὴ μέση. Ἡ πλάτη σχηματίζει σχεδὸν πάντα μπόλικα ἐπάνω ἀπὸ τὴ μέση, σὲ τύπο ἐλαφροῦ «μπουφάν», ἀλλὰ χωρὶς ὑπερβολές.

Οἱ φούστες εἶναι κομμένες σὲ παννὴ, ἔχουν συχνὰ βαθεῖες πιέτες, ποὺ πολλὰ πλασιάζονται κάποτε γιὰ νὰ παρουσιάσουν μιὰ φούστα γύρω-γύρω πλισσέ.

Τὸ φόρεμα-σουέτερ: Τὸ κορσὰξ ἀγκαλιάζει τὸ σῶμα χωρὶς διακοπὴ ἀπὸ τὸ λαιμὸ ὡς τὴ φούστα στενεύοντας λίγο πάνω ἀπ' τὴ μέση. Κι' ἐδῶ ἡ μέση εἶναι ἐφαρμοστὴ, ἀλλὰ εὐλύγιστη, λεπτὴ, ἀλλὰ ὄχι σφιγμένη.

Τὰ περισσότερα ἀπογευματινὰ φορέματα μένουν πιστὰ στὸν παλιὸ τους τύπο. Τὸ κορσὰξ τους εἶναι «κινητὸ». Μπορεῖ νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ ἕνα ἄλλο ποὺ τὰ μετατρέπει σὲ κοντὰ βραδινὰ. Τότε συνοδεύονται ἀπὸ μπολερό ἢ μικρὲς ζακέτες.

Καθὼς προχωρεῖ ὁ καιρὸς ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας τὰ φορέματα ἀρχίζουν νὰ στολίζονται, νὰ φαρδαίνουν, νὰ μακραίνουν. Κι' ἔτσι περνοῦμε σπὰ βραδινὰ φορέματα, ποὺ ἔχουν τὴν ἄδεια νὰ πάρουν ὅποια ὄψι προτιμοῦν ἀπὸ τὸ ἐφαρμοστὸ φουρκὼ ὡς τὸ πολυπτυχὸ κρινολίνο. Διαφορετικὴ εἶναι ἡ προοπτικὴ τῶν δύο βασικῶν κατηγοριῶν φορεμάτων. Τὰ πρῶνὰ καὶ τὰ ἀπογευματινὰ ἐπιδιώκουν νὰ χάρισουν μιὰ διακριτικὴ κομψότητα, ἐνῶ τὰ βραδινὰ θέλουν νὰ δώσουν ὁμορφιὰ καὶ λάμψι.

ΚΑΠΕΛΛΑ

Τὰ καπέλλα εἶναι γενικὰ μικρὰ καὶ βασίζονται στὴν φόρμα τοῦ καπέλλου καλὸττα. Ἀπὸ τὸ βασικὸ αὐτὸ θέμα, μὲ διάφορες παραλλαγές περνοῦμε στὸ ιανοτιέ καὶ στὴν καπελλίνα. Πολλὰ καπέλλα πλεγμένα ἀπὸ καλάμια ἢ ἀπὸ δοῦρα.

Υπάρχουν καὶ οἱ ἀπαραίτητες τὰς σὲ σχῆμα ἀμύγδαλου, ποὺ φοριοῦνται μπρὸς-στὰ καὶ στολίζονται μὲ φτερά, μὲ βουαλέττες ἢ μὲ λουλούδια.

ΧΡΩΜΑΤΑ

Διακρίνουμε τὰ οὐδέτερα καὶ τὰ «ὑμῶρφα» χρώματα. Στὰ πρῶτα τὰ σκῆπτρα τὰ κρατοῦν τὸ μαῦρο, τὸ γκριζο καὶ τὸ χρώμα «τῆς καμένης ζάχαρης», ἀπὸ τὸ καφέ ὡς τὸ ἀνοικτὸ μπλε. Τὸ τόσο κλασσικὸ μπλε μαρὸν μὲ ἄσπρα τὸ ἀποφύγαμε, ἐνῶ ἀντίθετα συνδυάζουμε πολὺ τὸ γκρι μὲ τὸ καφέ καὶ τὸ μπλε.

Τὸ πεθαμένο πράσινο σὲ διάφορες ἀποχρώσεις συνδυάζεται μὲ γκρι καὶ μὲ μαῦρο.

Σὲ ἀντίθεσι μ' αὐτὴ τὴν διακριτικὴ γκάμα χρωμάτων, θὰ εὐνοηθοῦν γιὰ τὸ καλοκαίρι καὶ χρώματα πιὸ γλυκὰ καὶ πιὸ φωτεινά. Κοντὰ στὸ κόκκινο Ντιδὸ θὰ φανῇ τὸ ρόζ-μπεγκόνια, τὸ μῶβ-ἄζαλέα, τὸ μπλε-έρτανσια, τὸ κόκκινο ναρκίσσου, τὸ πράσινο τῆς χλόης.

Μιλώντας γιὰ τὰ χρώματα, ἐρχόμαστε, ὅπως εἶναι φυσικὸ, στὸ θέμα τῶν ἐμπριμέ ὑφασμάτων, γιὰτὶ φέτος τὸ ἐμπριμέ ἐκδικεῖται γιὰ τὸν περσινοὺ παραμερισμὸ του.

ΥΦΑΣΜΑΤΑ

Πολλὰ λεπτὰ μάλλινα σὲ αὐστηρὰ σχέδια καὶ χρώματα.

Τὰ μεταξωτά εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπ' τὰ λουλούδια καὶ τὴν ἀνοιξί. Μερικὰ ἐμπριμέ σὲ γιαιωνέζικα σχέδια.

Πολὺ συχνὰ τὰ βραδινὰ φορέματα γίνονται ἀπὸ ὑφάσματα ἐμπριμέ.

Τὰ κρέπ, οἱ μουσελίνες, τὰ συρὰ παραμερίζονται ἀπὸ ὑφάσματα τύπου σαντοῦγκ.

Γιὰ τὸ βράδυ θὰ φορεθοῦν πολὺ τὰ βελούδα, τὰ πικὲ καὶ τὰ καλοκαιρινὰ βελούδα. Πολλὲς δαντέλλες, κάθε εἶδους, δείχνουν πῶς ξεχωριστὴ θέσι πῆρα: στὸ γρονίρισμα τῶν φορεμάτων.

ΚΕΝΤΗΜΑΤΑ

Στὴν αἰζὼν ποὺ ἔρχεται, τὰ κεντήματα παρουσιάζονται πολὺ πλούσια καὶ ἀποτελοῦν τὸ κυριώτερο στολίδι τῶν βραδινῶν φορεμάτων.

Τὴν ἡμέρα φοριοῦνται κεντήματα ἀπλὰ, μὲ σταυροβελονιὰ ἢ ἄλλα, ποὺ θυμίζουν παλιὰς μόδες.

Τὸ βράδυ παγιέτες, στράς καὶ διάφορες πέτρες, κοράλια, διαμάντια, τυρκουάζ, λαμπυρίζουν ἐπάνω στὰ φορέματα.

Τὰ σχέδια τῶν κεντημάτων εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ παλιὰ κεντήματα καὶ πορσελάνες.

ΓΟΥΝΕΣ

Γιὰ τὴν ἀνοιξί εὐνοοῦνται τὰ ἐπανωφόρια τρουά-κάρ, οἱ ζακέτες, οἱ ἐσάρπες ἀπὸ γούνα, κυρίως διζόν, μπράιςθαντς, πάνθηρα Σομαλίας καὶ ρενὸρ μπλε. Καὶ μιὰ καινοτομία: Τὸ μαῦρο καστόρι μὲ τὴν ἀσύγκριτη στιλπνότητά του.

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

Πέτρες σαντρέ, πέτρες μαῦρες-ἀσπρες, στράς. Γενικὰ λιγώτερα κολλιέ καὶ περισσότερες καρφίτσες.

ΖΩΝΕΣ

Συνήθως κλασσικὲς. Μερικὲς στενεύουν ἐμπρὸς καὶ πίσω. Τὴν ἡμέρα φοριοῦνται ζώνες ἀπὸ μπόξ, φάκια ἢ χοιρόδεσμα. Τὸ βράδυ ζῶνες ἀπὸ κορδέλλες.

ΚΟΥΜΠΙΑ

Ἀπλὰ καὶ θαμπὰ γίνονται συνήθως ἀπὸ ἔβανο ἢ ἀπὸ ἡμιπολύτιμες πέτρες.

ΓΑΝΤΙΑ

Από τὰ κοντὰ ὡς τὰ μακριὰ συνδυάζουν τὴν πρωτοτυπία μὲ τὴν ἀπλότητα. Προτιμοῦμε τὸ γάντι τρουά-κάρ καὶ τὰ γάντια σὲ ἀνοιχτὰ χρώματα.

ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ

Μείναμε πιστοὶ στὰ παπούτσια μὲ μέτριο τακούνι, ποὺ ταιριάζουν μὲ τὴ σιλουέττα. Τὰ σκαρπίνια ἔδωσαν τὴ θέσι τους σὲ μερικά μοντέλλα πιδ καλοκαιρινά. Γιὰ τὸ βράδυ πέδιλα, δεμένα στὸν ἀστράγαλο.

ΚΑΛΤΣΕΣ

Ἡ ἀνοιξι ἔφερε μερικοὺς καινούργιους χρωματισμοὺς σὲ ἀνοικτοὺς τόνους, ποὺ θυμίζουν τὴν ἄμμο.

ΚΤΕΝΙΣΜΑ

Τὰ μαλλιά κοντὰ, χτενίζονται κυματιστὰ καὶ ἀφήνουν ἐλεύθερο τὸ πρόσωπο. Τὸ βράδυ προσθέτονται κότσοι, ποὺ ἡ θέσι τους κυμαίνεται ἀνάλογα μὲ τὰ καπέλλα.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ξένους συνεργάτας τῆς "Ἐκλογῆς"

MARC TWAIN (1835-1910). Φιλολογικὸ ψευδώνυμο τοῦ Ἀμερικανοῦ συγγραφέως Σαμουήλ Λάνγκορν Κλήμενς. Γεννήθηκε στὴ Φλωρίδα τοῦ Μισσούρι καὶ ἀπὸ πολὺ μικρὸς ἔμεινε ὀρφανός. Στὴν ἀρχὴ μῆτρε μαθητευόμενος σὲ ἕνα τυπογραφεῖο. Ἀπὸ κεῖ ἔφυγε καὶ ἐν συνεχείᾳ καταπάστηκε μὲ διάφορες δουλειές. Τὸ 1862 τὸν βρίσκουμε διευθυντὴ τῆς ἐφημερίδας «Virginia City Enterprise», ὅπου γιὰ πρώτη φορά χρησιμοποιοῦ καὶ τὸ ψευδώνυμο Μάρκ Τουάιν, καὶ τότε δημοσιεύει τὰ πρῶτα του εὐθυμογραφήματα, ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν τυχοδιωκτικὴ τοῦ ζωῆ. Μετὰ τὸ 1865 ἐγκαταλείπει τὴ δημοσιογραφία καὶ φεύγει μὲ καὶ χουσοθήρες στὰ χουσωρυεῖα τῆς Καβαλέρας. Ἀποτυγχάνει ὁμως καὶ ξαναγυρίζει στὴ δημοσιογραφία. Τὸ 1869 δημοσίευσε τὸ «Ταξίδι τῶν Ἀθῶνων», ἔργο μὲ μεγάλη ἐπιτυχία, ἀργότερα τὸ «Χρυσὴ Ἡλικία» καὶ «Τὶς περιπέτειες τοῦ Τόμ Σάιερ». Ἡ ἔω στὸ Μισσισσιππὶ (1883) εἶναι ἕνα εἶδος αὐτοβιογραφίας—τὸ ἀριστούργημά του. Τὰ ἔργα του χα-

ρακτηρίζονται γιὰ τὴν παρατηρητικότητα καὶ τὴν ψυχολογικὴ ἐμβάθυνσι καὶ κάτω ἀπὸ τὴν εὐθυμία τους διακρίνεται μιὰ τραγικὴ μελαγχολία.

MARTIN ARMSTRONG. Ἀγγλὸς ποιητὴς καὶ συγγραφέας. Γεννήθηκε τὸ 1882 καὶ σπούδασε στὸ Κάιμπριτζ. Ἀπὸ τὸ 1922 ὡς τὸ 1924 ἦταν ἐν τῇ ἀπὸ τοὺς Φιλολογικοὺς διευθυντὰς τοῦ περιοδικοῦ «Σπεκτέτορ». Πολὺ νέος ἀρχισε νὰ γράφει ποιήματα. Ἡ πρώτη του συλλογὴ «Exodus and other poems» κυκλοφόρησε τὸ 1912. Τὸ 1918 ὁ γῆκε ἡ δευτέρη συλλογὴ του: «Thirty New Poems». Ἀπὸ τότε συνεργάζεται τακτικὰ σὲ διάφορα περιοδικὰ καὶ ἔχει γράψει ποιητικὰς συλλογὰς, μυθιστορήματα καὶ διηγήματα, ὅπως τὸ: «The Puppet Show» (1922), «The Bazaar» (1924), «Desert» (1926), «Samt Christopher's Day» (1928), «The Birdcatchers» (ποιήματα), «Collected Poems» (1931), «Lover's Leap» (1932), «A Case of Conscience» (1937), «The Butterfly» (1941), «Said the Cat to the Dog» (1948).

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,
Εἶμαι φίλος σου, καὶ χρήσιμος φίλος σου. Δηλαδή, ὅταν οἱ διάφοροι γνωστοί μου, ποὺ ξέρω πὼς δὲν εἶναι τόσο πολὺ φτωχοί, μοῦ ζητοῦν νὰ διαβασθῶν τὴν «Ἐκλογή» μου, τοὺς στέλνω στὸ περίπτερο ν' ἀγοράσουν μία. Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ σὲ βοηθήσουμε νὰ μεγαλώσης ἀκόμη, νὰ δυναμώσης καὶ νὰ γίνῃς τὸ μεγαλύτερο περιοδικὸ τῆς Ἑλλάδος. Γι' αὐτὸ χρειάζεται ὁ συνδυασμὸς τῆς καλῆς ὕλης, τῆς ἀραιᾶς ἐμφανίσεως καὶ τῆς μετῆς ἀραιᾶς κυκλοφορίας. Τὰ πρῶτα δύο τὰ ἔχεις. Τὸ τρίτο πρέπει νὰ σοῦ τὸ δώσω ἐμεῖς. Καὶ τώρα μιὰ ἀδιάκριτη ἐρώτησι: Πόσα τεύχη πούλας τὸ μήνα; Μπορεῖς νὰ μὰς πῆς; Ἀλήθεια...

ΣΩΤΗΡΗΣ ΒΕΖΥΡΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Πειραιεύς

Νὰ σὰς ποῦμε εὐχαρίστως τὴν ἀλήθεια... Ἡ «Ἐκλογή» τυπώνει κάθε μῆνα 20.000 ἀντίτυπα καὶ ἔχει φθάσει τώρα νὰ πούλῃ τὰ 17.500, Ἀθῆνα καὶ Ἐπαρχία μαζί. Ἡ κυκλοφορία τῆς αὐξάνεται μὲν συνεχῶς (τέρας, τὸν μῆνα Φεβρουάριο εὐρίσκειτο εἰς τὰ 10.000 φύλλα), ἀλλὰ δυστυχῶς πολὺ σιγά. Ἡ δὲ, ὅμως, ἔχει φθάσει ἕνα ἀριθμὸν ποὺ σπάνια πλῆσσε εἰς τὴν Ἑλλάδα σοβαρὸν περιοδικό, ποὺ πωλεῖται ἐλεύθερα, χωρὶς δηλαδή νὰ ἐπιδιώκῃ μεγάλους ἀριθμούς «ὑποστηρικτῶν» συνδρομητῶν. Πάντως, ὁ σκοπὸς μας εἶναι νὰ ἀνέβουμε ἀκόμη. Σιγὰ ἢ γρήγορα. Σιγὰ, χωρὶς δοῦναι γρήγορα. Ἄν ὅλοι οἱ φίλοι τῆς «Ἐκλογῆς» εἶναι τόσο χρήσιμοι καὶ δείχνουν τόσο κατανόησι...

ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Τὸ περίμενα τώρα καὶ ἕνα χρόνο, ἀλλὰ ἀφοῦ δὲν εἶδα τίποτε, σὰς γράφω.

Κάποτε δημοσιεύατε μιὰ σείρὰ ἀρθρα ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν, τὸ Βυζαντινὸ, Μπενάκη κ.τ.λ. Ἡ πρωτεύουσά μας εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀρχαῖα μνημεῖα. Ἐμεῖς πολὺ ἐρχεται νὰ θαυμάσῃ. Ἐμεῖς πολὺ ἐπαρχιώτες, ποὺ δὲν μὰς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἀσπασθῶμε τὰ ἅγια χώματά της, καὶ μόνο οἱ δάσκαλοι μὰς μίλησαν γιὰ τὰ μνημεῖα ποὺ θαυμάζουν οἱ αἰῶνες, θὰ θέλαμε μιὰ περιγραφή μὲ μερικὲς ὥραιες φωτογραφίες τοῦ Παρθενῶνα, τοῦ Ἐρεχθεῖου, τῶν Προπυλαίων καὶ γενικῶς τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ὅ,τι ἐσεῖς κρίνετε καλύτερο.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ

Χανιά — Κρήτης

Ἐχετε ἀπολύτως δίκαιο. Θὰ ξαναγρίσουμε τοὺς «Θησαυροὺς τῶν Ἀθηνῶν» πολὺ σύντομα.

ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΕΣ...

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Εἴμαστε καὶ μεῖς μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πολυαριθμοὺς ἀναγνώστες σου, οἱ ὅποιοι ἀναγνρίζοντες τὰς μεγάλαις ὀφελείαις ποὺ προέρχονται ἐκ τῆς μελέτης σου σὲ διαβάζουμε ὅσο μπορούμε περισσότερο.

Ἐπειδὴ ἔχομεν ἀνάγκη νὰ μορφωνώμεθα μὲ πνευματικὰς γνώσεις παρομοίας μὲ ἐκείνας ποὺ περιέχεις οἱ σελίδες σου, σὲ παρακαλοῦμε, ἐάν δύνασαι, νὰ ἐλαττώσῃς κάπως τὶς ἀποκαλυπτικὰς εἰκόνες καὶ τὰ ἀνέκδοτά σου καὶ νὰ τὰ ἀντικαταστήσῃς μὲ ἄλλα, ποὺ δὲν μὰς ἐμποδίζουν νὰ τὰ διαβάσωμε. Ταῦτα, διότι, ἐάν δὲν γίνῃ ἐλάττωσις τῶν ἀνωτέρω ἐκ μέρους σου, θὰ καταστῇ προβληματικὴ ἡ προμήθευσίς σου, πρὸς λύπην μας βεβαίως.

Ἐκ μέρους μαθητῶν Γυμνασίου Βόλου
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΚΑΓΚΑΚΗΣ

Ρήγα Φεραίου 161
Βόλος

Να διαβάζετε τὰ ανέκδοτα καὶ νὰ μὴν περιφρονῆτε τὴν εὐθυμία, τὸ κέφι καὶ τὸ χιούμορ... Σὲ μικρὲς ποσότητες χρειάζονται στὴ ζωὴ, ὥσο καὶ οἱ γνώσεις. Ἡ σοβαροφάνεια εἶναι ἓνα μελαγχολικὸ ἐλάττωμα καὶ γιὰ περιοδικὰ καὶ γιὰ ἀνθρώπους...

ΑΘΩΟΙ...

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Μετὰ πικρίας εἶδα ὅτι σταματήσατε νὰ γράφετε ἔστω καὶ τὰ ὀλίγα πράγματα πού γράφατε γιὰ τὸν κινηματογράφον στὸ «Σημειωματῆριο».

ΤΑΚΗΣ ΜΟΡΔΟΣ

Ἀθήναι

Πολλοὶ ἀναγνώσται μας παραπονέθηκαν γιὰ τὸ σταμάτημα τοῦ Κινηματογραφικοῦ Ἡμερολογίου. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἐξοκολουθῇ; Καμμιὰ ἀπὸ τὶς κινηματογραφικὲς ἐπιχειρήσεις δὲν θέλει νὰ πῇ τί θὰ παίξῃ τὸν ἄλλο μῆνα. Εἶναι τέτοια ἡ ἐχθρότης καὶ ὁ... διχασμὸς τῶν δύο κυρίως μεγάλων Ἐταιρειῶν, ὥστε ὅλα κρατοῦνται μυστικά ὡς τὴν τελευταία στιγμή...

ΛΑΘΟΣ

Ἡ φωτογραφία σας εἰς τὸ τεῦχος τῶν Χριστουγέννων δὲν ἀπεικονίζει τὴν Ὑδρα, ὅπως γράφετε, ἀλλὰ τὴν Κάλυμνον.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΛΛΗΣ — ΚΩ
ΜΙΧ. Ν. ΚΑΛΑΒΡΟΣ
Κάλυμνος

Τὸ ἀνακαλύψαμε δυστυχῶς ἀργά. Προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωμε φωτογραφίες καὶ ἀπὸ τὰ δύο λιμάνια γιὰ νὰ συγκριθεῖ.

ΙΔΕΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

... Θὰ ἤθελα θέματα σχετικὰ μὲ τὴ μουσικὴ, κριτικὲς κ.λ.π. Ἐπίσης μιὰ σελίδα ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων ἐγκυκλοπαιδικῶν...

Γ. Ν. ΚΑΤΣΑΝΕΒΑΚΗΣ

Ἰεράπετρα — Κρήτης

... Μετὰ τὸ τόσο χρήσιμο συνταγολόγιο τῶν λεκέδων δὲν μᾶς γράφεις ἓνα παρόμοιον διὰ τὸ καθάρισμα ἀσημικῶν, μπρούντζων κ.λ.π...

ΕΡΡΙΚΟΣ ΓΚΕΛΗΣ

... Θὰ θέλαμε νὰ μᾶς δώσης ἓνα κατάλογο ἀπὸ βασικὰ βιβλία πού πρέπει νὰ ἔχῃ μιὰ βιβλιοθήκη. Κάνουμε οἰκο-

νομίες γιὰ νὰ ἀρχίσουμε ν' ἀγοράζουμε, ἀλλὰ θέλουμε νὰ μᾶς βοηθήσης...

ΔΕΚΑ

ΔΕΥΤΕΡΟΕΤΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ

... Μιὰ ἡ δὺ σελίδες τὸν μῆνα πού νὰ παρουσιάζουν φωτογραφίες ἀπὸ ἔργα κλασσικῶν καὶ μοντέρνων ζωγράφων, μὲ μερικές πληροφορίες καὶ βιογραφικὰ στοιχεῖα τῶν καλλιτεχνῶν...

ΑΛΕΞΗΣ ΧΟΜΕΝΙΔΗΣ

... Θὰ ἤθελα νὰ διαβάσω κάτι γιὰ τὸν Ντίσνεϋ: ζωὴ, ἔργο, τεχνικὴ...

Γ. Π. Κ.

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Θέλω νὰ σ' εὐχαριστήσω γιὰ τὴν χαρὰ πού μᾶς ἔδωσες σὲ ὅλους ἐμᾶς τοὺς Κρητικούς δημοσιεύοντας στὸ περασμένο τεῦχος τὴν θαυμασιὰν φωτογραφία τῶν τριῶν παλληκαριῶν τῆς Μεγαλονήσου.

Ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν συμπατριωτῶν μου, σὲ εὐχαριστῶ θερμὰ καὶ σοὺ εὐχομαι πάντα τόσο ὅσο καὶ τώρα πλοῦσια σὲ διαλεκτὴ ὕλη νὰ εἶσαι.

Αὐτὰ μόνον τὰ λίγα εἶχα νὰ σοὺ πῶ, «Ἐκλογή» μου...

ΕΝΑΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Σέργιον Ἀργυριάδην: Μᾶς ζητᾶτε βιβλίο τοῦ Κρισναμούρτι, δὲν λέτε ὁμῶς ποιὸ. Γράψτε μας ὥστε νὰ τὸ ζητήσουμε.

ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

... μὲ νέους καὶ νέες ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Ναῦτης Νικολιδάκης Γεώργιος
Α.Β.Ν.) ΣΧ. ΤΕΧ.
Β.Σ.Τ. 902

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Στρατ. Μπάμπας Γεώργιος
583 Τ.Π. Λόχ. Δ)σεως
Σ.Τ.Γ. 918 6'

... μὲ Ἑλληνίδες φοιτήτριες ἢ μαθήτριες.

Στρατ. Γαρμπῆς Παναγ.
(Φοιτήτριας)
488 Τ.Δ.) Α' Σ.Σ.) Α.Δ.
Β.Σ.Τ. 900 α'

... εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ ἀγγλικὴν.
Μπάμπης Κόντος
Μάνου 3 — Ἀθήναι (5)

... μὲ Ἑλληνοπούλες φίλες τῆς «Ἐκλογῆς».

Στρατ. Δεβανάκης Εὐθύμιος
488 Τ.Δ.) Α' Σ.Σ.) Α.Δ.
Β.Σ.Τ. 900 α'

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Ὑπαξ)κὸς Πρίντελης Νικόλαος
Σ.Τ.Γ. 925 Κ.Ε.Ν.
Α.Β.Α. Ε.Β.Α.

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ κοινωνιολογικὴ φύσεως θέματα.

Στρατ. Καράτζαλης Βασίλειος
Greek Expeditionary Forces
Γραφεῖον Β5
Γ.Α.Ρ.Ο. 5800

... μὲ νέα, ἀναγνώστρια τῆς «Ἐκλογῆς» καὶ κάτοικον Ἀθηνῶν ἢ Πειραιῶς.

Στρατ. Γούδας Φίλιππος
Greek Expeditionary Forces
Λόχος Δ)σεως Διμοιρία Μηχανικοῦ
Γ.Α.Ρ.Ο. 5800

... μὲ Ἑλληνίδες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ γιὰ φιλολογικὰ θέματα.

Τίμος Χαρίτης (Φοιτήτης)
Ἀκομινάτου 64
Ἀθήναι

... μὲ παιδιὰ τοῦ Γυμνασίου, ἰδίως ἐξωτερικοῦ γιὰ ἀνταλλαγὴ γραμματοσήμων.

Παναγιώτης Κουτσομητόπουλος
Ὁδὸς Γκούρα 10
Ἀθήναι

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Μαθητῆς Βρατσίδας Ἰωάννης
Πρωτόπουλος Νικόλαος
ΣΜΥ 5ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

... μὲ νέους καὶ νέες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ δι' ἀνταλλαγὴν γραμματοσήμων.

Δημήτριος Κ. Μαρόγλος
Εὐγενίου Βουλγάρεως 54
Κέρκυρα

... μὲ νέους καὶ νέες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ γιὰ διάφορα θέματα.

Μαννιاریζης Εὐδοκία
Σχολεμβούργου 35
Κέρκυρα

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Ὑπαξ)κὸς Γκέκας Λότης
Σχολὴ Μηχανικῶν
Σ.Μ.Υ. Σ.Τ.Γ. 909

... μὲ νέους καὶ νέες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ γιὰ τὴν τέχνη τοῦ κινηματογράφου.

Γιαννοπούλου Μαίρη

Σωκίων 19 α'

Νέα Χαλκηδὼν — Ἀθήναι

... μὲ Ἑλληνίδες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Σμηνίας Ρηγόπουλος Τάκης
» Ροζάτος Τάσος
Ὑπ)νίας Μαργαρίτης Ἀνδρέας
Δ. Σμηνίας Τριανταφυλλίδης Μ.
» Παπαϊωάννου Σάκης
» Μουλδάκης Ἀνδρέας
Κ.Ε.Μ.Π.Α. — Κ.Ε.Β.
Σ.Τ.Γ. 925 Α.Β.Α.

... μὲ φίλους καὶ φίλες τῆς «Ἐκλογῆς» ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἰταλικὴν.

Στρατ. Παυλάτος Ἀνδρέας
» Dipiero Antonio
574 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917 6'

... μὲ νέες γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Στρατ. Τσακαγιάννης Χρ.
568 Τ.Π. 3ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 916 γ'

... μὲ νέους καὶ νέες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Σπατιέρα Γεωργία
Σχολεμβούργου 35
Κέρκυρα

... μὲ νέους καὶ νέες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Σπατιέρα Γεωργία
Σχολεμβούργου 35
Κέρκυρα

... μὲ νέους καὶ νέες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν, γαλλικὴν καὶ ἀγγλικὴν γιὰ τὸ θέατρο, κινηματογράφον, σκηνοθεσίαν, σενάριο, χορὸν καὶ ζωγραφικὴν.

Γεωργίου Γεώργ.
Μεταμορφώσεως 52
Βόλος

... μὲ νέους καὶ νέες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.

1) Ναυτῆς Γ. Κουμπαρούλης
Υ)Β Ἀργοναυτῆς Α.Δ.Υ.
2) Ναυτῆς Π. Παναγόπουλος
Υ)Β Ἀργοναυτῆς Α.Δ.Υ.

... μὲ νέους καὶ νέες γιὰ ὅποιοδήποτε θέμα.

Μαθητῆς Κακαγιᾶς Νικόλαος
ΣΜΥ 5ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

... μὲ νέους εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ γαλλικὴν γιὰ σκᾶκι καὶ γιὰ ὅποιοδήποτε ἄλλο θέμα.

Λεωνίδας Βαλατσᾶς
Δημήτριος Χαλκιαδόπουλος
Πορταριά — Βόλος

... με 'Ελληνίδες για όποιοδήποτε θέμα.

Ανθ)γός Κουκλάκης Γεώργ.
Στρατ. Κατσαρός Μιχαήλ
» 'Ιορδανίδης 'Αναστ.
208 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 922

... με φίλους και φίλες της «'Εκλογής» και για ανταλλαγή γραμματοσήμων.

Γαλανός 'Αντώνιος
Β. 'Ηπείρου 52
'Αθήναι Τ.2.

... με νέους και νέες έσωτερικού και έξωτερικού.

Στρατ. 'Ιωάννης Φεγγούρης
» Κων)νος Κριστόβας
» Διγενής 'Ακρίτας
Δεκ. Χλωρός Δημήτριος
574 Τ.Π. Λόχος Δ)σεως
Σ.Τ.Γ. 917 6'

... με 'Ελληνίδες που αγαπούν την αεροπορία

'Υποσμηνίας Καραγιαννίδης Γεώργ.
Κ.Ε.Ν. Α.Β.Α.
Σ.Τ.Γ. 925

... με νέες για όποιοδήποτε θέμα.

1) Νικόλαος Κατσιζαράκης
Ναύτης Ραδιοενοπιστής
'Υποβρύχιον «ΠΙΠΙΝΟΣ»
2) Κώστας Μπλαζουδάκης
Ναύτης Σηματογράφος
'Υποβρύχιον «ΔΕΛΦΙΝ»

... με νέους και νέες έσωτερικού και έξωτερικού για όποιοδήποτε θέμα.

Θεοδόσης Νικ.
Πλατεία Γεώργ. Θεοτόκη 11
Κέρκυρα

... με νέους και νέες έσωτερικού και έξωτερικού για όποιοδήποτε θέμα.

Ζωή Φύτρου
Σχολεμβούργου 35
Κέρκυρα

... με φίλους και φίλες της «'Εκλογής».

Στρατ. Μαρκόπουλος 'Αριστείδης
415 Σ.Ν. Β.Σ.Τ. 902

... με νέους και νέες έσωτερικού και έξωτερικού για όποιοδήποτε θέμα.

Θεοδόσης Σπυρίδων
Σχολεμβούργου 37
Κέρκυρα

... στρατευθέντες φοιτηται με φίλες της «'Εκλογής».

Στρατ. Χαριζάκης Χρ.
Δεκ. Χριστόπουλος Γεώργ.
90 Σύν)μα Πεζ.
Σ.Τ.Γ. 917 6'

... με φίλες και φίλους της «'Εκλογής» με θέματα γύρω από τη θάλασσα.

Χαλκίτης Γεράσιμος
Πέραμα 'Αττικής

... με νέους και νέες έσωτερικού και έξωτερικού για όποιοδήποτε θέμα.

1) Θεοδόση 'Αργυρή
13 Παρ. Ξενοφ.
Στρατηγού 19
Μαντούκη — Κέρκυρα
2) Θεοδόσης Σωτήρ.
Σχολεμβούργου 37
Κέρκυρα

... με 'Ελληνίδες για θέματα γύρω από τον κινηματογράφο.

'Υποσμηνίας
Σκούρας Παναγιώτης
Πολυχρονιάδης Δημήτριος
11 Μοίρα Χάρβαρτ
(HARVARD)
Β.Σ.Τ. 902

Σχολή 'Αεροπορίας Τατόιον

... με νέους που αγαπούν την φύσι και τις έκδρομές.

Σμηνίας Γεωργακόπουλος "Αγγελος
Μοίρα Χάρβαρτ
Σ.Α. Β.Σ.Τ. 902

... με νέες και νέους για όποιοδήποτε θέμα τέχνης.

Βασταρδής Γεώργ.
'Ασκληπιείον — Αικατερίνης Β.
Βούλα — 'Αθήναι

... με νέους και νέες για όποιοδήποτε θέμα.

Στρατ. Μιχαλόπουλος Η.
574 Τ.Π. Λόχος Δ)σεως
Σ.Τ.Γ. 9016'

... με δεσποινίδες για όποιοδήποτε θέμα.

Στρατ. Γιόβανης Γεώργ.
Στρατ. Κόλιας 'Ιωάν.
513 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 914 α'

... με 'Ελληνόπουλα και 'Ελληνοπούλες φίλους της «'Εκλογής» για ποικίλα θέματα.

Στρατ. Ροδίτης Σάββας
Στρατ. Φαληρέας Αϊμίλιος
Σπουδασταί
574 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917 6'
Μερίμνη Β.Σ.Τ. 902

... με νέους και νέες της 'Ελλάδος και του έξωτερικού εις την αγγλικήν.

Γεώργιος Ι. Χατζόπουλος
Πάροδος Θερμοπυλών 4
Αργία

... με νέους και νέες.

Δραγατίδης 'Ιάσων
Σ.Μ.Υ. 4ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

Χατζημιλήτης Νικ.
Τ.Κ. 91

Λεμεσός — Κύπρου

... με 'Ελληνίδες για όποιοδήποτε θέμα.

Σμηνίας Σκανδάμης Πάκης
Μ.Δ. Σ.Τ.Γ. 925
Α.Β. "Αραξον

Σμηνίτης Πασσακευάς 'Ιωάννης
Μηχ. ΑΙΤ. Σ.Τ.Γ. 925
Α.Β. "Αραξον

'Ανδριανόπουλος Νικόλαος
Μ.Δ. Σ.Τ.Γ. 925
Α.Β. "Αραξον

'Υπ)νίας Σεργάκης 'Ελευθέριος
Σ.Τ.Γ. 925

Μοίρα Διοικήσεως Α.Β. "Αραξον
'Υπ)νίας Παραλόπουλος Νικόλαος
Σ.Τ.Γ. 925

Μοίρα Διοικήσεως Α.Β. "Αραξον
Στρατιώται
Μυλωνάς Κων)νος

Κιοσίδης Εὐάγγελος
Καλογερούδης 'Αθανάσιος
513 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 914 α'

Στρατ. Φλίγγερ Κλεάνθης
Κ.Ε.Υ. Β.Σ.Τ. 902

... για διάφορα θέματα και αλλαγήν γραμματοσήμων.

'Οδυσσεάς 'Αναστασίου
Κριεζώτου 48 — Χαλκίς

Πετρίδης Κ.
Κωνσταντινουπόλεως 5

'Αλεξανδρουπόλις
Εὐστρατιάδης 'Αριστείδης

'Αλαμάνας 47
'Αθήναι

... με όσους αγαπούν την ποίησι, ζωγραφικὴν και κινηματογράφο.

Καραπιτέρης Τάκης
Συμεωνίδης Κώστας
Ρουσβανίδης Νικόλαος
'Απολλωνιάδος 52 — Θεσσαλονίκη

... με νέες και νέες που τους άρεσουν ή θάλασσα, οι περιπέτειες, ή μουσική ή το θέατρο.

Σημαιοφόρος Ντίνος 'Ηλιάδης
Α.Β.Ν.)Δ.Α.

... με 'Ελληνόπουλα και 'Ελληνοπούλες έσωτερικού και έξωτερικού για τέχνη, κοινωνία και πολιτική.

Τσάρας 'Ηλίας

'Υποψήφιος 'Εφεδρος 'Αξ)κός
4ος Λόχος — Β.Σ.Τ. 902

... με νέους και νέες έσωτερικού και έξωτερικού για όποιοδήποτε θέμα.

Σμηνίτης Στεργιόπουλος Διονύσιος
Σ.Τ.Γ. 925 — ΚΕΜΠΑ ΚΕΒ
Α.Β.Α.

... με νέους και νέες για φιλολογία, μουσική, θέατρο, κινηματογράφο.

Φοιτητής Σαλταπίδας Κων)νος
'Ηπείρου 45 — Λάρισα

Θωμόπουλος Σάζων
τ. Πρόεδρος Μορφωτικού Συλλόγου
Κορινθίας
Γραφείον 'Εφοδιασμού — "Αργος

Νικόλαος Βολογιάννης
Κορυτσάς 22 — Θεσσαλονίκη

Μόρδος Μάκης
Cable and Wireless
'Αθήναι

ΣΚΑΚΙ

Γ. Γιαννούση, Τρίκαλα Θεσσαλίας.

Εὐχαριστοῦμε θερμῶς γιά ὅσα μᾶς γράφετε. "Όλα αὐτά πού ζητάτε εἶναι δυστυχῶς ἕνα δόκλιτρο μᾶθημα, τὸ ὅποιο χρειάζεται πολλές σελίδες. Σ' ἡς συνιστῶμεν γι' αὐτὸ νὰ προμηθευθῇτε ἀπὸ τὴν "Αθήνα: 1) Σταύρου Δ. 'Ιατρίδου «Κανονισμὸς Σατρίκιου (Σκάκι)» 'Εκδοτικὸς Οἶκος «'Αστήρ» Α. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, Λυκούργου 10. καὶ 2) «Τὸ σκάκι χωρὶς δάσκαλο» ὑπὸ Μ. BEAUCAIRE. Μετάφρασις καὶ διασκευή Ν. Τ. 'Εκδοτὲς Β.βλίσπωλειου Πέτρου Δ. Καραβάκου. Πεσμαζόγλου 3Δ. Εἶναι τὰ μόνα 2 ἐλληνικὰ βιβλία πού υπάρχουν σχετικὰ μὲ τὸ σκάκι. Τὸ δεύτερο βιβλίο δὲν περιέχει δυστυχῶς, παρὰ ἐντελὴς στοιχειώδη διὰ τὸν ἀρχάριον. "Όσον ἀφορᾷ τις διευθύνσεις τῶν διαφόρων συλλόγων πρέπει ν' ἀποτανηθῇ εἰς τὴν Ε.Σ.Ο. ('Ελληνικὴ Σκακιστικὴ 'Ομοσπονδία) ὁδὸς Κεφαλληνίας 18, ἡ ὁποία πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅλες τὲς διευθύνσεις. 'Εντελὴς ἰδιαίτερως συνιστῶμεν ἐπίσης, γιὰ σᾶς, τὸ δάσκαμα τοῦ ἀρθροῦ «Σατρίκιου» τοῦ 'Εγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ ὁ «'Ηλιος», τὸ ὁποῖο θὰ λύσῃ πολλές ἀπὸ τὲς ἀπορίες σας.

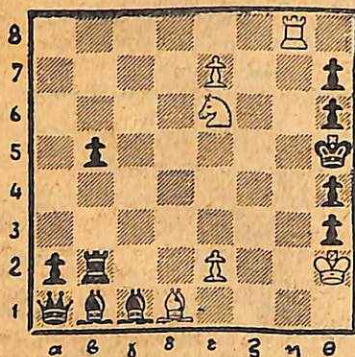

ΣΚΑΚΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 50

M. LIPTON
ΜΑΥΡΑ (11)

ΛΕΥΚΑ (6)

Λευκά : Ρ02. Πη8. Αδ1. Ιε6. Σε2. ε7.

Μαύρα : Ρ05. Βα1. Π62. Αθ1. γ1. Σα2. β5. θ3. θ4. θ6. θ7.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μāt σε δύο κινήσεις.

Αρ. 51. E. LERTORIA. Λευκά (9) : Ργ1. Βη1. Πζ3. Αα1. ε6. Ιθ7. ζ1. Σδ2. ε2.

Μαύρα (11) : Ρε4. Βθ6. Πγ6. ζδ. Αθ8. Ιη2. θ5. Σθ5. γ5. β7. ζ5.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μāt σε δύο κινήσεις.

Ένα πρόβλημα πλουσιώτατο σε βαράντες. Αν και παρουσιάζει μερικά «αντουά» πήρε στον προπερινό διαγωνισμό του «CHESS» το δεύτερο βραβείο.

Τα δύο παρακάτω απλά, αλλά έξυπνα προβλήματα, θρέθηκαν σε κάτι παλαιά αλγυπτιακά χειρόγραφα και ανήκουν εις τον Άραβα STAMMA και έχουν συντεθή περί τα μέσα του ΙΗ' αιώνα.

Όπως όλα τα παμπάλαια προβλήματα που έχουν δώσει, παρουσιάζουν

ζουν και αυτά τον χαρακτήρα παρτίδας.

Αρ. 52. Λευκά (5) : Ρζ7. Πδ1. ζ1. Ιζ2. Ση3.

Μαύρα (6) : Ρε5. Πα6. η5. Ιθ7. Σδ6. ε4.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μāt σε τρεις κινήσεις.

Αρ. 53. Λευκά (5) : Ρε1. Πθ7. ζ1. Ιε6. Ση6.

Μαύρα (6) : Ρθ8. Πα2. η2. Ιζ6. η8. Σβ3.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μāt σε δύο κινήσεις.

Τις λύσεις και των δύο θα βρήτε, μαζί και με τις λύσεις των παραπάνω προβλημάτων, στο τέλος του τεύχους. Καί αυτή η σύνθεσις είναι επίσης του STAMMA :

Λευκά (5) : Ρθ3. Πη4. Αε5. Ιδ8. Ση2.

Μαύρα (6) : Ρθ5. Βε1. Πγ1. Ιζ5. Ση6. θ7.

Σ' αυτή τη θέση, εάν είχατε σείς τα Λευκά, και ήτο η σειρά σας να παίξετε, θα βρίσκατε άμεσως τη σωστή συνέχεια που εξασφαλίζει τη νίκη τὰ Λευκά :

Εδώ επιτυγχάνεται ένα ωραίο αναγκαστικό μāt σε τρεις κινήσεις : 1) Πη4-η5+, Ρθ5Χη5. 2) Ιδ8-ζ7+, Ρη5-θ5. 3) η2-η4! μāt.

Το Σκάκι είναι αμφαλώδες όχι μόνο το πιο έξυπνο παιχνίδι, αλλά πρέπει να χαρακτηριστεί σαν μία αληθινή τέχνη. Τον πιο καλό χαρακτηρισμό του «τι είναι το σκάκι;» Παιγνίδι, σπόρ, τέχνη ή Έπ'στέμη, τον έδωσε ο v. d. Lasa, ο μεγάλος θεωρητικός του παρελθόντος αιώνα. Κατά τη γνώμη του, την οποία απόλυτα συμφωνούμε, το σκάκι είναι κατ' ουσίαν παιχνίδι, εν σχέσει με την μορφήν τέχνη, και δσον άφορα την δ'ατύπωσι, επιστήμη.

Όπως όλοι ξέρουμε, οι συνδυασμοί στο σκάκι είναι ανεξάντλητοι. Για να πάρετε μία ιδέα μόνο, σας περιγράφουμε τον υπολογισμό που έκανε ένας Γερμανός επιστήμων επάνω σ' αυτό το θέμα.

Ο αριθμός των διαφόρων θέσεων, που μπορούν να καταλάβουν τα 32 κομμάτια στα 64 τετράγωνα της σκακιέρας, φτάνει τα 7534 δικάκις εκατομμύρια, 361.225 εξάκις εκατομμύρια, 327.000 πεντάκις εκατομμύρια, μ' άλλα λόγια ένας αριθμός με 52 ψηφία. Φυσικά δεν είναι δυνατόν να τον συλλάβει κανείς αυτόν τον αριθμό που δεν μας λέγει και τίποτε. Θα μεταχειρισθούμε έναν παραστατικό τρόπο γι' αυτόν τον αριθμό.

Ας υποθέσουμε ότι έχουμε τόσο μικρά μόρια, ώστε 1000 άπ' αυτά να καταλάβουν το μήκος ενός χιλιοστού του μέτρου, δηλαδή να χωρούν 1000 εκατομμύρια σ' ένα κυβικό χιλιοστόμετρο (κύβος που έχει 1 χιλιοστό ού μέτρου μήκος, πλάτος και ύψος).

Αν λοιπόν η γήινη σφαίρα ήταν νεμάτη άπ' αυτά τα μόρια, ο αριθμός τους δεν θα πλησίαζε καν, ούτε κατά προσέγγιση, σ' αυτόν τον αριθμό των 52 ψηφίων, αλλά αντίθετα, θα χρειαζόνταν 6 δισεκατομμύρια 364 εκατομμύρια γήινες σφαίρες για να συμπληρωθεί ο αριθμός αυτός με τα 52 ψηφία!

Η τέχνη του σκακιού έγκειται, όμως σωστά έλεγε ένας παλαιός μαίτρ, εις το να μπορεί να λογαριάζει κανείς μία κίνηση παραπάνω από την αντίπαλό του. Έπ'άνω σ' αυτό το ανεξάντλητο θέμα, συμβάλλουμε και μείς με τρία παραδείγματα, παρμένα από το τελευταίο μεγάλο τουρνουά του 1951 στο Μαρριενμπαντ.

I. BARDA - FOLTYS. Λευκά (9) : Ρθ2. Βζ5. Ρθ5. Αβ5. Σα2. β2. ζ4. η4. θ3.

Μαύρα (8) : Ρθ8. Βα5. Πδ7. Αδ4. Σα7. γ5. ζ6. θ7.

Μπορούν τα Λευκά, μπροστά στην απειλή Βδ2+, να κερδίσουν την παρτίδα :

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν.

II. PYTLAKOWSKI - BASYOUNI. Λευκά (7) : Ρθ1. Βε4. Πη3. Αθ7. Σβ3. η2. θ3.

Μαύρα (8) : Ρζ8. Βθ6. Πε8. Αε6. Σβ4. γ3. δ6. ζ7.

Όλη η έλπίδα των Λευκών στηρίζονταν στο Πη8+.

Τι έπαιξαν όμως τα Μαύρα, των οποίων ήτο η σειρά να παίξουν;

III. STOLZ-PEDERSEN. Ρη2. Βη4. Πδ2. Ιζ7. Σδ2. ζδ. θ3 = 7 (Λευκά) Ρη8. Βε3. Πζ5. Αθ4. Σα4. β4. γδ. ε4. η7. θ7 = 10 (Μαύρα).

Τα Μαύρα ένόμισαν ότι απειλούντες τον Πύργο δ2 δεν διέτρεχαν κανέναν κίνδυνο.

Τα Λευκά όμως, των οποίων ήτο η σειρά να παίξουν, απέδειξαν το εναντίον.

Τι έπαιξαν τα Λευκά :

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ :
I. Ναί! Με 1) ΠΚθ7+, ΠΚθ7. 2) Βγ8+, Ρη7. 3) Βη8+, Ρθ6. 4) η5+, ζδΧη5. 5) ΒΧη5+ μāt!

II. 1)... Με την ωραίαν κίνησην Αε6-η4! άποφεύγουν τα Μαύρα όχι μόνο Σάχ στο η8, αλλά κερδίζουν ελικά και την παρτίδα.

III. 1) Ιζ7-θ6+, Ρη8-θ8. 2) Βη4Χθ7!+, ΡΧΒ. 3) Πθ6Χζ5+ και Ιζ5Χε3!

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΠΙΘΕΣΙΣ

Γκαμπι της Ντάμας
παιχθείσα εις το STAUNTON
τουρνουά 1951 στην Άγγλία

ΛΕΥΚΑ : KLEIN.
ΜΑΥΡΑ : BROADBENT.

1) δ4, Ιε6. 2) γ4, ε6. 3) Ιζ3, δ5. 4) Ιγ3, Αε7. 5) Αζ4 (Άσυνθηδες, αλλά όχι χειρότερο από Αη5) 5)... 0-0. 6) ε3, γ6. (Πολύ ήσυχο παίξιμο. Δυνατότερο θα ήταν γ5). 7) Αδ3, Ιδ6. 8) Βγ2, δΧγ4. 9) ΑΧγ4, Ιθ6. 10) Αε2, Ιδ5. 11) Αε5 (Μία πονηρή κίνησης, την όποιαν δεν έκτιμον κρεκτά τα Μαύρα). 11)... ΙΧγ3. 12) θΧγ3, β6; (Αναγκαστο ήταν εδδ Ιδ7 ή θ6). 13) Ιη5. (Η επίθεσις άρχισε με χοντρές απειλές). 13)... η6 (Αδύγω το μāt άπαραίτητο, τώρα όμως τα Λευκά έχουν την ευκαιρία του άνοιγματος της «θ» καθέτου). 14) θ4! (Βεβαίως το προχώρημα του «θ» ποινού γίνεται για να χρησιμοποιηθί δ Πθ1 του ταχύτερον) 14)... Ιδ7. 15) ΙΧθ7! (Με την κίνησην αυτή καταρρέει θαυμηδόν η άμυνα στην πτέρυγα του μαύρου Βασιλιά) 15)... ΡΧθ7. 16) θ51, ΙΧε5. 17) θΧη6+!, Ρη8. 18) δΧε5, ζ7-ζ5. 19) ε5-ε6 (EN PAS-SANT). ΠΧζ6. 20) η7! (Το καίριον Βασιλισσας μπορεί ν' άποφευχθί το μāt). 20)... Πζ5. 21) Πθ8+, ΡΧη7. 22) ΠΧΒ και τα Μαύρα έγκατέλειψαν την παρτίδα.

I. X.

ΣΗΜ. Εις το τεύχος του Φεβρουαρίου η λύσις του «Από μία παρτίδα δημοσιεύθηκε, από τυπογραφική άσλεια, αντί στη σελίδα των λύσεων, για λέζάντα της γελοιογραφίας. Η λέζάντα έλεγε: «Ο μανιώδης λύτης». Λύσεις από σελίδα; ;

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 5.
ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. ΑΝΥΠΟΜΟΝΗΣΙΑ. 2. ΞΕΡΟ-
ΚΕΦΑΛΟΣ. 3. ΙΑΜΑ·Ι·ΚΑΙ. —
ΛΩΤ. 4. ΝΟ. — ΣΥ. 5. ΠΑΝΤΑ-
ΝΑΣΣΑ. 6. ΡΟΗ. — ΒΓΑΛΣΙΜΟ.
7. ΕΡ. — ΜΑΚΡΙΑ. — ΑΠ'. 8.
ΠΑΡΟΣ. — ΩΜ. — ΕΝΙ. 9. Ε-
ΤΟΣ. — ΣΗ. — ΠΙΤΤ. 10. ΙΟΥ-
ΛΙΑ. — ΠΩΛΕΤ. 11. ΣΕ. — ΜΠΑ-
ΛΩΜΑ. 12. ΣΤΑΥΡΟΥΣ.
ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ. 2. ΝΕΑ. —
ΑΟΡΑΤΟ. 3. ΥΡΜΙΝΗ. — ΡΟΥ-
ΣΑ. ΠΟΑ. — ΜΟΣΛΕ·Υ. 5. Ο-
ΚΙΝΑΒΑΣ. 6. ΜΕΚΟΝΓΚ. — ΣΑ-
ΜΟ. 7. Ο.Φ.Α. (όπου φυσάει ο άνε-
μος). — ΑΑΡΩΝ. — Π.Υ. (Πυροσβ.
Υπηρ.). 8. ΝΑΙ. — ΣΛΙΜ. —
ΠΑΣ. 9. ΗΛ. ΟΣΣΑ. — ΠΩΛ. 10.
ΣΟΛ. — ΑΙ. — ΕΙΛΩΣ. 11. Ι-
ΣΩΣ. — ΜΑΝΤΕΜΙ. 12. ΤΥΡΟ-
ΠΙΤΤΑ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 134.

Αρ. 50. 1) Πη8—η11 Απειλή. 2)
Ιε6—η7+ μάτ.

Οι άμυνες του Μαύρου, μετακινών-
τας τον Πύργο 62 σε 8 άφορα τετρά-
γωνο, για ν' άνοιξη ή 8.αγώνιος α1-
88 δημ ουργον διάφορες νόστιμες βα-
ριάντες.

Αρ. 51. 1) Βη1Χγ5! Απειλή. 2)
Αε6—δ5+ μάτ.

Το κλειδί, πολύ ωραίο, καρφώνει θε-
ληματικά την άσπρη Βασίλισσα.

Αρ. 52. 1) Ιζ2—η4+, Πη5Χη4. 2)
Πζ1—ζ5+, Ρε5Χζ5. 3) Πδ1—δ5+ μάτ!
και όλα «φορέ».

Αρ. 53. 1) Πζ1—θ1U, Πη2—θ2. 2)
Πθ7—θ7+, Πθ2Χθ7 ή ΙΧΠ. 3) η6—
η7+ μάτ!

«ΤΙ ΕΡΧΕΤΑΙ ΥΣΤΕΡΑ;» από σε-
λίδα 102.

8, 7, 12, 12, 81.

«Η ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ» από σελίδα 102.

Ήταν «Ανδρόγυνο!»

«ΕΔΩ ΕΚΛΟΓΗ» ΕΙΝΑΙ ΜΑΘΗΜΑ-
ΤΙΚΗ! από σελίδα 102.

1) = Γ. 2) = Ο. 3) = Ε. 4) = Λ.
5) = Ω. 6) = Κ. 8) = Δ. 9) = Χ.
Ο) = Η.

«ΛΙΓΟ ΑΠ' ΟΛΑ» από σελίδα 103.

1) Η ατμόσφαιρα της γής κάνει
τò φώς των άστρων νά τρεμουλιάζη.
2) Στη Γαλλία. 3) Παπούς και έγ-
γονός. 4) Τò «Μ». 5) Όχι τελείως,
άλλά κοντεύουν. 6) Τò ποντίκι έχει
περί τούς 700 σφυγμούς στο λεπτό,
ò έλέφας 25—28. 7) Κατσαρίδα.
8) Σχεδόν ένός αιώνας. 9) Είναι ά-
νεξάρτητο βασίλειο. 10) Είς την Ό-
λόκαινο. 11) Ό Φειδίας. 12) Τò
1985. 13) Οι Μάγια τις χρησιμο-
ποιούσαν ως ικρίώματα πάνω στα ό-
ποία έκτιζαν τούς ναούς τους, ενώ
οι αίγυπτιακές πυραμίδες ήταν τά-
φοι. 14) Μεγαλόψυχος. 15) Τò άρ-
χείς των λογαριασμών των άποθη-
κών του Μίνως, στην Κνωσσό. Οι
λογαριασμοί ήταν χαραγμένοι πά-
νω σε πήλινες ώμες πινακίδες, που
ή φωτιά τις εξέηρανε και έτσι δια-
σώθηκαν ως σήμερα. 16) Τò θέατρο
της Φαιστού. 17) Ό περίφημος και
αδιάβαστος άκόμη δίσκος της Φαι-
στού. 18) Ό Πिकासό. 19) Τού
Ρέμπραντ. 20) Η Φλωρεντία.

«ΓΡΙΦΟΣ» από σελίδα 103.

Η όργη.

ENGLISH CLASSES ΑΓΓΛΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

υπό Α. Ι. ΜΑΛΛΙΔΗ

Καθηγητού
του Ίνστιτούτου Άγγλικών
Σπουδών

Πληροφορία 10 — 1 και 5 — 8
ώδός Σίνα 22

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ 50%

ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΗΣΥΧΗ Η ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ
ΕΚΘΕΣΙΣ - ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 22

Με **ΔΟΣΕΙΣ**
διη
Galerie
ΚΟΝΤΟΥΖΟΓΛΟΥ

51 Πανεπιστημίου 51

ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ

ΡΑΔΙΟΦΩΝΑ - ΨΥΓΕΙΑ

ΜΠΕΝΑΚΗ 24
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 51

ΚΟΝΤΟΥΖΟΓΛΟΥ

Ἐκυκλοφόρησε

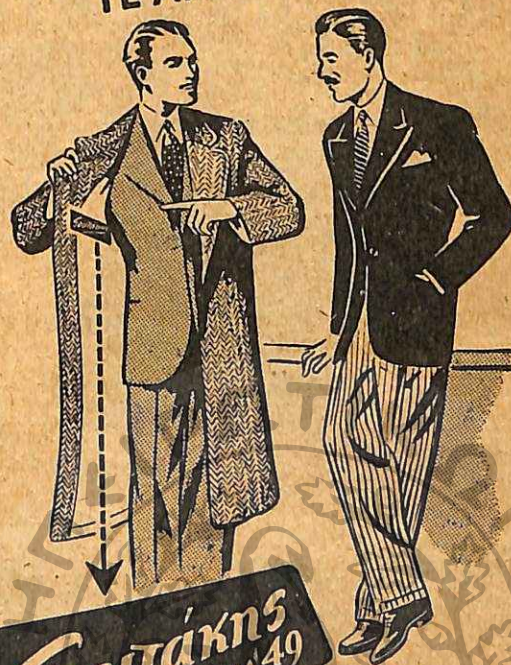
ἡ **"Φυσιολατρική,"**

Δεκαπενθήμερος Τουριστική καὶ Ἑκδρομική Ἐφημερίς

Συνεργάζονται : ἀκαδημαϊκοί, λογοτέχναι, καλλιτέχναι κ. ἄ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ : **ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΡΟΓΙΑΝΝΗΣ**
ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ : **ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΩΜΑΝΙΩΛΗΣ**

ΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙ

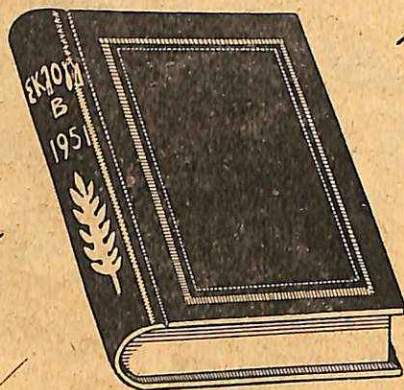

Γουτάκης
ΤΣΟΡΤΣΙΛ 49

Αὐτό τό σῆμα
ὅας ἐξαβφαρίζει
ΑΝΩΤΕΡΑΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ
ΦΘΙΝΗ ΤΙΜΗ

ΟΛΑ ΤΑ ΑΝΔΡΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΘΕ...

Ο Β' ΤΟΜΟΣ 1951 τῆς «ΕΚΛΟΓΗΣ»

Οί Τόμοι, ὡς καί τὰ παλαιὰ τεύχη, τῆς «Εκλογῆς»
δεμένοι κομψότατα, πωλοῦνται εἰς τὰ Γραφεῖα μας
ὁδὸς Σωκράτους 57 — πρὸς 35.000 Δρχ., ἕκαστος.
Οἱ κατέχοντες παλαιὰ τεύχη δύνανται νὰ τὰ ἀνταλλάσσουν
μὲ δεμένους τόμους καταβάλλοντες τὸ ἀντίτιμον τῆς βιβλιο-
οδεσίας, ἥτοι Δρχ. 16.000 δι' ἕκαστον τόμον.

Ι. ΧΑΛΙΚΙΑΣ & Σ.

Τὸ καλλίτερο
ΝΩΠΟ ΒΟΥΤΥΡΟ

ΠΡΟΪΟΝ ΠΕΙΡΑΣ 30 ΕΤΩΝ

Μαρμελάδα ΠΟΡΤΟΚΑΛΛΙ ΝΕΡΑΝΤΖΙ

ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΚΑΙ ΩΣ ΓΛΥΚΟ ΤΟΥ ΚΟΥΤΑΛΙΟΥ

Τήν μαρμελάδα μας Πορτοκάλι ή Νεράντζι (ζαχάρεως) — έφάμιλλη των καλύτερων Εύρωπαϊκών — μπορείτε να τήν προσφέρετε δαυμάσια και ως γλυκό του κουταλιού.

"ΑΛΕΚΤΩΡ"

Α°ΟΙ Α. & Γ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ-ΑΘΗΝΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. 'Η ευρύτερα γνωστή ως φράουλα.
2. 'Εξάγει πολύτιμα γουναρικά. — Οί καλοί όδηγοί τους αναφέρουν όλους.
3. Μία ιδιωματική για τή νύστα λέξις. — Ρήμα που προϋποθέτει άνοικτό, συνήθως, στόμα.
4. Γι' αυτόν, λέει ή παροιμία, πώς παντρεύει κούτσουρα (αίτ.). — Τό γυιό της θέλησε να έξογτώση ό Βασιλεύς του 'Αργους 'Ακρίσιος.
5. 'Ενα ζών, αρχαϊστί. — Τό όνομά του συνδέεται στενά μέ τήν Ιστορία του άγγλικού ναυτικού.
6. 'Αχώριστο μόριο, πρώτον συνθετικών όλων των κακών και δυσκόλων λέξεων. — 'Η 'Επίδαυρος. — 'Όνομα τεσσάρων γνωστών Φλαμανδών ζωγράφων του ΙΣΤ' και ΙΖ' αιώνος.
7. Μέ αυτό αρχίζει ό έρωτας... — Ρήμα σχετικό μέ φόβο και ταραχή.
8. Γίγας... φιλολογικός. — Τά «λιόπουρνα» στη γλώσσα των άνθοπωλών. — Οί νορμανδικοί φημίζονται.
9. Σύγχρονος Νορβηγός ζωγράφος. — Είναι παραλλαγή του χαλαζίου.
10. Μικρές τρύπες πολύ άκριβές... (γεν.). — Κητηκόν.
11. Δέν μπορεί να είναι οί θόρυβοι (αίτ.).
12. Κρης όπλαρχηγός, πολεμήσας υπό τους 'Υψηλάντην και Καραϊσκάκη. — Από τους Καρχηδόνιους καταστραφείσα πόλις της Σικελίας.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Γλυκά που δέν κολακεύουν άσφαλώς, μεταφορικώς. — Δεσποινίς που έπαθε... συγκοπήν.
2. 'Αρχαίον όνομα διαφόρων τοπο-

θεσιών στην 'Αττική. — Γήλοφος.

3. 'Αθηναϊκό προάστιο. — Νυκτερινή παράστασις μέ... ένα μόνο θεατή.
4. Βασιλεύς των 'Εβραίων. — Βρίσκεται πάντοτε σε είδικό συνήθως δωμάτιο.
5. Τρεις ρωσικοί ποταμοί, δύο συνεχόμενα γράμματά μας. — Συνετά, έχέφρονα.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Χ	Α	Μ	Α	Ι	Κ	Ε	Ρ	Α	Ξ	Ο	Ν
2	Δ	Λ	Α	Ξ	Κ	Α		Θ	Δ	Ο	Ι	
3	Λ	Α	Ρ	Ι	Τ		Χ	Α	Ε	Κ	Ε	
4	Β	Ι	Ο		Δ	Α	Ν	Α	Η		Ο	
5	Α	Υ	Ξ		Ν	Ε	Λ	Ξ	Ο	Ν		
6	Δ	Υ	Ξ		Ν	Η	Ξ	Ι		Ρ	Ο	Ξ
7	Ε	Ψ	Ι	Λ	Ο	Ν		Τ	Ρ	Ε	Μ	Ε
8	Σ	Ο		ΟΥ				Τ	Ο	Ι	Χ	Ο
9		Μ	Ο	Υ	Ν	Φ				Ο	Ν	Υ
10	Δ	Α	Ν	Τ	Ε	Λ	Λ	Α	Ρ		Ξ	Α
11			Α	Η	Χ	Ο	Υ	Σ		Ρ		Ν
12	Σ	Α	Ρ	Ρ	Η	Ξ			Ι	Μ	Ε	Ρ

- 6 Πόλις της Σικελίας (αίτ.). — Φούστες, ακατάλληλες για χουτρές (ξεν.).
7. 'Η μεγαλύτερα λίμνη της Σκωτίας θυμίζουσα... καφέ. — 'Ετσι αρχίζει ή λύσσα...
8. Μουσική δωματίου... — 'Εχουμε όλοι μας δύο (δοτ.).
9. Είναι κάθε μη είδικός σε θέματα είδικότητος. — 'Εκεί υπάρχει τό Καστέλλι του Μωρηά.
10. 'Η θλθερωτέρα αιθέριος έκπομπή. — Παλαιά έπαρχία της Ν. Γαλλίας. — Μουσικός φθόγγος.
11. Φειδωλοί στις δαπάνες των (αίτ.).
12. 'Ετσι κατέχουν, δυστυχώς πολλοί, ψηλά αξιώματα (άντιστρ. έπιτρο.). — Ι. Χ. (Λύσις στη σελίδα 136)

ΟΤΕ

Τό σήμα τῶν ἐκλεκτῶν ἀδιαβρόχων

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Θέατρο «Ολύμπια». Ρούζβελτ 59. Τηλ. 24.377) :
Πρόγραμμα ἐναλλασσόμενο.
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ («Όρφεύς». Τσώρτσιλ 52. Τηλ. 33.405. Δ)σις
6,13,27 Κρατικής Όρχήστρας, Σαριπόλου 9. Τηλ. 663.791) :
Κυριακάτικες Συναυλίες.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

- 1 Συναυλία χορωδίας Θ. Βυζαντίου.
 - 2 Συναυλία κ. Κίμ. Τριανταφύλλου.
 - 3 Ρεσιτάλ τραγουδιού κ. Λίντας Πατά. Όργάνωσις Έλλην-
γαλλικού Συνδέσμου.
 - 6 Συναυλία Χορωδίας Όρθοδόξου Χριστιανικής Ένώσεως.
 - 7 Συναυλία Στέγης Καλλιτεχνών.
 - 8 Συναυλία χορωδίας Θ. Βυζαντίου.
 - 9 Συναυλία Στέγης Καλλιτεχνών.
 - 12 Συναυλία Όρχήστρας Πανεπιστημιακής Λέσχης.
 - 13 Όρατόριο χορωδίας Σ.Π.Α.Π. (π. μ.). Συναυλία ντε Κο-
στα (μ. μ.).
 - 14 Συναυλία Κας Άμαξοπούλου.
 - 18 Όρατόριο χορωδίας Σ.Π.Α.Π.
 - 19 » » »
 - 21 Συναυλία Κας Μητροπούλου.
 - 23 Συναυλία κ. Σαλίγκαρου.
- ΣΗΜ. : Οι αΐθουσες του «Παρνασσού» θά κλείσουν από τὰ
τέλη του μηνός γιά την προετοιμασία του «Χορού του Παρ-
νασσού», που προβλέπεται γιά τίς 6 Μαΐου.

ΘΕΑΤΡΟ

ΒΑΣΙΛΙΚΟ (Άγ. Κωνσταντίνου. Τηλ. 53.242) :

Συνεχίζει «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» του Σαίξπηρ.
Άκολουθεί «Ευαγγελισμός» του Κλωντέλ.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΤΛΟΥ (Ίπποκράτους 7. Τηλ. 23.723) :

«Ό Φιλάργυρος» του Μολιέρου.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Πλατ. Κολοκοτρώνη. Τηλ. 21.559. Θίασος Λογοθετίδη) :

Συνεχίζει «Ένα βότσαλο στή λίμνη» τῶν Σακελλάριου - Γιαννακο-
πούλου.

ΚΟΤΟΠΟΤΛΗ (Έλευθ. Βενιζέλου 40. Τηλ. 21.492) :

Συνεχίζει «Κατσαντώνης» του Γ. Θεοτοκά.

Τέλος
του μηνός

«Μιά νύχτα στη Σαμαρκάνδη» του Ντεβάλ.

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ :

6 «Οι πρόσφυγες στην Ελλάδα» — 10.30' π. μ.

ΚΥΒΕΛΗΣ (Πλατ. Συντάγματος. Τηλ. 34.491. Θίασος Κατερίνας) :

Συνεχίζει «Η κυρά της θάλασσας» του Ίψεν.

'Ακολουθεί «Τρομεροί γονείς» του Κοκτώ (εμφάνισης της κυρίας Κυδέλης).

ΜΟΥΣΟΥΡΗ (Πλατ. 'Αγ. Γεωργίου Καρύτση. Τηλ. 27.248) :

Συνεχίζει «Το κουρέλι» του Νικοντέμι.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΖΑΠΠΕΙΟ (Τηλ. 30.441) :

α' δεκαήμερο Δ' Πανελλήνιος Καλλιτεχνική Έκθεση. Συμμετέχουν περισσότεροι από 300 καλλιτέχνες (ζωγράφοι, γλύπται, διακοσμηταί, χαράκται). Πιθανή έναρξις 6 'Απριλίου.

ΖΑΧΑΡΙΟΥ (Ρουζβέλτ 28) :

'Εντός του μηνός Έκθεση έργων ζωγραφικής Κας 'Ελ. Αίλα - Σταθοπούλου.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

22 Σουηδική Έβδομάς. (Έκθεση).

'Εντός του μηνός Έκθεση έργων ζωγραφικής του κ. Μαλαματιανού.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Ξενοδοχείο, Τσώρτσιλ 26) :

"Ως τις 13 Έκθεση έργων ζωγραφικής της κ. Μακαρώνα.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΛΣΙΝΚΙ (Φινλανδίας) :

15 Λήγει ή προθεσμία παραδόσεως των έργων.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ :

1 Διάλεξις του Dr W. Weld με θέμα : «Ρίντσαρντ Κήπλινγκ» (αγγλικά).

10 Διάλεξις της κ. Μάργκαρετ Ντενις με θέμα : «Ο Μέντελσον και η Βασίλισσα Βικτωρία. (αγγλικά).

11 Διάλεξις του κ. Τζώφρεϋ Τρήζ με θέμα : «Τα παιδικά βιβλία». (αγγλικά).

29 Διάλεξις του Βρεταννού Πρεσβευτού Σερ Τσάρλς Πήκ με θέμα : «Πώς είδα την Ελλάδα για πρώτη φορά. (αγγλικά).

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΑΤΤΙΚΗΣ :

6, 13, 27 Συνεχίζονται οι διασυλλογικοί αγώνες α' και β' κατηγορίας

άνδρων στο Στάδιο.

ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΙΒΟΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ :

5, 13 Γήπεδο 'Εθνικού Γυμναστικού Συλλόγου.

ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΑ :

3,4,5,10,11, 'Αγώνες πρωταθλήματος α' κατηγορίας. (Σε διάφορα γήπεδα).

12,24,25,26 'Αγώνες πρωταθλήματος β' κατηγορίας. (Σε διάφορα γήπεδα).

9,13,23,29 'Αγώνες πρωταθλήματος γ' κατηγορίας και νεανίδων. (Σε διάφορα γήπεδα).

'Εντός του μηνός

ΒΟΛΛΕΥ - ΜΠΩΛ :

2, 6, 9 'Αγώνες πρωταθλήματος Α2 κατηγορίας. (Σε διάφορα γήπεδα).

'Εντός του μηνός

'Αγώνες πρωταθλήματος Α1 κατηγορίας και νεανίδων. (Σε διάφορα γήπεδα).

ΟΠΛΟΜΑΧΙΑ :

3, 5, 10 Διάφοροι αγώνες όπλομαχίας, οργανωμένοι από τον ΣΕΓΑΣ στην 'Αθηναϊκή Λέσχη.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ :

13 Ημιτελικοί αγώνες για το Κύπελλο του Πάσχα (Π.Α.Ο., Α.Ε.Κ., ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ).

21 Τελικοί αγώνες για το Κύπελλο του Πάσχα.

ΤΟ ΝΕΡΟ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ

15 Δεκεμβρίου 1951		4.976.000 κυβ. μ.
15 'Ιανουαρίου 1952		6.599.000 » »
15 Φεβρουαρίου 1952		9.600.000 » »
29 » 1952		10.644.000 » »
5 Μαρτίου 1952		11.001.000 » »
10 » 1952		11.271.000 » »
15 » 1952		11.652.000 » »

Στην "Έκλογη" του Μαΐου

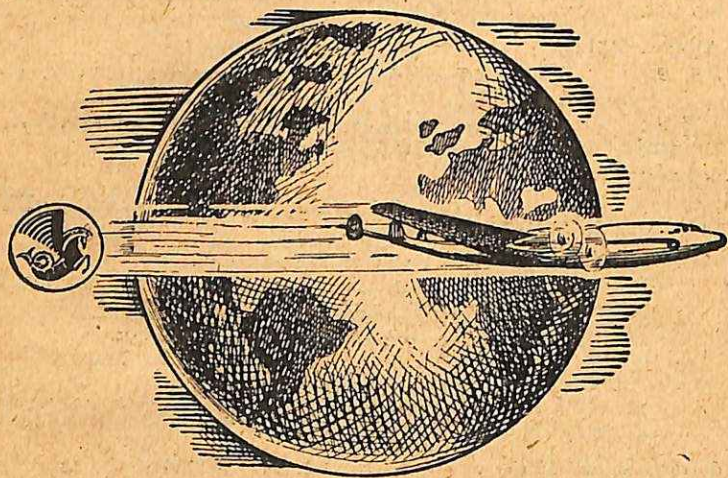
μία επίσκεψις στην

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙ ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ

'Εκτός κειμένου :

Μία σειρά φωτογραφιών από τα έκθεσιμα έργα

Ταξιδεύετε άνετα, γρήγορα και πολυτελώς, με τὰ τετρακι-
νητήρια «ΚΟΝΣΤΕΛΕΣΙΟΝ» τῆς :

“ΑΙΡ ΦΡΑΝΣ”

Τὸ μεγαλύτερον ἀεροπορικὸν δίκτυον τοῦ κόσμου, με ἀντα-
ποκρίσεις δι’ ὅλην τὴν ὑφήλιον.

Πληροφορίαι εἰς ὅλα τὰ Πρακτορεῖα Ταξιδίων, καθὼς καὶ
εἰς τὴν «Αἶρ Φράνς», τηλ. 25.750 & 32.871

Πλατ. Συντάγματος = Καραγιώργη τῆς Σερβίας 4